

9 771332 512004

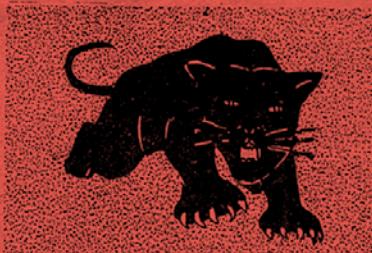
#41/42 · Zagreb, 2022.
cijena 200kn / 26,54€

UP & UNDERGROUND

CRNE PANTERE, CRNA MOĆ i CRNE POLITIKE
Umrijeti za narod

**THE
20 CENTS**

BLACK PANTHER

Black Community News Service

VOLUME II

PUBLISHED
BI-WEEKLY
BY

MARCH 16, 1968

Number 1

THE BLACK PANTHER PARTY

COPYRIGHT © 1968 by The Black Panther Party

P.O. BOX 8641
EMERYVILLE BRANCH
OAKLAND CALIF., 94608

PIGS RUN AMUCK!

Speeding Up Time

At the apex of the international exploitative and racist pyramid of this system, underwhich humanity has long suffered, stand Exploiters, the Enemies of Mankind who are being tracked down by the Freedom Fighters of the world.

The Exploiters, with their control of the mass media, the state, and the economic power, have at its disposal a vast array of weapons to maintain their control. Among these weapons is White Supremacy, white racism, which guarantees the Exploiters control to that major segment of the white race indoctrinated with White Supremacy, which is therefore racist.

SO LET THIS BE HEARD:

EXECUTIVE MANDATE NO.3

Because of the St. Valentine Day massacre of February 14, 1929, in which outlaws killed the 15 men

stated that they did not need one. They had no authority to enter---what they did have was the power of the gun.

The system of these Exploiters is Capitalism. It has to be revolutionized into a system that can satisfy the desires and needs of the people of the world. How to do this is the question, how to move from where we are now, to the future, to change society, speed up the process

Zagreb, 2022.
broj 41/42
200kn/26,54€
9 771352 512004

UP & UNDERGROUND

CRITICALTHEORY DOSSIER BR: 41/42

Crne pantere, crna moć i crne politike

Umrijeti za narod

15.Subversive Film Festival: Mikrofizike
protu-moći

Međunarodna konferencija: Europa na rubu

Altekonomski forum: Novi ekonomski modeli i
društvene transformacije

Subversive Forum; Mediteran Forum; Balkan
Forum

Škola Suvremene humanistike: Antikapitalistički
seminar

15. – 28.05.2022., Kino Kinoteka, Kulturno
informativni centar (KIC), Muzej suvremene
umjetnosti (MSU), Srpsko privredno društvo
"Privrednik"

ISSN 1322-5124

BROJ/NUMBER: 41/42

OSNOVAN/ESTABLISHED: 1995.

ZA NAKLADNIKA/FOR THE PUBLISHER:

Nikola Devčić

NAKLADNIK/PUBLISHER:

Bijeli Val, Ilica 203a, 10000 Zagreb, Hrvatska
nikoladevcic@inet.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK/CHIEF EDITOR: Nikola
Devčić

UREDNIK OVOGA IZDANJA/SPECIAL ISSUE EDITOR:
Bartul Čović

PREDVODITELJI _CE/TRANSLATORS: Luka Resanović,
Lazar Petković, Maja Solar, Marija Čaćić, Milena
Ostojić, Vesna Vuković

STRUČNI SURADNICI/EXPERT ASSOCIATES: Martin Beroš,
Karolina Hrga i Vir Lev

FOTOGRAFIJA/PHOTO: Arhiv Up&Undergrounda

LEKTURA I REDAKTURA/PROOF-READING AND EDITING:
Redakcija i suradnici

GRAFIČKI UREDNIK/GRAFICS: Ruta

TISAK/PRINTED BY: Grafomark d.o.o.

NAKLADA/PRINT RUN: 300

Pisma i rukopise slati na adresu nakladnika.

ZAHVALE/ACKNOWLEDGEMENTS: Gradski ured za
kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju
i civilno društvo

www.up-underground.com

www.subversivefilmfestival.com

WE SHALL SURVIVE, WITHOUT A DOUBT

SERVE THE PEOPLE!

BLACK PANTHER PARTY PLATFORM AND PROGRAM

1. We want freedom. We want power to determine the destiny of our Black Community.

We believe that black people will not be free until we are able to determine our destiny.

2. We want full employment for our people.

We believe that the federal government is responsible and obligated to give every man employment or a guaranteed income. We believe that if the white American businessmen will not give full employment, then the means of production should be taken from the businessmen and placed in the community so that the people of the community can organize and employ all of its people and give a high standard of living.

3. We want an end to the robbery by the CAPITALIST of our Black Community.

4. We want decent housing, fit for shelter of human beings.

We believe that if the white landlords will not give decent housing to our black community, then the housing and the land should be made into cooperatives so that our community, with government aid, can build and make decent housing for its people.

5. We want education for our people that exposes the true nature of this decadent American society. We want education that teaches us our true history and our role in the present-day society.

We believe in an educational system that will give to our people a knowledge of self. If a man does not have knowledge of himself and his position in society and the world, then he has little chance to relate to anything else.

6. We want all black men to be exempt from military service.

We believe that Black people should not be forced to fight in the military service to defend a racist government that does not protect us. We will not fight and kill other people of color in the world who, like black people, are being victimized by the white racist government of America. We will protect ourselves from the force and violence of the racist police and the racist military, by whatever means necessary.

7. We want an immediate end to POLICE BRUTALITY and MURDER of black people.

We believe we can end police brutality in our black community by organizing black self-defense groups that are dedicated to defending our black community from racist police oppression and brutality. The Second Amendment to the Constitution of the United States gives a right to bear arms. We therefore believe that all black people should arm themselves for self-defense.

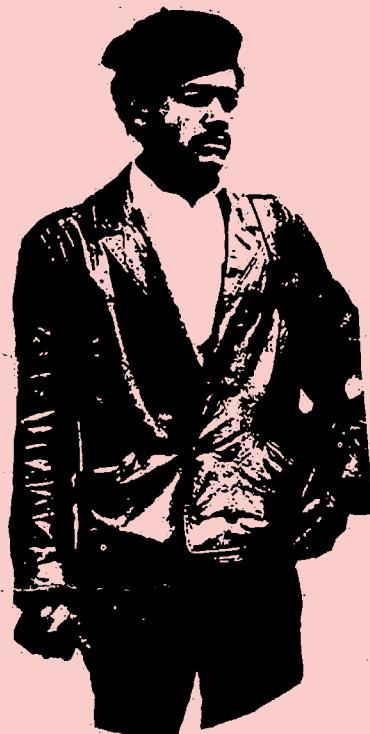
8. We want freedom for all black men held in federal, state, county and city prisons and jails.

We believe that all black people should be released from the many jails and prisons because they have not received a fair and impartial trial.

9. We want all black people when brought to trial to be tried in court by a jury of their peer group or people from their black communities, as defined by the Constitution of the United States.

We believe that the courts should follow the United States Constitution so that black people will receive fair trials. The 14th Amendment of the U.S. Constitution gives a man a right to be tried by his peer group. To do this the court will be forced to select a jury from the black community from which the black defendant came. We have been, and are being tried by all-white juries that have no understanding of the "average reasoning man" of the black community.

10. We want land, bread, housing, education, clothing, justice and peace. And as our major political objective, a United Nations-supervised plebiscite to be held throughout the black colony in which only black colonial subjects will be allowed to participate, for the purpose of determining the will of black people as to their national destiny.

S A D R Ž A J

7 ĆAĆIĆ, MARIJA

Uvod:

Crne pantere – preživljavanje i istoimeni terenski rad

15 NEWTON, HUEY

Umrijeti za narod

47 HAMPTON, FRED

Možete ubiti osloboditelja, ali ne možete ubiti
oslobođenje

54 HAMPTON, FRED

Moramo zaštititi naše vode

58 DAVIS, ANGELA

Žene, rasa i klasa

97 MALCOLM X

Glasački listić ili metak

109 KOLEKTIV RIJEKE COMBAHEE

Proglas Kolektiva rijeke Combahee

CRANE

PANTERE

ĆAĆIĆ, MARIJA

Uvod

**Crne pantere – preživljavanje
i istoimeni terenski rad**

ĆAĆIĆ, MARIJA

Uvod

Crne pantere – preživljavanje i istoimeni terenski rad

Dok danas možemo vidjeti da gradovi poput Detroita bankrotiraju ili pak da se u Americi ponavljaju prizori koji podsjećaju na Steinbergove scenografije Velike depresije dvadesetih, treba se prisjetiti da je pad velikog američkog grada počeo još nakon Drugog svjetskog rata i to paradoksalno – usponom i povećanjem standarda njegovog stanovništva. U pozadini velikih američkih migracija s juga na sjever, čuvenih marširanja za prava afroameričkog stanovništva i posljedičnih nominalno izbornih prava nalazi se gerilska borba Crnih pantera za poboljšanje materijalnih uvjeta života stanovništva ostavljenog po strani čuvene američke suburbanizacije.

Mjere štednje i napadi na javna dobra, pri čemu su naročito na udaru zdravstveni, obrazovni i socijalni sustav, prije svega se prelамaju preko leđa žena. Aktivnosti koje žene tradicionalno obavljaju (ponajprije briga o djeci i starijima) postaju ili već jesu tzv. "DTP-aktivnosti [i]. Ovo bi značilo da one žene koje si to mogu priuštiti individualno plaćaju uslugu skrbi, a one koje si ne mogu priuštiti plaćanje postaju dodatno opterećene teškim neplaćenim radom, tj. individualnom i neposrednom skrbi o bližnjima" [ii]. Pritom među feministkinjama koje se žele aktivno boriti protiv posljedica mjera štednje postoji dvojba da li se u političkom organiziranju držati tradicionalno ženskoga posla stvaranjem servisa koji su prvenstveno usmjereni na brigu o drugima, ili u potpunosti odbaciti takav tip političkog rada i na taj način poticati rodnu ravnopravnost unutar svojih kolektiva.

Primjer organiziranja i političkog rada Crnih pantera možda neće dati konačan odgovor na poviše spomenute dvojbe, ali pokazuje da je moguće preuzeti tradicionalno "ženski dio posla" i steći političku moć u organizaciji koja je izvana izrazito "muška". No, odabirom ove teme želimo istaknuti važnost uspostavljanja paralelnih terenskih struktura kao ključnog aspekta u političkom organiziranju s lijevim predznakom.

Crne Pantere

Ovdje će biti govora prvenstveno o partiji Crnih pantera ili BPP-u (Black Panthers Party) u Oaklandu gdje partija i nastaje, te o specifičnim okolnostima koje su doprini-

jele njezinom nastanku: povijesti sindikalnog organiziranja u Oaklandu i uzrocima i posljedicama tendencionalnih promjena u logici prostornog planiranja u poslijeratnom kontekstu Sjeverne Kalifornije.

Uobičajeno se smatra da pokret za prava crnaca na sjeveru proizlazi direktno iz borbe za građanska prava crnaca na jugu SAD-a; no Crne pantere rezultat su drugačijih povijesnih okolnosti. Njihov način i razlozi dje-lovanja proizlaze iz povijesti organiziranja urbanih zajednica, radničkih pokreta tijekom 1930-ih i 1940-ih godina, te blizine UC Berkeley i Merritt Collegea. Kad se uspoređuje južni i sjeverni pokret uvijek se govori o mirnom pokretu na jugu i militantnom, nasilnom sjeveru, što je svakako pretjerano pojednostavljivanje. Dje-lovanje Crnih pantera je pokušaj nalaženja političkih i ekonomskih alternativa tada postojećem sustavu ute-meljen na lokalnim primjerima.

Nakon ekonomskog buma poslije Drugog svjetskog rata nije se dogodila preraspodjela bogatstva, nego dolazi do nejednakog razvoja urbanih sredina i predgrađa, deindustrializacije i mehanizacije luka, segregacije stanovanja po rasnoj osnovi, rasne diskriminacije na tržištu rada itd. Premda su tijekom 1960-ih postignuti veliki pravni uspjesi za prava crnaca u SAD-u, njihova ekonomска situacija se nije bitno poboljšala; štoviše u urbanim sredinama raste nezaposlenost i nastaje ono što pozajmimo kao geto. U tom svjetlu, sasvim je razumljivo da se Pantere odlučuju na militantniji pristup jer je liberalni i tradicionalni očito zakazao u urbanim sredinama (riječima Stokelyja Carmichaela: "Crnci se moraju sami organizirati ne obazirući se na to što je tradicionalno prihvatljivo, upravo zato što su tradicionalni pristupi podbacili.").

Sam Oakland je prije značajnih intervencija u urbani prostor i procesa suburbanizacije bio organiziran tako da se na otoku Alameda uz obalu grada nalazila luka i vojna baza, a u priobalnom pojusu grada nalazile su se tvornice i stambene jedinice za radničku klasu. Kako se teren penje prema unutrašnjosti, tako raste i imovinski status stanovnika – u brdovitim predjelima naselila se viša klasa, a u pojusu između radničkih četvrti i većinski bijelih četvrti na povišenom terenu, odvijao se gospodarski život grada u njegovom komercijalnom središtu. Međutim, svaki distrikt grada je nekada u sebi sadržavao sve funkcije; što se zapravo kasnije donekle prenijelo i na predgrađa koja su atipično građena oko specifičnih tvornica kojima su okolni distrikti davali porezne olakšice. Sve je to dakako bilo u skladu sa zahtjevima sindikata u predratnom periodu, koji su tražili bolje životne uvjete i nadnlice za svoje članstvo.

Sindikati

Istina je da su se bijelci i crnci na području Oaklanka zajedno uključivali u radničke borbe prije i tijekom Drugog svjetskog rata, no crnci su uvijek igrali sporednu ulogu i njihovi zahtjevi su bili u pozadini. Rasna nejednakost se nije propitivala, kao ni rasističke prakse koje su dovele do ostvarivanja zahtjeva isključivo bjelačkog sindikalnog članstva. Lokalni sindikalni pokreti tada su tražili sindikalne nadnlice, dostupno i povoljno zdravstvo i stanovanje te niže poreze za radnike. Ljevicom u Oaklandu u to vrijeme smatrani su se crni sindikati poput Brotherhood of Sleeping Car Porters, te lijevo krilo ILWU-a (*International Longshoremen's and Warehousemen's Union*) i MCSU-a (*Marine Cooks and Stewards Union*), no oni nisu uživali široku podršku – njihovo članstvo je u slučaju Bratstva bilo isključivo crnačko, dok su u drugima također imali značajan udio. (Zanimanje članova prethodno spomenutog Bratstva držalo se prestižnim zbog lakših uvjeta rada i boljih nadnica.) Bratstvo je, primjerice, surađivalo i s pravnicima koji su diplomirali na lokalnom UC-u, dok su lokalne crne žene bile aktivistice za pitanja stanovanja.

Općenito gledano, borbe pomoraca duge plovidbe tijekom 1930-ih i željezničara 1940-ih zaokrenuli su oštro nalijevo politiku lokalnih sindikata i organizacija koje su radile unutar zajednice. U tom kolopletu predratnih borbi može se naći direktna veza između crnih sindikalista, crnačkih organizacija na lokalnim visokim učilištima i Crnih pantera.

Suburbanizacija

Nakon Drugog svjetskog rata, kao i u mnogim evropskim državama, federalna se vlast aktivno uključuje u planiranje prostora, te osniva federalne agencije i programe subvencioniranja pri rješavanju stambenog pitanja. Federalna vlast tu igra podjednako važnu ulogu kao lokalna vlast i privatne korporacije budući da je upravo

ĆAĆIĆ, MARIJA
Crne pantere – preživljavanje
i istoimeni terenski rad

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

11

ĆAĆIĆ, MARIJA

Crne pantere – preživljavanje
i istoimeni terenski rad

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

ona preusmjeravala migracijske tokove prema određenim urbanim središtima, te su u jednima poticali razvoj, a u drugima ga priječili. Na taj način, u dvadeset godina po završetku rata četiri milijuna crnaca s juga migrirala na sjeveroistok i sjeverozapad SAD-a.

Pored programa socijalnog stanovanja u gradskim središtima (pretežno višestambene zgrade) nastaju i karakteristično američke tipologije suburbanih naselja. Pritom, ova novoizgrađena predgrađa koja su postala zasebne municipalne oblasti preusmjeravaju porezne prihode iz gradova oko kojih nastaju. Najveći dio sredstava iz federalnih fondova zapravo je otiašao u poticanje nekretninskog buma predgrađa. Iako se koristi termin "bijeg bijelaca" ("white flight") za proces iseljavanja u predgrađa, bijelci nisu pobegli u predgrađa: ondje su ih privukle subvencije federalne vlade te niske stope oporezivanja, što je bilo ostvarenje zahtjeva sindikata. Ista su se ta prava (na adekvatan stambeni prostor, niže poreze, više nadnice) uskraćivale crnačkom stanovništvu.

Urbani prostor

Sredinom 1960-ih napokon se kreće u obnovu središta grada kao poprišta akumulacije kapitala. Zemljišta se prenamjenjuju, slamovi se raščišćavaju, u Oaklandu se, kao i u drugim industrijskim središtima poput Detroita, gradi autocesta i ostali vidovi brzog prijevoza, dok se luke mehaniziraju, a industrija automatizira ili gasi. Sve to dovodi do daljnog smanjenja dostupnih radnih mesta. U tvornicama izvan grada za crnce nije bilo posla, štoviše i dobar dio poslova unutar grada išao je u ruke bijelaca iz predgrađa koji su svakodnevno putovali (tada izgrađenom) prometnom infrastrukturom što je otvorilo mogućnost dnevne migracije iz predgrađa u geto.

Uslijed svega navedenog, valja istaknuti da su za razliku od crnačkih borbi na jugu, zahtjevi na sjeveru u fokusirani na ekonomsku, a manje na građanska prava.

Geto

Politički napor zaštite najranjivijih i najsironašnjih stanovnika Oaklunda do pojave BPP-a svode se na programe usredotočene na pojedince, ne na strukturne probleme grada. Crne pantere u svoju neposrednu oko-

linu interveniraju radikalnom kritikom urbanog razvoja te krive poslijeratnu politiku razvoja za povećanje crnog siromaštva.

U takvim su okolnostima 1966. godine tadašnji studenti Merritt Collegea Bobby Seale i Huey Newton osnovali BPP. Prije toga, za vrijeme studija bili su članovi *Udruženja Afroamerikanaca (Afroamerican Association)*, organizacije koja je zastupala stav da su obrazovanje i stjecanje kvalifikacije temelj za izgradnju ekonomski moći Afroamerikanaca. No, organizacija je ozbiljno skliznula u kulturni nacionalizam zbog kojega su je osnivači Crnih Pantera, Seale i Newton, u konačnici napustili. Nakon sudjelovanja u programima u zajednici u Oaklandu, dvojica istaknutih osnivača Partije shvaćaju da žele politiku povezanu sa stvarnošću života u getu, a ne tlapnje o usponu u srednju klasu. Prema Newtonu, crnci unutar SAD-a samo su još jedna kolonija koju eksploatira bijela imperijalistička klasa. Oslanjajući se na Mao Ce-tunga, zalagali su se za internacionalizam i borbu protiv kolonizatora u suradnji s drugim potlačenim narodima, primjerice s pokretom Chicanosa i bijelcima koji su bili antiimperijalisti, te su inzistirali na crnom ponosu i obrani lokalne zajednice.

Preživljavanje

Zbog ustrajne policijske represije, brojnih uhićenja pačak i atentata na članove, Partija već 1968. gubi na zamuhu. U tom je trenutku žensko članstvo preuzealo vodeći ulogu (iako su i prije žene bile zastupljene u svim tijelima Partije) kako bi organizacija nastavila funkcionirati. Uslijed borbi između frakcije koja se zalagala za gerilski rat i frakcije koja se zalagala za nastavljanje borbe programima u zajednici, potonja opcija koju je zastupao Newton, odnosi prevagu. Do kraja ljeta 1971. tzv. "programi za preživljavanje" postaju primarni način djelovanja BPP-a te se njegov opseg širi.

"Programi za preživljavanje do revolucije" (*Survival Programs Pending Revolution*) nastaju kako bi pokrili pukotine nastale socijalnom krizom koje su najviše pogodile industrijske radnike američkih *inner city-a*, dijelova gradova u kojima predominantno živi crnačko stanovništvo. Većinu posla u tim programima obavljale su žene, pogotovo nakon što je većina muškog vodstva prihvarena ili je primorana otići u egzil zbog državne opre-

sije. Iako spomenuti programi padaju u sjenu imidža članova BPP-a, danas je poznato da je FBI najopasnijim dijelom djelovanja BPP-a smatrao upravo njih. Samo za ilustraciju policijske represije nad ovim pokretom, od 295 otvorenih operacija protiv pokreta za prava crnaca do kraja 1970-ih 233 su bile usmjerene protiv Crnih pantera.

Programi za preživljavanje započeli su 1968. besplatnim doručcima za djecu školske dobi, pa čak i besplatnom ambulantom uspostavljenom 1974. godine. Tzv. Škole oslobođenja (*Liberation Schools*) u kojima su djeca učila o "klasnoj borbi u smislu crnačke povijesti" osnovane su 1969.; 1970. započeo je program s besplatnom odjećom te je osnovana fondacija za istraživanje anemije srpastih stanica (mutirani gen koji nose većinom ljudi afričkog porijekla), a do 1972. aktiviran je i program besplatne prehrane. Program doručaka za djecu je posebno rasvjetljavao klasnu i rasnu nejednakost u SAD-u: uspostavljeni federalni pandan išao je ponajviše u korist školskim distrikтima u kojima je obitavala srednja klasa, a učinak BPP-a je zasigurno doprinio uspostavljanju sličnih programa i u crnačkim getima desetak godina kasnije.

Ti programi imali su dva osnovna cilja: privlačenje članova zajednice na politička okupljanja te izobrazbu o idejama i programu same stranke. BPP je smatrao da *grassroots* ili programi odozdo lakše mogu doprijeti do običnih ljudi te dovesti do šire potpore za stranku – što se i ostvarilo ponajviše zahvaljujući programima za preživljavanje. Samoorganizacija osnovnih potreba zajednice i njena obrana, solidarnost i konstantna politička izobrazba bile su ključne za uspjeh Pantera, kao i ukazivanje na strukturalne nejednakosti, eksploraciju i policijsku opresiju.

Na taj način, zahtjevi Pantera nadovezali su se na one lokalnih progresivnih političkih platformi iz 1930-ih i 1940-ih: "Želimo zemlju, kruh, stanovanje, obrazovanje, odjeću, pravdu i mir". Prostorno ogradijanje crnačke zajednice, njihova koncentracija u urbanim središtima, iako za svaku pokudu, također su doprinijeli lakšem politiziranju trenutne situacije u gradu. Uza sve prijepore, očite nedostatke i relativno kratko trajanje ovog pokreta, specifični spoj prostorne kritike urbanog prostora i procesa u njemu i oko njega, Crne Pantere prepoznaju politički kontekst neposrednih problema zajednice i na njih se i praktično osvrću. Smatramo da ovim povijesnim pri-

mjerom možemo razumjeti da politički rad koji podrazumijeva i snažnu terensku solidarnu mrežu sazdanu radi direktnog rješavanja problema u zajednici itekako odzvanja kao bitna lekcija za konstruiranje djelovanja u suvremenom kontekstu, što je u konačnici i slučaj s pokretima i solidarnim strukturama koje su već oformljene recimo u Grčkoj.

Tekst je nastao na osnovu izlaganja u prostorima Mreže antifašistkinja Zagreba u sklopu programa Paralelne strukture u organizaciji Baze za radnička prava i demokratizaciju. Autorica bi se voljela zahvaliti kolegicama Mileni Ostojić i Vesni Vuković na mnogobrojnim raspravama o ovoj temi i zajedničkom radu na njoj. Marija Čaćić je prevoditeljica, jedna od urednica časopisa Zarez i članica Femfronta.

NEWTON, HUEY

Umrijeti za narod

NEWTON, HUEY

Umrijeti za narod

Uvod

U osamnaestom stoljeću odigrale su se tri velike revolucije. U Americi, kolonije su stekle nezavisnost. U Britaniji, industrijska revolucija pretvorila je carstvo u sistem svjetskog tržišta utemeljen na kapitalističkom načinu proizvodnje. U Francuskoj, potlačene klase su se pobunile i uništile klasu svojih tlačitelja. Struje generirane ovim revolucijama stvorile su revolucionarni proces koji je dosad zahvatio čitavi svijet. Sve kolonije zahtijevaju nezavisnost kako bi postale nacije. Sve nacije traže način proizvodnje koji će im donijeti bogatstvo i moć. Svi ljudi koji su pod jarmom opresije, izrabljivanja i nejednakosti traže putem klasne borbe slobodu, jednakost i bratstvo.

Kako su se ove tri struje širile izvan granica Amerike, Britanije i Francuske, međusobno su se pomiješale, čime su izazvale i proturječja. Kolonije su se izborile za nezavisnost, ali je potom opet izgubile od carstava naužanih oružjem kapitalizma. Kapitalizam je proizveo ogromno bogatstvo, ali i nove klasne nejednakosti bazirane na izrabljivanju i tlačenju. Sredinom devetnaestog stoljeća, Karl Marx i Friedrich Engels razvili su teoriju socijalizma kako bi razriješili proturječja kapitalizma i klasne borbe: potlačene klase pod vodstvom avangarde industrijskog proletarijata preuzet će vlast, izgraditi radničku državu putem ukidanja privatnog vlasništva, i time ukloniti bazu klasnih razlika stvaranjem načina proizvodnje koji će biti od samih ljudi i za same ljude. Na ovoj teoriji izgrađena je vizija Vladimira Lenjina, revolucionarna praksa Boljševičke partije i Ruska revolucija.

U dvadesetom stoljeću, kroz revoluciju još veću nego u Rusiji prošla je Kina, ogromna država koja je dugo bila podvrgnuta opresiji feudalizma, eksploraciji kapitalističkih carstava, te rasizmu bijelog čovjeka. Pod rukovodstvom vojnika i intelektualca Mao Ce-tunga, Komunistička partija Kine smrskala je sve izrabljivačke klase Kine, oslobođila Kinu stranim carstvima, te donijela kineskom narodu dostojanstvo i autoritet gazde u vlastitom dvorištu. Nakon pola stoljeća borbe, i prije i nakon preuzimanja vlasti, Mao Ce-tung shvatio je činjenicu da je revolucija proces, a ne zaključak; da proturječja nastavljaju generirati borbu i nakon što su revolucionari uzeli vlast. Tako je zbog toga što nastaju novi oblici opresije (poput birokratske diktature koju je kineski narod

zbacio u recentnoj Kulturnoj revoluciji), budući da samo postojanje bilo kojeg carstva u sebi sadrži kontradikciju, jer dokle god u svijetu postoje kolonizirani narodi, oni će svoj put do slobode tražiti ratom.

Sredinom dvadesetog stoljeća postalo je jasno da čast bivanja borcima u revolucionarnom procesu ne pripada samo velikim nacijama. Svugdje u Aziji, Africi i Latinskoj Americi, kolonije su stekle nezavisnost, i te nezavisne nacije sada se bore da zbace strana carstva. Također, u tim istim nezavisnim nacijama siromašni ustanjuju da zbace nove forme imperijalističke i neokolonijalne dominacije, kao i dominacije domaće buržoazije. Najveća od svih revolucija zemalja Trećeg svijeta jest borba vijetnamskog naroda protiv najvećeg carstva u ljudskoj povijesti – Sjedinjenih Američkih Država. Prvo je gradsko stanovništvo Vijetnama steklo nezavisnost od francuske vladavine, da bi potom i seljaštvo skinulo okove tlačenja zemljšnjih posjednika. A danas se čitavi narod Vijetnama bori da iz vlastite zemlje izbací stranog američkog okupatora, koji, nadut od dolara i okićen oružjem, njihovu zemlju smatra poligonom za testiranje vlastite sposobnosti da zadrži svoje šape nad ostatkom svijeta.

Dok se revolucionarni proces širio iz Amerike, Britanije i Francuske, on se također i vratio natrag u te zemlje. U Britaniji, klasna borba se nastavila kroz devetnaesto stoljeće, a pokreti za nezavisnost isciđili su britansko carstvo u dvadesetom stoljeću. Najvažnije za njezine stanovnike, Britanija je ostala reducirana na svoje prirodno otočno stanje od strane kapitalističkih carstava koja su pohlepno tražila ono što je Britanija već imala – prvo Njemačka koja je to htjela uzeti silom, a onda Amerika koja je to naslijedila. U Francuskoj, klasna borba je bjesnila tijekom devetnaestog stoljeća, ali se sa siromašnima za vlast nadmetao još uvijek revolucionarni kapitalizam koji je konačnu pobjedu stekao u dvadesetom stoljeću. Za razliku od Britanije i Francuske, Amerika se u devetnaestom stoljeću činila kao zemlja nade za revolucionarni proces, s obzirom da je Amerika ohrabrilala i podržavala kolonijalne pokrete za nezavisnost. Američki kapitalizam bio je najdinamičniji, najagresivniji i najkreativniji na svijetu te je privlačio milijune imigranata. A klasna borba je dosegla svoj uzvišeni oblik u Građanskom ratu koji se pretvorio u borbu za emancipaciju Crnih ljudi: najsilomašnijih, najpotlačenijih i najizrabljivanijih ljudi na svijetu.

Koncem devetnaestog stoljeća, zamah su do bile reakcionarne snage koje su bile odlučne da jednom zauvijek zaustave revolucionarni proces borbe siromašnih za vlast, jednakost i pravdu. Amerika se počela poigravati idejom da postane novo carstvo nakon što je od Španjolske preuzela ostatke kolonija na Karibima i Dalekom istoku. Ambiciozni američki kapitalisti postali su nova vladajuća klasa zainteresirana isključivo za moć i bogatstvo za sebe i svoje "srednjoklasne" saveznike. Oni su odlučili da siromašni imaju ostati na svom mjestu zauvijek ponovnim uvođenjem ropstva za Crne ljude u obliku "segregacije". Imperij je postao globalna stvarnost kad je bogata i neokrznuta Amerika 1945. pokupila ruševine Drugog svjetskog rata. Priklučite se carstvu i dobit ćete svoj udio u bogatstvu, govorili su američki vladari. Do početka Prvog svjetskog rata, mržnja prema komunistima, anarhistima i agitatorima obuzela je mnoge ljudje – mržnja koju su vatreno širili mediji. Poruka je bila jasna: pobuni se protiv sistema i bit ćeš smlavljen; moli za oprost kao pokajnik i bit ćeš spašen. Još glasnije bile su doktrine bjelačke nadmoći, širene popularnim pisanjima geografa Ellswortha Huntingtona, koji je rangirao rase od sjeverozapadnih Europljana na vrhu do Afrikanaca na dnu. Okrutnosti američkog rasičkog kapitalizma otvorila su vrata nekim suptilnijim metodama u desetljećima koja su slijedila u dvadesetom stoljeću – imperij je postao "slobodni svijet"; radikalni, poput militantnih sindikata, sada su postali dobrodošli u sistem ako su odlučili da igraju po zadanim pravilima; bjelačka nadmoć otvorila je put pokretu za građanska prava koji je omogućio nekim američkim *assimiladosima* da zadobiju poneke pozicije u sistemu. Još prije deset godina vladari Amerike bili su u stanju euforije, vjerujući da je carstvo zauvijek osigurano i u kući i u inozemstvu.

Amerikanci su Ameriku običavali gledati kao božju zemlju. Ali ako joj je bog već i podario moć, bogatstvo i slavu imperija, ne znači da joj je zanjekao čast revolucije. Američka revolucija započela je 1776. i još nije završila.

Kad su prije nekih desetak godina američki vladari bili toliko uvjereni da u svoje carstvo mogu uklopiti zemlje Trećeg svijeta, našli su se suočeni s pokretom Trećeg svijeta unutar nacionalnih granica SAD-a. Taj pokret vodili su Crnci. Crni ljudi bili su nasilno dovedeni u Ameriku kao roblje za feudalnu poljoprivredu.

NEWTON, HUEY
Umrijeti za narod

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

Ogromna većina njih ostala je robovati na tim istim poljoprivrednim dobrima još duboko u dvadesetom stoljeću, unatoč svojoj zakonskoj emancipaciji. Kako se južnjačka poljoprivreda razdrobila pred naletom efikasnije i modernije zapadne poljoprivrede, Crnci su se raselili po svim krajevima Amerike. Da je američki kapitalizam ostao dinamičan kao u devetnaestom stoljeću, Crnci bi bili ubrzo usisani u rastuću industrijsku radnu snagu. Ali kako je carstvo raslo, američki kapitalizam počeo je pokazivati znakove pretilosti i stagnacije. Počeo je tako preferirati uvoz potrošačkih dobara izvana namjesto njihove domaće proizvodnje kojom bi se moglo stvoriti nove oblike produktivnog zapošljavanja. Industrija je zahtijevala sve veće vještine, zatvarajući tako vrata siromašnima. U strahu od automatizacije, sindikati su odbijali siromašne; njihovo dominantno bijelo članstvo često je bilo inficirano paranoičnim rasizmom. Crnci i druga sirotinja Trećeg svijeta preplavili su geta bez izlaza, zadržavajući se u siromašnom i degradiranom položaju poput kineskih seljaka među kojima je i buknula Kineska revolucija. Odgovor američkih vladara, sažet u programu *Great Society* Lyndona Bainesa Johnsona, bio je pružanje "kruha i cirkusa" – socijalne pomoći, robovskih poslova, ponekih Crnih lica na TV ekranima i filmovima, uz istovremeno regrutiranje kreme *assimiladora*. Ako se to pokazalo uspješno u zemljama vanjskog Trećeg svijeta, zašto ne bi djelovalo i u unutarnjem Trećem svijetu? A ako bi došlo do otpora kao u Vijetnamu, može se upotrijebiti određena količina sile da se miroljubivi seljaci riješe "strvinara procesa modernizacije".

Kako je revolucionarni proces započeo u zemljama vanjskog Trećeg svijeta, tako je počeo i u zemljama unutarnjeg američkog Trećeg svijeta. Ovaj proces u sebi sjeđinjava sve elemente koji su potekli iz revolucija osmaestog stoljeća te koji su nadodani u naknadnim revolucijama. Akteri naše unutarnje trećesvjetske revolucije žele moć – "ne moć nad ljudima, već moć da kontroliramo vlastitu sudbinu", prema riječima Huey P. Newtona. Ljudi naše trećesvjetske revolucije žele posao, obrazovanje, te osnove dobrog života kojeg kapitalizam daje vladarima i klasnim saveznicima. Ljudi naše trećesvjetske revolucije žele slobodu, jednakost i bratstvo do čega se može doći jedino konačnim uklanjanjem klasnih podjela koje se tako čvrsto drže u ovoj zemlji.

U tom revolucionarnom procesu izniknula je Partija Crne pantere, inicijalno nastala kao političko oružje samoobrane Crnih ljudi, a danas rastuća partija sa vizijom da zahvati cijeli svijet, i praksom koja cilja duboko u zajednice Crnih ljudi. Kontekst revolucionarnog pokreta unutar kojeg su izrasle Crne pantere sličan je kontekstu drugih pokreta, napose kineskog. Kao i u Kini 1920-ih i 1930-ih, i ovde imamo nacionalističke revolucionare koji žele moć, identitet i poštovanje za svoju rasu. Također imamo i "potvrđene glasnogovornike" koji svojim žestokim govorima nastoje izvući osobnu korist preko iznuđivanja koncesija od nacionalnih i klasnih tlačitelja. Imamo i "nepomirljive" koji moć robovlasnika nastoje slomiti svim mogućim sredstvima.

U Kini kasnih 1930-ih, nacionalisti su se iscrpili, potvrđeni glasnogovornici su prešli na stranu japanskih neprijatelja, a nepomirljivi su bili ubijeni, ostavivši iza sebe samo sjećanje na neslomljivost svojeg duha. Huey P. Newton spominje "tri točke u trokutu smrti" koje oblikuju tlačitelji, "potvrđeni glasnogovornici" i "nepomirljivi". Lekcije Kineske revolucije uče da je komunistička partija razvila revolucionarnu viziju za čitavo čovečanstvo, zatim praksi zalaženja duboko u sela, te konstantne borbe protiv vanjskog i unutarnjeg neprijatelja uz stalnu predanost preživljavanju. To je bila partija koja je pod vodstvom Mao Ce-tunga izvršila revolucionarno oslobođenje Kine. Pod vodstvom Huey P. Newtona, Partija Crnih pantera sada se razvija po linijama slične vizije, prakse i borbe. Pokazatelj ovog razvoja jest i promjena u Newtonovoj tituli: on više nije Ministar obrane, već Sluga naroda.

Vizija Crnih pantera je izložena u prvom dijelu ove knjige, a suština same vizije jest revolucionarni interkomunalizam. Revolucionarni interkomunalizam jest ideja koja izvire iz fundamentalnog proturječja: da Amerika nije nacija već imperija koja direktno ili indirektno zahvaća čitavi svijet, da su njezine stvarne jedinice upravo zajednice koje su sve vidljivije kako jedna za drugom tonu u siromašne trećesvjetske slojeve Amerike, te da imperij i zajednica stoje u međusobnoj dijaletičkoj kontradikciji i konfrontaciji. Dok se narodi diljem svijeta legitimno bore za nacionalnost, nacije u fundamentalnom smislu ne mogu doista dugo postojati jer sve nacije padaju negdje na skali od oslobođenih do neoslobođenih teritorija. Za Kubu, Narodnu republiku Kini, Sjevernu Koreju, Sjeverni Vijetnam i provizornu re-

volucionarnu vladu Južnog Vijetnama, Newton kaže da "predstavljaju narodne oslobođene teritorije".

Američki kapitalizam je posvuda, čak i u Kini, što je dramatično demonstrirao Nixonov posjet. Međutim, borba protiv carstva poprima oblik u rastu zajednica sposobnih da proizvode, educiraju se i brane se. Ta borba ispoljava revolucionarni proces kad zajednice među sobom tvore lančani spoj unutar nacije i zahvaćaju različite nacionalne zajednice diljem nacionalnih granica. Trećesvjetska Amerika nikad ne može postati dio američke nacije jer američka nacija ne postoji. Postati dio nacije značilo bi pridružiti se carstvu, što za većinu ljudi Trećeg svijeta znači robovsko pridruženje. Ljudi Trećeg svijeta ne žive u zajednicama po vlastitom izboru, već zato što su prisiljeni da ostaju u demarkacijskim geto zonama. Milijuni bijelih Amerikanaca ne žive u zajednicama, već kao atomizirani pojedinci u kućanstvima. Ništa nije prirodnije za čovjeka nego da živi u zajednici, ali ništa nije toliko mrsko doktrinama "slobode" carstva kao ideja čovjeka koji živi u zajednici bez manipulacije vladara. "Sela" svijeta imaju mnogo toga da nauče svoje "gradove". "Mi se ne možemo postaviti kao nacionalisti", jer što smo bliži centru carstva, to je svakom čovjeku iluzornija ideja nacionalnosti. "Mi se ne možemo niti postaviti kao nacionalisti", jer je gomila građana svijeta nešto više od gomile buržoaskih individualaca. "Mi moramo polagati naše nade u filozofiju interkomunalizma" – jedino oni koji su od zajednice, koji su iz zajednice, koji prolaze kroz zajednicu mogu služiti velikoj obitelji čovječanstva. Izaći van znači ići duboko. Ali ići duboko također znači izaći van.

"Naše je uvjerenje", smatra Newton, "da su Crni ljudi u Americi jedini ljudi koji mogu osloboediti svijet, olabaviti obrub kolonijalizma, te uništiti ratni stroj". Revolucionarni proces pokazuje da će ljudi biti oslobođeni, da je oslobođenje vanjskog i unutarnjeg Trećeg svijeta ključan element u tom procesu, i da su Crni ljudi iz samog srca carstva u centru revolucionarne akcije.

Praksa Crnih pantera izložena je u drugom dijelu ove knjige. Partija je revolucionarni motor sastavljen od tri komponente: malih, ali predanih kadrova radnika koji su spremni posvetiti svoje puno vrijeme ciljevima organizacije; organizacijske strukture kroz koje kadrovi mogu funkcionirati; i revolucionarnih koncepcija koje utvrđuju i interpretiraju fenomene, te postavljaju ciljeve prema kojima politički motor ima djelovati. To je jedna

strana prakse. Njezina druga neophodna strana jest "izgradnja strukture zajednice", razvijanje bazičnih programa preživljavanja za ljude među kojima partija živi, te im služi i priskrbuje hranu. Praksa Crnih pantera u mnogočemu je slična izgradnji osnovnih ciljeva kineskih komunista 1930-ih. Izgradnja osnovnih ciljeva zvuči romantično sa prizorima poletnih gerilskih prepada na japske i Kuomintang tlačitelje. U stvarnosti, ona je podrazumijevala svakodnevni mukotrpni rad: sadnju usjeva, obrazovanje odraslih i djece, organiziranje pomoći u slučaju nepogoda, brigu o bolesnima, razgovor s ljudima. Ali kada je tlačitelj stigao u selo, svi su se ujedinili u obrani svojih dostignuća. I kada je došlo vrijeme za ujedinjenje sa dalekim selima i partijskim celijama radi ostvarenja viših ciljeva, kadrovi i mnoštvo naroda kretnulo je naprijed. Tada su shvatili da su viši i niži ciljevi neraskidivo vezani. Ali kadrovi su shvaćali i to da su viši ciljevi beznačajni ukoliko nisu postignuti niži ciljevi. Kako Newton kaže "...oni prvo moraju vidjeti neka osnovna postignuća kako bi shvatili da su veći uspjesi mogući".

Pisanja Huey Newtona također razjašnjavaju kako, povrh svega, i kadrovi i narod moraju biti upoznati sa stvarima kakve one doista i jesu, a ne da se zadovoljavaju sa nebeskom i revolucionarnom retorikom. "Uvijek smo naglašavali konkretnu analizu uvjeta". Čak i kad je Partija Crnih pantera osnovana, "njezini sanjari bili su naoružani ideologijom koja je pružala sistematsku metodu analize kojom se mogu zadovoljiti naše potrebe". Ali, konkretna analiza ne smije biti urađena u maniri socio-loških njuškala koji hladno prikupljaju i analiziraju svoje podatke. "Nas zanima sve što zanima i narod". Bez obzira što buržoaski teoretičari pisali sa svojih elitističkih stanovišta, sve velike revolucije uspijevale su tamo gdje su vođe i kadrovi bili "motori" naroda, tamo gdje su oni bili u stanju da želje naroda pretoče u organiziranu i efikasnu akciju.

Borba Crnih pantera izložena je u trećem i posljednjem dijelu ove knjige. Sluga naroda piše o drugovima koji su položili živote, koji su bili u zatvorima ili u njima još uvijek leže. Bitka protiv opresije znači patnju i utamničenje, a smrt je pouka koje svatko mora biti svjestan. Mnogi Amerikanci naučili su da imperij podrazumijeva patnju, utamničenje i smrt za druge narode. Ali da će taj isti imperij najzad dovesti svoje strahote u samu Ameriku – to je nešto što svi tek moramo naučiti. Međutim,

NEWTON, HUEY
Umrijeti za narod

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

borba također ima i svoju dijalektiku, pošto stvara najljepšu od svih ljudskih veza – drugarstvo. Nitko nije razumio borbu vijetnamskog naroda dok ne shvati da je njezin temelj upravo izuzetno drugarstvo proizašlo iz četvrt stoljeća borbe. Amerikanci ne shvaćaju što je drugarstvo jer više ne znaju ni što je prijateljstvo. Prijatelj je bilo tko koga si slučajno upoznao. Oni koji su umrli, poput Jonathana Jacksona ili Williama Christmasa, mogu se mnogim suosjećajnim Amerikancima činiti kao tragične žrtve zatvorske opresije. Ti isti Amerikanci gledaju na Vijetnamce kao na „žrtve”, ali svatko tko je bio u Sjevernom Vijetnamu ubrzo mijenja svoje poglede. Nisu borci pali za oslobođenje Crnaca u ovoj zemlji bili „žrtve”; oni su bili drugovi. Kako će se borba produbljivati i širiti Amerikom, širit će se i spone drugarstva.

Partija Crnih pantera sada je možda stigla do svojeg Dugog marša, budući da je započeo period izgradnje, preživljavanja i dugotrajne borbe. Ako sličnosti sa kineskim Dugim maršem postoje, one nisu u svjesnoj imitaciji, već u manifestaciji većeg i dužeg revolucionarnog procesa koji ne izvire iz uzbunjenih umova nekih pojedinaca, već iz samih ljudi.

Franz Schurmman,
San Francisco
29. veljače 1972.

PARTIJA

Partija Crnih pantera je vol u službi naroda

1. **Mi želimo slobodu.** Želimo moć da odlučujemo o sudbini naše Crnačke zajednice. Vjerujemo da Crni ljudi ne mogu biti slobodni dok ne budemo u stanju da krojimo vlastitu sudbinu.
2. **Želimo punu zaposlenost za naše ljude.** Vjerujemo da je Federalna vlada odgovorna i obavezna da svakom čovjeku pruža zaposlenje i zjamčeni dohodak. Ukoliko bijeli američki biznismen neće pružati punu zaposlenost, vjerujemo da se sredstva za proizvodnju moraju oduzeti biznismenima i predati zajednici kako bi se ljudi iz same zajednice mogli organizirati i zaposliti sve svoje članove, te im omogućiti visok životni standard.
3. **Želimo okončati KAPITALISTIČKU pljačku naše Crnačke zajednice.** Vjerujemo da nas je ova rasistička vlada opljačkala stoga zahtijevamo zakašnjeli dug od četrdeset jutara zemlje i dvije mule. Četrdeset jutara i dvije mule obećane su nam prije 100 godina kao naknada za robovski rad i masovna ubijanja Crnih ljudi. Prihvativ ćemo novčanu isplatu koja će biti distribuirana diljem naših zajednica. Nijemci sada novčano pomažu Židovima u Izraelu zbog genocida nad šest milijuna pripadnika židovskog naroda. Nijemci su pogubili šest milijuna Židova. Američki rasisti sudjelovali su u pokolju preko pedeset milijuna Crnih ljudi; prema tome, smatramo da je naš zahtjev skroman.
4. **Želimo dostojanstveno stanovanje po mjeri ljudskih bića.** Ukoliko bijeli posjednici neće omogućiti dostojanstveno stanovanje u našoj Crnačkoj zajednici, stanovanje i zemlja moraju se transformirati u kooperative kako bi naša zajednica uz vladinu pomoć mogla svojim ljudima izgraditi dostoje domove.

- 5. Želimo obrazovanje koje će našim ljudima razotkriti stvarnu prirodu dekadentnog američkog društva. Želimo obrazovanje koje nas uči našoj stvarnoj povijesti i ulozi u današnjem društvu.**

Vjerujemo u obrazovni sustav koji će našim ljudima pružati znanje o sebi. Čovjek koji ne posjeduje znanje o sebi, svojem položaju u društvu i svijetu u kojem živi, ima male šanse da se povezuje s bilo cim drugim.

- 6. Želimo izuzeće od vojne obaveze za sve crne ljude.**

Vjerujemo da se Crne ljude ne može tjerati da se bore u vojsci koja brani rasističku vladu koja nas ne štiti. Nećemo se boriti i po svijetu ubijati ljude druge boje kože koji su i sami, poput Crnih ljudi, žrtve američke bijele rasističke vlade. Svim potrebnim sredstvima branit ćemo se od nasilja rasističke policije i vojske.

- 7. Želimo hitan prestanak POLICIJSKE BRUTALNOSTI i UBIJANJA Crnih ljudi.**

Vjerujemo da možemo okončati policijsku brutalnost u našoj Crnačkoj zajednici ustrojavanjem Crnih samoobrambenih grupa koje će biti posvećene obrani naših zajednica od rasističke policijske opresije i brutalnosti. Drugi amandman američkog Ustava daje pravo na nošenje oružja. Stoga smatramo da bi se svi Crni ljudi trebali naoružati u svrhu samobrane.

- 8. Želimo oslobođenje svih Crnih ljudi iz federalnih, državnih, okružnih i gradskih zatvora i pritvora.**

Vjerujemo da bi se sve Crne ljude trebalo oslobiti iz mnoštva zatvora jer nisu imali pošteno i nepristrano suđenje.

- 9. Želimo da svi Crni ljudi na suđenjima imaju potrotu sastavljenu od ljudi iz njihovih Crnačkih zajednica, kako je i zajamčeno Ustavom Sjedinjenih Američkih Država.**

Vjerujemo da bi se sudovi trebali ugledati na američki Ustav kako bi Crni ljudi imali poštena suđenja. Četrnaesti amandman američkog Ustava pruža čovjeku pravo da mu sude grupe njegovih vr-

šnjaka. Vršnjak se definira kao osoba slične ekonomске, socijalne, vjerske, geografske, okolišne, historijske i rasne pozadine. Kako bi se ovo pravo i ostvarilo, sud će biti prisiljen da odabere porotu iz Crnačke zajednice iz koje dolazi i sam Crni optužnik. Nama sude porote u kojima sjede isključivo bijelci koji ne razumiju "prosječnog razumnog čovjeka" iz Crnačke zajednice.

- 10. Želimo zemlju, kruh, stanovanje, obrazovanje, odjeću, pravdu i mir.**

Kada tijekom razvoja događaja u ljudskoj povijesti postane neophodno da jedna skupina ljudi raskinе političke spone koje ih vežu s drugom skupinom ljudi, te da, prema svim moćima zemlje, usvoje vlastiti zasebni i jednak status na koji prema zakonima prirode i boga imaju pravo, poštovanje prema mišljenju ostalog čovječanstva nalaže im da objave uzroke koji su ih natjerali na odcjepljenje.

Sljedeće istine smatramo očiglednima: da su svi ljudi stvoreni jednak; da ih je njihov stvaratelj obdario određenim neotudivim pravima, među kojima su život, sloboda i potraga za srećom. Da je vlast ustanovljena među ljudima kako bi osigurala ta prava, dok njezina pravična moć proizlazi iz pristanka onih kojima upravlja; da je, kada god vlast u bilo kojem obliku postane destruktivna oko tih prava, ljudsko pravo da je zamijeni ili ukine, te postavi novu vlast, čiji temelji počivaju na takvim principima, i čija organizacija vlasti počiva na takvom obliku koji će ljudima donijeti sigurnost i sreću. Razboritost će nalagati da dugotrajna vlast ne može biti promijenjena radi sitnih i prolaznih uzroka; upravo čitavo iskustvo pokazuje da je čovječanstvo više sklono da pati, a zla se daju istrpjeti, nego da se zaštiti odbacivanjem oblika vlasti na koje su navikli. Međutim, kada dugački periodi zlostavljanja i usurpacije, koji pogađaju uvjek isti objekt, pokažu da postoji put svrgavanja absolutističkog despotizma, njegovo je pravo i dužnost da odbaci takvu vlast, te da uspostavi novu stražu u službi buduće sigurnosti.

- o1 Govor je održan u Sacramento, u Kaliforniji, u State Capitol Building. Ovaj "mandat" je, kao i druga dva koja slijede, javni govor kojeg je Huey P. Newton održao kao ministar obrane Partije crnih pantera.
- o2 Riječ je o zakonu kojeg je početkom 1967. skupštinski zastupnik Mulford uputio kao prijedlog kalifornijskom zakonodavnom tijelu. Ovaj zakon rezultirao je promjenom ključnih zakona o oružju u državi, a bio je primarno iniciran kako bi se osuđivala pravedna aktivnost Partije Crnih pantera. Zakon je usvojen po hitnoj proceduri kao posljedica legalne oružane obrane Crnih pantera od lokalne policije. Tijekom debate o zakonu, u svibnju 1967., članovi Partije Crnih pantera stigli su pred State Capitol Building u Sacramento naoružani, pri čemu su demonstrirali i pročitali tekst koji će postati prvi Izvršni mandat Partije Crnih pantera – da Crni ljudi, kao potlačeni, po američkom Ustavu imaju pravo da nose oružje za samoobranu. Izglasani u srpnju 1967., Mulfordov zakon zabranio je nošenje napunjenog oružja kod osoba ili u vozilima te u State Capitol Buildingu, ili u blizini te ili bilo koje druge zgrade vlade itd.

Izvršni mandat br.1: 2. svibnja 1967.^{o1}

Partija Crnih pantera za samoobranu poziva sav američki narod, a pogotovo Crne ljude, da obrate posebnu pozornost na rasističku legislativu Kalifornije koja se sada razmatra i cilja da Crne ljude održi nenaoružanim i nemocnim, dok rasistički policijski odredi diljem zemlje pojačavaju teror, brutalnost, ubojstva i represiju nad Crnim ljudima.

Istovremeno dok američka vlada vodi rasistički i genocidni rat u Vijetnamu, ponovno se otvaraju i proširuju koncentracijski logori u koje su američki Japanci bili zatvarani tijekom Drugog svjetskog rata. Budući da je Amerika svoj barbarski tretman historijski namijenila ne-bijelcima, natjerani smo da zaključimo kako se ti koncentracijski logori spremaju Crnim ljudima koji su odlučni da steknu svoju slobodu svim potrebnim sredstvima. Robovlasništvo nad Crnim ljudima usred samog osnivanja ove države, genocid nad američkim Indijancima te zatvaranje preživjelih u rezervate, divljačko linčovanje tisuća Crnih muškaraca i žena, bacanje atomskih bombi na Hirošimu i Nagasaki, a sada i kukavički masakri u Vijetnamu svjedoče da američka rasistička struktura moći ima samo jednu politiku prema ljudima druge boje kože: represiju, genocid, teror i debeli štap.

Crni ljudi su preklinjali, molili, demonstrirali i potpisivali peticije, kako bi natjerali rasističku strukturu vlasti u Americi da ispravi greške koje su historijski bile počinjene prema Crnim ljudima. Na sve ove napore odgovoren je još većom represijom, prevarom i licemjerjem. Istovremeno kako u Vijetnamu eskalira rasistička agresija američke vlade, u Americi eskalira represija policijskih odreda nad Crnim ljudima diljem američkih geta. Okrutni policijski psi, palice za stoku, te pojačane patrole postale su dio svakodnevice u Crnačkim zajednicama. Gradsko poglavarstvo oglušuje se na molbe Crnih ljudi koji traže pomoć od ovog rastućeg terora.

Partija Crnih pantera za samoobranu vjeruje kako je stiglo vrijeme da se Crni ljudi sami naoružaju protiv ovog terora prije nego bude prekasno. Nadolazeći Mulfordov zakon^{o2} ovaj teror dovodi svom vrhuncu. Ljudi koji već toliko dugo pate u ovom rasističkom društvu moraju negdje podvući crtu. Vjerujemo da Crnačke zajednice u Americi moraju ustati kao jedno, kako bi zau stavili daljnje napredovanje trenda koji neizbjegno vodi njihovoj propasti.

Izvršni mandat br.2: 29. lipnja 1967.

Pa neka se ovo čuje...

Bratu Stokelyju Carmichaelu:

Jer si se istaknuo u borbi za potpuno oslobođenje crnih ljudi od tlačenja u rasističkoj bijeloj Americi;

Jer si djelovao hrabro i pokazao veliku duhovnu snagu u najnepovoljnijim uvjetima;

Jer si se dokazao kao istinski revolucionar vođen dubokim osjećajima ljubavi prema našim ljudima;

Jer je tvoje djelovanje, u tradiciji brata Malcolma, tako divan primjer posvećivanja čitavog života borbi za crno oslobođenje, što je inspiracija našoj omladini i model kojeg vrijedi slijediti;

Jer si odbio služiti u rasističkoj, plaćeničkoj i agresivnoj ratnoj mašini naših tlačitelja, čime si pokazao da znaš prepoznati tko su ti pravi prijatelji i neprijatelji;

Jer će te tvoja nova nastojanja u organizaciji oslobođenja Crown Colonya u Washington D.C. neizbjegno dovesti do sukoba s rasističkom policijskom upravom Washingtona, koja služi kao zaštitnik rasističke pseće strukture moći koja okupira crnačku zajednicu u istoj maniri i iz istih razloga zbog kojih oružane snage rasističke Amerike okupiraju Južni Vijetnam; ovime si regrutiran u Partiju crnih pantera za samoobranu sa činom feldmaršala, delegiran uz sljedeći autoritet, moći i odgovornost:

Uspostaviti revolucionarni zakon, red i pravdu na teritoriju koji leži između Continental Divide East i Atlantika; sjeverno od linije Mason-Dixon do kanadske granice; južno od linije Mason Dixon do Meksičkog zaljeva.

...pa neka se ovo i uradi.

Izvršni mandat br.3: 1. ožujka 1968.

Pa neka se ovo čuje:

Zbog masakra na Valentinovo 14. veljače 1929, kada su kriminalci obukli policijske uniforme i tako ušli kroz vrata koja su kontrolirali njihovi gangsterski rivali, s kojima su se u Chicagu borili za prevlast oko industrije švercanja alkohola; i zato što su ti isti kriminalci, ušavši unutra preobučeni u policajce, postreljali svoje rivale vatrom iz strojnica, mi vjerujemo da nam razboritost nalaže da čovjek treba biti oprezan kada otvara vrata strancima kasno u noći ili rano ujutro – čak i kada ti stranci nose policijske uniforme. Povijest nas uči da čovjek u uniformi može, ali i ne mora biti policijac ovlašten da ulazi u domove ljudi.

I

Uzmimo u obzir činjenicu da su 16. siječnja 1968, u 3:30 u noći, pripadnici policijske uprave San Francisca provalili kroz vrata i ilegalno ušli u dom Eldridgea Cleavera, ministra informiranja, te izvršili ilegalni pretres. Ovi drotovi nisu bili pozvani, nisu imali nalog za pretres ili uhićenje, što znači da nisu imali ni ovlasti da ulaze. Ministar informiranja im je na licu mjesta eksplicitno zabranio da uđu. Prisutni su bili sestra Kathleen Cleaver, naša sekretarka za komunikacije i žena našeg ministra informiranja, te brat Emory Douglas, naš revolucionarni umjetnik.

Uzmimo u obzir daljnje činjenice, da je 25. veljače 1968. nekoliko uniformiranih gestapovaca iz redova drotovske uprave Berkeleya, u društvu još nekoliko bijelaca u običnoj odjeći, a uz obilje sačmarica, pušaka i revolvera, ilegalno i nasilno upalo u dom Bobbya Sealea, predsjednika naše partije, te njegove žene, sestre Artie Seale, kako bi izvršili ilegalni pretres doma. Ni ovi drotovi nisu imali nalog za pretres ili uhićenje. Kada ih je naš predsjednik Bobby upitao imaju li nalog, arogantno su mu odgovorili da njima nalog ni ne treba. Nisu imali ovlasti da ulaze, ali su imali moć oružja.

Na temelju ova dva incidenta vjerujemo da je situacija kritična. Naša organizacija zaprimila je ozbiljne prijetnje od nekoliko rasističkih elemenata bijele Amerike, uključujući drotovske uprave Oaklanda, Berkeleya i San Francisca. Prijetnje da nam oduzmu živote, da nas

istrijebi. Ne možemo znati kada će neki elementi ili njihova kombinacija dovesti i do ostvarenja ovih prijetnji. Moramo biti na oprezu čitavo vrijeme. Nećemo biti žrtve nekog novog masakra na Valentinovo. Prema tome, oni koji prilaze našim vratima u maniri gangstera; koji žele ulaziti u naše domove ilegalno i grubijanski; koji odvaljuju naša vrata bez ovlasti i traže da nam pretresaju domove čime krše naša LJUDSKA PRAVA – oni će biti tretirani kao odmetnici, gangsteri i zlikovci. Mi ne možemo znati je li čovjek u uniformi koji nasilno ulazi u naš dom uistinu i predstavnik zakona. On se ponaša kao prijestupnik, što znači da moramo adekvatno odgovoriti.

Na pragu naših vrata mi povlačimo crt. Stoga se svim članovima Partije crnih pantera za samoobranu izdaje generalna naredba da nabave tehnička sredstva za obranu svojih domova i uzdržavanih osoba u njima. Svaki član partije koji ima takva sredstva i ne uspije obraniti svoj dom bit će doživotno izbačen iz partije.

...pa neka se ovo i uradi.

23

NEWTON, HUEY
Umrijeti za narod

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

o3 Iz Newtonove kolumne "U obranu samobrane", izашле u novinama Crnih pantera.

Ispravno ophodenje prema revoluciji: 20. srpnja 1967.⁰³

Crne mase ne vladaju se ispravno tijekom otpora. Kada su braća iz istočnog Oaklanda, obogaćeni iskustvom uličnih borbi iz Wattsa, okupili ljudе na ulicama, bacali cigle i molotovljeve koktele da unište posjede i izazovu nerede, gestapovska policija ih je, poput stada, otjerala u manje kvartove gdje su ubrzo bili izloženi brutalnom nasilju tlačiteljskih jurišnika. Iako je ovaj oblik otpora sporadičan, kratkotrajan i skupocjen, proširio se po getima diljem Crne nacije.

Iako identitet osobe koja je bacila prvi molotovljev koktel masama nije poznat, one svejedno poštuju i slijede njegov primjer. Isto tako, ljudi će oponašati i akcije naše partije – ukoliko će ih poštovati.

Primarni zadatak partije jest da ljudima pruža rukovodstvo. Partija mora ljudi podučavati na riječima i djelima koje su to ispravne strateške metode u ovom dugotrajnom otporu. Kada ljudi shvate da više nije korisno pružati otpor izlaskom na ulice u velikom broju, te kada uvide korisnost u metodama gerilskog ratovanja, ubrzo će slijediti taj primjer.

Međutim, prije svega moraju poštovati partiju koja prenosi ovu poruku. Kada avangarda uništi mašineriju opresora u borbama manjih grupa troje ili četvero ljudi, a potom pobegne sili tlačitelja, mase će biti impresionirane i vjerojatno se ubuduće pridržavati ove ispravne strategije. Kada mase čuju da je gestapovski policajac smaknut dok je pijuckao kavu na pultu, nakon čega su revolucionarni izvršitelji uspjeli pobjeći bez traga, mase će uvidjeti ispravnost ovakvog oblika otpora. Nije potrebno organizirati trideset milijuna crnaca u primarnim grupama dvojki ili trojki, ali je važno da partija ljudima pokaže kako da pripremaju revoluciju.

Postoje tri načina na koja se može steći znanje: učenjem, promatranjem i iskustvom. Pošto je crnačka zajednica sastavljena uglavnom od aktivista, promatranje ili sudjelovanje u akciji glavni su načini putem kojih zajednica uči. Stjecati znanje putem učenja je dobro, ali putem iskustva je još bolje. Budući da Crnačka zajednica nije čitalačka zajednica, važno je da se avangarda sastoji isključivo od aktivista. Bez takvog znanja Crnačke zajednice, Crna revolucija u rasističkoj Americi nije moguća.

Temeljna funkcija partije jest razbudititi ljudе i naučiti ih strateškim metodama otpora strukturama moći,

koje nisu spremne samo da se brutalno obračunaju s otporom ljudi, već i da potpuno unište Crnačku populaciju. Ako strukture moći saznavaju da Crni ljudi posjeduju "x" broj pištolja, ta informacija neće njih potaknuti da se oružano pripreme; oni su već oružano pripremljeni.

Konačni rezultat ove revolucionarne aktivnosti bit će pozitivan za Crne ljudi u njihovoj borbi, te negativan za strukture moći u njihovoj opresiji, jer partija uvijek služi za primjer revolucionarnom prkosu. Ako partija ljudi ne osvijesti o oruđima i metodama oslobođenja, neće biti sredstava putem kojih će se ljudi moći mobilizirati.

Povezanost između avangardne partije i masa je sekundarna. Povezanost između samih članova avangardne partije je primarna. Ako partijski stroj nastoji biti efikasan, važno je da članovi partije među sobom zadrže veze licem u lice. Bez takve direktnе povezanosti nemoguće je uspostaviti funkcionalnu partijsku mašinu ili program. Kako bi se minimizirale opasnosti od raznih špijuna i oportunistika, članovi avangardne grupe moraju biti provjereni revolucionari.

Glavna svrha avangardne grupe treba biti podizanje svijesti masa putem obrazovnih programa i drugih aktivnosti. Usnule mase moraju biti obasipane ispravnim pristupom borbi, a partija mora iskoristiti sva dostupna sredstva kako bi masama prenijela te informacije. Kako bi to uopće bilo ostvarivo, mase moraju znati da partija postoji. Avangardna partija nikad nije u podzemlju na svojem početku; to bi ograničilo njezinu efektivnost i obrazovne ciljeve. Kako možete učiti ljudе ako vas ljudi ni ne poznaju ni ne poštuju? Partija mora postojati i djelovati u legalnosti dokle god to pseće strukture moći dozvoljavaju, a kada će biti primorana da pređe u ilegalu, partijske poruke bit će, nadamo se, već odaslane i prepoznate među ljudima. Legalne aktivnosti avangardne partije bit će kratkoga vijeka. Stoga partija mora izvršiti ogroman utjecaj na ljudе prije nego postane stjerana u ilegalu i tajnovitost. Ljudi će dotada znati da partija postoji, te će tražiti dodatne informacije o njezinim aktivnostima kada će djelovati u podzemlju.

Mnogi nadobudni revolucionari djeluju pod pogrešnim idejama, po kojima bi avangardna partija trebala biti tajna organizacija o kojoj pseće strukture ne znaju ništa, te o kojoj ni same mase ne znaju ništa, osim kada im se, pod okriljem noći, povremeno pred kućom ne pojavi pokoj letak. Ilegalne partije ne mogu distribuirati

ti letak kojim se poziva na ilegalan sastanak. Takozvani revolucionari ne shvaćaju takve kontradikcije i nedosljednosti. Ustvari, oni se sami boje opasnosti pa pozivaju ljudе da se suprotstave. Ovi takozvani revolucionari žele da ljudi govore ono što se oni sami boje izgovoriti, da rade ono što se oni sami boje raditi. Takav revolucionar je kukavica i licemjer. Ukoliko je dosljedan, iskreni revolucionar zna da je smrt sasvim blizu. Stvari koje on govori i radi iznimno su opasne. Bez svijesti o tome, besmisleno je nastaviti živjeti kao revolucionar.

Kada bi ovi prevaranti istraživali povijest revolucija, vidjeli bi da avanguardna grupa uvijek počinje s javnim djelovanjem, a onda je od strane agresora primorana na ilegalno djelovanje. Kubanska revolucija je primjer: kada je Fidel Castro započeo s otporom prema krvniku Batisti i američkim trkaćim psima, držao je javne govore na kampusu univerziteta u Havani. Kasnije je bio otjeran u planine. Njegov utjecaj na razvlašteni narod Kube bio je značajan, a njegova učenja bila su prihvaćena s mnogo poštovanja. Kada se krenuo skrivati, kubanski narod ga je tražio, pošao u planine da ga pronađe i priključi se njegovoј grupi dvanaestorice.

Castro se prema revoluciji ophodio ispravno. Ako se istraži Kineska revolucija, vidjet ćemo da je Komunistička partija djelovala javno kako bi prikupila podršku od masa. Ima još mnogo primjera uspješnih revolucionarnih borbi iz kojih se može naučiti ispravan pristup: revolucija u Keniji, Alžirska revolucija analizirana u Fanonovom *The Wretched of the Earth*, Ruska revolucija, djela predsjednika Mao Ce-tunga, te mnoga druga.

Milijuni i milijuni potlačenih ljudi ne poznaju osobno članove avanguardne partije, ali će čuti o njihovim aktivnostima i ispravnoj strategiji oslobođenja putem neizravnog poznanstva omogućenog masovnim medijima. Ali nije dovoljno oslanjati se na medije vladajućih struktura; od neizmjerne je važnosti da avanguardna partija razvije vlastiti organ komuniciranja, put novina, te istovremeno ponudi stratešku revolucionarnu umjetnost i uništenje mašinerije tlačitelja. Primjerice, u Wattsu je imovina tlačitelja bila uništena do te mjere da im nisu pomogla ni naknadna medijska zaščavanja aktivnosti Crne braće, budući da su sve Crnačke zajednice bile pravodobno obaviještene o stvarnoj prirodi i uzrocima ovih aktivnosti. I bez obzira koliko su tlačitelji u medijima nastojali izokrenuti poruke brata Stokely Carmichaela, Crni ljudi diljem zemlje su ih savršeno razumjeli i prihvatili.

Partija Crnih pantera za samoobranu uči da nas vladajuće strukture moraju opskrbiti pištoljima, ručnim granatama, bazukama, te ostalim sredstvima nužnima za obranu. Na primjeru Vietkonga vidimo da ta oružja moraju biti oduzeta od tlačitelja. Prema tome, što je tlačitelj više i bolje vojno opremljen, veća je i dostupnost oružja za Crnačku zajednicu. Neki licemjeri vjeruju da, kada avanguardna grupa poziva ljudе da se spreme na otpor, ona ujedno i uvlači ljudе u rastuću spiralu nasilja i brutalnosti; ali istina je da revolucionarna žestina samo raste u čovjeku koji je sve više potlačen. Ljudi stvaraju revoluciju; tlačitelji svojim brutalnim djelovanjem uzrokuju otpor u ljudima. Avanguardna partija samo uči ispravnim metodama otpora.

Prigovori licemjera kako partija Crnih pantera za samoobranu izlaže ljudе još većoj patnji predstavlja neispravno gledište. U mnogim pobunama diljem zemlje ljudi su sami pokazali da više neće podnosi opresiju od strane rasističke pseće policije. Sada traže vodstvo koje će proširiti i ojačati njihovu borbu i otpor. Avanguardna partija mora po svojim karakteristikama služiti za primjer, kako bi uopće bila dostoјna da je smatraju vodstvom.

NEWTON, HUEY
Umrijeti za narod

Gовор на коледжу у Бостону: 18. студеног 1970.

Sva moć narodu, braće i sestre. Htio bih vam se zahvaliti na mojoj prisutnosti večeras jer ste vi zaslужni za to. Da ne postoji moć ljudi, sada bih ležao u затвору maksimalne sigurnosti.

Zamolio bih vas da učinite isto za našeg predsjednika Bobbija Sealea, za Ericku Huggins, za Angelu Davis, za njujorških 21 i za braću Soledad. Za sve političke i ratne zarobljenike. Dana 28. i 29. studenog imat ćemo Narodnu revolucionarnu konstitucionalnu konvenciju u Washingtonu, D.C. Ne možemo održati tu konvenciju ako ne dođu ljudi. Uostalom, upravo ljudi stvaraju povijest. Kako možemo održati konvenciju ako nemamo ljudi? Neki smatraju da je narodna konvencija moguća bez prisustva ljudi. Koliko mi je poznato, takav je slučaj bio 1777.

Večeras bih vam htio izložiti partijski program Crnih pantera, te vam objasniti kako smo stigli do naših ideoloških pozicija i zašto smatramo da je nužno istaknuti program od deset točaka. Program od deset točaka po sebi nije ni revolucionaran ni reformistički. *To je program preživljavanja*. Nama prijeti genocid jer rasizam i fašizam bjesne ovom zemljom te svuda po svijetu. A za to su odgovorni upravo vladajući krugovi iz Sjeverne Amerike. Mi namjeravamo to promijeniti, a kako bismo to uspjeli, mora doći do potpune transformacije. Ali do postignuća takve transformacije mi moramo postojati. A kako bismo postojali moramo preživjeti; stoga nam treba oprema za preživljavanje: program od deset točaka. Neophodno je da naša djeca rastu zdrava sa funkcionalnim i kreativnim umovima. To nije moguće bez adekvatne prehrane. Zato imamo program doručka za dječcu. Također, imamo i program komunalnog zdravlja. Imamo i program javnog prijevoza. Nazivamo ga "autobusom za rodbinu i roditelje zatvorenika". Svjesni smo da nas fašistički režim koji vlada Amerikom želi izdati usred mraka. Ali ukoliko odvedemo rodbinu, roditelje i prijatelje do zatvora, oni mogu razotkriti podmuklost fašista. I to je program preživljavanja.

Ne smijemo gledati naš program preživljavanja kao odgovor na cijelokupni problem opresije. Čak ni ne tvrdimo da je to revolucionarni program. Revolucije se sastoje od strožih stvari. Mi tvrdimo da bez ljudi nema revoluciju, budući da jedino ljudi stvaraju revolucije.

Tema naše Narodne revolucionarne konstitucionalne konvencije jest "Preživljavanje putem služenja ljudima". Na konvenciji ćemo predstaviti naš program preživljavanja u cjelini. Radi se o programu koji djeluje poput opreme prve pomoći u slučaju pada aviona, kada se nađete na gumenom splavu usred mora. Treba vam nekoliko stvari kako biste se dokopali kopna, te oaze gdje možete biti zdravi i sretni. Ukoliko nemate stvari koje su potrebne da stignete do kopna, vjerojatno nećete preživjeti. Vladajući krugovi nam danas prijete do te mjere, da se u strahu pitamo hoćemo li doživjeti sutrašnji dan ili revoluciju. Partija Crnih pantera neće dozvoliti potpuno uništenje ljudi. Ustvari, povukli smo demarkacijsku liniju i više nećemo tolerirati fašizam, agresiju, brutalnost ili ubojstva bilo kakve vrste. Nećemo traktati vrijeme i čekati da budemo ubijeni. Svaka osoba ima obavezu da sačuva glavu. Ukoliko se ne čuva, ja ga optužujem za samoubojstvo: reakcionarno samoubojstvo jer će uzrok njegove smrti biti reakcionaran. Ukoliko ne poduzmem ništa, prihvaćamo situaciju i dozvoljavamo sebi da umremo. Nećemo to prihvati. I ako su nam alternative tanke, i dalje nećemo traktati vrijeme, nećemo umrijeti kao Židovi u Njemačkoj. Radije ćemo umrijeti kao Židovi u Varšavi!

Gdje ima hrabrosti, samopoštovanja i dostojaštva, postoji i mogućnost promjene okolnosti i pobjede. To se zove *revolucionarni entuzijazam* i to je potrebno kako bi pobeda bila osigurana. Ako već moramo umrijeti, umrijet ćemo po principu revolucionarnog suicida koji kaže "ukoliko sam potučen, ukoliko sam stjeran u kut, odbijam da me se pomete metlom. Radije ću biti prebijen palicom, jer ukoliko me se pomete, doživjet ću poniznje i izgubiti samopoštovanje. Ali ukoliko me prebiju palicom, barem mogu osjetiti dostojanstvo čovjeka i umrijeti kao čovjek, a ne kao pas." Dakako, naša stvarna žudnja jest živjeti, ali ne želimo biti zastrašivani i uznemiravani.

Volio bih vam pojasniti metodu kojom je Partija Crnih pantera stigla do svojih ideoloških stanovišta. Štoviše, volio bih vam pružati okvir ili proces razmišljanja koji bi nam mogao pomoći u rješavanju problema i proturječja koji postoje danas. Prije nego pristupimo samom problemu, moramo imati jasnú predstavu onoga što se uistinu događa: kristalno jasnu sliku očišćenu od stavova i emocija koje uobičajeno projiciramo na neku situaciju. Moramo biti objektivni što je više moguće, bez

da prihvaćamo dogme, moramo dozvoliti da činjenice govore za sebe. Ali nećemo ostati potpuno objektivni; bit ćemo subjektivni u primjeni znanja koje smo stekli iz vanjskog svijeta. Koristit ćemo znanstvenu metodu u stjecanju tog znanja, ali ćemo otvoreno obznaniti našu krajnju subjektivnost. Kada primijenimo znanje kako bismo izvojevali određeni ishod, naša objektivnost prestaže, a subjektivnost počinje. Ovo nazivamo spajanje teorije s praksom, i to je čitava svrha Partije Crnih pantera.

Kako bismo razumjeli grupu sila koje djeluju istovremeno, znanost je razvila nešto što se zove znanstvena metoda. Jedna od karakteristika te metode jest nezainteresiranost. Ne nedostatak interesa, već nezainteresiranost: nepostojanje posebnog interesa prema ishodu. Drugim riječima, znanstvenik ne promovira nikakav ishod, on samo prikuplja činjenice. Svejedno, prilikom skupljanja činjenica on mora početi s nekom osnovnom premisom. Većina osnovnih premissa izvire iz skupa raznih pretpostavki jer je bez toga veoma teško testirati prvu premisu. Nakon što je na temelju pretpostavki postignut određeni dogovor, slijede inteligentni argumenti, budući da su sada samo logika i konzistentnost potrebni kako bi se stiglo do validnog zaključka.

Večeras vas pozivam da prepostavite da postoji vanjski svijet. Vanjski svijet koji postoji nezavisno od nas. Druga pretpostavka koju bih volio da uzmete u obzir jest da se stvari nalaze u stanju konstantnih promjena, transformacija ili tokova. Ako se složimo oko ovih pretpostavki, možemo nastaviti s našom diskusijom.

Znanstvena metoda uvelike počiva na empirizmu. Međutim, problem empirizma jest da nam govori kako malo o budućnosti; govori nam jedino o prošlosti, o informacijama koje smo već otkrili kroz promatranje i iskustvo. Uvijek se referira na prošla iskustva.

Dugo nakon što su zakoni empirijskog znanja bili utvrđeni, čovjek imena Karl Marx uklopio je ove zakone u teoriju koju je razvio Immanuel Kant, nazvanu racionalnost. Kant je svoj proces rasuđivanja zvao čistim razumom jer nije ovisio o vanjskom svijetu. Namjesto toga, ovisio je isključivo o dosljednosti i manipuliranju simbolima kako bi se stiglo do zaključka utemeljenog na razumu. Uzmimo za primjer ovakvu rečenicu: "Ako je nebo iznad moje glave, a ja pogledam prema gore, vidjet ću nebo". Ovdje nema ničega pogrešnog u zaključku. Ali ja ovime nisam rekao ništa o samom postojanju neba.

Rekao sam "ako". Uz racionalnost ne ovisimo o vanjskom svijetu. Uz empirizam možemo reći kako malo o budućnosti. Pa što ćemo onda uraditi? Isto što je uradio Marx. Kako bi razumio što se događa u svijetu, Marx je shvatio da je nužno spojiti racionalnost i empirizam. On je svoj koncept nazvao dijalektički materijalizam. Ako i mi, poput Marxa, spojimo ova dva koncepta ili načina razmišljanja, ne samo da ćemo biti u kontaktu sa svijetom izvan nas, već ćemo moći objasniti i stanje stalnih transformacija. Stoga možemo i postaviti neke pretpostavke o ishodima određenih društvenih fenomena, koji nisu samo u stanju konstantnih promjena, već i sukoba.

Marx je kao društveni znanstvenik kritizirao druge znanstvenike koji su neki fenomen nastojali objasniti premještajući ga iz njegova realnog okruženja, izolirajući ga, smještajući ga u neku kategoriju, bez priznanja činjenice da je samim premještanjem došlo do transformacije fenomena. Primjerice, ako u disciplini poput sociologije promatramo aktivnost nekih grupa – kako se one drže zajedno i zašto se raspadaju – stići ćemo do pogrešnih zaključaka o samoj naravi tih grupa ukoliko ne razumijemo sve ostalo vezano za njih. Marx je nastojao razviti način razmišljanja kojim bi se fenomen objasnio realistično.

U fizičkom svijetu, kada se sile sudare, dolazi do njihove transformacije. Kada se u fizici sudare atomi, razdvajaju se na elektrone, protone i neutrone, ako se dobro sjećam. Što se dogodilo s atomom? Doživio je transformaciju. U društvenom svijetu događaju se slične stvari. Možemo primijeniti isti princip. Kada se dogodi sudar dvaju kultura, dolazi do procesa kojeg socio-lozi zovu akulturaciju: modifikacija kultura kao posljedica njihovog međusobnog kontakta.

Marx je sukobe društvenih sila ili klase nazivao kontradikcijama. U fizičkom svijetu, kada se sile sukobe, ponekad to nazivamo jednostavno – sukobom. Primjerice, kada se dva automobila sudare frontalno, pokušavajući zauzeti isti prostor, oba se transformiraju. Ponekad se događaju drukčije stvari. Da su ta dva automobila bila okrenuta jedan od drugog, te pošli u suprotnim pravcima, ne bi bili u kontradikciji; bili bi u suprotnosti, zauzimajući drugi prostor u drugo vrijeme. Ponekad, kada ljudi raspravljaju, dogodi se nesporazum jer misle da se nalaze u kontradikciji, a zapravo su samo u suprotnosti. Uzmimo primjer. Ja mogu reći da je neki zid visok sedam metara, a netko može reći da je zid crven. I mi

NEWTON, HUEY
Umrijeti za narod

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

sada možemo raspravljati cijeli dan misleći da su naši pogledi u kontradikciji, a zapravo su samo u suprotnosti. Kada ljudi raspravljaju, pa jedan ponudi neku tezu, a drugi antitezu, možemo reći da postoji kontradikcija, te se nadamo da ćemo stići do neke sinteze, ukoliko ćemo raspravljati dovoljno dugo, i ukoliko imamo barem jednu zajedničku premisu. Nadam se da ćemo večeras stići do nekog oblika dogovora ili sinteze s onima koji su kritizirali partiju Crnih pantera.

Ja smatram da se greška sastoji u tome što neki ljudi uzimaju prividne stvari kao stvarne činjenice, unatoč tome što se pozivaju na naučno istraživanje i disciplinu dijalektičkog materijalizma. Oni ne uspijevaju istraživati još dublje, što bi znanstvenici svakako trebali, kako bi premašili prividno i stigli do nečeg značajnog. Dozvolite da vam objasnim kako je ovo povezano sa Partijom Crnih pantera. Crne pantere su marksističko-lenjinistička partija zato što slijede dijalektičku metodu te spađaju teoriju s praksom. Mi nismo mehanički marksisti i nismo historijski materijalisti. Neki ljudi se smatraju marksistima, iako zapravo slijede Hegela. Neki se smatraju marksistima-lenjinistima, ali odbijaju biti kreativni, te su, logično, vezani za prošlost. Vezani su za retoriku koja više ne odgovara današnjim okolnostima.

Oni su vezani uz skup misli koji pristupa dogmi – sto mi zovemo lakejstvom.

Marx je nastojao stvoriti okvir koji bi se mogao primijeniti na mnoštvo raznih uvjeta. Prilikom primjene takvog okvira, mi ne smijemo biti u strahu od ishoda jer se stvari stalno mijenjaju, već moramo biti voljni da priznamo tu promjenu ako želimo biti objektivni. Koristeći metodu dijalektičkog materijalizma, ne očekujemo da ćemo zateći stvari istovjetnim niti minutu kasnije, jer je "jedna minuta kasnije" već povijest. Ako su stvari u stanju konstantnih promjena, ne možemo očekivati da će biti iste. Riječi kojima su se opisivali stari fenomeni mogle bi biti beskorisne prilikom opisivanja novih. A ako koristimo stare riječi prilikom opisivanja novih događaja, riskiramo da zbumimo ljude i navedemo ih na pogrešan trag – da su stvari statične.

U Sovjetskom Savezu se 1917. zbio događaj koji je nazvan revolucija. Dvije klase bile su u kontradikciji i čitava država je doživjela transformaciju. U ovoj državi, Crne pantere su 1970. izdale dokument. Naš ministar informiranja Eldridge Cleaver, koji je trenutno u Alžиру, napisao je pamflet pod nazivom "O ideologiji Partije Cr-

nih pantera". U tom radu Eldridge Cleaver objašnjava da revolucionarni potencijal u ovoj zemlji danas nemaju ni proletariat ni industrijski radnici. On tvrdi da taj potencijal ima lijevo krilo proletarijata – lumpenproletarijat. U ulozi avangarde, lumpenproletarijat može voditi narode svijeta prema klimaksu transformacije društva. Neki ljudi, organizacije, partije, poput Progresivne radničke partije, smatraju da je revolucija nemoguća. Kako lumpenproletarijat može predvoditi uspješnu socijalističku revoluciju kad je u manjini? I kako može predvoditi revoluciju kad je povijest pokazala da jedino proletarijat može predvoditi uspješnu socijalnu revoluciju? Slažem se kako je nužno da ljudi koji vode revoluciju moraju zastupati interes narodne većine. Neophodno je da ova grupa ljudi zastupa široke narodne interese. Analizirali smo što se dogodilo u Sovjetskom Savezu 1917. Također se slažem da je lumpenproletarijat manjina u ovoj zemlji. Nema spora. Jesam li ja u proturječju? Pokazuje se samo da prividne stvari možda i nisu činjenične. Ono što se pojavljuje kao kontradikcija, možda je samo paradoks. Istražimo pobliže ovu očitu kontradikciju.

Sovjetski savez je 1917. bio uglavnom poljoprivredno društvo sa velikim postotkom seljačkog stanovništva. Skup tadašnjih društvenih okolnosti bio je odgovoran za razvitak male industrijske baze. Ljudi koji su radili u toj industrijskoj bazi zvali su se proleteri. Koristeći Marxovu teoriju, Lenjin je uvidio nadolazeće trendove. On nije bio historijski materijalist, već dijalektički materijalist, što znači da je bio veoma zainteresiran za stanje stvari koje se neprestano mijenja. Iako je proletarijat 1917. bio u manjini, Lenjin je uvidio da upravo proletarijat ima potencijal predvođenja revolucije jer je ta klasa bila u porastu, a seljaštvo u opadanju. To je bio jedan od preduvjeta. Proletarijatu je bilo suđeno da bude narodna snaga. Osim toga, imao je i pristup vlasništvu potrebnom da se izvede socijalistička revolucija.

Pažljivom primjenom dijalektičke metode, Crne pantere u ovoj zemlji uzimaju u obzir društvene trendove i promjenjivu prirodu stvari, te uviđaju da, unatoč tome što je lumpenproletarijat manjina, a proletarijat većina, tehnologija napreduje tolikom brzinom da će automatizacija odvesti do kompjuterizacije, a kompjuterizacija do tehnokracije. Kada sam ulazio u grad, putem sam video MIT. Ako vladajući krugovi ostanu na vlasti, mislim da će kapitalisti nastaviti razvijati svoju

tehnološku mašineriju jer njih ljudi ne zanimaju. Stoga očekujem da će oni i dalje slijediti istu logiku: zaraditi što je više moguće, te platiti ljude što je manje moguće – dok ljudi ne krenu tražiti više, dok naponsjetku neće početi tražiti i njihove glave. Ako se revolucija ne dogodi ubrzo, i ovdje naglašavam riječ ubrzo jer tehnologija doživjava skok (doživjela je skok sve do mjeseca), a vladajući krugovi ostanu na vlasti, radnička klasa će doživjeti pad jer će postati nezaposliva, čime će se priključiti redovima lumpenproletarijata, koji su današnji nezaposljivi. Svaki radnik je u opasnosti zbog vladajućih krugova, stoga tvrdimo da lumpenproletariat ima potencijale za revoluciju, da će vjerojatno i izvršiti revoluciju, i da će uskoro postati narodna većina. Dakako, ne bih volio vidjeti još svojih ljudi bez posla, ali ako želimo biti objektivni, moramo priznati činjenice jer smo dijalektički materialisti.

Marx je ocrtao buran proces razvoja društva. On je kazao da se društvo razvijalo od robovlasničke preko feudalne klasne strukture, do kapitalističke, pa do socijalističke, te konačno do komunizma. Ili drugim riječima, od kapitalističke do socijalističke države – prema bezdržavnosti: komunizmu. Mislim da se svi možemo složiti da je klasa robova praktično doživjela transformaciju u najamno ropstvo. Drugim riječima, robovi na svijetu više ne postoje kao značajna sila, što znači da klase mogu doslovno nestati. Ako je tako, ako klase mogu nestati i postati nešto drugo, odnosno doživjeti transformaciju i zadobiti drukčije karakteristike, onda i proletariat ili industrijska radnička klasa može biti transformirana i nestati. Naravno, sami ljudi neće nestati, ali će poprimiti drukčije karakteristike. One karakteristike koje mene zanimaju su činjenice da vladajući krugovi neće trebati radnike, a ukoliko vladajući krugovi kontroliraju sredstva za proizvodnju, radnička klasa će postati nezaposljiva. To je logično, to je dijalektički. Mislim da je pogrešno smatrati da jedino robovska klasa može nestati.

Marx je bio veoma inteligentan čovjek. Nije bio dogmatik. Jednom je rekao: "Jedno nisam, a to je marксист". Time je Progresivnoj radničkoj partiji i ostalima nastojao reći da ne prihvaćaju prošlost kao sadašnjost ili budućnost, već da je razumiju i pokušaju predvidjeti što bi se moglo dogoditi u budućnosti, i tako inteligentno djelovati kako bismo dobili revoluciju koju svi želimo.

Nakon što ovo uzmemo u obzir, vidjet ćemo da nam trebaju nove definicije, budući da se stvari mijenja-

ju i svijet se transformira. Ukoliko ćemo koristiti stare definicije, ljudi bi mogli pomisliti da nekadašnje situacije još uvijek postoje. Bio bih začuđen da okolnosti iz 1917. postoje i danas.

Marx i Lenjin bili su lijeni momci kad je trebalo ratići za nekoga. Oni su radna oruđa i rad za osnovne potrebe gledali kao neko prokletstvo. Čitava Lenjinova teorija, nakon što je Marxova analiza upogonjena u praksu, bila je usmjerena prema ukidanju proletarijata. Drugim riječima, kada bi proleterska ili radnička klasa preuzeila vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju, mogli bi planirati svoje društvo na način da budu slobodni od oruđa. Zapravo, Lenjin je video vrijeme u kojem bi čovjek istovremeno mogao pritiskati gumbe i pomicati planine. Meni se čini da je video radničku klasu transformiranu, u posjedu slobodnog vremena, kako se prepušta produktivnoj kreativnosti i razmatra stvaranje svog univerzuma, s ciljem stjecanja sreće, slobode i užitka koje svaki čovjek traži i vrednuje.

Današnji kapitalisti razvili su mašineriju do te mjere da mogu upošljavati grupu specijaliziranih ljudi koji se nazivaju tehnokrati. U bliskoj budućnosti upošljavat će ih se još, i tehnokrati će biti suviše specijalizirani da bi se mogli identificirati kao proleteri. Ustvari, tehnokratska grupa će biti toliko važna da ćemo morati učiniti nešto da objasnimo prisutnost drugih ljudi; morat ćemo smisliti novu definiciju i razlog postojanja.

Ali mi ne smijemo ograničiti našu diskusiju na teoriju; moramo imati praktičnu primjenu naše teorije kako bismo osmisliili nešto imalo vrijedno. Unatoč kritikama koje smo primili od nekih ljudi, naša partija ima praktičnu primjenu svoje teorije. Mnoge naše aktivnosti pružaju radničkoj klasi i nezaposlenima razloge i sredstva za postojanje u budućnosti. Ljudi neće nestati – pogotovo ne uz naš program preživljavanja. Opstat će. Partija Crnih pantera smatra da je savršeno ispravno organizirati proletariat jer će oni htjeti živjeti i nakon što dobiju otkaze i postanu nezaposljivi ili lumpenproletariat, a tko želi živjeti mora i jesti. Upravo je u interesu proletera da preuzme sredstva za proizvodnju, kako bi mogao proizvoditi u izobilju, čime bi on i njegova braća mogli živjeti. Mi nećemo čekati da proleter postane lumpenproleter kako bismo ga educirali. Mi danas moramo podizati svijest ljudi. Pušu sve opasniji vjetrovi, bujaju sve neobuzdanije rijeke, vremena su sve teža. Ne možemo se vratiti u majčinu utrobu, niti se možemo vratiti u 1917.

Newton, Huey
Umrijeti za narod

- o4 Interkomunalizam je pojam kojeg je osmislio Newton da opiše političku filozofiju Crnih pantera te promjenu ekonomskih, kulturnih i političkih odnosa u svijetu.

Sjedinjene Države, ili kako ih ja volim nazivati Sjeverna Amerika, doživjele su transformaciju od strane vladajućih krugova - iz nacije u imperij. To je uzrokovalo potpunu promjenu u svijetu, jer se nijedan dio međusobno povezanih stvari ne može promijeniti, a da sve ostalo ostane isto. Prema tome, kada je Sjeverna Amerika postala carstvo, promjenila se kompozicija čitavog svijeta. Postojale su i druge nacije u svijetu. Međutim, "imperij" znači da vladajući krugovi koji žive u njemu (imperialisti) kontroliraju druge nacije. Nekoč je postojao fenomen kojeg smo zvali, ili kojeg ja zovem – primitivno carstvo. Primjer toga bilo bi Rimsko carstvo jer su Rimljani kontrolirali sve što se tada smatralo poznatim svijetom. Zapravo oni nisu poznavali cijeli svijet, stoga su postojale i neke nacije nezavisne od tog carstva. Danas je vjerojatno čitav svijet poznat. Sjedinjene Države kao carstvo direktno ili indirektno kontrolira čitavi svijet.

Ako razumijemo dijalektiku, znamo da svaka odlučnost u sebi sadrži i ograničenja, odnosno da svako ograničenje u sebi sadrži i odlučnost. Drugim riječima, dok jedna sila može neku stvar uzdizati, drugu stvar može uništavati, uključujući i samu sebe. Ovaj koncept možemo zvati "negacija negacije". Dakle, kad su 1917. vladajući krugovi stvorili industrijsku bazu i koristili sistem kapitalizma, oni su također stvarali i nužne preduvjete za socijalizam, jer je u socijalističkom društvu neophodno da postoji određena centralizacija bogatstva, jednaka distribucija, te harmonija među ljudima.

Sada će vam dati neke karakteristike koje bi svaka nacija trebala sadržavati. To su ekomska nezavisnost, kulturna određenost, kontrola nad političkim institucijama, teritorijalni integritet i sigurnost.

Mi smo 1966. svojoj partiji dali naziv Crnačka nacionalistička partija. Deklarirali smo se kao Crnački nacionalisti jer smo mislili da je nacionalnost odgovor. Uskoro smo odlučili da je nama potreban revolucionarni nacionalizam, tj. nacionalizam plus socijalizam. Nakon što smo analizirali okolnosti još pobliže, shvatili smo da je to nepraktično, čak i proturječno. Prema tome, dosegli smo viši nivo svijesti. Došli smo do spoznaje da je za slobodu potreban raskid sa vladajućim krugovima, odnosno ujedinjenje sa drugim narodima svijeta. Stoga smo se nazvali internacionalistima. Tražili smo solidarnost s narodima svijeta. Tražili smo solidarnost s nacijama svijeta, jer smo u njih tada vjerovali. Ali što se onda

dogodilo? Budući da je sve u stanju konstantne transformacije, da se razvijaju tehnologija i masovni mediji, da imperialisti imaju vatrenu moć, da Amerika više nije nacija već imperij, shvatili smo da nacije ne mogu postojati, jer više nemaju kriterije za nacionalnost. Njihovo samoodređenje, te ekomska i kulturna određenost transformirani su od strane vladajućih krugova. Oni više nisu nacije. Kako bismo bili internacionalisti, shvatili smo da moramo biti i nacionalisti, ili barem priznavati nacionalnost. Ako razumijem riječ internacionalizam, to znači međusobnu vezu između grupe nacija. Ali postoje nacije više ne postoje, i pošto je Amerika zapravo imperij, nemoguće je da mi budemo internacionalisti. Ove transformacije i fenomeni nas obvezuju da se nazivamo interkomunalisti, jer su se nacije transformirale u zajednice svijeta. Partija Crnih pantera danas odbacuje internacionalizam, te promovira interkomunalizam^{o4}.

Na temelju informacija koje su imali, Marx i Lenin osjećali su da će, jednom kad se ostvari, bezdržavnost biti uzrokovana ili uvedena od strane ljudi i komunizma. Dogodilo se nešto čudno. Posljedično na svoj imperialistički položaj, vladajući reakcionarni krugovi transformirali su svijet u ono što mi zovemo "reakcionarni interkomunalizam". Izvršili su opsadu nad svim zajednicama svijeta, uz toliku dominaciju nad institucijama da one više ne služe ljudima u njihovim vlastitim zemljama. Partija Crnih pantera želi obrnuti taj trend, te voditi ljudi svijeta prema dobu "revolucionarnog interkomunalizma". To znači vrijeme u kojem će ljudi preuzeti vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju, te vršiti raspodjelu bogatstva i tehnologije na egalitan način prema svim zajednicama svijeta.

Vidimo malene razlike između onoga što se događa sa zajednicama u Sjevernoj Americi i Vijetnamu. Vidimo malene razlike, čak i kulturne, između kineske zajednice u San Franciscu i Hong Kongu. Vidimo malene razlike između Crnačkih zajednica u Harlemu, Južnoj Africi, Angoli i Mozambiku. Vidimo kako malene razlike.

Ono što se zaista dogodilo jest da bezdržavnost već postoji, ali je reakcionarna. Prema definiciji, zajednica je sveobuhvatan skup institucija koje služe ljudima koji u njoj žive. Razlikuje se od nacije jer zajednice nastaju unutar veće strukture koju inače nazivamo državom, a država ima određenu kontrolu nad zajednicom ako administracija zastupa ljudi ili ako je administracija

zapravo narodni komesarijat. Budući da danas nije tako, mora se nešto poduzeti. Ranije sam spominjao "negaciju negacije", kao i nužnost za preraspodjelom bogatstva. Smatramo veoma važnim da znamo kako socijalizam u Americi nikad neće postojati ukoliko stvari u svijetu ostanu ovakve kakve su danas. Zašto? Neće postojati jer ne može postojati. U ovom trenutku ne može postojati nigdje u svijetu. Socijalizam podrazumijeva socijalističku državu, a ako ne postoji država, kako može postojati socijalizam? Kako mi onda definiramo određene progresivne države poput Narodne Republike Kine? Kako opisujemo određene progresivne zemlje, ili zajednice kako ih mi nazivamo, poput Demokratske Narodne Republike Koreje? Kako definiramo određene zajednice poput Sjevernog Vijetnama i provizorne vlade na Jugu Vijetnama? Kako objašnjavamo ove zajednice ako se ni one ne mogu pozivati na nacionalnost? Mi smatramo da one predstavljaju narodne oslobođene teritorije. Predstavljaju oslobođene zajednice. Ali ta zajednica nije dovoljna, nije zadovoljena, kao što ni Fronta nacionalnog oslobođenja nije nije zadovoljena sa oslobođenim teritorijem na Jugu. To je samo osnova i priprema za oslobođenje čitavog svijeta – oduzimanja bogatstva vladajućim krugovima, jednake raspodjele i proporcionalne zastupljenosti u interkomunalnim okvirima. To bi Crne pantere htjele ostvariti uz pomoć ljudi, jer bez ljudi ništa ne može biti postignuto.

Rekao sam da socijalizam u Sjedinjenim Državama nikad neće postojati. Kako bi se revolucija zbila u Americi, morali bismo doživjeti redistribuciju bogatstva, i to ne na nacionanom ili internacionalnom nivou, već na interkomunalnom nivou. Kako možemo reći da smo postigli revoluciju ako se preraspodjela bogatstva dogodi samo ovdje u Sjevernoj Americi, kada znamo da su vladajući krugovi ovdje krivi za trespass de bonis asportatis⁰⁵. Oni su oduzeli dobra narodima diljem svijeta, prenijeli ih u Ameriku i počeli ih koristiti kao da su njihova.

Kada je izbila revolucija 1917., mogla se izvršiti redistribucija bogatstva na nacionalnoj razini jer su nacije još postojale. Ako danas govorimo o planiranju ekonomije na svjetskoj razini, na interkomunalnoj razini, govorimo nešto značajno: da su ljudi bili opljačkani, kao što je bila opljačkana i neka država. Jednostavne reparacije nisu dovoljne jer ljudima nisu opljačkali samo sirovine, već i bogatstvo priteklo od tih sirovina, a to su in-

vesticije koje su stvorile tehnološke strojeve. Ljudi svijeta morat će uspostaviti punu kontrolu, a ne samo ograničenu kontrolu "x" vremena.

Kako bismo planirali stvarnu interkomunalnu ekonomiju, morat ćemo spoznati kako je svijet povezan. Morat ćemo spoznati i da nacije već neko vrijeme ne postoje. Neki će reći da nacije još uvijek postoje zbog kulturnih razlika. Po definiciji, kultura je zbir naučenih obrazaca ponašanja. Ovdje u Sjedinjenim državama, Crni ljudi, Afrikanci, bili su silovani od majke države, te posljedično izgubili većinu svojih afričkih vrijednosti. Možda još u sebi imamo ponešto preživjelog afrikanizma, ali uvelike vidimo transformaciju koja je postignuta s vremenom u visoko tehnološkom društvu čiji masovni mediji funkcioniraju kao centri indoktrinacije. Vladajući krugovi su lansirali satelite kako bi projicirali zrake diljem Zemlje i indoktrinirali svijet. Iako postoje neke kulturne različitosti, one nisu kvalitativne nego kvantitativne. Drugim riječima, ako tehnologija i vladajući krugovi nastave djelovati kao dosad, svijet će biti uvjetovan da prihvati zapadne vrijednosti (mislim da je Japan dobar primjer). Razlike među ljudima sve se više smanjuju, ali to i jest interes vladajućih krugova. Ne vjerujem da se povijest može kretati unatrag. Ukoliko je svijet doista toliko međusobno povezan, mi to moramo shvatiti, jer kako bi ljudi uistinu bili slobodni, morat će kontrolirati institucije u svojim zajednicama, te imati neki oblik predstavnštva u tehnološkim centrima koje su proizveli. Kako bi ispravile svoju pljačku svijeta, Sjedinjene Države će prve morati vratiti ono što je pokradeno. Ne znam kako možemo govoriti o socijalizmu kad je problem svjetska raspodjela. Mislim da je Marx na to mislio kad je govorio o bezdržavnosti.

Nedavno sam bio kod Alex Hleya i on mi je govorio o potrazi za svojom prošlosti. Pronašao ju je u Africi, ali kad je ubrzo otisao tamo, ulovila ga je panika. Njegovo selo nije se mnogo promijenilo, ali kad je stigao tamo video je nekog starca kako hoda cestom uz neki uređaj prislonjen na uho. Bio je to mali tranzistor podešen na britansku radio stanicu. Ono što želim reći jest da masovni mediji i razvijeni promet čine nemogućim da uopće gledamo na sebe kao odvojene entitete, nacije. Shvaćate li da mi je trebalo svega pet sati da iz San Francisca stignem ovdje?

Treba svega deset sati kako bi se odavde stiglo do Vijetnama. Vladajući krugovi više čak ni ne priznaju ra-

05 Oduzimati vlasništvo drugih i koristiti ga kao svoje

tove; zovu ih "policjske akcije". Pobune vijetnamskog naroda zovu "unutarnji nemiri". Želim reći da vladajući krugovi moraju shvatiti i prihvati posljedice onoga što su učinili. Znaju da postoji samo jedan svijet, ali su odlučni da slijede logiku svoje eksploatacije.

U Detroitu je nedavno čitava zajednica bila pod opsadom, te danas šesnaest članova naše partije leži u zatvoru. Lokalna policija je izvršila opsadu zajednice i njihovih kuća, koristeći isto oružje koje koriste i u Vjetnamu (zapravo, dokotrljala su se i dva tenka). Iste stvari se događaju i u Vjetnamu jer je i tamo "policija". Ta "policija" je posvuda, svugdje nosi isto oružje i oruđe, te ima istu svrhu: zaštitu vladajućih krugova u Sjevernoj Americi. Svijet jest jedna zajednica, ali nismo zadovoljni sa koncentracijom moći. Želimo moć u rukama naroda.

Gоворио сам ranije, ali sam malo odlutao, kako je teorija "negacije negacije" ispravna. Neki učenjaci pitali su se zašto u Africi, Aziji i Latinskoj Americi otpor uvi-jek stremi ka cilju kolektivnog društva. Oni očito ne za-govaraju ekonomiju kapitalista. Oni rade skok iz feuda-lizma prema kolektivnom društvu, a neki ljudi ne razu-miju zašto. Zašto ne slijede historijski marksizam, ili hi-storijski materijalizam? Zašto ne polaze od feudalizma prema razvitku društva na kapitalističkim osnovama, pa onda konačno do socijalizma? Oni to ne rade jer ne mogu. To ne rade iz istih razloga zašto Crni ljudi u Har-lemu, Oaklandu ili San Franciscu ne mogu razviti kapi-talizam, jer su imperijalisti već prisvojili polje. Već su centralizirali bogatstvo. Prema tome, kako bismo se no-sili s njima moramo oslobođiti našu zajednicu i potom nastaviti kao kolektivna sila.

Dugo smo raspravljali s ljudima o našim uvjerenji-ma. Prije nego smo razvili svijest, nazivali smo se raspr-šenim kolonijama ovdje u Sjevernoj Americi. I ljudi su danonoćno raspravljali sa mnom, pitajući me "kako uo-pće možete biti kolonija? Kako biste bili kolonija, mora-te imati naciju, a vi niste nacija, vi ste zajednica. Vi ste raspršena skupina zajednica.". Budući da Partiju Crnih pantera nije sram priznati pogrešku i promjeniti se, ve-čeras bih htio prihvati kritiku i reći da su te kritike bile apsolutno na mjestu. Mi jesmo skupina zajednica, baš kao što su i Korejci, Vjetnamci i Kinezi skupine zaje-dnica – raspršene skupina zajednica jer nemamo svoje nadgradnje. Nadgradnja koju mi imamo jest nadgradnja Wall Streeta, koju je stvorio rad sviju nas. To je pore-mećeni oblik kolektiva. Sve što je prikupljeno koristi se

isključivo u interesu vladajućih krugova. Stoga Partija Crnih pantera odbacuje Crni kapitalizam i izjavljuje da sve što možemo jest oslobođiti svoje zajednice, ne samo u Vijetnamu nego i ovdje, ne samo u Kambodži, Kini i Koreji, nego sve zajednice svijeta. Moramo se ujediniti kao jedna zajednica, te potom transformirati svijet u mjesto gdje će ljudi biti sretni, gdje će ratovi biti okonča-ni, gdje države više neće postojati, gdje ćemo imati ko-munizam. Ali to ne možemo uraditi odmah. Kada se do-gode transformacija i struktturna promjena, rezultat je obično kulturno zaostajanje. Nakon što ljudi preuzmu sredstava za proizvodnju, vjerojatno nećemo direktno prijeći u komunizam, već ćemo se zadržati u Revolucio-narnom interkomunalizmu dok se ne isperu buržoaska misao, rasizam i reakcionarno razmišljanje, dok se ljudi ne prestanu držati nacije kao što se seljaci drže svog ko-mada zemlje, dok ljudi ne steknu svoj razum i dosegnu kulturu koja je "suštinski ljudska", koja će ljudima služiti umjesto boga. Pošto ne možemo izbjegći međusobni kontakt, moramo razviti sustav vrijednosti koji će nam pomoći da zajedno funkcioniramo u harmoniji.

Misljam da sam večeras pokrio većinu toga što sam htio reći. Dozvolit ću vam da govorite. Imat ćemo vrije-me za pitanja iz publike. Ali prije toga bih vam htio ne-što poručiti. Naš ministar informiranja Eldridge Cleaver pitao me da vas zamolim da mu pripremite neki smje-štaj jer bi se htio vratiti kući. Također bih se htio zahvaliti narodima svijeta koji su našem ministru informiranja dozvolili da boravi u njihovim zemljama, na njihovim oslobođenim teritorijima. Oni su zapravo postavili pri-mjer za sve nas. Znamo što moramo učiniti da se Eldrid-ge Cleaver vrati kući. Moramo oslobođiti naše zajednice.

Rezolucije i deklaracije: 5. prosinca 1970.⁰⁶

Ova konvencija revolucionarnih naroda iz potlačenih zajednica diljem svijeta sazvana je kako bi se ustanovila činjenica da promjenjive društvene okolnosti u svijetu zahtijevaju nove analize i pristupe s ciljem podizanja naše svijesti, kako bismo mogli efikasno okončati opresiju čovjeka po čovjeku. Okupili smo se iz naših raznih zajednica jer shvaćamo da imamo zajedničkog neprijatelja i zajednički cilj, i jer shvaćamo da geografske barijere koje su nas nekoć odvajale više nisu prepreka našem revolucionarnom jedinstvu.

Ne samo da prepoznajemo naše zajedničke interese, već i prepoznajemo da su prijašnji koncepti i ideje koje smo imali danas zastarjeli, budući da zamračuju naše pogledе i ometaju naš napredak. Isti fenomen koji nas je oslobođio separacije geografskih barijera ujedno je i fenomen koji nas je transformirao u revolucionarno jedinstvo.

Nekoć smo se izjašnjavali kao nacije jer smo imali jasne geografske granice. Kontrolirali smo ekonomiju, političku strukturu i institucije na našim teritorijama. U tom pogledu, i Sjedinjene Države su nekoć bile nacija.

Međutim, vidimo da je birokratski kapitalizam u Sjedinjenim Državama preobrazio naciju. Čim je kapitalizam u naciji dosegao visok stupanj razvitka, protegnuo se iznad nacionalnih granica kako bi eksplorirao bogatstvo i radnu snagu drugih teritorija. Primjećujemo i da je ova eksploracija bogatstva drugih nacija uključivala i kontrolu nad njihovim političkim strukturama i kulturnim institucijama. Ova kontrola bila je osigurana uporabom visoke tehnologije koju je razvio birokratski kapitalizam. Tehnologija je omogućila da čvrste ruke kapitalista zahvate u svaki kutak Zemlje te iskoriste svoju policijsku silu, koju uobičajeno zovemo vojskom, da ostvare svoje želje. Također, tehnologija je kapitalistima omogućila da kontroliraju zračne valove i medije drugih teritorija, te tako manipuliraju njihovim kulturnim institucijama.

Pohlepa birokratskog kapitalizma u Americi, efikasnost policijske sile vladajućih krugova, te brzina kojom se njihova "poruka" širi drugim teritorijima u potpunosti je preobrazila nekadašnje okolnosti. Mi to raspoznajemo time što tvrdimo da Sjedinjene Države više nisu nacija nego imperij. Po definiciji, imperij kontrolira druge zemlje, čime ih istovremeno i transformira. Ako

nacija ne može očuvati svoje granice i sprječiti upad agresora, ako ne može kontrolirati svoje političke strukture i kulturne institucije, onda to više nije nacija, već nešto drugo. Naše prisustvo ovdje jest priznanje da su Sjedinjene Države preobrazile druge nacije u nešto drugo.

Upravo radi toga mi se moramo udružiti sa potlačenim zajednicama svijeta. Ne možemo se izjašnjavati kao nacionalisti, niti kao internacionalisti. Moramo položiti svoje buduće nade u filozofiju interkomunalizma, koja smatra da je uspon imperijalizma u Americi transformirao sve druge nacije u potlačene zajednice. U svojoj revolucionarnoj ljubavi, moramo stvoriti zajednički interes sa tim potlačenim zajednicama.

Svjesni smo da su mnogi od nas nasljednici onih koji su bili zemljivo razvlašteni kako bi se kapitalizmu dozvolilo da procvjeta. Svjesni smo da su mnogi od nas nasljednici onih koji su bili zarobljeni i porobljeni kako bi njihov rad mogao stvoriti bogatstvo ove nacije. Ali svjesni smo i toga da su kapitalisti iskoristili filozofiju rasizma za potporu svojoj okrutnoj opresiji. Kroz filozofiju rasizma, ljudi u ovoj zemlji bili su učeni da su neki građani bolji od drugih zbog razlika u fizičkim i društvenim karakteristikama, čime imaju i pravo da eksploriraju druge.

Konvencija revolucionarnih naroda okupila se ovdje kako bi pokrenula naše snage protiv zala kapitalizma, imperijalizma i rasizma – koji se koriste radi tlačenja ljudi. Krenut ćemo na gospodu svim potrebnim i dostačnim sredstvima kako bismo im oduzeli moć koju posjeduju suviše sebično i suviše dugo.

Mi koji smo se okupili odlučni smo da oslobođimo naše zajednice od čizme i biča tlačitelja, kako bi ljudi dobre volje mogli živjeti slobodni od oskudice, straha i nužde. Uviđamo da su kineski narod pod vodstvom Mao Ce-tunga, korejski narod pod vodstvom Kim I Sun-ga, te alžirski narod pod vodstvom Ben Belle, ustali protiv tlačitelja i oslobođili narodne teritorije. Posljedično, potlačeni pojedinci poput Eldridge Cleavera danas imaju pristup oslobođenim teritorijima gdje mogu živjeti u miru i harmoniji. Ovi hrabri revolucionari postavili su za nas primjer kako oslobođiti naše zajednice i podariti slobodu onima koji je priželjkuju toliko dugo.

Ne može biti govora o stvarnoj slobodi dok imperijalistima, kao svjetskim neprijateljima broj 1, ne bude oduzeta sva moć, i dok ne postanu ono što i trebaju biti –

06 Govor Revolucionarnoj narodnoj konstitutivnoj konvenciji, održan u Washingtonu D.C. 28. i 29. studenog 1970.

obični ljudi, a ne vladari nad ljudima. Tek tada će jedinstvo i harmonija uistinu prevladati. Odlučni smo da oslobođimo naše zajednice kako bismo mogli i služiti njezinim stvarnim interesima.

Mi koji smo se okupili poručujemo da vjerujemo kako svaka zajednica ima pravo da određuje, utvrđuje i kontrolira institucije kako bi one odražavale integritet zajednice.

Stoga izjavljujemo da su sve zajednice svijeta slobodne da kroje vlastitu sudbinu. Izjavljujemo da sve zajednice, samim svojim postojanjem, imaju moć da odrede koje će institucije biti ustanovaljene, te koje će kulturne vrijednosti putem njih biti zastupane. Izjavljujemo da sve zajednice imaju pravo da odrede zakone koji će važiti na njihovim teritorijima te službenike koji će biti izabrani na rukovodeća mjesta.

Mi koji smo se okupili ovdje izjavljujemo da fizičke i socijalne karakteristike ljudi naše zajednice nikad neće biti korištene kao osnova za izuzeće iz bilo kojeg aspekta u našoj zajednici.

Izjavljujemo da je naš cilj uništenje svih elemenata opresije. Zavjetujemo se da ćemo okončati imperijalizam te raspodijeliti bogatstvo svijeta svim ljudima svijeta. Predviđamo sistem stvarnog komunizma gdje svi ljudi proizvode po svojim sposobnostima, te primaju svojim prema potrebama.

Prepoznajući mogućnost kulturnog zaostajanja, koje može nastati između uništenja opresije i uzdizanja novog svijeta temeljenog na humanosti, pozivamo ljudе iz svih zajednica svijeta da sudjeluju i budu proporcionalno zastupani u donošenju odluka. Bilo na interkomunalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, smatramo da svi ljudi imaju pravo na proporcionalno zastupništvo unutar okvira revolucionarnog interkomunalizma i komunizma.

Sastali smo se s ciljem formulacije *novog ustrojstva za novi svijet*. Moramo postati još svjesniji toga tko smo i zašto se nalazimo u ovim okolnostima. I onda moramo promijeniti te okolnosti i izgraditi novi svijet koji će korigititi svu tehnologiju i znanje koje smo dosad prikupili. Kada razvijemo sistem koji djeluje u stvarnom interesu ljudi, te ga u potpunosti učvrstimo, riječ "rad" bit će smislena igra. Eliminirat ćemo uzrok svih naših problema i živjeti prema Ustrojstvu revolucionarnih ljudi.

O izlasku Eldrigea Cleavera iz Partije Crnih pantera i izlasku Partije Crnih pantera iz Crnačke zajednice: 17. travnja 1971.

Partija Crnih pantera zasniva svoju ideologiju i filozofiju na konkretnoj analizi konkretnih okolnosti, koristeći pritom dijalektički materijalizam kao svoju analitičku metodu. Kao dijalektički materijalisti razumijemo da proturječja mogu dovesti do razvijanja. Unutarnja borba suprotnosti, bazirana na njihovom jedinstvu, uzrokuje da se materija kreće kao dio procesa razvoja. Razumijemo da ništa u prirodi ne postoji izvan dijalektike, uključujući i Partiju Crnih pantera. Ali mi pozdravljamo ta proturječja jer ona bistre i unaprjeđuju našu borbu. Našli smo se u proturječju s našim bivšim ministrom informiranja Eldrige Cleaverom, ali to shvaćamo nužnim za naš rast. Iz ovog proturječja stigao je novi rast i povratak izvornoj viziji partije.

U ranoj fazi razvitka Partije Crnih pantera napisao sam esej nazvan "Ispravno ophođenje prema revoluciji". Bio je to odgovor na drugu kontradikciju: kritike na račun partije od strane Revolutionary Action Movementa (RAM). U to vrijeme, RAM nas je kritizirao zbog naše legalne aktivnosti: otvoreno su pokazivali oružje i govorili o nužnosti da se zajednica naoruža radi samoobbrane. RAM se smatrao podzemnom, ilegalnom organizacijom, smatrajući to ispravnim ophođenjem prema revoluciji. U odgovoru sam isticao da morate osnovati legalnu organizaciju kako bi se ljudi mogli povezati s njom, na način koji će biti pozitivan i progresivan za njih same. Kada se odmah odlučite na podzemlje i ilegalu, zakopavate sami sebe toliko duboko da se ljudi ne mogu niti povezati s vama, niti vas kontaktirati. U tom slučaju terorizam ilegalne organizacije postaje upravo to - sijanje straha u srcu ljudi čije interese organizacija navodno brani, jer se ljudi ne mogu poistovjetiti s njima i ne postoji nitko da im pojasi njihove akcije. Morate sastaviti program praktičnih aktivnosti i biti uzor u zajednici da vas slijede i cijene.

Izvorna vizija partije bila je stvoriti ljudski pojas za spašavanje, služeći njihovim interesima i braneći ih od tlačitelja, koji su dolazili u zajednicu u raznim oblicima, od naoružane policije do kapitalističkih izrabljivača. Znali smo da će takva strategija utjecati na rast svijesti među ljudima, kao i na rast njihove podrške. Ako bi nas nakon toga tlačitelji natjerali u podzemlje, ljudi bi nas

podržavali i branili. Ljudi bi znali da je, unatoč interpretacijama samih tlačitelja, naša jedina želja služiti njihovim stvarnim interesima, stoga bi nas i branili. Bili bismo možda natjerani u podzemlje, ali postojala bi veza sa zajednicom koja bi nas uvjek podržavala jer bi se ljudi identificirali s nama, a ne sa zajedničkim neprijateljem.

S vremenom Crne pantere su izgubile svoju viziju i povezanost sa zajednicom. Odlaskom Eldriga Cleavera možemo se ponovno posvetiti punom razvitku naše izvorne vizije, te izaći iz zone sumraka u kojoj je partija bila u skorijoj prošlosti.

Jedini razlog zašto partija još uvjek danas postoji, zašto smo preživjeli represiju nad partijom te ubojstva nekih od naših najistaknutijih drugova, jest Program od deset točaka - naš program preživljavanja. Naš program bio bi besmislen i beznačajan bez komunalnog programa. Zato sam mišljenja da će Partija Crnih pantera postojati dokle god postoji i Crnačka zajednica te opresija nad ljudima u Sjevernoj Americi.

Partija će preživjeti kao strukturirana mašina zato jer služi stvarnim interesima potlačenih ljudi i odgovara njihovim potrebama. To je bila izvorna vizija partije. Izvorna vizija nije počivala na retorici ili ideologiji, već na praktičnim potrebama ljudi. A njezini sanjari bili su naoružani ideologijom koja je pružala sistematičnu metodu analize s ciljem postizanja tih potreba.

Kada smo se Bobby Seale i ja udružili kako bismo porinuli Partiju Crnih pantera, promatrali smo mnoge grupe. Većina njih bila je toliko posvećena retorici i umjetničkim ritualima da su se povukli iz života dvadesetog stoljeća. Ponekad su njihove analize bile prekrasne, ali bez praktičnog programa koji bi njihova shvaćanja približio ljudima. Kada su pokušali razviti praktični program, uglavnom nisu uspijevali jer im je nedostajala sistematična ideologija koja bi im pomogla u izradi konkretnih okolnosti te u punom razmijevanju potreba zajednice. Kada sam bio u African American Association Donalda Wardena, gledao sam kako pokušava stvoriti kontrolu zajednice putem Crnog kapitalizma. Međutim, Warden nije imao sistematičnu ideologiju, pa su njegovi pokušaji stvaranja programa uzastopno frustrirali i njega i zajednicu. Nisu shvaćali zašto kapitalizam ne bi funkcionirao za njih kad je već funkcionirao za druge etničke skupine.

Mi smo formirali partiju jer smo nastojali spojiti teoriju i praksu na sistematičan način. To smo uradili kroz naš temeljni Program od deset točaka. Ustvari, bio je to program od dvadeset točaka, uz praksu izloženu u "Što mi želimo", a teoriju u "Što mi vjerujemo". Taj program bio je dizajniran da služi kao temelj strukturiranoj političkoj mašini.

Aktivnosti u koje smo se upuštali u to vrijeme bile su isključivo strateške akcije za političke potrebe. Bile su osmišljene da mobiliziraju zajednicu. Aktivnost koja ne mobilizira zajednicu prema cilju nije revolucionarna aktivnost. Neka aktivnost može biti iskaz izvanredne hrabrosti, ali ako ne mobilizira ljudi prema cilju manifestacije više slobode, nema političku težinu, a može čak biti i kontrarevolucionarna.

U veoma ranoj fazi razvoja mi smo shvatili da je revolucija proces. Nije određena akcija, nije ni zaključak. Revolucija je proces. Zato je feudalizam bio revolucionaran kada je feudalističko rostvo ukinulo staro robovlasništvo. Zato je kapitalizam bio revolucionaran kada je ukinuo feudalizam. Konkretna analiza konkretnih okolnosti razotkrit će stvarnu narav situacije i obogatiti naše shvaćanje. Ovaj proces kreće se dijalektičkim putem, stoga mi razumijemo borbu suprotnosti temeljenu na njihovom jedinstvu.

Ljudi često govore da je naš Program od deset točaka reformistički, ali pritom zanemaruju činjenicu da je revolucija proces. Program smo ostavili otvorenim kako bi se mogao dalje razvijati i kako bi se ljudi mogli postovjetiti s njim. Nismo ga ljudima ponudili kao zaključak, već kao mašinu koja će ih odvesti na višu razinu. U svojoj potrazi za slobodom, te u svojoj borbi protiv tlačitelja koji ih žele lišiti osnovnih sredstava za život, ljudi vide kako se stvari kreću od A do B i C; ne vide kako se kreću od A do Z. Drugim riječima, prvo moraju vidjeti neka osnovna postignuća kako bi shvatili da su veliki uspjesi mogući. Većinu vremena revolucionar će ih morati voditi do ovakvog shvaćanja, ali nikad ih neće moći voditi od A do Z u jednom skoku, jer je to previše daleko. Prema tome, kada se revolucionar počne prepustiti slovu Z, odnosno konačnom zaključku, ljudi ga ne prate. A to znači da on više nije revolucionar, ako znamo da je revolucija proces. Tako su sve aktivnosti ili djelatnosti koje ne služe procesu zapravo nerevolucionarne.

Kada je partija pošla u Sacramento, kada se suočila s policijom pred uredom magazina Ramparts, kada je

NEWTON, HUEY
Umrijeti za narod

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

naoružana držala izvidnicu, djelovala je u vremenima (1966) kada su ljudi odbacili filozofiju nenasilne direktnе akcije, te zauzeli mnogo žešću poziciju. Htjeli smo da namjesto spontanih i neorganiziranih pobuna uvide vrline disciplinirane i organizirane oružane samoobrane. Diljem zemlje bilo je policijskih patrola u stanju oružane pripravnosti, ali mi smo bili prva naoružana policijska patrola. Nazivali smo se Partija Crnih pantera za samoobranu. Uza sve to, imali smo na umu političke i revolucionarne ciljeve, ali smo znali da ne možemo uspjeti bez potpore ljudi.

Naša strategija bila je bazirana na dosljednoj ideo logiji koja nam je pomogla da razumijemo stanje oko nas. Znali smo da zakon nije spremjan za ono što smo radili, a policajci su bili toliko šokirani da nisu znali što da rade. Vidjeli smo da su ljudi osjetili novu dozu ponosa i snage radi primjera koji smo postavili pred njih; stoga su u našoj mašini počeli tražiti odgovore.

Kasnije smo odbacili pojam samoobrane iz našeg imena, te postali samo Partija Crnih pantera. Odbacili smo akcije poput Sacramenta i nadgledanja policije, jer smo shvatili da se tako ne treba ponašati u svakoj prilici i situaciji. Ovo nikad nismo smatrali revolucionarnim akcijama. Akcija je revolucionarna jedino kad se ljudi prema njoj odnose na revolucionaran način. Ako neće slijediti vaš primjer, vaša akcija nije revolucionarna, bez obzira na količinu oružja koju imate.

Oružje samo po sebi nije revolucionarno jer ga nose i fašisti. Štoviše, oni ga imaju i više. Mnogi takozvani revolucionari očito ne razumiju riječi koje je uputio predsjednik Mao: "Politička moć raste iz cijevi pištolja". Oni misle da je predsjednik Mao rekao da je samo oružje politička moć, ali naglasak je na "raste". Kulminacija političke moći jest vlasništvo i kontrola nad zemljom i institucijama, pa se onda možemo i riješiti oružja. Zato je predsjednik Mao i govorio: "Mi zastupamo okončanje rata, mi ne želimo rat; ali rat može biti ukinut jedino putem rata, stoga, kako bismo se riješili oružja, moramo se latiti oružja". On uvijek govorio o odbacivanju oružja. Da nije tako gledao na stvari, ne bi bio revolucionar. Drugim riječima, oružje je po svim revolucionarnim principima sredstvo koje se koristi strateški; nije svrha samo po sebi. To je bio dio izvorne vizije Partije Crnih pantera.

Eldridgea Cleavera sam mnogo puta upitao da se pridruži partiji. Ali on se nije priključio, sve do konfron-

tacije s policijom ispred ureda magazina Rampart, kada se policija bojala posegnuti za oružjem. Bez mog znanja, on je tu konfrontaciju prihvatio kao revoluciju i partiju. Ali u našem osnovnom programu, oružje se spominje tek u sedmoj točki, i to još sa jasnom namjerom. Pokušavali smo izgraditi političku mašinu kroz koju će ljudi moći izraziti svoje revolucionarne žudnje. Shvatili smo da revoluciju mogu pokrenuti samo ljudi, a ne neka partija ili organizacija. Sve što smo mogli bilo je da vodimo ljudi jer je revolucija proces koji se kreće dijalektički. Ista aktivnost u jednom momentu može biti ispravna, a već u drugom neispravna. *Uvijek smo naglašavali konkretnu analizu stanja*, pa slijedom toga i adekvatan odgovor na to stanje, kao oblik mobilizacije ljudi prema višem stupnju svijesti.

Ljudi su konstantno mislili da smo mi sigurnosna garda komunalne policije. Zbog toga smo i izbacili dio "samoobrana" iz imena partije, te usmjerili pozornost ljudi na činjenicu da do spasa mogu doći putem vlastite kontrole nad institucijama koje služe zajednici. To bi zahtjevalo organizaciju političke mašine koja bi zadobila njihovu podršku i odobrenje kroz program preživljavanja. Oni bi od takve organizacije tražili odgovore i smjernice. To ne bi bila organizacija čiji se članovi kandidiraju za političke pozicije, već bi služila kao nadzornik nad poslanicima koje su ljudi odabrali na određene pozicije.

S obzirom da Partija Crnih pantera izvire iz okolnosti i potreba potlačenih ljudi, *nas zanima sve što zanima i te ljudi*, iako mi u tim partikularnim interesima ne vidimo i konačno rješenje naših problema. Mi se nikad nećemo kandidirati za političke funkcije, ali ćemo uvjek prihvatići i podržati one kandidate koji djeluju u stvarnom interesu ljudi. Možemo čak pružati i volontersku pomoć za kampanje i osnovne poslove oko izbora za neki okrug. To ne bismo radili iz predanosti elektoralizmu; to bi bio naš način da volju ljudi približimo situaciji koja ih interesira. Također, mi bismo te kandidate smatrali odgovornima zajednici, bez obzira koliko njihovi uredi bili udaljeni od same zajednice. Stoga mi vodimo ljudi sljedeći njihove interese, uz perspektivu podizanja njihove svijesti iznad ograničenih ciljeva.

Eldridge se pridružio partiji nakon konfrontacije s policijom, nakon čega je ostao fiksiran u stavu "ili-ili". A to je značilo – ili će se zajednica i partija skupa naoružati ili će ispasti obične kukavice na koje ne treba računati.

Nije shvaćao da nema govora o nikakvoj revoluciji ukoliko se ljudi ne poistovijete s Partijom Crnih pantera, budući da nas povijest uči da su upravo ljudi tvorci revolucija i svjetske povijesti.

Ponekad se pojave pojedinci koji svoje osobne probleme izražavaju političkim rječnikom, a ukoliko su elo-kventni, njihovi osobni problemi ljudima mogu zvučati veoma politički. Mi Eldridgea Cleavera optužujemo upravo za to. Mnogo toga je vjerojatno izvan njegove kontrole jer je suviše osobno. Međutim, mi toga nismo bili svjesni kad se pridružio partiji; on se pridružio isključivo radi naše akcije ispred *Rampartsa*. Mi tada sebi nismo ništa pokušavali dokazati. Sve što smo htjeli bilo je obraniti Betty Shabazz. A dobili smo pohvale od ljudi.

Pod utjecajem Eldridgea Cleavera, partija zajednici nije ostavila druge opcije osim naoružavanja. Ovaj potez bio je reakcionaran iz prostog razloga jer zajednica u tom trenutku nije bila spremna na tako nešto. Tim potezom smo postali revolucionarni kult, umjesto da budemo kulturni kult. To je osnovna kontradikcija jer je revolucija proces, a ako vaše aktivnosti ne spadaju u domenu tog procesa, one su nerevolucionarne.

Revolucionarom pokretu i Crnačkoj zajednici treba veoma čvrsta struktura. Da bi postojala, ta struktura treba potporu ljudi, a to može zadobiti jedino služeći tim ljudima. Upravo zato mi imamo program služenja ljudima – najvažniju komponentu u našoj partiji. Služit ćemo njihovim potrebama kako bi preživjeli ovu opresiju. A onda kada će biti spremni da se naoružaju, dogodit će se ozbiljne stvari. Eldridge Cleaver nas je odvukao u izolaciju od same Crnačke zajednice, pa je nastao rat između tlačitelja i Partije Crnih pantera, umjesto rata između tlačitelja i potlačene zajednice.

Partija Crnih pantera povukla se iz zajednice mnogo prije nego što se Eldridge Cleaver povukao iz partije. Naš privremeni savez sa bijelim radikalima nije nas približio bijeloj zajednici jer bijeli radikali nisu vodstvo bijele zajednice. Crnačka zajednica se nije mogla poistovjetiti s njima, pa smo ostali u zoni sumraka - nismo mogli pristupiti Crnačkoj zajednici sa programom političke edukacije, a nismo mogli ni mobilizirati bijelce. Nismo imali utjecaja na rast svijesti u Crnačkoj zajednici i to je bio moment u kojem smo zastranili.

Prošli smo kroz pokret slobode govora u partiji, što je bilo nepotrebno, te nas dodatno izoliralo iz Crnačke zajednice. U našim novinama bilo je mnoštvo kletvi,

svaka druga riječ iz naših usta bila je profana. To se nije dogodilo prije nego što sam završio u zatvoru, jer se ne bih slagao s tim, ali je Eldridgeov utjecaj doveo do toga. Ne krivim njega zasebno; krivim partiju jer je to prihvatala.

Eldridge nikad nije bio potpuno u vodstvu partije. Čak i nakon što su nam oteli Bobbya, nisam postavio Eldridgea na rukovodeću poziciju jer ga to nije zanimalo. Za upravitelja programa postavio sam Davida Hilliarda. Znao sam da Eldridge ne bi učinio ništa da podigne svijest drugova u partiji, ali znao sam da može doprinijeti. Stoga sam ga i pritisnuo da uređuje novine i piše u njima, ali nije htio. Dok Eldridge nije završio u zatvoru, novine nisu čak ni izlazile jednom tjedno. Međutim, Eldridge Cleaver je dao veliki doprinos Partiji Crnih pantera svojim pisanjem i govorima. Želimo to zapamtiti jer u svemu postoji pozitivna i negativna strana.

Ispravno ophođenje prema revoluciji ne znači da se ljudima ponudi "ili-ili" ultimatum. Umjesto toga, moramo zadobiti podršku ljudi služeći njihovim potrebama. I kada policija, ili bilo koji drugi agenti represije, pokušaju uništiti naš program, ljudi će doseći viši stupanj svijesti i aktivnosti. Tada organizirana struktura može voditi ljudi do točke gdje su oni spremni na svešta. To je bila strategija koju smo koristili 1966. kad su ljudi pozitivno reagirali na naše aktivnosti.

Dakle, Partija Crnih pantera našla se u kontradikciji s Eldridgeom Cleaverom, pa je on izašao iz partije jer nismo svima na ulici naređivali da sutra naprave revoluciju. Mi shvaćamo da je to nemoguće, jer nam naša dijalektička ideologija i analiza konkretnih okolnosti naznačuju da je proglašavanje spontane revolucije fantazija. Ljudi trenutno nisu na tom stupnju. Ovakva kontradikcija i sukob nekim se čine nesretni, ali su dio dijalektičkog procesa. Razlučivanje ove kontradikcije oslobođilo nas je od neispravne analize.

Danas smo slobodni da krenemo prema izgradnji *strukture zajednice* koja će postati stvarni glas ljudi, zastupajući njihove interese na različite načine. Možemo nastaviti s našim osnovnim programom preživljavanja, možemo nastaviti služiti ljudima kao zastupnici njihovih stvarnih interesa, možemo uistinu postati politička revolucionarna mašina koja će ljudi voditi prema višem stupnju svijesti, kako bi znali što trebaju uraditi u svojoj potrazi za slobodom. I tada će imati hrabrosti primjeniti sva potrebna sredstva da iskoriste vrijeme i dokopaju se slobode.

NEWTON, HUEY
Umrijeti za narod

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

Gовор: 1. svibnja 1971.

Izvorna vizija Partije Crnih pantera bila je služiti potlačenim ljudima u našim zajednicama i braniti te ljude od njihovih tlačitelja. Kada je partija bila pokrenuta, znali smo da će ovi ciljevi podići svijest ljudi i motivirati ih da krenu još snažnije prema svojem potpunom oslobođenju. Znali smo i da živimo u zemlji koja je postala jedna od najrepresivnijih u svijetu; represivna prema zajednicama diljem svijeta. Od takvih represivnih vlasti nismo očekivali da će skrštenih ruku promatrati napredak Partije Crnih pantera u ostvarivanju cilja služenja ljudima. Očekivali smo represiju.

Kao revolucionarna avangarda, znali smo da će reakcija naših tlačitelja biti represija, ali smo shvaćali da je zadatak revolucionara težak, a njegov život kratak. Kao što smo i danas, i onda smo bili spremni da se odrekнемo svega radi interesa potlačenih. Očekivali smo da će se represija pojaviti od vanjskih sila koje su naše zajednice dugo držale u stanju podčinjenosti. Međutim, ideologija dijalektičkog materijalizma pomogla nam je da shvatimo, da će kontradikcije koje okružuju samu partiju, stvoriti silu kojom ćemo se približavati našem cilju. Očekivali smo i kontradikcije unutar same partije, budući da tlačitelji šalju infiltratore i provokatore kako bi im pomogli u ostvarenju zlih namjera. Čak i kada kontradikcije dolaze od nekoć lojalnih članova partije, promatramo ih kao dio procesa razvitka, a ne u negativnom svjetlu, kako to vole raditi mediji tlačitelja u svojim interpretacijama. Iznad svega, znali smo da će partija preživjeti sve izazove.

Partija bi preživjela, jer uživa ljubav i podršku ljudi koji u njezinim aktivnostima prepoznaju ostvarenje svojih stvarnih interesa. Partija bi također preživjela, jer je politička mašina koja je nastavila biti glasilo interesa ljudi i koja je nastavila ljudima služiti kao njihov branitelj.

Važnost strukturirane političke maština nama je oduvijek bila očigledna. Kada smo išli u Sacramento, išli smo sa svrhom educiranja ljudi i izgradnje trajne političke maštine koja će služiti njihovim stvarnim interesima. Tijekom naših nedavnih razgovora sa vladama Sjevernog i Južnog Vijetnama, oni su nam istaknuli da razumiju što radimo, te da našu strategiju smatraju ispravnom. Kazali su nam da je "strukturirana organizacija vezana uz politiku kao sjenka uz čovjeka". Politička maši-

na u Americi je od Crnih ljudi stalno tražila podršku putem plaćanja poreza i borbe u ratovima, ali istovremeno odbijala da služi interesima Crnačke zajednice. Jedan od problema jest u tome što zajednica nema svoju strukturiranu organizaciju ili mašinu, koja služi njihovim potrebama i zastupa njihove interese. Kao što ne možete zamisliti čovjeka bez sjenke, tako ne možete imati ni efikasnu politiku bez strukturirane organizacije. Potlačeni Crni ljudi – *lumpenproletariat* – nisu imali svoju strukturiranu organizaciju da zastupa njihove stvarne interese, dok iz same zajednice nije niknula Partija Crnih pantera, motivirana potrebama i uvjetima života samih ljudi.

Diljem zemlje nastajale su koalicije Crnih ljudi i Crnih zastupničkih klubova, ali bez uspjeha da ljudima služe kao političke maštine. Služile su kao buržoaske strukture kako bi Crnački kandidati zasjeli u političke urede. Čim su bili izabrani, ti kandidati postali su nevidljivi ili jednostavno neučinkoviti po pitanju služenja stvarnim interesima Crnih potlačenih ljudi.

Uistinu revolucionarna mašina, koja će preživjeti svakodnevnu represiju, sačinjena je od mnoštva karakteristika. Prvo i osnovno, postoji mala, ali posvećena grupa radničkih kadrova, koji su ciljevima organizacije spremni posvetiti svoje čitavo vrijeme. Drugo, postoji jasna organizacijska struktura kroz koju kadrovi mogu djelovati. Upravo taj spoj strukture i predanih kadrova može održavati mašinu koja služi potrebama ljudi. U tom pogledu, vrijedi uređivati štampane novine koje će pratiti svakodnevne događaje i interpretirati ih na način koji služi ljudima. Vijesti o dnevним fenomenima trebaju cirkulirati kako bi se ljudi informiralo o njihovom stvarnom značenju. Program naših usluga treba promovirati kako bi se zadovoljile osnovne ljudske potrebe, koje neće zadovoljiti nitko drugi, jer je lumpenproletariat žrtva tlačenja i izrabljivanja. Ipak, kadrovi i struktura ne čine političku mašinu revolucionarnom. Revolucionarni koncept definira i interpretira fenomene, te postavlja ciljeve prema kojima politička mašina djeluje. Revolucionarna mašina je zapravo revolucionarni koncept upogonjen od strane predanih kadrova kroz određenu organizacijsku strukturu.

Takva mašina može preživjeti represiju jer se može kretati nužnim putevima u raznim vremenima. Ako okolnosti tako nalažu, može prijeći u ilegalu, pa se ponovno vratiti u legalne tokove. Ali uvjek će biti motivi-

rana ljubavlju i predanošću interesima potlačenih zajednica. Prema tome, ljudi će osigurati njezino preživljavanje, budući da njihove potrebe i mogu biti zadovoljene jedino njezinim preživljavanjem. Strukturirana i organizirana mašina odoljet će testu unutarnjih i vanjskih kontradikcija.

Odgovornost takve političke mašine je jasna – mora djelovati kao mašina koja služi stvarnim interesima potlačenih. To znači da uvijek mora biti upoznata sa potrebama zajednica potlačenih ljudi te, shodno tome, razviti i provoditi program koji će zadovoljiti te potrebe. Partija Crnih pantera ovo je uradila kroz svoj osnovni Program od deset točaka. Međutim, mi shvaćamo *da je revolucija proces, stoga ne možemo ljudima nuditi zaključke* – moramo biti spremni da kreativno odgovorimo na nove okolnosti i shvaćanja. Zato smo razvili svoj program besplatnog doručka, program besplatnih klinika, program odjeće i obuće, program autobusa za zatvore, te mnoge druge, odgovarajući tako na potrebe Crnih ljudi. Uvelike pohvalne reakcije na ove programe u svakoj zajednici, najbolji su pokazatelji toga da doista služe stvarnim interesima ljudi.

Služenje stvarnim interesima ljudi također znači da politička mašina mora stati između ljudi i sila opresije, na način da zastupnici ljudima pružaju adekvatne odgovore. Takva artikulacija zahtijeva da imamo politički organ koji će izražavati interes ljudi te interpretirati fenomene za njih. Opet, postojanje takve političke mašine opravdano je jedino dok služi stvarnim interesima ljudi.

Ali to služenje ne znači da je naša mašina samo refleksija javnog mnijenja, budući da je javno mnijenje često kreirano i usmjereno protiv stvarnih interesa ljudi, preko vještih političara i iskoristivih edukatora. Njihove diverzivne taktike često vode ljudе u slijepе ulice ili na staze koje ih odvraćaju od stvarnih ciljeva. To jasno vidi- mo kada koncept američke demokracije primijenimo na Crnačku zajednicu.

Demokracija u Americi (buržoaska demokracija) ne znači ništa nego dominaciju većine nad manjinom. Zato Crni ljudi mogu glasati tijekom čitave godine, ali ako je većina protiv nas, mi patimo. Tada političar i edukatori pokušavaju obmanuti zajednicu izjavama poput “većina vlada, ali prava manjina su zaštićena”. Da je sudjelovanje u demokratskom procesu u Americi interes Crnačke zajednice, ne bi bilo potrebe za programima

besplatnog doručka ili besplatnih klinika, ili bilo kojim programima koje smo pokrenuli da udovoljimo potrebama ljudi. Prava manjina su “zaštićena” standardima buržoaske vlade, a sve što njima nije u interesu zbrajanjeno je. To je možda demokratski za većinu, ali za manjinu ima isti učinak kao fašizam. Kada je većina dekretom odlučila da postanemo robovi, postali smo robovi – gdje je bila demokracija u robovlasništvu za nas? Kada je većina dekretom odlučila da plaćamo poreze, borimo se i ginemo u ratovima, te dobijemo inferiornu i rasističku edukaciju kontra naših interesa, dobili smo upravo sve to. Gdje je demokracija za nas u svemu tome? Naša djeca i dalje umiru, naša omladina i dalje pati radi slabe ishrane, naši sredovječni ljudi i dalje pati od anemije srpastih stanica, a naši starci još uvijek su suočeni sa neizdrživim siromaštvom i nedaćama, jer u sumraku života nemaju ništa da ih održi u tim teškim vremenima. Gdje je demokracija u svemu tome za Crne ljudi? Demokracija samo znači da će nas većina iskoristiti kada im budemo potrebni, pa nas odbaciti kada im postanemo nepotrebni. Stvarno razumijevanje djelovanja i učinaka američke demokracije na Crne ljudi razotkrit će najjasnije da je ta demokracija za nas ista kao i fašizam. Naši stvarni interesi i potrebe nisu zadovoljeni.

Politička mašina ljudi mora biti vođena dosljednom ideologijom koja zastupa sistematičan i organiziran skup principa za analizu i interpretaciju objektivnih fenomena. Ideologija se može prihvati kao ispravna jedino ako pruža stvarno razumijevanje fenomena koji utječu na ljudske živote. Razvitak raznovrsnih spoznaja o zajednici, njezinom unutarnjem razvoju, kao i vanjskim silama koje je okružuju, odvest će nas do filozofije pomoći koje ćemo se orijentirati prema ciljevima u istinskom interesu ljudi.

Partija Crnih pantera nastala je u stresnom periodu, kada su Crni ljudi napuštali filozofiju i strategiju ne-nasilnih akcija te kretali prema žešćim akcijama. Odvazno smo vjerovali da zajednici možemo pružati trajnu političku mašinu koja će služiti njihovim potrebama i zastupati njihove interese. Upoznali smo mnogo izdajnika, vidjeli smo mnogo neprijatelja. Bili smo klevetani, otimani, ušutkivani, zatvarani i ubijani. Više nego ikad prije, danas znamo da je ljudska volja jača od tehnologije i represije onih koji su protivnici interesa ljudi. Stoga znamo da možemo i želimo nastaviti služiti i podučavati ljudе.

NEWTON, HUEY
Umrijeti za narod

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

O značaju crkve: 19. svibnja 1971.⁰⁷

Od 1966. godine Partija Crnih pantera prošla je kroz mnoge promjene; doživjela je transformaciju. Volio bih vam govoriti o tome, kao i o kontradikcijama. Također bih volio govoriti o vezi Partije Crnih pantera i zajednice u cjelini, a posebno o vezi sa crkvom.

Kada je partija počinjala prije nekoliko godina, Bobbya i mene zanimalo je jačanje Crnačke zajednice, točnije njezinih sveobuhvatnih skupova institucija, jer ako nam je nešto nedostajalo, to je bila upravo zajednica. Imamo jednu instituciju koja je ovdje već dugo, a to je crkva. Nakon kraćeg harmoničnog odnosa sa crkvom, rastali smo se od nje te uskoro izgubili naklonost u Crnačkoj zajednici.

Našli smo se u praznini, otuđeni od čitave Crnačke zajednice. Nismo pronalazili način da budemo efikasni po pitanju razvijanja zajednice. Jedino kako smo mogli pomoći procesu revolucije - koja nije zaključak ili skup principa, već proces - bilo je putem podizanja razine svijesti zajednice. Bilo koji zaključak ili partikularna akcija za koju smatramo da je revolucija zapravo je reakcija, budući da je revolucija razvojni proces. Ona sadrži pogonski motor koji sve više jača što je čovjek više slobodniji. A što je čovjek slobodniji, zna više o svemiru, teži što većoj kontroli, pa stoga stječe i veću kontrolu nad samim sobom. U tome i jest srž slobode.

Sada želim govoriti o počinjenim pogreškama. Mrzim ih nazivati pogreškama jer su možda bile nužne kako bi partija doživjela promjene i potrebnu transformaciju. Uvjeren sam da će budućnost donijeti još raznih proturječja koja nam danas nisu poznata. Uvjeren sam da će nas odjenuti u novo ruho.

I sama crkva prolazila je kroz faze razvitka. I ona se na neki način našla izolirana od zajednice. Danas crkva nastoji da vrati naklonost zajednice. Poput crkve, i Partija Crnih pantera pokušava ponovno uspostaviti vezu sa zajednicom.

U glasilu Crnih pantera nedavno je izšao članak pod naslovom "O izlasku Eldridgea Cleavera iz Partije Crnih pantera i izlasku Partije Crnih pantera iz Crnačke zajednice". Volio bih se sada fokusirati na zastranjenje partije. Odnosno, na višu jedinicu. Mrsko mi je kriviti pojedince u našoj partiji, pošto su oni uvijek pod vodstvom kolektiva zvanog centralni komitet. Čak i kad se ne slažem s centralnim komitetom (a to je bilo često dok

sam boravio u zatvoru, ali sam bio preglasavan), nakon glasanja podržavam odluke partije do sljedećeg sastanka.

Za početak, ukoliko želimo vidjeti neke nužne promjene, smatram da moramo imati organizirani aparat. Našu političku mašinu ili institucije možemo napustiti jedino ako osjećamo da promjene nisu ostvarive putem njih i ako osjećamo da radi samog stanja organizacije ili institucije strada naše osobno dostojanstvo. Osjećao sam da to vrijedi za partiju, *ali bio sam mišljenja da se partija još uvijek mora održavati na okupu*. Znao sam da ćemo u slučaju mog izlaska morati osnovati novu partiju, odnosno novu instituciju koja će biti lučonoša u zajednici. U tom slučaju, morao bih se boriti i s novim kontradikcijama.

Uvijek govorimo kako su kontradikcije vladajući principi u svemiru. Tu riječ nanovo i nanovo ponavljam jer mislim da je kriva za mnoge patnje. Kada se stvari sudare izazivaju bol, ali sudar je također i zaslužan za novi razvitak. Bez kontradikcija sve bi bilo tromo. Sve ima svoje unutarnje kontradikcije, uključujući i crkvu.

Kontradikcija, odnosno napor slabijeg da obuzda jačeg, pokreće stvari. To vidimo diljem svemira u fizičkom i biološkom svijetu. Vidimo to i u kulturama. Razvitak dolazi uz fenomen kojeg nazivamo akulturacija, što znači da se dva društva susreću, prilikom čega se njihove kulture sudaraju te se posljedično oba društva modifiraju. Jači doživjava manju promjenu od slabijeg. Čitavo vrijeme slabiji pokušava zadobiti dominaciju nad jačim. Međutim, nijedan više neće ostati isti jer su dosegli stupanj sinteze. Drugim riječima, sve djeluje po zakonima trojstva: teza, anti-teza, sinteza. Načelo kontradikcije, težnje za harmonijom, djeluje u svim našim disciplinama.

Partija Crnih pantera osnovana je jer smo se htjeli oduprijeti zlu u našoj zajednici. Neki naši članovi nisu bili rafinirani – grabili smo za organizacijom. Nije to bila organizacija s kampusa nekog koledža; bila je to grass roots organizacija, u kojoj su problemi nastajali kad god bismo organizirali najugroženije ljudi. Organizacija partije, crkve ili bilo koje druge institucije zahtjeva rukovodioce, sviđalo se to nama ili ne. Način djelovanja i efikasnost neke institucije, organizacije ili partije ovisi o stupnju znanja i promišljanja rukovodioca. Mi nastojimo primijeniti sve rukovodeće vještine naše grass roots organizacije na probleme koje najčešće čujemo u našoj zajednici.

Povijest nam pokazuje da je većina partija koje su vodile ljudе iz njihovih nevolja imale rukovodioce s crtom buržoaskih ili deklasiranih intelektualaca. Riječ je o ljudima koji su prošli kroz etablirane institucije, odbaciли ih te potom primjenili svoja znanja u zajednici. Prilikom njihove primjene u zajednici, to više nisu buržoaske nego narodne vještine, koje se transformiraju putem kontradikcija primjene onoga što buržoazija inače upotrebljava prema potlačenima. Ovo je transformacija same po sebi.

U našoj partiji mi nismo toliko blaženi. Povijest se ne ponavlja; i ona se u kretanju transformira kroz dialektički proces. Rukovodioци u našoj partiji su također žrtve koje nisu imale taj buržoaski trening. Stoga se neću ispričavati zbog naših pogrešaka ili nedostatka znanstvenog pristupa u praksi. Radilo se o neznanju, o učenju, ali i o startanju u minusu – nedostatku kakvog se u povijesti rijetko viđa. Grupa koja je nastojala promjeniti društvo bila je sastavljena od rukovodioca koji su, uglavnom, i sami bili neobrazovani, kao i ljudi koje su pokušali promijeniti. U partiji sada imamo tzv. ideološki institut, u kojem podučavamo raznim vještinama, te pozivamo u pomoć i ljudе koji su stekli buržoasku edukaciju. Međutim, njima dajemo do znanja da će njihovim doprinosom njihov status postati ništavan. Drugim riječima, nakon što naučimo vještine, njihov buržoaski status će ispariti čim se te vještine krenu primjenjivati.

Što se tiče crkve, Partija Crnih pantera je, kao i druge grupe u zajednici, naglašavala važnost političkog i kritizirala duhovno. Govorili smo da je crkva samo ritual, da je nebitna, stoga nismo htjeli imati nikakav kontakt s njom. A to smo govorili u kontekstu gdje je čitava zajednica bila povezana s crkvom, na ovoj ili onoj razini. Stoga je ovo bio jedan od načina otuđenja od zajednice, i upravo to smo i uradili. Kada smo istupili iz crkve uz takvu kritiku, ujedno smo istupili i iz same zajednice te poručili: "slijedite naš primjer, vaša realnost nije istinita i ne treba vam".

Bez da sudim o tome djeluje li crkva u potpunou stvarnosti, odvažit ću se reći da crkva nije relevantna čitavoj zajednici. Zato i razvija novi program - da postane relevantnija kako bi crkvene klupe bile ispunjene nedjeljama.

Crkva je u svojem razvojnem procesu i mi vjerujemo da mora postojati. To vjerovanje je rezultat našeg novog usmjerenja (koje je zapravo staro usmjereno što se

mene tiče, ali zvat ćemo ga novim jer je došlo do obrata u centralnom komitetu naše partije, o čemu ste vjerojatno obaviješteni). Stoga mi idemo u crkvu, aktivni smo u njoj, ali ne na licemjeran način. Religija je vjerojatno čovjeku potrebna u ovim vremenima jer znanstvenici ne mogu dati odgovore na sva pitanja. Kada na sva pitanja ne postoje odgovori, kada neobično ostane neobjasnjeno, kada nepoznato ne postane poznato, tada ima prostora za boga, jer neobjašnjeno i nepoznato i jest bog. Budući da zapravo ne znamo ništa o bogu, čim znanstvenici otkriju neki novi način kontroliranja svemira, taj aspekt svemira više nije bog. Drugim riječima, kada je neko udario grom, smatralo se da je bog pljesnuo rukama. Čim smo spoznali da grmljavina nije bog, ostavili smo mu druge atribute, ali više ne i taj. Preuzeli smo nešto što je prije bilo njegovo. Ali dok ne dobijemo odgovore na sva pitanja, on još postoji. Znanstvenici koji tvrde da mogu dati odgovore na sva pitanja su nepošteni.

Mi idemo u crkvu shvaćajući da ne možemo odgovoriti na sva pitanja, da će odgovori stići u svoje vrijeme i osjećamo da će potom biti objašnjeni na razumljiv način.

U crkvu sam išao godinama. Moj otac je svećenik te sam proveo 15 godina u crkvi; to je bio moj život dok sam bio dijete. Dok sam išao u crkvu, slušao sam kako je bog unutar nas, da je, dakle, dio nas: onaj dio nas koji je mističan. A kako se čovjek razvija i razumije sve više, pristupit će bogu, te konačno doseći raj i stopiti se s univerzumom. Od nijednog svećenika nisam čuo da u raju postoji potreba za crkvom; crkva bi na taj način negirala samu sebe. Kako se čovjek razvija i postaje sve veći, crkva postaje sve manja jer više nije potrebna. Prema tome, kada bismo imali svećenike koji bi se bavili društvenom stvarnošću koja uzrokuje bijedu, čovjek bi bio sve veći i veći. Tada će bog izaći na površinu, pa se možemo stopiti s njim. Tada ćemo biti jedno s univerzumom.

Prema tome, smatram da je naša partija bila arogantna kada je kritizirala zajednicu radi pokušaja pronađenja odgovora na duhovna pitanja. Crkvu ćemo ubuduće kritizirati jedino ako neće djelovati protiv zla koje čovjeka tjera na koljena, da bude ponizan u strahu pred jakom silom koju ne može kontrolirati. Ali kako čovjek biva sve jači i jači, a njegovo znanje sve veće i veće, "hodat će bliže tebi". *Sjetimo se da pjesma kaže hodaj, a ne puži.*

NEWTON, HUEY
Umrijeti za narod

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

Zajedno s crkvom svi ćemo nanovo kontrolirati svoje živote i zajednice. Čak i s Crnačkom crkvom moramo stvarati duh zajednice. Mi tvrdimo da je crkva institucija, ali nije zajednica. Sociološka definicija zajednice jest sveobuhvatan zbir institucija koje sačinjavaju naše živote i unutar kojih možemo postići većinu naših ciljeva. Stvaramo je kako bismo ostvarili svoje težnje. U Crnačkoj zajednici crkva je institucija koju smo mi stvorili (koja nam je dozvoljena). Bijela crkva ratovala je s nama, ali smo napisljetu postigli kompromis da svetujemo kao zasebna jedinica, kao ljudi zaokupljeni zadovoljenjem svojih potreba. Bijela crkva nije udovoljavala našim potrebama na ljudski način, jer nas nisu smatrali ljudskim bićima. Stoga smo pokrenuli svoju crkvu. Iz negativnog, razvilo se pozitivno. Počeli smo organizirati bratstva, grupe protiv linčeva i slično, ali i dalje nisu dozvoljavali da naša zajednica postoji. Stigli smo ovdje u lancima i prepostavljali da su oni smatrali da u lancima moramo i ostati. Ali mi smo pokrenuli političku mašinu da razvijemo svoju zajednicu, kako bismo imali aparat za uzvraćanje udarca. Protiv organizirane maštine ne možete uzvraćati udarce individualno. Zajedno s crkvom radit ćemo na izgradnji zajednice koja će zadovoljavati većinu naših potreba, kako bismo mogli živjeti i djelovati kao grupa.

Partija Crnih pantera svojim programom preživljavanja planira raditi na razvoju institucija u zajednici. Imamo svoju tvornicu odjeće koju upravo otvaramo na Trećoj ulici, gdje ćemo uskoro izrađivati tristo do četristo novih komada odjeće mjesečno. Proizvodit ćemo torbe za golf pod ugovorom za kompaniju, a onda ćemo sa viškom kupovati materijal za izradu besplatne odjeće. Naši članovi će to raditi. Nećemo imati opće troškove zbog našeg kolektiva ("eksploatirat" ćemo naš kolektiv jer će raditi besplatno). Ovo nećemo raditi samo zbog vlastite satisfakcije, poput filantropa, ili zbog spašavanja nekoga da ne ostane bos, iako to jest dio uzroka naših problema, već da pomognemo ljudima u stvaranju revolucije. Bit ćemo pogonski motor u procesu. Ukoliko doživimo genocid neće nas biti da mijenjamo stvari. Zato je naš program preživljavanja veoma praktičan.

Nas muče mnogo veći problemi. Stoga ćemo biti iskreni i reći da ćemo uvažavati crkvu. Nakon što ostvarimo svoje ciljeve, Partija Crnih pantera više neće biti potrebna, jer ćemo stvoriti svoj raj ovdje na Zemlji. Ono što sada planiramo uraditi jest udovoljavati potrebama

zajednice kako bismo stekli njezinu pozornost i kako bismo je organizirali u političku mašinu. Zajednica će tada od partije i ljudi koji joj služe tražiti vodstvo i usmjerenje, bilo da je ono političko, pravno ili ekonomsko.

Naš pravi posao jest organizacija po čitavoj zemlji. Imamo trideset i osam grupa i ogranača, te bih vas htio obavijestiti da je takozvani rascjep običan mit koji ne postoji. U takozvanom rascjepu izgubili smo dvije grupe nakon čega mogu reći da mi je pao teret s leđa. Drago mi je što smo ih izgubili jer su mi bili obruč oko vrata; bio sam paraliziran. Iako tada nisam mogao ništa pokretati zbog njih, nisam htio napuštati partiju zbog utjecaja određenih ljudi. Za mene bi takav potez bio izraz individualizma. Sada kaskamo tri godine za našim petogodišnjim planom, ali baš *sada* ćemo krenuti sa organiziranjem zajednice oko programa *preživljavanja*.

Imamo tvornicu obuće koju otvaramo na uglu 14. ulice i Ulice Jefferson. Strojevi i ostala oprema su donirani. Iskoristit ćemo je da izvučemo zatvorenike jer je većina nas u zatvoru naučila kako raditi obuću. Prema tome, tvornica će imati dvije svrhe: prvo, možemo otvoriti radno mjesto i time izvući nekoga na uvjetnu; drugo, s obzirom da osobe na uvjetnoj moraju izraditi određeni broj parova obuće tjedno, pokrenut ćemo program "pravo na obuću". Istaknut ćemo da svatko u društvu mora imati obuću i da se ne smiju događati situacije poput one u okrugu Beaufort u Južnoj Carolini, gdje 70 posto djece ima oštećenja mozga radi neishranjenosti. Do malnutricije dolazi zbog nedostatka hrane i parazita u želucu. Polovinu hrane koju djeca unesu pojedi crvi. Zašto? Zato što je zemlja preplavljena jajima crva, a djeca hodaju bosa. Čim pošaljemo doktore da ih izlječe, paraziti se ubrzo ponovno pojave. Smatramo da je naš program obuće veoma relevantan; prvo im pomaže da uopće prežive, a potom i da stvori uvjete u kojima trebaju odrastati i planirati promjene. Ukoliko imaju oštećenja mozga, nikad neće postati revolucionari jer će već biti ubijeni. To je genocid po sebi.

Obavijestit ćemo o ovome vladu, kao nositelja društvenog poretku koji mora upravljati ljudima, jer bi ona trebala biti zastupnička vlast koja zadovoljava potrebe ljudi. Onda im i služi. Ako to ne radi, zaslужuje biti kritizirana. Ubuduće nećemo unaprijed govoriti da nam sistem ne može pružati apsolutno ništa. To nije istina; sistem se može promijeniti do određene mjere. Nas za-

nima da ga promijenimo koliko je moguće. Ako ne uradi sve što ljudi smatraju nužnim, razmislit ćemo o reorganizaciji stvari.

Da budem do kraja iskren, postoji velika sumnja oko toga može li ovaj sistem uraditi sve to. Međutim, dok sami ljudi ne počnu osjećati ono što i ja, bio bih iznimno arogantan da tražim odbacivanje svega, kao što smo bili arogantni kada smo odbacili crkvu. Pružajmo sistemu priliku, surađujmo kako bismo iz svake institucije iscjedili koliko god priloga i kompromisa možemo, a tek onda kritizirajmo. Znat ćemo kada stigne vrijeme za to, kada nam kažu sami ljudi.

U našem programu mi ne tražimo od ljudi da rade sve što mogu, iako znamo da mogu raditi sve. Pitanje je kako ih osposobiti da rade ono što će raditi dok ne stignu na mjesto gdje će morati raditi sve što mogu.

Mi smo organizirali partiju kada smo uvidjeli prerastanje pokreta koji se zvao kulturna kultna grupa. Kulturnu grupu definiramo kao organizaciju koja se prerašava u političku organizaciju, ali se više bavi afričkim kulturnim ritualima 1100-tih, prije kontakta s Evropljanima. Umjesto da rukovodi i organizira zajednicu, oni su nosili afričku odjeću, nadjevali si afrička imena i tražili isto od ostatka zajednice. Nisu radili ništa po pitanju preživljavanja zajednice. Ponekad oni kažu, "ukoliko vratimo svoju kulturu, sve će biti riješeno". To je kao da kažemo da će sve biti riješeno preporodom ili ponovnim rođenjem. Znamo da to nije istina.

Međutim, partija je postala zatvorena kao i sama kulturna kultna grupa. Znamo da postoje mnoge nazadne crkve koje opisuјete kao religijske kultove. Oni imaju mnoštvo rituala, ali su odvojeni od stvarnosti. Iako imamo mnogo toga zajedničkog s njima, smatramo da su izolirani od stvarnosti jer su toliko mizerni, dok je stvarnost teška za podnijeti. Znamo da suočavanje sa stvarnošću ne znači da je prihvaćamo; djelujemo unutar nje kako bismo je promijenili. Kao revolucionari, radili smo neke apstraktne stvari, dok su ljudi uvijek realni. Međutim, znamo da se realnost stalno mijenja, stoga mi želimo upregnuti u pravom smjeru one sile koje uzrokuju promjene. Drugim riječima, razvitak se nastavlja, ali nemamo jamstva da će to biti razvitak koji će omogućavati čovjeku da živi. Nemamo jamstva da bomba neće biti bačena, ali znamo da postoje načini planiranja nove stvarnosti. U tom pogledu moramo preuzeti određenu kontrolu nad današnjicom.

NEWTON, HUEY
Umrijeti za narod

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

Postoje nove riječi koje smo skovali. Pantere uvijek kuju nove riječi jer moramo definirati novu realnost i nove fenomene. Stare riječi nas ponekad zbuњuju jer su se neke stvari uvelike promijenile. Stoga pokušavamo ostati u koraku s vremenom razvijanjem ili utvrđivanjem definicija. Stare definicije iz rječnika postale su toliko zastarjele nakon kvalitativnog skoka (transformacije), da uopće ne priliče onome o čemu mi govorimo.

Jedna nova riječ opisuje nešto za što sam ja kriv. Bio sam kriv za to kada sam nudio Crne trupe za Vjetnam. Ne želim ocjenjivati je li to bilo moralno ispravno ili ne, ali želim reći da je pogrešno ako neki revolucionar uradi ili kaže nešto što ne pruža pogon procesu revolucije. Upamtim da su ljudi tvorci povijesti, da ljudi stvaraju sve u društvu. Oni su arhitekti društva, iako ih ne počete, mene ne zanima koje fraze koristite, jesu li one političke ili religiozne, ali ne možete se smatrati relevantnim u tom procesu. Ukoliko ste svjesni da ste u krvu, ali svejedno nastavljate po starom, može vas se smatrati reakcionarom jer snosite veliku krivicu. Zaslужujete kaznu. Neki od nas nisu znali. Preispitivao sam se oko toga jesam li svjestan da radimo krivo. Nisam mogao utjecati na centralni komitet, ali trebao sam riskirati da budem individualno kažnjen. Mislim da većina njih nije bila svjesna da radimo krivo, stoga nisu krivi kao ja. Ja sam vjerojatno najviše kriv. Uglavnom, nova riječ koja opisuje što smo prošli kroz kratak vremenski period od nekoliko godina jest – revolucionarni okultizam.

Revolucionarni okultist koristi vokabular društvenih promjena; govori da ga zanima razvitak društva. Iako koristi takvu terminologiju, njegove aktivnosti su toliko udaljene od procesa revolucije i organiziranja zajednice, da on zapravo živi u svijetu fantazija. Kao da međusobno razgovaramo na kampusima, ili usred noći, fokusirajući se na oružanu borbu, i mislimo da će se nešto promijeniti bez samih ljudi. Dakako, postoje hrabri ljudi koji se nazivaju avangardom, ali okultisti to nisu. Avangarda je oštrica, a oštrica mora zaoštiti nešto. Ako ništa ne stoji iza nje, znači da je odvojena od masa i nije avangarda.

Sada će me okultisti vjerojatno žestoko kritizirati, u budućnosti još i žešće, jer proces promatram u fazama razvoja. Mislim da ne možemo skakati od A do Z, već moramo prolaziti kroz čitavi razvoj. Prema tome, iako vidim da u nečemu ne leži sav odgovor, mislim da se

moram uključiti iz prostog razloga jer ljudi ne poduzimaju korak, već pola koraka. Potom se zadrže na tome misleći da je to realnost, ne uviđajući da se realnost konstantno mijenja. Kada konačno vide promjenu (kvalitativnu), ne znaju zašto i kako je do nje došlo. Dio razloga zašto se realnost mijenja oko njih jest u tome što oni sami postoje; oni sudjeluju, voljeli to ili ne.

Mi ćemo se sada uključiti u svaku fazu razvoja zajednice, podupirati taj razvoj te pokušati pružati neko naše viđenje svega. Radit ćemo naporno zajedno s ljudima u zajednici kako bi se ona sama mogla negirati. Bit ćemo iskreni, u nadi da će i ljudi biti iskreni i shvatiti da se s vremenom sve negira; tako prelazimo na više stupnjeve.

Muslim da sada možemo prijeći na pitanja i odgovore, jer bih ovako mogao govoriti unedogled.

Pitanje: S obzirom na vašu evaluaciju prethodnog stajališta partije prema zajednici, zanima me na koji način očekujete da će se dogoditi spajanje ili približavanje zajednice katoličke crkve sa Partijom Crnih pantera?

Newton: Prvo, mi ne možemo mijenjati, usmjeravati ili upregnuti stvarnost i njezine sile dok ih ne upoznamo. Moramo prikupiti informacije. Isto tako, informacije o crkvi možemo prikupiti stjecanjem iskustva o crkvi. Upravo tako dobivamo i činjenice: putem empirijskih dokaza, promatranja i iskustva. Kako bismo to dobili, moramo ići u crkvu. Jedini društveni laboratorij kojeg imamo je sama zajednica, a mi sebe ne smatramo samo znanstvenicima, već i aktivistima.

Budući da želimo spojiti teoriju s praksom, mi sada idemo u crkvu. Išao sam prošli tjedan u crkvu prvi put u deset godina, čini mi se. Poveli smo djecu sa sobom. Imamo svoj institut za mlade, Samuel Napier Youth Institute. Zasad broji oko tridesetero djece koje smo poveli u crkvu i uključili se. Planiramo se uključiti u mnoštvo aktivnosti u zajednici kako bismo dali svoj doprinos. Također, nadamo se da ćemo utjecati na crkvu, kao što sam uvjeren da će crkva utjecati na nas. Govorili smo ranije o tome da, prilikom susreta dvaju društava ili kultura, oba doživljavaju modifikaciju. Samo naše prisustvo u crkvi sačinjava novi sastojak u njoj i mi znamo da će crkva utjecati na nas, te se nadamo da ćemo i mi utjecati na nju. Ali upozoravam da se mi nadamo da će naš utjecati biti veći.

Maloprije sam kratko spomenuo na institut za mlade. U njemu imamo djecu od tri do četrnaest godina

starosti; većina njih je već izbačena iz škola, a mi imamo nestaćicu objekata.

Kao što sam rekao, prvo ih učimo buržoaskim vještinama. Ove vještine važno je naučiti kako bismo razumjeli fenomene oko nas, društvo u kojem živimo. S druge strane, ne sviđa nam se način na koji se vještine primjenjuju, stoga ih mi primjenjujemo na drugi način. Treće, naša djeca neće odustati. Ne volim parohijalne škole; ne volim odvojene škole, ali smatram da ponekad treba iskoristiti i takvu strategiju. Na primjer, Partija Crnih pantera je Crnačka organizacija. Znamo da živimo u svijetu mnoštva kultura i etničkih grupa, te da smo svi međusobno povezani, na ovaj ili onaj način. Mi smo u protujeću sa reakcionarnim zapadnjačkim vrijednostima, ali se ne možemo odvojiti jer smo ovdje. Tehnologija je suviše uznapredovala da bismo se geografski izolirali – avion može stići prebrzo, kao i televizor. Stoga moramo dijeliti kontrolu nad tim uređajima.

Što se tiče naše djece, jedini razlog njihova boravka u odvojenim školama jest neispravno obrazovanje koje su dobivali u javnim školama. Jedva da mogu naučiti čitati i pisati. Ne želim da završe kao ja: naučio sam čitati tek sa sedamnaest godina, a to se njima ne smije dogoditi. Čitam tek nekih desetak godina i to ne najbolje. Naš plan je da naša djeca nakon završetka škole ne žive u fantazijama. Naš trud sastoji se u tome da u školama ostanu dovoljno dugo dok se one ne usustave i postanu relevantne. Drugim riječima, mi ćemo ih poslati natrag u divljinu, ali ovog puta sa torbama i pisalkama.

Pitanje: Kada je David Hilliard govorio na Nacionalnoj konvenciji Crnačkih crkvenjaka u Berkeleyu, okupljene propovjednike nazvao je hrpom lakejskih svodnika i šupaka, što je bio komentar koji nije ni smio biti objavljen javno. Također im je uputio i implicitnu prijetnju. Ukoliko ne uspijete izvršiti priželjkivani utjecaj na Crnačku crkvu, hoće li se Partija Crnih pantera vratiti na takvo stajalište?

Newton: Partija Crnih pantera neće zauzeti nikakav separatistički individualni stav. Zauzet ćemo stav zajednice jer nas jedino zanima što će zajednica uraditi da se oslobodi. Nećemo biti arogantni i moralno bi nam nedostajati elementarnog znanja da ne znamo kako sami ne možemo donijeti promjenu. Bilo je veoma pogrešno, rekao bih i kriminalno od nekih članova partije, kada su mislili da Partija Crnih pantera može sama svrgnuti čak i policiju. To je završilo u ratu između policije i

Pantera, a ako već dolazi do rata, to onda mora biti rat između zajednice i reakcionarnog establišmenta. U suprotnom, mi se sami izoliramo.

Što se tiče izjave Davida Hilliarda, on vas je otudio. Takva vrsta otuđenja smjestila nas je u prazninu, gdje je krv tekla od jednog kraja zemlje do drugog, i to naša krv, dok je zajednica sve to promatrala. Naša pomoć bila je promatrana, razumijete? Ali bila je to više naša krivnja nego njihova, jer smo mi bili ti koji su govorili da će ih voditi do promjene. Međutim, ne možemo ih voditi do promjene ako oni sami ne žele krenuti. Ustvari, ne možemo zasebno ni postojati ukoliko se ne udružimo radi otpora genocidu protiv nas. Prema tome, koliko kritiziram Davida Hilliarda, kritiziram i sebe, jer sam znao što se događa u partiji, bio protiv toga, ali nisam izlazio iz partije. Konačno je došlo do promjene.

Želim reći da imam razumijevanja, a razlog zašto nisam izašao jest u tome što to nije bio bijes prema mojoj ljudskosti, iako sam se svaki put dodvoravao. Jer sam razumio da on to nije govorio radi mržnje, već radi ljubavi. Govorio je to jer je bio bijesan zbog neaktivnosti crkve, kao što ste vi bili bijesni radi tog događaja, tako je i on bio bijesan radi vaše izolacije. Dakle, svi smo u istom škripcu; a kada završimo u istom škripcu znači da smo ujedinjeni.

Preveo Luka Resanović
iz knjige *To Die for the People: The Writings of Huey P. Newton*

NEWTON, HUEY
Umrjeti za narod

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

HAMPTON, FRED

Možete ubiti oslobođitelja,
ali ne možete ubiti oslobođenje

HAMPTON, FRED

Možete ubiti oslobođitelja, ali ne možete ubiti oslobođenje

Sva moć ljudima

Danas ćemo govoriti o tome što drotovi rade Panterama diljem čitave zemlje. Moramo razgovarati o tome što ćemo uraditi oko represije koju provode nad Partijom Crnih pantera. Ne brine nas hoćemo li se otarasiti represije – pokušajmo se nositi s njom.

Moramo prvo razgovorati o glavnom čovjeku. Glavni čovjek u Partiji Crnih pantera, glavni čovjek u borbi danas – u Sjedinjenim Državama, u Chicagu, na Kubi i bilo gdje drugdje – glavni čovjek u oslobođilačkoj borbi je naš i vaš ministar obrane Huey P. Newton. On je glavni čovjek jer glava imperijalističke hobotnice leži u ovoj zemlji, a tko god se bavi s njom je glavni čovjek. On je sada u zatvoru. Moramo reći svijetu da su Hueyu P. Newtonu sudile svinje i proglašile ga krivim. Sudili su mu ljudi i presudili da nije kriv, stoga mi kažemo pustite ga, oslobođite ga jer mi smatramo da nije kriv. To je naš ustajni zahtjev. Nećemo jednog dana odustati, nećemo odustati od borbe za oslobođenje našeg ministra obrane Huey P. Newtona i nastaviti ćemo vršiti pritisak na strukture moći i konstantno ih bombardirati zahtjevima ljudi da se Huey P. Newton oslobödi.

Huey P. Newton nam je pokazao kako ljudi uče. Uči se sudjelovanjem. Kada je Huey P. Newton započinjao, što je uradio? Nabavio je pištolj i Bobbya, i Bobby je nabavio pištolj. Imali su problem u zajednici jer su automobili gazili ljudе – gazili su djecu – na jednom raskrižju⁰¹. Što su ljudi uradili? Išli su pred vladu da im predaju svoje žalbe, a vlada ih je poslala kvragu. “Nećemo postaviti znakove DOK NE ODLUČIMO”. Što je napravio Huey P. Newton? Je li ljudima govorio o zakonima, pisao pisma i pokušavao im propagirati nešto? NE! Nešto od toga je dobro, ali masa ljudi ne zna čitati – čuo sam da je Huey jednom to rekao – oni uče promatranjem i sudjelovanjem. Je li to samo rekao? NE! Pa što je napravio? Nabavio je sačmaricu, pozvao je Bobbya, uzeo čekić i otišao do ugla. Dao je Bobbyu sačmaricu i rekao mu da prolje jebeni mozak bilo kojem jebenom drotu ako dođe. Što je napravio? Otišao je do ugla i postavio znak stop. Nema više nesreća, nema više nevolja. Onda se vratio kad je izbila slična situacija. Što su ljudi uradili? Gledali su i promatrali; nisu imali prilike da sudjeluju. Što su uradili sljedeći put? Pojavio se isti problem. LJUDI su uzeli SVOJE sačmarice, SVOJIH devet milimetara,

Gовор оdržan 27. travnja 1969.

SVOJE čekiće. Kako su naučili? Naučili su promatranjem i sudjelovanjem. Naučili su jednu stvar. Kada gori okupite se oko vatre. Huey je nabavio sačmaricu i svi su se okupili oko njega i Bobbya. Vidjeli su što se događa i imali su priliku da sudjeluju. Kao avangardni vođa naučio je ljude o strukturama moći; vodio je ljude ispravnim putevima revolucije. Što mi radimo?

Doručak za djecu

Naš program doručka za djecu hrani mnogo djece i ljudi ga razumiju. Mi kažemo otprilike ovako – teorija je cool, ali teorija bez prakse ne vrijedi ništa. Morate imati obje – one idu zajedno. Imamo teoriju o besplatnom hranjenju djece. Što onda radimo? Primjenjujemo to u praksi. Tako ljudi uče. Mnogo ljudi ne zna koliko je stanje ozbiljno. Misle da djeca koju hranimos zapravo nisu gladna. Ne poznajem petogodišnje dijete koje umije dobro glumiti, ali znam da, ukoliko nisu gladni, imamo neke dobre glumce. Imamo petogodišnje glumce koji bi mogli dobiti Oscara. Cijeli prošli tjedan je u Chicagu bio posvećen gladnim. Govorimo o stopi gladi koje je ovdje narasla na 15 posto. Ovdje gdje bi svi trebali jesti. Zbog čega? Zbog kapitalizma.

Što mi radimo? Program doručka za djecu. Provodimo ga na socijalistički način. Ljudi su prišli i prihvatali naš program, doživjeli ga kao socijalistički bez da su znali da je riječ o socijalizmu. Ljudi će uzeti naš program i reći nam da ga podignemo na višu razinu. Uzet će taj program i razraditi ga na socijalistički način. Što je drot rekao? Rekao je, "crnčugo, ti voliš komunizam?" "Ne gospodine, bojim ga se". "Volиш socijalizam?" Ne gospodine, bojim ga se". "Volиш program doručka za djecu?", "Da gospodine, umro bih za njega". Drot je rekao, "Crnčugo, taj program je socijalistički program". "Jebe mi se ako je komunizam. Pipni nam taj program i prosut ću ti jebeni mozak". I znao je. Učili smo ga, ali ne čitanjem, već promatranjem i sudjelovanjem. Tako što smo mu dali da radi na našem programu. Ne teorijom i samo teorijom, već teorijom i praksom. Dvoje idu zajedno. Nismo samo razmišljali o marksističko-lenjinističkoj teoriji – primijenili smo je u praksi. Takva je Partija Crnih pantera.

Subverzije

Neki ljudi puno pričaju o komunizmu, ali ljudi ne mogu razumjeti i napredovati prema stadiju komunizma odmah sada ili zbog apstraktnih argumenata. Kažu da morate puzati prije nego hodate. Kao avangardna partija, Crne pantere su smatrali da je program doručka za djecu najbolja tehnika puzanja koju možete slijediti. I imamo mnogo ljudi koji će prohodati. A onda i mnogo ljudi koji će trčati. A kada dobijete to, što onda imate? Mnogo DRO-TOVA koji će bježati. U tome je stvar s našim programom.

Partiju Crnih pantera zanima potpuna revolucija. Ne želimo stvari obaviti dopola. I neka drotovi to znaju. Dolaze ovdje i skrivaju se. Neka dođu pred West Madison 2530 bilo koji dan u tjednu i svatko će im dati do znanja, pa neka pičke to i znaju: da, mi smo subverzivni. Da, mi smo subverzivni prema sranjima s kojima smo suočeni danas. Subverzivni smo koliko se to može biti. I mi mislimo da su oni jebeni kriminalci. Oni su ti koji se uvijek skrivaju. Mi dolazimo otvoreno. Mi smo na otvorenom, ti smradovi bi trebali početi nositi uniforme. Oni žele znati hoće li Pantere krenuti u ilegalu – pa ti smradovi JESU ilegalu. Ne možete ih pronaći. Ljudi zovu drotove, ali nitko ne zna gdje su. Okolo nas proganjaju. Skrivaju se – nitko ih ne može ni vidjeti.

Kada ljudi imaju problem obraćaju se za pomoć Partiji Crnih pantera i to je dobro. Jer kao što je Mao rekao, nas bi trebali voditi ljudi, a Huey kaže da će nas odvesti putevima socijalne revolucije što i jest za ljude. Ljudi bi trebali znati da je Partija Crnih pantera tisuću posto za ljude. Piše se mnogo članaka, crnčuge će vam doći – kad kažem crnčuge mislim na bijele i crne crnčuge – doći će i pričat će vam što su čitali u nekim dnevnim novinama. Ali vi im recite – zajebi to čovječe. Ako to nisi pročitao u novinama CRNIH PANTERA, u novinama POKRETA, nisi ništa ni pročitao.

o1 Za puni prikaz ovog incidenta, vidi Bobby Seale, *Seize the Time: The Story of the Black Panther Party and Huey P. Newton*, New York, 1970, str. 99-105.

Mickey White

U Partiji Crnih pantera imamo još jednog brata o kojem bih htio nešto reći. Taj brat nam je stalno u mislima. Njegovo ime je Michael White – Mickey White. Taj brat je predivan. Trenutno ga drže u zatvoru uz jamčevinu od sto tisuća dolara. Neki od vas koji slušaju radio možda su čuli o braći u državnim zatvorima; naš sekretar obrane Natha-

HAMPTON, FRED

Možete ubiti oslobođitelja,
ali ne možete ubiti oslobođenje

niel Junior i brat Merrill Harvey leže radi nekih namještenih optužnica o krađi oružja. Mi ne kažemo da Pantere ne žele oružje, ali mi oružje već imamo pa ga ne trebamo ići krasti ili biti u dosluhu s nekim radi kupovine. Oni pokušavaju smrskati Partiju Crnih pantera, pokušavaju smrskati vodstvo. Pokušavaju smrskati Bobbya Rusha, zamjenika ministra obrane. Pokušavaju smrskati Chaku i Chea, zamjenika ministra obrazovanja.

Mickey White je bio u tom sranju sa Nathanielom Juniorom i Merrillom Harveyem. Kada su prošli tjeđan išli na sud, čak im je i sudac rekao da će imati pošteno suđenje, zavrjedivali oni to ili ne. S takvim stvarima se suočavamo. Mickey White je u samici i nema naznaka da će iz nje izaći. U toj ćeliji bi mogao biti do kraja života. Jamčevina mu je 100 000 dolara.

Mickey White je dokazani revolucionar. On nije netko za koga mi MISLIMO da će postati revolucionar. Nije netko od koga pokušavamo stvoriti revolucionara. On je dokazani revolucionar. Morate shvatiti da je Mickey White Pantera po ideologiji, Pantera na riječima i Pantera na djelima. On je Pantera koja razumije da je ovo klasna borba, a ne rasno pitanje. Morate razumjeti kroz kakve pritiske prolazi Partija Crnih pantera jer tako govori. Vidite kroz kakve pritiske Partija Crnih pantera prolazi radi koalicije s bijelcima.

Kada je Partija Crnih pantera istupila i izjavila da se protiv rasizma nećemo boriti rasizmom, neki su rekli, "ne, ne možemo tako jer ovo je rasno pitanje, a ukoliko od toga načinite rasno pitanje revolucija bi mogla stići ranije. Mi u Americi nismo spremni na revoluciju jer mislimo da moć proizlazi iz rukava dashikija". Oni su naoružani retorikom i samo retorikom. A mi smo shvatili da se možete ozlijediti ukoliko ste naoružani samo retorikom. Eldridge Cleaver im je rekao – iako govorite da je najbolje boriti se vatrom protiv vatre, mi mislimo da je najbolje boriti se vodom protiv vatre. Možete oboje, ali mi biramo boriti se vodom. Rekao je da se nećemo boriti rasizmom protiv rasizma, već solidarnošću protiv rasizma. Iako mislite da se protiv kapitalizma treba boriti crnim kapitalizmom, mi ćemo se protiv kapitalizma boriti socijalizmom. Mnogo naših ljudi je pohapšeno, a da ni ne znate za njih. Ima jedan za kojeg definitivno morate znati – naš zamjenik ministra obrane Bobby Rush. Uhapsili su ga radi nekog sranja s oružjem. Imao je tri optužnice. Osudili su ga zbog jedne na šest mjeseci. Trenutno je na apelu. Znam da mnogi od vas govore –

pa kvragu, imate fond za obranu Mickeya Whitea, fond za obranu Eldridgea Cleavera, fond za obranu Merrilla Harveya, fond za obranu Nathaniela Juniora, fond za obranu Hueya Newtona, fond za obranu Freda Hamptona, Jule, Chea, Chake – ne možemo više pratiti sve te fondove. Ali s obzirom da smo avangardna partija pokušavamo stvari raditi ispravno, stoga imamo jedan fond za obranu kako vam se ne bi pomiješala imena kojima idu sredstva. Mi ćemo odlučiti kome idu. Možete ih jednostavno poslati na Political Defense Fund, 2350 West Madison. Ukoliko želite nešto poslati za doručak za djecu, pošaljite također na 2350 West Madison i možete naznačiti da je taj novac za program doručka za djecu.

Večeras mislimo na Mickeyaa Whitea, a svi znaju da nam je na umu i Huey P. Newton. Večeras mislimo na svakog političkog zatvorenika. Svi ti ljudi su ili mrtvi ili u egzilu ili u zatvoru. Mnogi ljudi će zbog toga izgubiti vjeru u avanguardu, a da im neće biti ni jasno o čemu mi govorimo.

Mnogi od tih ljudi će vam uskoro reći, "zašto su svi ti ljudi odvedeni, zašto nisu pucali na drotove." Što mi kažemo na to? Ako ubijete nekolicinu njih, dobijete malo satisfakcije. Ali kad ih ubijete SVE, dobijete punu satisfakciju. Zato se nismo pomaknuli. Moramo organizirati ljude. Moramo educirati ljude. Moramo naoružati ljude. Moramo ih naučiti o revolucionarnoj političkoj moći. A kada će sve to razumjeti, nećemo poubijati nekolicinu i dobiti malo satisfakcije, poubijat ćemo ih sve i dobiti punu satisfakciju.

Idite s ljudima

Pa što bismo mi trebali uraditi ako smo avangarda? Što je ispravno? Je li ispravno da vode te borbe idu brže nego što mogu sljedbenici borbe? NE! Nećemo biti komandanti, nećemo biti na repu. Koliko brzo će ljudi moći ići toliko brzo ćemo ići i mi.

Dok smo na putu ne smijemo zaboraviti na ljude u dolini. U dolini možemo shvatiti živote ljudi. Uz sva sranja koja se tamo događaju možete se zamisliti na vrhu planine. I ja se mogu zamisliti jednoga dana na vrhu planine. Možda se već i jesam zamislio. Ali znam da su u dolini ljudi poput Bennya, poput mene, poput Mickeya Whitea, poput Hueya P. Newtona i Bobbya Sealea. A da su ispod doline ljudi poput Bobbya Huttona i Eldridgea

Cleavera. Znamo da je ulazak u dolinu opasan. Znamo da ulazak u dolinu zahtijeva predanost.

Mnogi ljudi misle da je revolucija sranje, ali nije. Mnogi od nas misle da se nakon pristupanja revoluciji stvari mogu izglađiti razgovorom, ali to nije istina. Pitajte Bobbya Huttona, Hueya Newtona, Eldridgea Cleavera, Mickeyea Whitea i Dennisa Mora. Pitajte te ljude je li to igra. Ako se upustite u revolucionarnu borbu morate biti ozbiljni. Morate znati što radite. Morali ste već prakticirati neku vrstu teorije. To je razlog zašto tražimo ljudе da slijede vodstvo avangardne partije. Zato jer se mi svi bavimo teorijom i praksom. Radimo greške, ali ih uvijek ispravljamo i uvijek bivamo sve bolji.

Nekoć smo galamili o moći Pantera. Priznajemo da smo radili greške. Naš program od deset točaka nalazi se sada usred nekih promjena jer smo koristili riječ "bijeli" gdje smo trebali koristiti riječ "kapitalist". Prvi priznajemo svoje greške. Više ne govorimo o moći Pantera jer ne vjerujemo da bi Pantere trebale imati svu moć. Mi nismo za diktaturu Pantera. Nismo za diktaturu Crnih ljudi. Mi smo za diktaturu ljudi.

Razlika između ljudi i avangarde je veoma važna. Morate razumjeti da ljudi slijede avanguardu. Morate razumjeti da Partija Crnih pantera JEST avangarda. Ukoliko želite prilaziti ljudima morate razumjeti da avangarda vodi ljudе. Nakon socijalne revolucije, avangardna partija kroz program edukacije – a taj program je nadmoćan – uči ljudе do točke gdje oni sami mogu voditi stvari. To znači educirati ljudе, organizirati ljudе, naoružati ljudе i dati im revolucionarnu političku moć. To znači moć ljudi. To znači revolucija ljudi. Ako se ne želite uključiti u narodnu revoluciju morate učiniti nešto. Morate podržati narodnu revoluciju.

Kompletna satisfakcija

Partija Crnih pantera je avangardna partija. Bolje se priključite Partiji Crnih pantera. Ako se već nećete priključiti, kvragu barem je pratite. Ako je nećete pratiti, kvragu barem pratite nekog drugog pa će barem pratiti indirektno. Ne tražimo od vas da izlazite na ulice i ne tražimo drotove da nas ostave na miru. Znamo da nas drotovi zajebavaju jer znaju da nešto radimo.

Jer mnogo likova piše članke o tome. Znam neke revolucionarne grupe koje nas olajavaju - PL^{o2} kreteni

govore takva sranja, a ne mogu naći ništa konkretno da kritiziraju. Toliko su duboko pod zemljom. Što su oni radi? Organizirali svisce, educirali svisce, naoružavali svisce i učili svisce o revolucionarnoj političkoj moći.

Mi smo prva grupa koja se uzdigla iznad zemlje gdje nas ljudi mogu pratiti i vidjeti. Bolje pogriješiti nego uopće ne postojati. Kada sam ja pogriješio, pogriješio sam radi ljudi i ispravio sam pogrešku radi ljudi. Niste čuli o raciji u uredu PL-a sinoć. Niste nikad čuli o tome. Jeste li kada čuli da su PL-ovci pohapšeni u New Yorku, da je vođa PL-a u zatvoru bez rešetaka, da je vođa PL-a pobegao iz zemlje, da su na vodu PL-a pucali 18 puta dok je bježao zavezanih ruku, da je voda PL-a organizirao doručak za 1800 djece tjedno. Jeste li kada čuli tako nešto? Niste. Ja to želim čuti. Ako čujete za tako nešto, to je radi vodstva Crnih pantera. Ne spominjem sve ovo jer PL-ovci to ne znaju. Ali govorim o tome jer mnogi ljudi ne razumiju o čemu se piše. Htio sam samo pojasniti stvari.

Neke stvari koje PL-ovci govore su važeće. Nemojte me krivo shvatiti. Nismo mi bijesni jer PL želi biti bolji od Partije Crnih pantera putem pokušaja kritike. Ali htio sam vam reći da nije sve uvijek ispravno, odnosno pogrešno. Nismo mi ispravni, iako se trudimo biti. Činimo greške, ali shvaćamo da ćemo ih počiniti još. I pokušavamo ispraviti te pogreške i ići dalje.

Što mi kažemo? Neka zatvore Mickeya Whitea, neka ubiju Bobbya Huttona, neka potjeraju Eldridgea Cleavera iz zemlje. Zašto? Zato jer možete zatvoriti revolucionara, ali ne možete zatvoriti revoluciju. Možete ubiti oslobođitelja, ali ne možete ubiti oslobođenje.

Ubijete nekolicinu i dobijete malo satisfakcije. Ubijete ih još i dobijete još malo satisfakcije. Ubijete ih sve i dobijete kompletну satisfakciju. Mi kažemo sva moć ljudima – crna moć Crnim ljudima, smeđa moć smeđim ljudima, crvena moć crvenim ljudima i žuta moć žutim ljudima. ČAK kažemo i bijela moć bijelim ljudima. I kažemo – moć pantera avangardnoj partiji. Nemojte ubijati nekolicinu i nemojte ih ubijati još malo. Zapravo, bolje bi bilo da ni ne krećete dok ne vidite da smo spremni, a kada vidite da smo spremni znate da se nećemo baviti nekolicinom ili nećim malo većim od nekolicine. Kad ćemo biti spremni, bavit ćemo se kompletno svima, to nas zanima – totalno, sve, svi – kompletna satisfakcija.

MOĆ NARODU

o2 PL je skraćenica od Progressive Labor, grupe radikalne koja se odvojila od Komunističke partije.

HAMPTON, FRED

Možete ubiti oslobođitelja,
ali ne možete ubiti oslobođenje

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

HAMPTON, FRED

Moramo zaštитити наše vode

HAMPTON, FRED

Moramo zaštititi naše vođe

Gовор одржан у Capitol Theater, 19. svibnja 1969.

Naravno, данас је славан дан. Drago ми је да сам овдје на Malcolmov рођдан. Требали бисмо се питаји зашто многи други нису данас овдје. Многи у овом gradu говорили су ствари које се нису показале истините. Mnogo ljudi je govorilo svašta. I ja ћу говорити о тим crnčugama. O njima treba говорити. Dajte да вам нешто kažem. Odajemo по-čast Malcolmu. Kod Malcolm-a je bilo toliko dobro to što je путем критике, konstruktivne i revolucionарне критике, potjerao većinu tih lijenih crnčuga које се никад не bi maknule da ih Malcolm nije kritizirao.

Malcolm je rekao, "vjerujem u sve što je nužno da se isprave uvjeti – politički, ekonomski, socijalni, fizički, sve što je nužno. Vjerujem u то dokle god je inteligenntno usmjerenio i stvoreno da doneše rezultate". Moramo razumjeti да је mislio на све, bez obzira како чудно izgledalo, како неobično se činilo... jer i sam Malcolm se činio čudan i neobičan kad се појавио. Međutim, иако вам се на почетку činio čudan, иако вам се činio neobičan, kroz godine se dokazao као vaš revolucionarni vođa. Nama је то данас sasvim jasno, ако проčitate zadnji broj novina Partije Crnih pantera, odradili smo predivan posao oko Malcolm-a X, i данас 19. svibnja 1969. nas nije strah da bilo kome kažemo како је то najjebenija knjiga u povijesti historijskih knjiga!

Kako to znamo? Jer је Huey P. Newton istupio и rekao "ne zanima nas što se događa. Ovdje povlačimo crtu. Drotovi više neće dolaziti. Neće нас natjerati на повлачење. Koliko god daleko и dugo trčali, stići ćemo до точке где ćemo biti у stanju stati i reći, glasom којим би то Huey rekao, "Pičke! Tko ste vi? Ja имам свој pištolj, а ви имате свој. Ако ме покушаš ubiti svojim pištoljem, pičko jedna, или ако mi pokušaš oduzeti pištolj, ja ћу ti prosuti jebeni mozak!"

O tome se radi. O tome se i mora raditi. Huey P. Newton je rekao – kada god rob ubije robovlasnika, то je proces čišćenja.

Huey P. Newton je rekao да ljudi могу temeljito razumjeti jedino promatranjem i sudjelovanjem. Што је он уradio? Pa, исприčали smo то već toliko puta, ali дате да вам исприčам još jednom jer је toliko lijepo.

Bila je situacija на uglu gdje су четири raskrižja и ljudi су znali бити pregaženi. I Huey je rekao да moramo zaustaviti ovu situaciju. Ljudi су отишли до vlade и miroljubivo predali svoje žalbe, molili ih да postave prometne znakove kao humani akt како би се naša djeca zaštitala

od toga da budu ubijena na ulici, da se zaustavi te manjake koji voze brzo i nemaju nikakav zakonski razlog da stanu. I znate li što je drot rekao?

Rekao je da mogu otići kućama jer je on ovdje glavni, a njihov glas nema nikakvu važnost. Ali Huey P. Newton je istupio i rekao ljudima, "dajte mi šansu jer vjerujem u nešto drugo. Svim svojim srcem, dušom i umom vjerujem da bi ljudi trebali i mogli imati moć te da će i imati moć. Dajte da odem tamo i vidim mogu li postaviti znak stop".

Odgovorili su mu, "Huey, već smo umorni". Ali nije im bilo jasno da je Huey poput brata Malcolm-a. Da bi Huey uradio stvari čak i ako ne odgovaraju onome što vi mislite da treba uraditi. On nije govorio stvari jer ih vi želite ili ne želite čuti.

Huey je doveo Bobbya Sealea, a Bobby Seale je doveo 9mm pištolj. Huey je uzeo svoju sačmaricu, uzeo četiri znaka stop i čekić, otišao do ugla, predao svoju sačmaricu Bobbyu Sealeu i rekao mu, "ako bilo tko dođe i krene nas zajebavati, prosut ćemo im mozak".

Sljedeći put – ljudi koji su bili umorni onda, bilo su umorni i sada. Promatrali su i sudjelovali. Što se dogodilo? Bilo je jedno drugo raskrijeće u četiri smjera. Ubijena djeca. Osakaćena djeca. Huey se opet spremio na djelovanje, shvatio je što će se dogoditi, ali nije znao da će se dogoditi baš tada. I tada se osvrnuo oko sebe, čak je i on kao avangarda bio iznenađen kad je video ljude kako uzimaju čekiće i znakove za stop! Ljudi su bili tamo. Nema više problema, nema više nesreća. Kako su naučili? Promatranjem i sudjelovanjem. U takav način rada vježe Partija Crnih pantera.

Morate jasno shvatiti da trebamo učiti od naših vođa i da ih trebamo zaštитiti prije nego ih odvedu. Morate naučiti da se trebate prestati poistovjećivati s ljudima kao braćom jer imaju istu boju kože kao vi. Kažem vam da će vas neka crnčuga prepasti u aleji i opljačkati vas, vi ćete mu reći da vam vrati novac, vi imate pištolj, ali ne biste trebali dobiti svoj novac natrag i biti bijesni jer "ja sam tvoj brat". Zašto se svađaš s bratom? Braća napreduju da budu braća. Trebate prestati biti ovisni o rasnom pitanju jer ovo je klasna borba.

Riječ je o klasnoj borbi svidalo se to nama ili ne. Partija Crnih pantera čuje od mnogo ljudi kako govore, "borimo se vatrom protiv vatre". Ali mi kažemo, "ne, ne, ne!" Ne zanima nas koliko to ljudi govoriti jer nitko ne zna što se doista događa. Huey je bio sam, ali to što ste u

manjini ne znači uvijek da ste u krivu. Mi smo možda u manjini, ali ta manjina će nastaviti vikati jasno i glasno, "nećemo se protiv vatre boriti vatrom, protiv vatre ćemo se boriti vodom. Nećemo se protiv rasizma boriti rasizmom, protiv rasizma ćemo se boriti solidarnošću. Nećemo se protiv kapitalizma boriti Crnačkim kapitalizmom kao što žele neke propalice u Chicagu, protiv kapitalizma ćemo se boriti socijalizmom".

Shvaćate, to moramo uraditi. U Chicagu će uskoro doći mnogi praznici. Svake subote ljudi brinu kakvu će odjeću nositi jer ukoliko ne mogu nabaviti nove lijepе haljine, ne mogu nigdje ići. I onda izlaze sa sastanka i vi ih pitate, "koji se tekst čitao na propovijedi danas" ili "što je trenutni problem" ili "o čemu je čovjek govorio", a oni vam kažu, "ne znam, ali nosio je predivnu dolčevitu". Kažem vam, kada stvari postanu takve situacija je loša.

Te crnčuge, samo malo, te crnčuge – od 5000 ljudi koji će biti tamo, možda 3000 će biti biznismeni. Za ko-ga oni rade program? Imate Crni Usksrs, Crni Božić, Crni Svišćev dan, Crni prvi april – sve je to organizirano samo radi Crnih biznismena. I ja kažem – tko god dođe u našu zajednicu i pokuša dogovoriti nešto što ne zadovoljava potrebe masa, onda ja, predsjednik Partije Crnih pante-ra Fred kažem da ću uhvatiti tu crnčugu za dolčevitu i prebiti ga do smrti novinama Crnih pantera! I mogli bismo ga ubiti novinama jer te novine imaju ideologiju. Ukoliko ih niste čitali, trebali biste.

Preveo Luka Resanović

HAMPTON, FRED

Moramo zaštитiti naše vode

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

DAVIS, ANGELA

Žene, rasa i klasa

DAVIS, ANGELA

Žene, rasa i klasa

Komunistkinje

Godine 1848, kada su Karl Marx i Friedrich Engels objavili svoj *Manifest Komunističke partije*, Europa je bila poprište bezbrojnih revolucionarnih ustanaka. Jedan od sudionika revolucija 1848. bio je i Joseph Weydemeyer, artiljerijski oficir te bliski suradnik Marxa i Engelsa. On je emigrirao u Sjedinjene Države i osnovao prvu marksističku organizaciju u povijesti zemlje⁰¹. Prilikom osnivanja Proletarian League 1852, izgleda da nijedna žena nije bila povezana s ovom grupom. Ako je nekih žena i bilo, one su odavno završile u povijesnoj anonimnosti. Tijekom nekoliko sljedećih desetljeća žene su nastavile biti aktivne u svojim radničkim organizacijama, u pokretu protiv ropstva te u nadirućoj kampanji za svoja prava. Međutim, čini se da ih nije bilo u članstvu marksističkog socijalističkog pokreta. Poput Proletarian League, Workingmen's National Association i Communist Club bili su dominantno muški. Čak su i u Socijalističkoj radničkoj partiji uglavnom dominirali muškarci⁰².

Do osnutka Socijalističke partije 1900. godine kompozicija socijalističkog pokreta počela se mijenjati. Kako je generalni zahtjev za žensku jednakost bio sve snažniji, žene je sve više privlačila borba za društvenu promjenu. Započele su isticati svoje pravo na sudjelovanje u novom izazovu opresivnoj strukturi društva u kojem su živjele. Od 1900. nadalje marksistička ljevica je, u većoj ili manjoj mjeri, počela osjećati utjecaj svojih ženskih sljedbenica. Kao glavni pobornik marksizma u gotovo dva desetljeća, Socijalistička partija je podržavala borbu za žensku jednakost. Zapravo, godinama je to bila jedina politička partija koja je zahtijevala žensko pravo glasa⁰³. Zahvaljujući socialistkinjama poput Pauline Newman i Rose Schneiderman, iskovan je pokret sufražetkinja radničke klase čime je prekinuta višedesetljetna dominacija srednjoklasnih žena po pitanju masovnih kampanja za pravo glasa⁰⁴. Do 1908. Socijalistička partija je osnovala nacionalnu žensku komisiju. Socijalistkinje aktivne na području njujorškog Lower East Sidea organizirale su 8.3.1908. masovne demonstracije u svrhu jednakog prava glasa, čija obljetnica se i dalje djeljom svijeta smatra Međunarodnim danom žena⁰⁵. Kada je 1919. osnovana Komunistička partija (zapravo dvije komunističke partije koje su se kasnije ujedinile), bivše

članice Socijalističke partije bile su među njezinim najranijim vođama i aktivistkinjama: "Mother" Ella Reeve Bloor, Anita Whitney, Margaret Prevey, Kate Sadler Greenhalgh, Rose Pastor Stokes i Jeanette Pearl bile su komunistkinje povezane sa lijevim krilom Socijalističke partije⁰⁶.

Iako International Workers of the World (IWW) nije bila politička partija, već je, štoviše, bila protiv osnivanja političkih partija, upravo je IWW bio drugi najveći utjecaj osnivanju Komunističke partije. Poznati pod nadimkom "Wobblies", IWW je osnovan u lipnju 1905. Definirajući se kao industrijski sindikat IWW je isticao da u odnosu između kapitalističke klase i radnika nikad ne može doći do harmonije. Konačni cilj Wobbliesa bio je socijalizam, a njihova strategija bila je neumoljiva klasna borba. Kada je "Big Bill" Haywood sazvao prvi sastanak, dvije glavne radničke organizatorice za pozornicom bile su žene – "Mother" Mary Jones i Lucy Parsons.

Dok su i Socijalistička partija i IWW primali žene u članstvo te ih ohrabrivali da postanu vođe i agitatorice, jedino je IWW usvojio prateću politiku otvorene borbe protiv rasizma. Socijalistička partija pod vodstvom Daniela DeLeona nije priznavala zasebnu potlačenost Crnih ljudi. Iako su Crni ljudi većinom bili poljoprivredni radnici – napoličari, zemljoradnici zakupnici i seoski proleteri – socijalisti su jedino proletarijat smatrali važnim za svoj pokret. Čak je i izvanredni lider Eugene Debs tvrdio da Crni ljudi ne trebaju zahtijevati neku posebnu obranu svojih prava kako bi bili jednaki i slobodni. Budući da je temeljna preokupacija socijalista bila borba između kapitala i rada, Debs je govorio kako "nemamo ništa posebno ponuditi Crncima"⁰⁷. A što se tiče Industrial Workers of the World, njihov temeljni zadatak bio je organizirati klasu koja je zarađivala plaću te razviti revolucionarnu, socijalističku klasnu svijest. Međutim, za razliku od Socijalističke partije, IWW je pridavao naročitu pozornost posebnim problemima Crnih ljudi. Prema Mary White Ovington,

"u ovoj državi postoje dvije organizacije koje su pokazale brigu prema punim pravima Crnaca. Prva je National Association for the Advancement of Colored People... Druga organizacija koja napada segregaciju Crnaca je Industrial Workers of the World... IWW je stajala uz Crnce"⁰⁸.

Helen Holman bila je Crna socijalistkinja i vodeća glasnogovornica u kampanji za obranu svoje utamniče-

ne partijske liderice Kate Richards O'Hare. Kao Crna žena, Helen Holman bila je rijetkost u redovima Socijalističke partije. Uoči Drugog svjetskog rata, broj Crnih žena zaposlenih u industriji bio je zanemariv. Posljeđično, regruteri Socijalističke partije su ih uglavnom ignorirali. Socijalističko zanemarivanje Crnih žena bilo je jedno od nesretnih baština koju je Komunistička partija morala nadići.

Prema komunističkom lideru i povjesničaru Williamu Z. Fosteru, "tijekom ranih 1920-ih, partija... je zanemarivala partikularne zahtjeve Crnih žena u industriji"⁰⁹. U sljedećem desetljeću komunisti su spoznali važnost rasizma u američkom društvu. Razvili su ozbiljnju teoriju Crnačkog oslobođenja te pokrenuli dosljedni aktivistički rad u općoj borbi protiv rasizma.

Lucy Parsons

Lucy Parsons je jedna od nekolicine Crnih žena čije se ime povremeno pojavljuje u kronikama američkog radničkog pokreta. Međutim, gotovo svugdje ona se spominje kao "predana žena" mučenika sa Haymarketa Alberta Parsons-a. Neosporno, Lucy Parsons jest bila vatreна i militantna braniteljica svog muža, ali i mnogo više od vjerne žene i ljutite udovice koja je htjela obraniti i osvetiti svog muža. Kao što i potvrđuje¹⁰ nedavna biografija Carolyn Asbaugh, njezina novinarska i agitacijska obrana radničke klase kao cjeline trajala je više od šezdeset godina. Uključenost Lucy Parsons u radničke borbe započela je gotovo dekadu prije Masakra na Haymarketu te se nastavila narednih pedeset i pet godina. Njezin politički razvoj prostire se od mладенаčkih zastupanja anarhizma do članstva u Komunističkoj partiji tijekom zrelih godina.

Rođena 1853, Lucy Parsons postala je aktivna u Socijalističkoj radničkoj partiji najranije 1877. U narednim godinama novine anarhističke organizacije *The Socialist* objavljivale su njezine članke i pjesme, a Parsons je postala aktivna organizatorica u Chicago Working Women's Union¹¹. Nakon nereda koji je prvog maja 1886. zakuhalo policija na čikaškom Haymarket Squareu njezin muž bio je jedan od osmoro uhapšenih radikalnih radničkih vođa. Lucy Parsons odmah je inicirala militantnu kampanju za oslobođenje optuženika s Haymarketa. Kako je putovala zemljom, postala je po-

01 William Z. Foster, *History of the Communist Party of the United States* (New York: International Publishers, 1952), str. 28.

02 Isto, poglavljje 5.

03 Bruce Dancis, "Socialism and Women in the United States", 1900-1912, "Socialist Revolution", br. 27, vol. VI, br. 1 (Siječanj-ožujak, 1976), str. 85.

04 Wertheimer, *op.cit.*, str. 281-184

05 Foster, *History of the Communist Party*, str. 113.

06 Isto, str. 125.

07 Foster, *The Negro People*, str. 403.

08 Foner, *Organised Labor and the Black Worker*, str. 107.

09 Foster, *History of the Communist Party*, str. 264.

10 Carolyn Asbaugh, *Lucy Parsons; American Revolutionary* (Chicago: Charles H. Kerr Publishing Co., 1976. Objavljeno za Illinois Labor History Society).

11 Isto, str. 30-33.

- 12 Isto, str. 112.
- 13 Isto, str. 117.
- 14 Isto, str. 136.
- 15 Isto, str. 65-66.
- 16 Isto, str. 66.
- 17 Isto, str. 217.
- 18 Isto
- 19 Kratak opis slučaja Toma Mooneya može se naći u Foster, *History of the Communist Party*, str. 131 i 180. Za slučaj Scottsboro, vidjeti Foster, *History of the Communist Party*, str. 286 i Foster, *The Negro People*, str. 482-483; Slučaj Angela Herndona: *History of the Communist Party*, str. 288 i *The Negro People*, str. 461 i 483.
- 20 Asbaugh, op.cit., str. 261.
- 21 Isto, str. 267.
- 22 Joseph North, "Communist Women", Political Affairs vol. II, br. 3 (ožujak 1971), str. 31.

znata kao prominentna radnička liderica i vodeća zagonvornica anarhizma. Njezina reputacija učinila ju je čestom metom represije. Primjerice, u Columbusu u državi Ohio, gradonačelnik joj je zabranio govor koji se trebao održati u ožujku, a njezino odbijanje da poštuje ovu zabranu navelo je policiju da je strpa u zatvor¹². U City after City, pisalo je

"bez pristupa salama, detektivi su stajali na svakom uglu u salama za sastanke, a policija ju je držala pod konstantnim nadzorom"¹³.

Čak i nakon što je njezin muž bio smaknut čikaška policija uhapsila je Lucy Parsons i njezino dvoje djece, a jedan policajac komentirao je: "te žene treba se plašiti više nego tisuću prosvjednika"¹⁴.

Iako je bila Crninja i žena, Lucy Parsons smatrala je da su rasizam i seksizam bili zasjenjeni općom kapitalističkom eksploatacijom radničke klase. S obzirom da su žrtve kapitalističke eksploatacije, smatrala je Parsons, Crni muškarci i žene trebali bi uložiti svu svoju energiju u klasnu borbu, i to ništa manje nego bijelci i bjelkinje. Prema njoj, Crni muškarci i žene nisu prolazili kroz neku posebnu vrstu opresije te nije bilo potrebe za nekim masovnim pokretom protiv rasizma i seksizma. Prema teoriji Lucy Parsons, spol i rasa bili su činjenice postojanja kojima su poslodavci manipulirali kako bi opravdali pojačanu eksploataciju žena i nebijelih ljudi. Ako su Crni ljudi patili pod brutalnim zakonima linča, to je bilo radi siromaštva koje ih je činilo najranjivijom skupinom radnika. "Postoji li netko toliko glup", pitala se Parsons 1886, "da vjeruje kako se ovaj bijes...sručio na Crnca zato što je crn"¹⁵? Uopće ne. To je zato što je siromašan. Zato što je ovisan. Zato što je kao klasa siromašniji od svog bijelog brata, najamnog roba sa Sjevera"¹⁶.

Lucy Parsons i "Mother" Mary Jones bile su prve dvije žene koje su se priključile radikalnoj radničkoj organizaciji International Workers of the World. Kao visoko poštovane osobe u radničkom pokretu, obje su bile pozvane da sjede u predsjedništvu sa Eugeneom Debsom i Big Billom Haywoodom tijekom osnivačke konvencije IWW-a 1905. U svojem govoru delegatima konvencije Lucy Parsons istaknula je svoju posebnu osjećajnost prema opresiji nad radnicama koje su, u njezinim očima, bile manipulirane od strane kapitalista koji su htjeli smanjiti nadnice čitavoj radničkoj klasi.

"Mi, žene ove zemlje, nemamo glasački listić čak i kad bismo ga htjele iskoristiti...ali imamo svoj rad... Gdje god se nadnice nastoje smanjiti, kapitalistička klasa za tu svrhu koristi žene"¹⁷.

Štoviše, u eri kada su se nevolje prostitutki naširoko ignorirale, Parsons je na IWW konvenciji poručila kako također govori i "za moje sestre koje viđam noću kada izađem u Chicago"¹⁸.

Tijekom 1920-ih Lucy Parsons počela se povezivati sa borbama mlade Komunističke partije. Kao jedna od mnogih osoba duboko impresioniranih radničkom revolucijom u Rusiji 1917. postala je uvjerenja da bi radnička klasa mogla pobijediti u Sjedinjenim Američkim Državama. Kada su komunisti i druge progresivne struje 1925. osnovale International Labor Defense, Parsons je postala aktivna u radu nove grupe. Borila se za slobodu Toma Mooneya u Kaliforniji, za Scottsboro devetoricu iz Alabame te za mladog Crnog komunista Angelo Herndona kojeg su zatvorile¹⁹ vlasti Georgie. Prema istraživanjima njezinih biografa, Lucy Parsons se 1939. formalno učlanila u Komunističku partiju²⁰. Kada je umrla 1942., posveta u *Daily Worker* opisala ju je kao

"sponu između suvremenog radničkog pokreta i velikih historijskih dogadaja 1880-ih...Bila je jedna od velikih američkih žena, neustrašiva i predana radničkoj klasi"²¹.

Ella Reeve Bloor

Rođena 1862, znamenita radnička organizatorica i agitatorica za ženska prava, Crnačku jednakost, mir i socijalizam, naširoko poznata pod nadimkom "Mother" Bloor, postala je članica Socijalističke partije gotovo odmah nakon osnutka. Prometnula se u socijalističku lidericu i živu legendu radničke klase diljem zemlje. Stopirajući od jednog kraja SAD-a do drugog, postala je srce i duša bezbrojnih štrajkova. Tramvajski operateri u Philadelphia prvi su čuli njezine štrajkaške govore. U drugim dijelovima zemlje, rudari, tekstilni radnici i napoličari bili su jedni od radnika koji su imali naročite koristi od njezinog velebnog oratorskog talenta i moćnih organizacijskih vještina. I sa 62 godine Mother Bloor je i dalje stopirala od jedne države do druge²².

Kada je imala 78 godina, Mother Bloor objavila je priču svojeg života radničke organizatorice, od pred-socijalističkih dana do perioda članstva u Komunističkoj partiji. Dok je bila socijalistkinja, njezina klasna svijest nije uključivala i posebnu svijest prema specifičnoj opresiji nad Crnim ljudima. Međutim, kada je postala komunistkinja Mother Bloor se u mnogo navrata borila protiv rasizma te poticala druge da slijede njezin primjer. Primjerice, tijekom konvencije International Labor Defense u Pittsburghu u Pennsylvaniji,

“osigurali smo sobe za sve delegate u hotelu Monogahala. Kada smo kasno u noći stigli sa 25 crnih delegata, menadžer hotela rekao nam je da mogu prenoći, ali da ujutro odmah moraju napustiti hotel. Ujutro smo izglasali da čitava konvencija treba napustiti hotel po svim propisima. Marširali smo prema hotelu uz transparente na kojima smo naglasili “bez diskriminacije”. Ušli smo u hodnik hotela, koji je tada bio ispunjen novinarima, policajcima, te znatiželjnim masama²³...”

Početkom 1930-ih Mother Bloor obratila se na skupu u Loup Cityju u Nebraski kako bi podržala žene koje su štrajkale protiv svojih poslodavaca na farmi peradi. Štrajkaški odbor doživio je brutalni napad od rasističke rulje koja se protivila prisustvu Crnih ljudi na skupu. Kada je stigla policija, Mother Bloor bila je uhapšena zajedno sa jednom Crnom ženom i njezinim mužem. Crna žena bila je Floyd Booth, vodeća članica lokalnog antiratnog komiteta, dok je njezin muž bio aktivist u gradskom uredu za nezaposlene. Kada su lokalni farmeri skupili dovoljno novca za njezinu jamčevinu, Mother Bloor je odbila njihovu pomoć, inzistirajući da ne želi izaći dok se ne oslobodi i bračni par Booth²⁴.

“Osjećala sam da ne mogu prihvati jamčevinu i ostaviti dvoje Crnih drugova u zatvoru, u atmosferi koja je bila nabijena tolikom mržnjom prema Crncima²⁵.”

U ovom periodu Mother Bloor je organizirala američku delegaciju u posjeti International Women’s Conference u Parizu. Četiri žene iz delegacije bile su Crnkinje:

“Capitola Tasker, napoličarka iz Alabame, visoka i zahvalna, život čitave delegacije; Lulia Jackson, izabrana od pensilvanijskih rudara; žena koja je predstavljala majke momaka iz Scottsboroa te Mabel Byrd, brillantna mlada počasna apsolventica univerziteta u Washingtonu koja je stekla položaj u International Labor Office u Ženevi²⁶.”

Na pariškoj konferenciji 1934, Capitola Tasker bila je jedna od triju Amerikanki izabranih da služe kao članice izvršnog komiteta – skupa s Mother Bloor i ženom koja je predstavljala Socijalističku partiju. Crna apsolventica s koledža Mabel Byrd bila je izabrana kao sekretarica konferencije²⁷.

Crna predstavnica pensilvanijskih rudara Lulia Jackson iskrasnula je kao jedna od vodećih ličnosti pariške ženske konferencije. U svom uvjerljivom odgovoru pacifističkoj frakciji na skupu objašnjavala je kako je potpora borbi protiv fašizma jedino sredstvo garancije mira. Tijekom ženskih rasprava, jedna privržena pacifistkinja se požalila:

“Mislim da taj (antiratni) manifest ima previše sadržaja o borbi. Kaže bori se protiv rata, bori se za mir, bori se, bori se, bori se... Mi smo žene, mi smo majke – mi se ne želimo boriti. Znamo da smo dobri prema našoj djeci čak i kad su zločesta te ih pridobivamo putem ljubavi, a ne putem borbe²⁸”.

Lulia Jackson odgovorila je otvoreno i lucidno:

“Dame, upravo se govorilo da se ne trebamo boriti, da moramo biti nježne i ljubazne prema našim neprijateljima, prema onima koji su za rat. Ne mogu se složiti s tim. Svi znaju uzrok rata – to je kapitalizam. Ne možemo tim lošim kapitalistima spremiti juhu i poslati ih u krevet kao što to radimo s našom djecom. Moramo se boriti protiv njih²⁹”.

Kako je Mother Bloor ispričala u svojoj autobiografiji, “svi su se nasmijali i pljeskali, čak i pacifistkinje³⁰”, a antiratni manifest bio je posljedično odobren od strane čitavog organa.

Kada se skupu obratila Capitola Tasker, Crna napoličarka iz Alabame, mogla se čuti usporedba aktualnog europskog fašizma i rasističkog terora nad Crnim

²³ Ella Reeve Bloor, *We Are Many: An Autobiography* (New York: International Publishers, 1940), str. 224

²⁴ Isto, str. 250.

²⁵ Isto

²⁶ Isto, str. 254

²⁷ Isto

²⁸ Isto, str. 255.

²⁹ Isto

³⁰ Isto

31 Isto, str. 256.

32 Isto

33 Al Richmond, *Native Daughter: The Story of Anita Whitney* (San Francisco: Anita Whitney 75th Anniversary Committee, 1942). Vidi poglavlje 4.

34 Isto, str. 70

35 Isto, str. 78

36 Isto, str. 94

37 Isto, str. 95.

38 Isto, str. 95-96.

ljudima u Sjedinjenim Državama. Životopisno opisujući južnjačka ubojstva, upoznala je pariške delegatkinje sa nasilnom represijom prema napoličarima koji su se pokušali organizirati u Alabami. Capitola Tasker objasnila je kako je njezino protivljenje fašizmu toliko duboko upravo zato jer je već i sama bila žrtva njegovog užasnog haranja. Govor je zaključila "Pjesmom napoličara", koju je prilagodila za tu priliku:

*Poput stabla što стоји уз воду
Нећемо се помакнути
Ми smo против рата и фашизма
Нећемо се помакнути³¹*

Nakon što se američka delegacija vratila kući brodom Mother Bloor je zapisala dirljivo svjedočanstvo Capitole Tasker o svojem pariškom iskustvu:

"Mother, kada se vratim u Alabamu i podem na onaj komad polja pamuka uz našu staru kolibu, stajat ću tamo i misliti 'Capitola, jesli ti doista bila u Parizu i susrela se s tim predivnim ženama, slušala sve te predivne razgovore ili je sve to bio samo san?' A ako se uspostavi da to nije bio san, samo ću prenositi po čitavoj Alabama sve što sam tamo naučila i pričati im kako se žene iz cijelog svijeta bore da spriječe teror kakav proživljavamo ovdje na Jugu te kako se bore da zaustave rat³²".

Mother Bloor i njezini drugovi iz Komunističke partije zaključili su da radnička klasa ne može preuzeti svoju historijsku ulogu revolucionarne sile ukoliko se radnici neće neumorno boriti protiv društvenog otrova rasизма. Dugačka lista zadivljujućih postignuća povezanih s imenom Elle Reeve Bloor otkriva nam da je ova bijela komunistkinja bila dubinska saveznica pokreta za Crnačko oslobođenje.

Anita Whitney

Kada je Anita Whitney bila rođena 1867. u bogatoj obitelji iz San Francisca, nitko ne bi prepostavio da će jednoga dana postati predsjedavajuća u kalifornijskoj Komunističkoj partiji. Ipak, možda joj je bilo suđeno da postane politička aktivistkinja, budući da je kao svježa apsol-

ventica sa Wellesleya – prestižnog ženskog koledža u New Englandu – volontirala u dobrotvornoj ustanovi i uskoro postala aktivna prvakinja pokreta sufražetkinja. Nakon povratka u Kaliforniju Anita Whitney priključila se Equal Suffrage Leagueu te bila izabrana za predsednicu u vremenu kada je njezina država postajala šesta u naciji u proširenju prava glasa na žene³³.

Anita Whitney se 1914. učlanila u Socijalističku partiju. Unatoč relativnoj nezainteresiranosti njezine partije prema borbama Crnih ljudi, ona je spremno podržavala antirasističke ciljeve. Kada je na području San Francisca i okolice pokrenuta podružnica organizacije National Association for the Advancement of Colored People, Whitney je entuzijastično pristala da postane član njihovog izvršnog komiteta³⁴. Nalazeći se na pozicijama lijevog krila Socijalističke partije priključila se skupini koja je osnovala Komunističku radničku partiju 1919³⁵. Uskoro se ova skupina stopila sa Komunističkom partijom SAD-a.

1919. bila je godina neslavnih antikomunističkih racija pokretanih od strane državnog tužioca A. Mitchell Palmera. Sudbina je htjela da Anita postane jedna od žrtava Palmerovih racija. Dobila je informaciju da su vlasti zabranile njezin govor koji se trebao održati pred ženama u klubu Oakland Center of the California Civic League. Međutim, unatoč službenoj zabrani, ona je 28. studenog 1919. održala govor o problemu Crnaca u Sjedinjenim Državama³⁶. Njezine opaske bile su oštro fokusirane na temu linčovanja.

"Otkad smo počeli voditi statistike 1890. godine, u Americi su se dogodila 3228 linča, od čega 2500 nad obojenim muškarcima te 50 nad obojenim ženama. Osjećam da se moramo suočiti s barbarstvom situacije kako bismo dali svoj obol u ispiranju ove sramote iz registra naše zemlje³⁷".

Potom je bjelkinjama iz kluba postavila pitanje: jesu li znale da je "obojeni čovjek jednom rekao da bi, u slučaju da posjeduje pakao i Texas, radije iznajmio Texas i živio u paklu"³⁸? Njegovo razmišljanje, pojasnila je ozbiljno Whitney, bilo je temeljeno na činjenici da je Texas treća južnjačka država u Americi po broju rasističkih ubojstava (jedino su se Georgia i Mississippi mogli pohvaliti sa više ubojstava).

Godine 1919. još je bila iznimna rijetkost da jedna bjelkinja poziva druge iz svoje rase da se pobune protiv linčovanja. Rezultati raširene rasističke propagande i opetovanih evokacija o mitskom Crnom silovatelju bili su podjele i otuđenja. Bijelci su se čak i u progresivnim krugovima ustručavali da govore protiv linčovanja pošto ih se opravdavalо kao nesretne reakcije na Crnačke seksualne napade na bjelkinje na Jugu. Anita Whitney bila je jedna od bjelkinja čija je pronicljivost ostala kristalno čista unatoč moći prevladavajuće rasističke propagande. Štoviše, bila je spremna da istrpi posljedice svojih anti-rasističkih stavova. Iako je bilo jasno da će je uhapsiti, odlučila je progovoriti o linčovanju pred bijelim ženama u Oaklandu. Dakako, na kraju govora odveli su je u privtor, nakon čega su je vlasti kriminalno gonile. Kasnije je osuđena i zatvorena u San Quentin gdje je provela nekoliko tjedana prije puštanja uz obveznicu za žalbu. Gverner Kalifornije pomilovao je Anitu Whitney tek 1927.³⁹

Kao bjelkinja dvadesetog stoljeća Anita Whitney bila je uistinu pionirka u borbi protiv rasizma. zajedno sa svojim Crnim drugovima i drugaricama kovala je strategiju Komunističke partije za emancipaciju radničke klase. Središnji sastojak te strategije bila je borba za Crnačko oslobođenje. Anita Whitney postala je 1936. predsjedavajuća osoba u kalifornijskoj Komunističkoj partiji, a kasnije je bila izabrana i da služi u partijskom Nacionalnom komitetu.

Jednom su je pitali, "Anita, kako gledate na Komunističku partiju? Što vam ona znači?"

"Pa", nasmijala se uz nevjericu, pomalo zatečena ovako čudnim pitanjem. "Pa...ona je dala svrhu mojoj životu. Komunistička partija je nada za svijet"⁴⁰.

Elizabeth Gurley Flynn

Kada je Elizabeth Gurley Flynn preminula 1964. u 74. godini života, bila je aktivna u socijalističkim i komunističkim krugovima gotovo 60 godina. Odgojena od roditelja koji su bili članovi Socijalističke partije, u ranoj je dobi otkrila vlastiti afinitet prema socijalističkom odgovoru kapitalističkoj klasi. Mlada Elizabeth nije imala ni punih 16 godina kada je održala prvo javno predavanje u obranu socijalizma. Pod utjecajem knjiga *Vindication of the Rights of Women* Mary Wollstonecraft i *Women and*

Socialism Augusta Bebela, održala je 1906. govor u Harlem Socialist Clubu, s naslovom "Što će socijalizam uraditi za žene"⁴¹.

Iako je njezin pomalo patrijarhalni otac okljevao da joj dozvoli govoriti u javnosti, entuziastičan prijem u Harlemu natjerao ga je da promijeni svoje mišljenje. U društvu oca upoznala se sa držanjem uličnih govora što je bila tipična radikalna taktika tog perioda. Elizabeth Gurley Flynn doživjela je ubrzo i svoje prvo hapšenje – optužena za "govorenje bez dozvole", bila je otpravljena u zatvor skupa sa svojim ocem⁴².

Do šesnaeste godine, njezina karijera agitatorice za prava radničke klase bila je začeta. Prvi zadatak bio joj je obrana Big Billa Haywooda kojem su trustovi bakra namjestili optužnicu za kriminalno djelo. Tijekom svojih putovanja na zapad radi Haywooda, uključila se u borbe IWW-a u Montani i Washingtonu⁴³. Nakon dvije godine članstva u Socijalističkoj partiji Elizabeth Gurley Flynn postala je vodeća organizatorica u IWW. Izašla je iz Socijalističke partije, "uvjerenja u njezinu sterilnost i sektaštvo u usporedbi sa grass roots pokretom koji je zapljušnuo cijelu državu"⁴⁴.

Uz mnoštvo iskustva iz raznih štrajkova, uključujući i brojne sukobe s policijom, Elizabeth Gurley Flynn krenula je 1912. u Lawrence u državi Massachusetts, gdje su tekstilni radnici stupili u štrajk. Nedaće radnika iz Lawrencea bile su jednostavne i neodoljive. Riječima Mary Heaton Vorse,

"plaće u Lawrenceu bile su toliko niske da je trideset i pet posto ljudi zaradivalo ispod sedam dolara tjedno. Manje od petine dobivalo je više od dvanaest dolara tjedno. Bili su podijeljeni po nacionalnosti. Govorili su preko četrdeset jezika i dijalekata, ali su bili ujedinjeni oskudnim životom i činjenicom da su im djeca umirala. Na svako peto dijete mlađe od godinu dana jedno je umiralo... Samo nekolicina gradova u Americi imala je višu stopu smrtnosti. To su sve bili tvornički gradovi"⁴⁵.

Od svih govornika koji su se obratili štrajkačima, pisala je Vorse za *Harper's Weekly*, Elizabeth Gurley Flynn bila je radnicima najmoćnija inspiracija. Upravo su ih njezine riječi ohrabrivale da ustaju.

³⁹ Isto, str.139.

⁴⁰ Isto, str.198.

⁴¹ Elizabeth Gurley Flynn, *The Rebel Girl: An Autobiography* (New York: International Publishers, 1973), str. 53

⁴² Isto, str. 62.

⁴³ Richard O. Boyer, *Elizabeth Gurley Flynn, Masses and Mainstream* (Svibanj, 1952), str. 7.

⁴⁴ Isto, str.12.

⁴⁵ Mary Heaton Vorse, *A Footnote to Folly: Reminiscences* (New York: Farrar & Rinehart, Inc., 1935), str. 3-4.

- 46 Isto, str. 9.
- 47 Flynn, op.cit., str. 232.
- 48 Isto, str. 233.
- 49 Isto, vidi također i Foster, *History of the Communist Party*, str. 116.
- 50 Foner, *Organized Labor and the Black Worker*, str. 198.
- 51 Flynn, *The Rebel Girl*. Vidi opasku urednika, str. 10.
- 52 Elizabeth Gurley Flynn, "1948-A Year of Inspiring Anniversaries for Women", *Political Affairs*, Vol. XXVII, br.3 (Ožujak, 1948), str. 264
- 53 Isto, str. 262.
- 54 Elizabeth Gurley Flynn, *The Alderson Story: My Life As a Political Prisoner* (New York: International Publishers, 1972), str. 9.

"Kada je govorila Elizabeth Gurley Flynn uzbudjenje u publici postalo je očigledno. Stajala je tamo mlada, sa svojim plavim irskim očima, licem bijelim kao u magnolije i crne kose, bio je to prizor mlade revolucionarne liderice. Razbudila ih je i podigla svojim apelom na solidarnost... Izgledalo je kao da je nalet plama prošao kroz publiku, poput nečeg uzbudljivog i moćnog, pojавio se osjećaj koji je oslobođenje ljudi učinio mogućim⁴⁶".

Kao IWW-ova putujuća agitatorica za štrajkove, Elizabeth Gurley Flynn je ponekad surađivala sa poznatim domorodačkim indijanskim vođom Frankom Littleom. Primjerice, 1916. oboje su predstavljali Wobbliese tijekom štrajka željezničara u Mesabi Rangeu u Minnesoti. Jedva godinu dana poslije, Elizabeth je saznala da su Franka Littlea linčovali u mjestu Butte u Montani. Napala ga je rulja dok je držao agitacijski govor rudarima koji su bili u štrajku.

"Šestero maskiranih ljudi došlo je u hotel usred noći, provalilo kroz vrata, izvuklo Franka iz kreveta, odvuklo ga do tračnica na drvenom mostu i objesilo ga⁴⁷".

Mjesec dana nakon Frankova ubojstva federalna optužnica prozvala je 168 ljudi koji su se s njim urotili s ciljem "sprječavanja provođenja određenih zakona Sjedinjenih Država"⁴⁸... . Elizabeth Gurley Flynn bila je jedina žena među optuženima, a Ben Fletcher, lučki radnik iz Philadelphia i vođa IWW-a, bio je jedina Crna osoba navedena u optužnici⁴⁹.

Sudeći po memoarima iz autobiografije Elizabeth Gurley Flynn, ona je od samih početaka svoje političke karijere bila svjesna specifične opresije kroz koju prolaze Crni ljudi. Njezina svjesnost o važnosti antirasičke borbe bila je nedvojbeno zaoštrena članstvom u IWW-u. Wobblies su javno isticali da

"postoji samo jedna organizacija u Sjedinjenim Državama koja priznaje absolutnu jednakost obojenih i bijelih radnika – Industrial Workers of the World... U IWW, obojeni muškarci i žene imaju jednak tretman kao i bilo koji drugi radnici"⁵⁰.

Međutim, IWW je bila sindikalna organizacija s fokusom na industrijske radnike koji su, zahvaljujući rasi-

stičkoj diskriminaciji, još uvjek uglavnom bili bijelci. U tankoj manjini Crnih industrijskih radnika gotovo da nije bilo žena, kojima je industrijsko zaposlenje ostalo zabranjeno. Većina Crnih radnika i radnica još uvjek je radila u poljoprivredi ili domaćinstvu. Posljedično, kroz industrijski sindikat mogla se zahvatiti tek omanja frakcija Crne populacije, osim ako se sindikat nije naporno zalagao za ulazak Crnih ljudi u industriju.

Elizabeth Gurley Flynn postala je 1937.⁵¹ aktivna u Komunističkoj partiji te ubrzo izrasla u jednu od glavnih vođa organizacije. Usko surađujući sa Crnim komunistima poput Benjamina Davisa i Claudie Jones, razvila je nove poglедe na središnju ulogu Crnačkog oslobođenja u sklopu opće borbe za emancipaciju radničke klase. Flynn je 1948. objavila članak u partijskom teorijskom glasilu *Political Affairs* o značaju Međunarodnog dana žena. U članku je objasnila:

"Pravo na rad, na praksu, na usavršavanje, na jednak radni staž; na zdravlje i zaštitu na radu; na adekvatne objekte za brigu o djeci – to su hitni zahtjevi organiziranih radnika, potrebni svima koji rade, a pogotovo Crnim ženama⁵²..."

Kritizirajući nejednakost između ratnih veteranima i veterankama, podsjetila je svoje čitateljstvo da su crne veteranke patile više nego njihove bijele sestre. Doista, Crne žene bile su generalno uhvaćene u troslojne lance opresije.

"Svaka nejednakost i nemogućnost koju osjećaju bijele Amerikanke pojačana je tisuću puta u slučaju Crnkinja, koje su trostruko eksplorativane – kao Crnkinje, kao radnice i kao žene⁵³."

Istovjetnu analizu o "trostrukoj ugroženosti" kasnije su predstavile Crne žene koje su izvršile utjecaj u ranim fazama razvoja aktualnog pokreta za žensko oslobođenje.

Dok nam prva autobiografija Elizabeth Gurley Flynn *I Speak My Own Piece (or The Rebel Girl)* pruža fascinantan uvid u njezinu iskustva agitatorice IWW-a, njezina druga knjiga *The Alderson Story (or My Life as a Political Prisoner)* otkriva nam novu političku zrelost i dublju svijest o rasizmu. Tijekom napada na Komunističku partiju u eri makartizma, Flynn je bila uhapšena u New Yorku sa tri druge žene te optužena za "učenje i zagovaranje nasilnog svrgavanja vlade⁵⁴". Ostale žene

bile su Marian Bachrach, Betty Gannet i Claudia Jones, Crna žena s Trinidada koja je emigrirala u Sjedinjene Države kao mlada djevojka. U lipnju 1951, policija je ove četiri komunistkinje odvela u njujorški ženski pritvor. Jedna "ugodna epizoda" koja je "ozarila naš boravak" bila je rođendanska proslava koju su Elizabeth, Betty i Claudia organizirale za jednu zatvorenicu. "Obeshrabrena i usamljena", jedna devetnaestogodišnja Crnkinja "spomenula je da joj je sutra rođendan"⁵⁵. Tri žene uspjele su od upravitelja izboriti tortu.

"Od papira smo napravile svijeće za tortu, stol smo prekrale papirnatim ubrusom da izgleda lijepo koliko god može te pjevale "Happy Birthday". Održale smo joj govore i ona je zaplakala od iznenadenja i sreće. Idući dan dobili smo od nje poruku sljedećeg sadržaja:

Draga Claudia, Betty i Elizabeth. Jako mi je drago zbog onoga što ste uradili za moj rođendan. Doista ne znam kako da vam zahvalim... Jučer je bila jedna od najboljih godina mojeg života. Iako ste komunistkinje, mislim da ste vi najbolji ljudi koje sam ikada upoznala. Razlog zašto spominjem komuniste u ovom pismu jest taj što neki ljudi ne vole komuniste jer misle da su komunisti protiv Amerikanaca, ali ja ne mislim tako. Mislim da ste vi jedni od najboljih ljudi koje sam upoznala u 19 godina svojeg života i nikad vas neću zaboraviti, bez obzira gdje bila... Nadam se da ćete se izvući iz ove nevolje i da se nikad više nećete vratiti na ovakvo mjesto⁵⁶.

Nakon suđenja po Smithovom zakonu bile su osuđene na služenje zatvorske kazne u federalnoj ustanovi za žene u Aldersonu u Virginiji (pogoršano zdravlje Marian Bachrach dovelo je do raskida slučaja). Netom prije njihova dolaska zakon je odredio da se u zatvoru ukine segregacija zatvorenica. Druga žrtva Smithova zakona – Dorothy Rose Blumenberg iz Baltimorea – već je odslužila dobar dio svoje trogodišnje kazne kao prva bjelkinja zatvorena sa Crnim ženama. "Bile smo i uzbudjene i počašćene što su komunistkinje pozvali da pomognu integraciji zatvorskih čelija"⁵⁷. Međutim, kako je Elizabeth Gurley Flynn istaknula, legalno ukidanje segregacije nije nužno rezultiralo i nestankom rasne diskriminacije. Crnim zatvorenicama i dalje su bili dodjeljivani najteži poslovi – "na farmama, u tvornicama konzervi, na održavanju te u svinjcu dok nije bio zatvoren"⁵⁸.

Kao članica Komunističke partije, Elizabeth Gurley Flynn razvila je duboku posvećenost borbi za Crnačko oslobođenje te je shvatila da Crnački otpor nije uvjek svjesno i politički. Primjetila je da među zatvorenicama Aldersona

"postoji mnogo veća solidarnost među Crnim ženama, što je nedvojbeno rezultat vanjskog života, posebice na Jugu. Čimilo mi se da su one bile jačeg karaktera, pouzdanije i manje sklone da budu policijske doušnice nego bijele zatvorenice"⁵⁹.

U zatvoru je mnogo lakše stjecala priateljstva sa crnim nego sa bijelim zatvorenicama. "Iskreno, Crnim zatvorenicama sam vjerovala više nego bijelim. Bile su pouzdanije, manje histerične i razmažene, mnogo zrelije"⁶⁰. A Crne žene su, zauzvrat, bile više susretljive prema Elizabeth. Možda su u ovoj bijeloj komunistkinji osjetile instinkтивnu srodnost u borbi.

Claudia Jones

Rođena na Trinidadu dok je još uvijek bio dio Britanske Zapadne Indije, Claudia Jones emigrirala je u ranoj dobi u Sjedinjene Države sa svojim roditeljima. Kasnije je postala jedna od bezbrojnih Crnih ljudi koji su se diljem zemlje priključili pokretu za oslobođenje devotorice iz Scottsboroa. Za vrijeme rada u Scottsboro Defense komitetu upoznala je članove Komunističke partije kojoj se entuzijastično pridružila⁶¹. Kao mlada žena u ranim dvadesetima, Claudia Jones bila je zadužena za partisku žensku komisiju te postala liderica i simbol borbe za komunistkinje diljem države.

Među mnoštvom članaka koje je Claudia Jones objavila u glasilu *Political Affairs*, jedan od najboljih bio je onaj iz lipnja 1949. pod naslovom "Kraj zanemarivanja problema Crnih žena"⁶². Njezina vizija Crnih žena u ovom eseju nastojala je opovrgnuti uobičajene patrijarhalne stereotipe o prirodi ženskih uloga. Vodstvo Crnih žena, isticala je Jones, oduvijek je bilo neophodno u borbi za slobodu Crnih ljudi. Primjerice, u historijskim spisima se rijetko spominjala činjenica da su "iskru štrajka napoličara 1930-ih potpalile upravo Crne žene"⁶³.

Štoviše,

- 55 Isto, str.17.
56 Isto, str.17-18.
57 Isto, str. 32.
58 Isto, str. 176.
59 Isto, str. 180.
60 Isto
61 North, op.cit.,str.29.
62 Ovaj članak bio je ponovno objavljen u *Political Affairs*, Vol. LI-II, br. 3 (Ožujak, 1974).
63 Isto, str.33

- 64 Isto
- 65 Isto, str.35
- 66 Isto
- 67 Isto
- 68 Isto, str.41.
- 69 Isto, str. 35.
- 70 Flynn, *The Alderson Story*, str. 118.

“Crne žene igrale su veličanstvenu ulogu u organizaciji štrajka i drugih borbi u periodu prije osnutka federacije sindikata *Congress of Industrial Organizations*, i kao radnice i kao žene radnica. Zadobile su priznanja od voda industrijskih sindikata u sektorima putem autoindustrije, čelika, pakiranja itd. U suvremenom periodu, militantnost Crnih sindikalistkinja vidi se u štrajku pakirera, a pogotovo u štrajku duhanskih radnika, u kojem su se liderice poput Morande Smith i Velme Hopkins pokazale kao vrhunske sindikalistkinje⁶⁴”.

Claudia Jones je prekoravala progresivce, a posebice sindikaliste koji nisu htjeli prepoznati organizacijske napore Crnih radnica u domaćinstvu. Budući da je većina Crnih radnica još uvijek bila zaposlena u domaćinstvu, Jones je smatrala kako očinski stav prema sluškinjama utječe na prevladavajuću društvenu definiciju Crnih žena kao društvene skupine:

“Kontinuirano otpremanje Crnih žena u kućanske poslove pomoglo je da se šovinizam prema svim Crnim ženama produbljuje i zaoštrava⁶⁵”.

Jones se nije ustručavala da podsjeti svoje bijele prijatelje i drugove da je “mnogo progresivaca, čak i komunista, krivo za eksploraciju Crnih radnica u domaćinstvu⁶⁶”. A ponekad su krivi i radi “sudjelovanja u omalo-vazavanju ‘sluškinja’ pred svojim buržoaskim susjedima i njihovim obiteljima⁶⁷”. Claudia Jones bila je predana komunistkinja koja je vjerovala da u socijalizmu leži jedina nada oslobođenja Crnih žena, Crnih ljudi općenito te multirasne radničke klase. Stoga je njezina kritika bila motivirana konstruktivnom težnjom da potakne svoje bijele kolegice i drugarice u vlastitom čišćenju od rasizma i seksizma.

Što se tiče same partije,

“u našim...klubovima, moramo voditi intenzivne rasprave o ulozi Crnih žena da bismo partijsko članstvo opremili sa jasnim shvaćanjem kako bi pokretali neophodne bitke u radnjama i zajednicama⁶⁸”.

Kao što su prije nje tvrdile i mnoge druge Crne žene, i Claudia Jones smatrala je da bijele žene u progresivnom pokretu, a pogotovo bijele komunistkinje, snose posebnu odgovornost prema Crnim ženama.

“Ekonomski odnos Crnih i bijelih žena, koji ovjekovječuje odnos “gospođa-sluškinja”, hrani šovinističke stavove i obvezuje bijele progresivne žene, a posebice komunistkinje, da se svjesno bore protiv svih manifestacija bjelačkog šovinizma - i otvorenih i suptilnih⁶⁹”.

Kada je osuda po Smithovom zakonu odvela Claudiju Jones u federalnu ustanovu za žene u Aldersonu, otkrila je stvaran mikrokozmos rasističkog društva kojeg je već jako dobro poznавala. Iako je sud odredio da se u zatvoru ukine segregacija, Claudia je bila poslana u “kolibu za obojene” čime je ostala odsječena od svoje dvije bijele drugarice, Elizabeth Gurley Flynn i Betty Gannet. Elizabeth Gurley Flynn je posebno patila radi ove separacije pošto su Claudia i ona bile bliske prijateljice i drugarice. Kada je Claudia bila puštena na slobodu u listopadu 1955. – deset mjeseci nakon što su komunistkinje stigle u Alderson – Elizabeth je bila sretna radi svoje prijateljice, ali i svjesna patnje koju će osjećati zbog njezina odsustva.

“Moj prozor je gledao na cestu i vidjela sam je kako odlazi. Okrenula se da mahne – visoka, vitka, predivna, obučena u zlatno smeđe, a potom je otišla. To je bio moj najteži dan i proveden u zatvoru. Osjećala sam se tako usamljeno⁷⁰.”

Na dan kada je Claudia Jones napustila Alderson, Elizabeth Gurley Flynn napisala je pjesmu pod nazivom “Zbogom Claudiji”:

*Sve više se bližio ovaj dan, draga drugarice,
Kad se s tobom moram, nažalost, rastati,
Dan za danom, mračna čemerna slutnja
Šunjala se kroz moje tjeskobno srce.*

*Više neću vidjeti te kako koračaš niz puteljak,
Više neću vidjeti tvoje vedre oči i ozareno lice,
Više neću čuti tvoj veseli i zvonki smijeh,
Više nisam okružena tvojom ljubavlju na ovom tužnom
mjestu.*

*Kako ćeš mi nedostajati, riječi ne mogu iskazati,
Sama sam, moje misli u meni, ovi sumorni dani,
Lišena sam i prazna iznutra ovog sivog i turobnog jutra,
Čeka me usamljena budućnost, omedena zatvorskim
prilikama.*

*Ponekad mi se čini kao da nikad nisi bila u Aldersonu,
Tako puna života, tako odsječena odavde se činiš,
Tako ponosna na hod, na priču, na rad, na biće,
Tvoje je prisustvo ovđe kao blijeda slika grozničavog sna.*

*Ipak, dok se sunce sad probija kroz maglu i tamu,
Osjećam neočekivanu radost što si otisla, i nadu
Da ćeš opet hodati ulicama Harlema,
Da danas bar za tebe svice zora Slobode.*

*Biću snažna u našoj zajedničkoj vjeri, draga drugarice,
Biću samodostatna, u našim idealima čvrsta i vjerna,
Biću jaka da sačuvam um i dušu od zatvora,
Ohrabrena i nadahnuta vječno dragim sjećanjima na
tebe.*

(Pjesmu prevela: Aleksandra Gajić)

Ubrzo nakon što je Claudia Jones bila puštena iz Aldersona, deportirali su je u Englesku pod pritiskom makartizma. Nastavila se baviti političkom radom uređujući novine *West Indian Gazette*. Međutim, njezino narušeno zdravlje se pogoršavalo i ubrzo je preminula od bolesti.

11. Silovanje, rasizam i mit o Crnom silovatelju

Neki od najbesramnijih simptoma društvenog propadanja prepoznaju se kao ozbiljni problemi tek kada poprijeme epidemische proporcije koje naizgled prkose rješenju. Takav je slučaj sa silovanjem. U Americi danas to je jedan od najbrže rastućih oblika nasilnog zločina⁷¹. Nakon razdoblja tišine, patnje i zagubljene krivnje, seksualni napadi eksplozivno izranjavaju kao jedna od vodećih disfunkcija suvremenog kapitalističkog društva. Počevana javna zabrinutost oko silovanja u Sjedinjenim Državama potaknula je nebrojene žene da objelodane svoje prijašnje susrete sa stvarnim ili potencijalnim napadačima. Kao rezultat, užasna činjenica izašla je na vidjelo: svega nekoliko žena moglo je potvrditi da nikad u životu nisu bile žrtve seksualnog napada ili pokušaja napada.

U Sjedinjenim Državama i drugim kapitalističkim zemljama, zakoni o silovanju bili su inicijalno smišljeni za zaštitu bogatijih muškaraca čije bi kćeri i žene mogle biti žrtve potencijalnih napada. Sudbina žena iz radničke klase sudove nije pretjerano zanimala; posljedično, tek je nekolicina bijelih muškaraca bila osuđena zbog

seksualnog nasilja prema tim ženama. Dok su silovatelji rijetko završavali pred licem pravde, optužbe za silovanje bile su diskriminatorno uperene protiv Crnih ljudi – i krivih i nevinih. Stoga, od 455 muškaraca smaknutih radi silovanja, 405 ih je bilo Crne boje kože⁷².

U povijesti Sjedinjenih Država lažne optužbe za silovanje ističu se kao jedna od najgroznejih smicalica rasizma. Mit o Crnom silovatelju bio je metodološki doračavan kad god je bilo potrebno uvjerljivo opravdanje za nasilje i teror nad pripadnicima Crne zajednice. Ako su Crne žene bile upadljivo odsutne u pokretu protiv silovanja, moguće da je to bilo zbog indiferentnosti koju je taj pokret pokazivao prema namještenim optužbama za silovanje kao poticajima za rasističku agresiju. Previše je nedužnih završavalo u plinskim komorama ili doživotnim zatvorima da bi se Crne žene priključile onima koji su često tražili pomoć od policije i sudstva. Štoviše, kao žrtve silovanja rijetko su osjetile empatiju od tih istih ljudi u uniformama i odorama. A priče o policijskim napadima na Crne žene – žrtve silovanja koje su prošle kroz patnju drugog silovanja – čuju se prečesto da bi se mogle zanemariti. Na primjer, “čak i u najjačim vremenima pokreta za gradanska prava u Birminghamu mladi aktivisti govorili su da nitko ne može zaštiti Crne žene od silovanja policajaca iz redova birminghamske police. U prosincu 1974. u Chicagu je sedamnaestogodišnja Crnkinja prijavila masovno silovanje od strane desetero policajaca. Neki su bili suspendirani, ali čitav slučaj bio je ubrzo gurnut pod tepih”⁷³.

Tijekom rane faze suvremenog pokreta protiv silovanja nekolicina feminističkih teoretičarki posvetila se ozbilnjim analizama specifičnih okolnosti pod kojima se događaju silovanja Crnih žena. Povijesni čvor kojim se krivnja za sistematicna bjelačka silovanja Crnih žena prebacivala na Crnce, koji su pritom bili ubijani kao žrtve rasističke manipulacije silovanja, tek je odnedavno zadobio određenu pozornost. Kad god su se Crne žene suprotstavljale silovanju, obično i simultano razotkrivale su uporabu namještenih optužbi za silovanje kao rasističko oružje protiv svojih muškaraca. Jedna iznimno opažajuća spisateljica primijetila je:

“Mit o Crnom silovatelju bijelih žena jest blizanac mita o lošim Crnim ženama – oba su stvorena da opravdaju i olakšaju kontinuiranu eksploraciju Crnih muškaraca i žena. Crne žene su veoma jasno primijetile ovu povezanost i od ranih dana bile u prvim redovima borbe protiv linčovanja”⁷⁴.

⁷¹ Nancy Gager i Cathleen Schurr, *Sexual Assault: Confronting Rape in America* (New York: Grosset and Dunlap, 1976), str. 1.

⁷² Michael Meltsner, *Cruel and Unusual: The Supreme Court and Capital Punishment* (New York: Random House, 1973), str. 75.

⁷³ “The Racist Use of Rape and the Rape Charge.” A Statement to the Women’s Movement From a Group of Socialist Women (Louisville, Ky: Socialist Women’s Caucus, 1974), str. 5–6.

⁷⁴ Lerner, *Black Women in White America*, str. 193

- 75 Vidi u: Angela Davis, "Joanne Little – The Dialectics of Rape". Ms. Magazine, Vol. III., br. 12 (Lipanj, 1975).
- 76 Vidi prvo poglavje
- 77 Apteker, *A Documentary History*, vol.2, str.552
- 78 Lerner, *Black Women in White America*, str. 185-186

Autorica ovih redaka Gerda Lerner bila je jedna od nekolicine bijelih žena koje su početkom 1970-ih pisale o temi silovanja uz dubinsko istraživanje spojenih efekata rasizma i seksizma nad Crnim ženama. Slučaj Joanne Little⁷⁵ kojog je bilo sudeno 1975. ilustrira Lernerinu ponantu. Dovedena pred sud radi optužbe za ubojsstvo, mlađa Crna žena bila je optužena za ubojsstvo bijelog stražara u zatvoru u Sjevernoj Karolini gdje je bila jedina ženska zatvorenica. Kada se Joann Little obratila sudu, ispričala je kako ju je stražar silovao u njezinoj ćeliji te kako ga je ubila iz samoobrane šiljkom za led kojim joj je i prijetio. Pojedinci i organizacije u Crnačkoj zajednici te u pokretu mlađih žena strastveno su pratili njezin slučaj, a oslobođajuća presuda bila je slavljenja kao važna pobjeda omogućena masovnom kampanjom. Netom nakon oslobođajuće presude, gospodica Little pokrenula je nekoliko žalbi na slučaj Delberta Tibbsa, Crnog muškarca koji je na Floridi čekao pogubljenje radi lažnih optužbi za silovanje bijele žene.

Mnoge Crne žene odazvale su se na žalbe Joann Little, ali svega nekolicina bijelih žena – i to nekoliko organiziranih grupa unutar pokreta protiv silovanja – slijedilo je njezine sugestije da agitiraju za slobodu ovog Crnog čovjeka koji je bio očita žrtva južnjačkog rasizma. Mnogo bijelih žena nije se usudilo stati u njegovu obranu čak niti nakon što je Jerry Paul, odvjetnik Joann Little, objavio svoju odluku da će braniti Delberta Tibbsa. Međutim, kada su do 1978. sve optužbe protiv Tibbsa bile odbačene, mnoge bijele aktivistkinje protiv silovanja počele su se sve više svrstavati uz njega. Njihovo inicijalno oklijevanje bila je jedna od onih povijesnih epizoda koje potvrđuju sumnje mnogih Crnih žena u pokret protiv silovanja koji se oglušivao na njihove specifične probleme.

To što se Crne žene nisu masovnije priključile pokretu protiv silovanja ne znači da se one generalno protive mjerama protiv silovanja. Krajam devetnaestog stoljeća, pionirske Crnkinje iz klubova organizirale su jedan od prvih javnih prosvjeda protiv seksualnog zlostavljanja. Njihova osamdesetogodišnja tradicija organizirane borbe protiv silovanja razotkriva koliko su Crne žene bile izložene opasnostima seksualnog nasilja. Jedna od istaknutih historijskih značajki rasizma oduvijek je bila prepostavka da bijeli čovjek – pogotovo onaj koji je ekonomski moćan – posjeduje neosporno pravo na tijelo Crnih žena.

Ropstvo se oslanjalo na rutinu seksualnog zlostavljanja koliko i na udarac bićem. Neobuzdani seksualni nagoni, postojali oni kod bijelih pojedinaca ili ne, nisu imali ništa s ovom stvarnom institucionalizacijom silovanja. Seksualna prisila bila je esencijalna dimenzija društvenih odnosa između robovlasnika i roba. Drugim riječima, pravo koje je robovlasnik polagao na tijela ropkinja bio je direktni izraz njihova pretpostavljenog vlasništva nad Crnim ljudima u cjelini. Dozvola za silovanje proizlazila je iz okrutne ekonomske dominacije kao jezivog obilježja ropstva⁷⁶.

Obrazac institucionaliziranog seksualnog zlostavljanja Crnih žena postao je toliko moćan da je preživio i samo ukidanje ropstva. Grupno silovanje, koje su u periodu nakon Građanskog rata činili Ku Klux Klanovci i pripadnici drugih terorističkih organizacija, postalo je nekamuflirano političko oružje u sprječavanju pokreta za Crnačku jednakost. Primjerice, tijekom nereda u Memphisu 1866. ubojsstva su bila nadopunjavana usklađenim seksualnim napadima na Crne žene. Kao epilog nereda, nebrojene Crne žene svjedočile su pred kongresnim komitetom o proživljenim divljačkim silovanjima od strane svjetine⁷⁷. Crna žena po imenu Ellen Parton svjedočila je o sličnim događajima tijekom nereda u Meridianu u Mississippiju 1871:

"Živim u Meridianu; ovdje sam devet godina; zanimanje – pranje, peglanje i čišćenje; srijeda navečer bila je posljednja noć kad su oni stigli u moju kuću; pod "oni" mislim na skupinu muškaraca; dolazili su u pondjeljak, utorak i srijedu; u pondjeljak navečer rekli su da nam neće naudit; u utorak navečer rekli su da su došli po oružje; rekla sam im da nema oružja, a oni meni da me drže za riječ; u srijedu navečer su me silovali; bilo ih je osmero u kući; ne znam koliko ih je bilo vani"⁷⁸..."

Dakako, seksualno nasilje nad Crnim ženama nije se uvijek manifestiralo putem ovako otvorenog i javnog nasilja. Bilo je svakodnevnih drama rasizma ozakonjenih u anonimnim susretima Crnih žena i njihovih bijelih zlostavljača koji su bili uvjereni da su njihova djela samo prirodna. Takvi nasrtaji bivali su ideološki sankcionirani od političara, učenjaka, novinara te umjetnika koji su Crne žene često prikazivali kao promiskuitetne i nemoralne. Čak je i izvanredna spisateljica poput Ger-

trude Stein opisala jednu od svojih Crnih žena kao posesivnog lika "...jednostavna, promiskuitetna nemoralnost Crnih ljudi⁷⁹". Nametanje ovakvog stava bijelcima iz radničke klase bio je trijumfalni moment u razvitku rasističke ideologije.

Rasizam je oduvijek crpio snagu iz svoje sposobnosti ohrabrvanja seksualne prinude. Dok su Crne žene i njihove nebijelete sestre bile glavne mete ovih rasistički inspiriranih napada, bijele žene su također patile. Jednom kada su bijeli muškarci postali uvjereni da mogu izvršiti seksualni napad na Crnu ženu bez sankcija, njihovo ponašanje prema ženama vlastite rase nije moglo ostati nepromijenjeno. Rasizam je uvjek služio kao provokacija silovanja, a bijele žene su neizbjegljivo patile od rikošeta metaka. Ovo je jedan od mnogih načina na koje rasizam hrani seksizam, uzrokujući da i bijele žene postaju indirektne žrtve specifične opresije usmjerene protiv njihovih Crnih sestara.

Iskustvo Vijetnamskog rata pružalo je daljnji primjer raspona do kojeg rasizam može poslužiti kao provokacija silovanja. Pošto je američkim vojnicima bilo usadivano u glavu da se bore protiv inferiorne rase, moglo ih se učiti i da je silovanje vijetnamskih žena bila neophodna vojna dužnost. Moglo ih se upućivati i da "traže" žene svojim penisima⁸⁰. Nepisana komanda američke vojske bilo je sistematsko ohrabrvanje silovanja budući da je to bilo iznimno efikasno oružje masovnog terorizma. Gdje su tisuće i tisuće vijetnamskih veterana koji su svjedočili i sudjelovali u ovim hororima? Do koje mјere su ova brutalna iskustva utjecala na njihove stavove prema ženama općenito? Dok bi bilo prilično neispravno izdvajati vijetnamske veterane kao glavne počinitelje seksualnih zločina, ostaje malo sumnje da mnoge žene u Sjedinjenim Državama danas još uvjek ne osjećaju grozne reperkusije vijetnamskog iskustva.

Bolna je ironija što neki teoretičari silovanja, koji ignoriraju ulogu rasizma u poticanju silovanja, ne okljejavaju govoriti kako su nebijeli muškarci posebno skloni počinjati seksualno nasilje nad ženama. U svojoj veoma impresivnoj studiji o silovanju, Susan Brownmiller tvrdi kako je historijska opresija Crnim muškarcima oduzela mnoge "legitimne" izražaje muške nadmoći. Kao rezultat toga, oni moraju pribjegavati aktima otvorenog seksualnog nasilja. U svojem portretu "stanovnika geta", Brownmiller inzistira da

"uredi korporacija i penjanja na Mount Everest obično nisu dostupni onima koji formiraju subkulturu nasilja. Pristup ženskom tijelu putem uporabe sile jest unutar njihova vidokruga⁸¹".

Kada je objavljena, knjiga Brownmiller *Against Our Will: Men, Women and Rape* bila je srčano slavlјena u nekim krugovima. Magazin *Time*, koji je samu Brownmiller 1976. uvrstio među žene godine, opisivao je knjigu kao "najrigorozniji i najprovokativniji komad učenosti koji je dosad proizašao iz feminističkog pokreta⁸²". U nekim drugim krugovima knjiga je bila šestoko kritizirana zbog oživljavanja starog rasističkog mita o Crnom silovatelju.

Ne može se osporavati da je knjiga Brownmiller pionirski akademski doprinos suvremenoj literaturi o silovanju. Nažalost, mnogi njezini argumenti prožeti su rasističkim idejama. Obilježje takve perspektive jest njezina reinterpretacija linčovanja četrnaestogodišnjeg Emmetta Tilla 1953. Nakon što je ovaj mladić zazviždao za bijelom ženom u Mississipiju, njegovo osakaćeno tijelo pronađeno je na dnu rijeke Tallahatchie. "Tillov postupak", kazala je Brownmiller, "bio je više od dječje drske šale⁸³".

"Emmett Till htio je pokazati svojim Crnim kompićima da on, a onda zaključno i oni, mogu dobiti bijelu ženu, a Carolyn Bryant bila je najbliži pogodni objekt. Konkretno, dostupnost svih bijelih žena bila je na razmatranju...A što reći o zviždanju kao gesti Tillove adolescentske hrabrosti? Zvižduk nije bio maleni cvrkut ili melodična pohvala lijepog gležnja...Bila je to namjerna uvreda nešto manja od fizičkog napada, posljednji podsjetnik Carolyn Bryant da je ovaj mladi momak ima namjeru posjedovati⁸⁴."

I dok Brownmiller žali nad sadističkom kaznom koju je dobio Emmett Till, Crnačka mladež svejedno je okarakterizirana kao grupa grješnih seksista koji su krivi govo kuo i bijeli rasistički ubojice. Nakon svega, smatra ona, i Tilla i njegove ubojice interesiralo je isključivo njihovo pravo na posjedovanje žena.

Nažalost, Brownmiller nije jedina suvremena spisateljica o silovanju koja pati od utjecaja rasističke ideologije. U svojoj knjizi *Rape: The Bait and the Trap*, Jean MacKellar piše

- 79 Gertrude Stein, *Three Lives* (New York: Vintage Books, 1970. Prvo izdanje: 1909), str. 86.
80 Eisen-Bergman, *op.cit.*, Prvi tom, peto poglavlje
81 Susan Brownmiller, *Against Our Will: Men, Women and Rape* (New York: Simon and Schuster, 1975), str. 194.
82 "A Dozen Who Made a Difference", *Time*, Vol. 107, br. 1 (ožujak, 1976), str. 20.
83 Brownmiller, *op.cit.*, str. 247.
84 Isto.

- 85 Jean MacKellar, *Rape: The Bait and the Trap* (New York: Crown Publishers, 1975), str. 72.
- 86 Isto.
- 87 Brownmiller, op.cit., str. 213.
- 88 Isto, str. 175.
- 89 Noreen Connell i Cassandra Wilson, urednici, *Rape: The First Sourcebook for Women by New York Radical Feminists* (New York: New American Library, 1974), str. 151.
- 90 Diana Russell, *The Politics of Rape: The Victim's Perspective* (New York: Stein and Day, 1975).
- 91 Isto, str. 163.
- 92 Winfield H. Collins, *The Truth About Lynching and the Negro in the South* (New York: Neale Publishing Co, 1918), str. 94-95.
- 93 Shulamith Firestone, *The Dialectic of Sex: The Case for Feminist Revolution* (New York: Bantam Books, 1971), str. 108.
- 94 Isto, str. 108.
- 95 Isto, str. 110

“Crnci koji odrastaju u teškom životu geta uče kako do nečega mogu doći jedino krađom. Nasilje je pravilo u igri preživljavanja. Žene su fini plijen: tko želi dobiti ženu, mora je ukrotiti⁸⁵”.

MacKellar je toliko zaslijepljena rasističkom propagandom da iznosi bestidne podatke po kojima su 90 posto silovanja u Sjedinjenim Državama počinili Crni muškarci⁸⁶. S obzirom da statistika FBI-a navodi 47 posto⁸⁷, teško je vjerovati da podaci MacKellar nisu namjerna provokacija.

Najnovije studije o silovanju u Americi obznanile su nepodudarnost između broja stvarnih seksualnih napada i onih koja su prijavljena policiji. Prema Susan Brownmiller, prijavljena silovanja sežu od jedan od pet do jedan od dvadeset⁸⁸.

Radikalne feministkinje zaključile su da broj prijavljenih silovanja iznosi tek pet posto⁸⁹. U većini suvremenih literatura o silovanju postoji tendencija da se izjednačavaju “policijski evidentirani silovatelji” i “tipični silovatelji”. Ukoliko ovaj obrazac ustrajava bit će gotovo nemoguće razotkriti stvarne društvene uzroke silovanja.

Knjiga *Politics of Rape* Dianne Russell nesretno pojačava aktualnu tezu da je tipični silovatelj nebijeli čovjek – ili, ukoliko je bijelac, mora da je siromašan ili ravnik. Podnaslovljena *The Victim's Perspective*, njezina knjiga temelji se na seriji intervjuja sa žrtvama silovanja u San Franciscu i okolicu. Od 22 opisana slučaja, 12 uključuje žene koje su silovali Crnci, Meksanci i ili Indijanci. Svega 26 posto od inicijalnih 95 obavljenih intervjuja uključivalo je nebijele muškarce⁹⁰. Ukoliko ovaj sumnjičivi proces selekcije nije dovoljan da probudi duboke sumnje u rasizam, razmotrimo savjet koji nudi bijelim ženama:

“Ukoliko neki Crni muškarac gleda na silovanje bijele žene kao na čin osvete ili opravdani izraz neprijateljstva prema bijelcima, smatram podjednako realnim da bijele žene imaju manje povjerenja u Crne muškarce⁹¹”.

Brownmiller, MacKellar i Russell zasigurno su suptilnije od ranijih ideologa rasizma. Ali tragično je što se njihovi zaključci mogu usporediti sa idejama učenih apologeta rasizma poput Winfielda Collensa, koji je 1918.

objavio knjigu *The Truth About Lynching and the Negro in the South* (u kojoj autor traži da Jug bude siguran za bijelu rasu):

“Dvije najčešće karakteristike Crnaca jesu potpuni nedostatak čednosti i potpuno nepoznavanje istino-ljubivosti. Seksualna miltavost Crnaca, smatrana nemoralnom ili čak kriminalnom u civilizaciji bijelog čovjeka, zasigurno nije bila vrlina u njihovom prirodnom obitavalištu. Stoga je priroda u njemu razvila intenzivnu seksualnu strast da nadoknadi svoju visoku stopu smrtnosti⁹²”.

Collins pribjegava za pseudobiološkim argumentima, dok Brownmiller, Russell i MacKellar prizivaju objašnjenja životnih sredina, ali u konačnoj analizi svi oni tvrde kako su Crni muškarci snažno motivirani da izvrše seksualno nasilje nad ženama.

Jedan od najranijih teorijskih radova povezanih sa suvremenim feminističkim pokretom koji se bavio temama silovanja i rasa bio je *The Dialectic of Sex: The Case For Feminist Revolution* Shulamithe Firestone. Ona tvrdi da je rasizam generalno ekstenzija seksizma. Prizivajući biblijsko stanovište da “rase nisu ništa nego različiti roditelji i braća ljudske obitelji⁹³”, ona razvija konstrukt po kojem je bijelac definiran kao otac, bjelkinja kao žena i majka, a Crnci kao djeca. Transponirajući Freudovu teoriju Edipova kompleksa u rasističke pojmove, Firestone implicira da Crni muškarci gaje nekontroliranu žudnju za seksualne odnose sa bijelim ženama. Oni žele ubiti oca i spavati s majkom⁹⁴. Štoviše, kako bi “bio muškarac”, Crnac se mora

“odvojiti od spone sa bijelom ženom, odnoseći se prema njoj isključivo na degradirajući način. Dodatno, radi svoje zarazne mržnje i ljubomore prema njezinom Posjedniku, bijelom muškarcu, on za njome žudi kao za stvari koja se mora pokoriti kako bi se osvetio bijelom muškarcu⁹⁵”.

Poput Brownmiller, MacKellar i Russell, Firestone podliježe starom rasističkom sofizmu optuživanja žrtve. Svesno ili ne, njihove izjave olakšavale su uskrsnuće ostarelog mita o Crnom silovatelju. Njihova historijska kratkovidnost dodatno ih sprječava u razumijevanju toga da portretiranje Crnog muškarca kao silovatelja poja-

čava rasistički poziv bijelim muškarcima u seksualnom posezanju za tijelima Crnih žena. Fiktivni imidž Crnog muškarca kao silovatelja uvijek je podupirao i svojeg ne razdvojnog pratilaca: imidž Crne žene kao kronično promiskuitetne. Čim se prihvati da Crni muškarci gaje neodoljive i životinske seksualne nagone čitava rasa zaražena je bestijalnošću. Ako Crni muškarci gledaju na bijele žene kao seksualne objekte, onda i Crnim ženama zasigurno imponira seksualna pozornost od strane bijelih muškaraca. Dokle god ih se gleda kao na "raskalašene žene" i kurve, vapajima Crnih žena o silovanju nedostajat će legitimitetu.

Tijekom 1920-ih poznati južnjački političar rekao je da ne postoji "čestita obojena djevojka" starija od četrnaest godina⁹⁶. Uspostavilo se da ovaj bijeli muškarac ima dvije obitelji – jednu sa svojom bijelom ženom i drugu sa Crnkinjom. Izvanredni vođa protiv linčovanja i sekretar NAACP-a Walter White ispravno je ovog čovjeka optužio radi "objašnjavanja i opravdavanja vlastite moralne zapuštenosti naglašavanjem 'nemoralnosti' žena 'inferiorne rase'⁹⁷".

Suvremeni Crni pisac Calvin Hernton također nesretno podliježe sličnim lažima o Crnim ženama. U studiji *Sex and Racism* on inzistira kako je "...Crnkinja tijekom ropstva počela razvijati omalovažavajući koncept o samoj sebi, ne samo kao ženi, već i kao ljudskom biću⁹⁸". Prema Herntonovoj analizi, "nakon što je iskusila neprestanu seksualnu nemoralnost bijelog Juga...Crna žena postala je "promiskuitetna i raskalašena" te bila "na raspolaganju". Uistinu, ona je na samu sebe počela gledati onako kako ju je i sam Jug gledao i tretirao jer nije imala druge moralnosti kojom bi oblikovala svoju ženstvenost⁹⁹".

Hentonova analiza nikada ne skida ideološki veo koji minimalizira konstantne seksualne prijestupe nad Crnim ženama. On upada u zamku optuživanja žrtve radi divljačkih kažnjavanja koje je historijski morala podnositi.

Tijekom povijesti ove zemlje, Crne žene ispoljavale su kolektivnu svijest o vlastitoj seksualnoj viktimizaciji. Shvatile su i da se ne mogu adekvatno odupirati seksualnim zlostavljanjima bez simultanih napada na prevarantske optužbe za silovanja kao izgovore za linčovanja. Oslonac na silovanje kao instrument terora bješačke nadmoći nekoliko je stoljeća stariji od institucije linča. Tijekom ropstva, linčovanje Crnih ljudi nije bilo

rašireno iz jednostavnog razloga što robovlasmicima nije bilo u interesu da uništavaju svoje vrijedno vlasništvo. Šibanje da, ali linčovanje ne. Uz šibanje, upravo je silovanje bila grozna i efikasna metoda kojom se Crne žene i muškarce držalo pod kontrolom. Bila je to rutinska ruka represije.

Linčovanja je bilo prije Građanskog rata, ali je više bilo usmjereno prema bijelim abolicionistima koji nisu imali novčanu vrijednost na tržištu. Prema *Liberatoru* Williama Lloyda Garrisona, preko tri stotine bijelaca bilo je linčovano u dva desetljeća nakon 1836¹⁰⁰. Slučajevi linčovanja rasli su kako je rasla i kampanja protiv ropstva te zadobivala sve širi utjecaj.

"Kako su robovlasmici uviđali da se spremaju borba protiv njih, oni su, unatoč očajnim pokušajima kontroliranja tih snaga, sve više su pribjegavali konopcu¹⁰¹."

Walter White zaključuje: "...čovjek koji linčuje pojavi se na sceni kao pouzdani branitelj robovlasmičkog profita¹⁰²".

Nakon emancipacije robova Crni ljudi više nisu posjedovali tržišnu vrijednost za nekadašnje robovlanske, stoga se "industrija linča revolucionizirala¹⁰³". Kada je Ida B. Wells obavljala istraživanja za svoj prvi pamflet protiv linčovanja, objavljen 1895. pod naslovom *A Red Record*, procijenila je da se između 1865. i 1895. dogodilo preko deset tisuća slučajeva linčovanja.

"Iako tijekom zadnjih trideset godina nisu objavljena ni približno sva bjelačka ubojstva, statistike koje su sami bijelci skupili i sačuvali, a koje se ne dovode u pitanje, pokazuju da je u tom periodu preko deset tisuća Crnaca hladnokrvno ubijeno bez formalnog sudskog postupka ili legalnog smaknuća. Kao dokaz potpune nekažnjivosti kojom se bijelac usuđuje ubiti Crnca, isti podaci pokazuju je tijekom svih tih godina svega troje bijelaca bilo osuđeno i smaknuto. Pošto nijedan bijelac nije bio linčovan za ubojstvo obojenih ljudi, ova tri smaknuća jedini su primjeri smrtne kazne koju su bijelci dobili radi ubijanja Crnaca¹⁰⁴."

U vezi sa ovim linčovanjima i bezbrojnim barbarstvima plasiran je bio i mit o Crnom silovatelju. Svoju užasavajuću moć uvjeravanja mogao je steći jedino unutar ira-

96 Walter White, *Rape and Faggot: A Biography of Judge Lynch* (New York: Alfred A. Knopf, Inc., 1929), str. 66.

97 Isto

98 Calvin Hernton, *Sex and Racism in America* (New York: Grove Press), str. 125.

99 Isto, str. 124.

100 White, op.cit., str. 91.

101 Isto, str.92.

102 Isto, str. 86.

103 Isto, str. 94.

104 Ida B. Wells-Barnett, *On Lynching* (New York: Arno Press&New York Times, 1969), str. 8.

¹⁰⁵ Frederick Douglass, "The Lesson of the Hour" (pamflet objavljen 1894). Novo objavljen pod nazivom "Why is the Negro Lynched" u Foner, *The Life and Writings of Frederick Douglass*, vol.4, str. 498-499.

¹⁰⁶ Isto, str. 501.

¹⁰⁷ Isto

¹⁰⁸ Isto

¹⁰⁹ Isto, str. 502.

¹¹⁰ Collins, op. cit, str. 58.

cionalnog svijeta rasističke ideologije. Koliko god iracionalan bio, ovaj mit nije bio spontana abnormalnost. Naprotiv, mit o Crnom silovatelju bio je izrazito politički izum. Kao što je istaknuo Frederick Douglass, Crni ljudi nisu bili diskriminatorski obilježeni kao silovatelji tijekom ropstva. Tijekom čitavog Građanskog rata nije dan Crni muškarac nije bio javno osuđen radi silovanja bijele žene¹⁰⁵. Ukoliko su Crni ljudi posjedovali životinske porive za silovanjem, objašnjavao je Douglass, ovaj navodni silovateljski instinkt sigurno bi proradio kada su bijele žene ostale nezaštićene od svojih muškaraca koji su se borili u Konfederacijskoj vojsci.

Netom nakon završetka Građanskog rata prijeteća avet Crnog silovatelja još nije stupila na historijsku pozornicu. Ali linčovanje, koje je tijekom ropstva bilo rezervirano za bijele abolicioniste, pokazalo se kao moćno političko oružje. Prije nego se moglo konsolidirati kao javno prihvaćen institut, linčovanje je sa svim svojim divljaštvom i hororom moralno biti uvjerljivo opravdano. U takvima se okolnostima iznjedrio mit o Crnom silovatelju – upravo se optužba za silovanje pokazala kao najmoćnije sredstvo opravdanja linčovanja Crnih ljudi. Institut linča, nadopunjen kontinuiranim silovanjem Crnih žena, postao je tako esencijalni sastojak poslijeratne strategije rasističkog terora. Na taj način brutalna eksploatacija Crnačke radne snage bila je garantirana, a nakon izdaje Rekonstrukcije politička dominacija nad Crnim ljudima bila je osigurana.

Tijekom prvog velikog vala linčovanja propaganda u smjeru obrane bijelih žena od neukrotivih seksualnih nagona Crnih muškaraca bila je očigledno odsutna. Kao što je primjetio i Frederick Douglass, nezakonita ubijanja Crnih ljudi bila su uglavnom opisivana kao niz preventivnih mjera kojima se Crnačke mase nastojalo odvratiti od ustanka¹⁰⁶. Politička funkcija takvih ubojstava u to vrijeme nije bila kamuflirana. Linčovanja su bila oblik otvorenih mjera protiv pobune, garancija da Crni ljudi neće uspijeti ostvariti svoje ciljeve stjecanja državljanstva i ekonomske jednakosti. Douglass tvrdi:

"Tijekom ovog perioda opravdanja za ubojstva Crnaca bile su Crnačke zavjere, Crnački ustanci, Crnački planovi da ubiju sve bijele ljude, Crnačke urote da zapale gradove i provode opće nasilje...ali nikad nije spomenut Crnački bijes prema bijelim ženama i djecom"¹⁰⁷.

Kasnije, kada je postalo očigledno da su razne zavjere, urote i ustanci obične fabrikacije koje se nikad nisu ostvarile, popularno opravdanje za linčovanje bilo je modificirano. U godinama nakon 1872, kada su uspon doživjele osvetničke grupe poput Ku Klux Klana ili Knights of the White Camelia, bio je zakuhан novi izgovor. Linčovanje je bilo predstavljeno kao neophodna mjera u prevenciji Crnačke dominacije nad bijelim ljudima – drugim riječima, kako bi se reaffirmirala bjelačka dominacija¹⁰⁸.

Nakon izdaje Rekonstrukcije i prateće obespravljenosti Crnih ljudi, avet Crnačke političke nadmoći kao izgovora za linčovanje postao je staromodan. Ipak, kako se oblikovala poslijeratna ekonomski struktura, učvršćujući usput supereksploataciju Crnačke radne snage, slučajevi linčovanja nastavili su rasti. Strah od silovanja postao je glavno opravdanje za linčovanje. Douglassovo objašnjenje političkih motiva koji stoje iza stvaranja mita o Crnom silovatelju jest brillantna analiza načina na koji se ideologija transformira zbog prilagodbe novim historijskim okolnostima.

"Vremena su se promijenila i optužitelji Crnaca shvatili su da se moraju promijeniti i oni. Bili su primorani da smisle novu optužbu u koraku s vremenom. Stare optužbe više nisu bile validne. Na temelju njih ne može se steći razumijevanje Sjevera i čovječanstva. Pošteni ljudi više ne vjeruju da postoje temelji za strah od Crnačke dominacije. Vrijeme i događaji pomeli su ove laži. Nekoć su bile moćne. Poslužile su svrsi uz zastrašujuću energiju i efikasnost, ali sada su odbačene kao beskorisne. Laž je izgubila svoju sposobnost varanja. Promijenjene okolnosti tražile su žešće, čvršće i efikasnije opravdanje južnjačkog barbarizma, stoga moramo, prema mojoj teoriji, pogledati u lice još šokantnijim i eksplozivnijim optužbama od onih o Crnačkoj dominaciji ili Crnačkom ustanku"¹⁰⁹.

Dakako, te još šokantnije i eksplozivnije optužbe bila su silovanja. Linčovanje se sada objašnjavalo i racionaliziralo kao metoda osvete nad Crnim muškarcima koji napadaju bijele južnjakinje. Kao što je jedan apologet linčovanja inzistirao, bilo je nužno pronaći "...način spašanja izvanrednih okolnosti sa izvanrednim sredstvima – stoga linčovanje u svrhu kontroliranja Crnaca na Jugu"¹¹⁰.

Iako većina linčovanja nije ni uključivala optužnike radi seksualnih napada, rasistički vapaj o silovanju postao je rašireno pojašnjenje koje je bilo mnogo efektivnije od prethodnih opravdanja napada na Crne ljude.

U društvu sveprisutne bjelačke dominacije, muškarcima koji su bili motivirani dužnošću da obrane svoje žene lako su se mogli oprostiti ekscesi koje bi počinili. Uzvišenost njihova motiva bila je dovoljno opravdanje za rezultirajuće barbarstvo. Kao što je senator Ben Tillman iz Južne Karoline rekao svom kolegi iz Washingtona početkom 20. stoljeća,

“kada strogi bijelci tužna lica usmrte kreaturu u ljudskom obliku koja je razdjevičila bijelu ženu, oni su osvetili najveće zlo, najcrnji zločin¹¹¹...”

Takvi zločini, rekao je, navode civiliziranog čovjeka ”da se vradi divljaku čiji impulsi pod takvim okolnostima uvijek nalažu ubij, ubij, ubij¹¹²”.

Reperkusije novog mita bile su enormne. Ne samo da je protivljenje individualnom linčovanju bilo prigušeno - jer tko bi branio silovatelja? - već je i bjelačka podrška Crnačkoj jednakosti generalno počela slabjeti. Krajem devetnaestog stoljeća, najmasovnija organizacija bijelih žena The Women's Christian Temperance Union imala je na čelu ženu koja je javno klevetala Crne muškarce zbog njihovih navodnih napada na bijele žene. Štoviše, Francis Willard išla je toliko daleko da je Crne muškarce opisivala kao osobe sklone alkoholizmu, što povratno još pojačava njihov instinktivni nagon za silovanje.

“Birtija je Crnački centar moći. Obilje viskija je skupni poklič ove rulje tamne kože. Obojena rasa se razmnožava poput skakavaca u drevnom Egiptu. Birtija je njihov centar moći. U ovom momentu, sigurnost žena, djece i domova je u opasnosti na tisućama lokacija, pa se ljudi ne usuđuju izlaziti iz svojih dvorišta¹¹³.”

Karakteriziranje Crnih ljudi kao silovatelja uvelo je nevjerojatnu zbumjenost u progresivni pokret. Čim je propagandistički vapaj o silovanju postao legitimna izlika za linčovanje, nekadašnji bijeli zastupnici Crnačke jednakosti sve su više okljevali da se povezuju sa Crnačkom borbom za oslobođenje, ističu u svojim analizama

Frederick Douglass i Ida B. Wells. Ili su šutjeli ili su, poput Francis Willard, agresivno govorili o seksualnim zločinima koji su bili diskriminatorski pripisivani Crnim ljudima. Douglass opisuje katastrofalni učinak izmišljenih optužbi za silovanje na pokret za Crnačku jednakost:

“Ohladio je prijatelje Crnaca; razjario je njihove neprijatelje te, u određenoj mjeri, i kući i u inozemstvu poništo velikodušne napore dobrih ljudi koji su bili voljni da rade na poboljšanju i uzdizanju njihova položaja. Prevario je njihove prijatelje na Sjeveru i mnoge dobre prijatelje na Jugu, budući da su skoro svi oni prihvatali ovu optužbu protiv Crnaca kao istinitu¹¹⁴.”

Kakva je bila stvarnost iza ovog zastrašujuće moćnog mita o Crnom silovatelju? Da bude jasno, bilo je slučajeva silovanja bijelih žena od strane Crnih muškaraca. Ali brojka stvarnih silovanja bila je disproportionalna navodima koje je implicirao mit. Kao što je već bilo navedeno, tijekom čitavog Građanskog rata nije zabilježen nijedan slučaj silovanja bijele žene od strane roba. Dok su doslovno svi bijeli južnjaci bili na bojišnici nije bilo nijednog vapaja o silovanju. Frederick Douglass objašnjava kako niveliranje optužbi za silovanja protiv Crnaca nije bilo vjerodostojno jer je impliciralo radikalnu i naglu promjenu moralnog i mentalnog karaktera Crnih ljudi.

“Povijest nam ne pruža primjer toliko ekstremne, neprirodne i kompletne transformacije karaktera neke grupe ljudi kao što implicira ova optužba. Promjena je suviše velika, a period suviše kratak¹¹⁵.”

Čak i stvarne okolnosti mnogih linčovanja osporavaju mit o Crnom silovatelju. Većina ubojstava nije ni sadržavala optužbu za silovanje. Iako je vapaj o silovanju bio popularno opravdanje za linčovanje generalno, većina ih se dogodila iz drugih razloga. U studiji o linčovanju koju je Južnjačka komisija objavila 1931, otkriveno je kako je svega jedna šestina linčovanih ljudi između 1899. i 1929. bila optužena za silovanje; 37.7 posto bilo je optuženo za ubojstvo, 5.8 za zlocinački napad, 7.1 za krađu, 1.8 za vrijedanje bijele osobe, a 24.2 za razne druge optužbe, od kojih je većina bila zapanjujuće trivijalna. Sudeći prema podacima komisije, 16.7 posto žrtava linča bilo je optuženo za silovanje, a 6.7 posto za pokušaj silovanja¹¹⁶.

111 Gager i Schurr, op.cit, str. 163.

112 Isto

113 Wells-Barnett, *On Lynching*, str. 59.

114 Foner, *The Life and Writings of Frederick Douglass*, vol.4, str. 503.

115 Isto, str. 499.

116 *Lynchings and What They Mean*, General Findings of the Southern Commission on the Study of Lynching (Atlanta, 1931), str. 19.

¹¹⁷ Citirano u Lerner, *Black Women in White America*, str. 205-206.

¹¹⁸ Franklin i Starr, op.cit, str. 67.

¹¹⁹ Wells-Barnett, *On Lynching*, str. 57.

¹²⁰ Isto, str. 8.

¹²¹ Wells, *Crusade for Justice*, str.149.

¹²² Ralph Ginzburg, *One Hundred Years of Lynchings* (New York: Lancer Books, 1969), str. 96.

¹²³ Wells, *Crusade for Justice*, str. 63.

Iako su njihovi argumenti bili oboreni činjenicama, većina zagovornika linčovanja tvrdila je kako jedino obaveza obrane žene može bijelog muškarca motivirati na toliko divljačke napade na Crne ljude. Thomas Nelson Page je 1904. u North American Review čitavu krivnju za linčovanja svalio na leđa Crnih ljudi i njihove nekontrolirane sklonosti prema seksualnim zločinima.

“Zločin linča vjerojatno neće nestati sve dok zločin otimanja i ubijanja žena i djece ne postane manje učestao nego što je u zadnje vrijeme. A taj zločin, koji je uvelike ograničen na Crnu rasu, neće biti smanjen dok sami Crnci ne preuzmu stvari u svoje ruke i ne suzbiju ga¹¹⁷.”

Ben Tillman je u američkom Senatu govorio kako “bijeli muškarci na Jugu neće podnositi da Crnci zadovoljavaju svoju požudu na našim ženama i kćerkama bez linčovanja¹¹⁸”. Kao guverner Južne Karoline, Tillman je 1892. na mjestu smaknuća osmorice Crnih ljudi izjavio da bi osobno predvodio rulju za linč protiv bilo kojeg Crnca koji se usudi silovati bijelu ženu. Tijekom svojeg mandata guvernera, predao je Crnog muškarca bijeloj rulji, iako je sama bjelkinja javno osporila da ju je taj Crni muškarac silovao¹¹⁹.

Kolonizacija južnjačke ekonomije od strane kapitalista sa Sjevera pružala je linčovanju najsnažniji impuls. Ako bi Crni ljudi sredstvima terora i nasilja mogli ostati najbrutalnije izrabljivana grupa unutar radničke klase, kapitalisti bi mogli uživati dvostruku pogodnost. Ekstra profit bi stigao iz supereksploatacije Crnačke razine snage, a neprijateljstvo bijelih radnika prema poslodavcima bilo bi ublaženo. Bijeli radnici koji su pristali uz linčovanje nužno su zauzimali stav rasne solidarnosti prema bijelcima koji su bili njihovi stvarni tlačitelji. Ovo je bio kritičan moment u popularizaciji rasističke ideologije.

Da su Crni ljudi jednostavno prihvatali status ekonomske i političke podčinjenosti, ubojstva od strane rulje vjerojatno bi splasnula. Ali budući da je velik broj biješih robova odbio odustati od svojih snova o napretku, više od deset tisuća slučajeva linča dogodilo se u tri desetljeća nakon završetka rata¹²⁰. Tko god je rasnu hijerarhiju dovodio u pitanje bio je označen kao potencijalna žrtva rulje. Beskrajni spektar mrtvih uključivao je sve vrste pobunjenika - od vlasnika uspješnih Crnačkih bi-

znisa, radnika koji su tražili veće plaće, do onih koji su odbijali da im se obraća sa “boy” i prkosnih žena koje su pružale otpore bjelačkom zlostavljanju. Ipak, javno mnjenje bilo je zadobiveno, pa se uzimalo zdravo za go tovo da je linčovanje samo odgovor na barbarske seksualne zločine nad bijelim ženama. Ali važno pitanje ostalo je neodgovoren: što je sa nebrojenim ženama koje su bile linčovane, a ponekad i silovane prije ubijanja?

Ida B. Wells referira se na

“grozan slučaj žene u San Antoniju u Teksasu, koja je bila zatvorena u bačvu u koju su izvana bili zabijeni čavli, da bi je potom pustili da se kotrlja nizbrdo dok nije umrla¹²¹.”

The Chicago Defender objavio je ovaj članak 18. prosinca 1915. pod naslovom “Silovanje, linč Crne majke”:

“Columbus, Mississippi, 17. studenog - prije tjedan dana Cordella Stevenson pronađena je u rano jutro kako visi na grani drveta bez odjeće, mrtva...Noć ranije objesila ju je krvožedna rulja koja je stigla u njezinu kuću, izvukla je iz drijemeža te je vukla po ulici. Odveli su je na udaljeno mjesto, obavili nad njom svoje prljave radnje, potom je objesili¹²².”

S obzirom na središnju ulogu Crnog silovatelja u oblikovanju post robovlasičkog rasizma, u najmanju je ruku neodgovorno predstavljati Crne muškarce kao najčešće aktere seksualnog nasilja. Riječ je o agresiji protiv Crnih ljudi u cjelini pošto mitski silovatelj implicira i mitsku kurvu. Shvaćajući optužbe za silovanje kao nasrat na čitavu Crnačku zajednicu, Crne žene brzo su preuzele vodstvo u pokretu protiv linčovanja. Ida B. Wells-Barnett bila je vodeća snaga u pohodu protiv linčovanja kojem je bilo suđeno da se protegne na nekoliko desetljeća. Troje poznanika ove Crne novinarke bilo je 1892. linčovano u Memphisu. Ubila ih je rasistička rulja jer je njihova trgovina u Crnačkoj četvrti poslovala uspješno, čime je postala konkurenca trgovini u vlasništvu bijelaca. Ida B. Wells požurila je da piše o ovom linčovanju u svojim novinama The Free Speech. Tijekom njezina putovanja u New York tri mjeseca kasnije prostorije njezinih novina bile su spaljene do temelja. I sama suočena s linčem, odlučila je ostati na Istoku kako bi “...svijetu po prvi puta ispričala istinu o linčovanju Crnaca koje je postajalo sve učestalije i groznej¹²³”.

Članci Ide Wells u New York Age potaknuli su Crne žene da joj organiziraju kampanju potpore što je dovelo do osnutka klubova Crnih žena¹²⁴. Kao rezultat njezinih pionirskih nastojanja Crne žene diljem zemlje postale su aktivne u pohodima protiv linčovanja. Ida B. Wells putovala je od grada do grada, slala apele svećenicima i radnicima da ustanu protiv divljih zakona linča. Tijekom njezina putovanja u inozemstvo, u Velikoj Britaniji bio je organiziran važan pokret solidarnosti koji je utjecao na američko javno mnjenje. Opseg njezina uspjeha bio je tolik da je uspjela izazvati gnjev u New York Timesu. Nakon njezina puta u Englesku izašao je opaki uvodnik:

“Odmah po povratku gospode Wells u Sjedinjene Države, Crnač je napao bijelu ženu u New Yorku, ‘radi požude i pljačke’... Okolnosti njegova paklenog zločina mogle bi poslužiti da uvjere misionarsku matkinju kako njezina teorija o bijesu nad Crncima u New Yorku nije baš oportuna¹²⁵”.

Mary Church Terrell, prva predsjednica organizacije National Association of Colored Women, bila je još jedna izvanredna Crnačka liderica posvećena borbi protiv linča. Ona je 1904. odgovorila na zlobni članak Thomasa Nelsona Pagea “The Lynching of Negroes - Its Cause and Prevention”.

U North American Review, gdje je članak Pagea bio objavljen, ona je napisala esej “Lynching From a Negro’s Point of View” u kojem je uvjerljivom logikom sistematicno osporila Pageovo opravdanje linča kao razumnog odgovora na navodne seksualne napade na bijele žene¹²⁶.

Trideset godina nakon što je Ida B. Wellsinicirala kampanju protiv linča, osnovana je organizacija Anti-Lynching Crusaders. Pokrenuta pod okriljem NAACP-a i pod vodstvom Mary Talbert, svrha organizacije bila je stvoriti uvezani ženski pokret protiv linčovanja.

“Što će Mary B. Talbert uraditi sljedeće? Što će američke obojene žene uraditi sljedeće pod njezinim vodstvom? Organizacija je upregnuta od strane Crnih žena kako bi protiv linčovanja ujedinila JEDAN MILIJUN ŽENA svih vrsta i boja do prosinca 1922. Pazite se, vi gospodo koja linčujete! Ovaj tip žena generalno i dobije ono za čim traga¹²⁷”.

Ovo nije bio prvi put gdje Crne žene zovu svoje bijele sestre. Borile su se u tradiciji historijskih gigantkinja putem Sojourner Truth i Frances E.W. Harper. Ida B. Wells je osobno apelirala bijelim ženama, kao i njezina suvremenica Mary Church Terrell. A članice Crnačkih klubova su kolektivno pokušavale uvjeriti članice klubova bjelkinja da dio svoje energije usmijere u kampanju protiv linča.

Bijele žene nisu masovnije odgovarale na ove pozive do 1930. kada je pod vodstvom Jessie Daniel Ames osnovan Association of Southern Women for the Prevention of Lynching¹²⁸. Asocijacija je odmah krenula osporavati tvrdnje da je linčovanje neophodno za zaštitu južnjačkih žena:

“Program južnjačkih žena usmjeren je prema razotkrivanju lažnih tvrdnji kako je linčovanje neophodno radi njihove zaštite i prema naglašavanju stvarnih opasnosti linčovanja za sve vrijednosti doma i religije¹²⁹”.

Mala grupa žena koja je u Atlanti sudjelovala na osnivačkom sastanku asocijacije raspravljala je o ulozi bijelih žena u linčovanju aktualnog perioda. Istaknule su kako su i žene često bile prisutne na okupljanjima rulje, a ponekad su se i same aktivno priključivale rulji za linč. Štoviše, žene koje su na linčovanja vodile i svoju djecu indoktrinirale su ih rasizmom Juga. Jedna od najgorih posljedica ubojstava rulje bilo je pranje mozgova bijele južnjačke djece, objašnjavalo se u studiji linčovanja Waltera Whitea, objavljenoj godinu prije osnutka asocijacije. Kada je White putovao na Floridu da istraži linčovanja, djevojčica od kojih devet ili deset godina pričala mu je ”...kako smo se zabavljali dok smo palili crnčuge¹³⁰”.

Jessie Daniel Ames i suočnica Association of Southern Women for the Prevention of Lynching odlučile su 1930. regрутirati mase južnjačkih bjelkinja u kampanju pobjede nad rasističkom ruljom koja ubija Crne ljudi. Skupile su preko 40 000 potpisa na ovu prisegu asocijacije:

“Mi linčovanje smatramo neobranjivim zločinom, destruktivnim za sve principe vladanja, mrskim i neprijateljskim svakom idealu religije i humanosti, pojavičavajućim i degradirajućim po svaku uključenu

124 Vidi osmo poglavlje.

125 Wells, *Crusade for Justice*, str. 218.

126 Lerner, *Black Women in White America*, str. 205-211.

127 Isto, str. 215.

128 Vidi u Jessie Daniel Ames, *The Changing Character of Lynching*, 1931-1941 (New York: AMS Press, 1973).

129 Isto, str. 19.

130 White, op.cit, str.3

¹³¹ Ames, op.cit, str. 64.

¹³² White, op.cit, str. 159

¹³³ Foner, Life and Writings of Frederick Douglass, vol. 4, str. 496.

¹³⁴ Brownmiller, op.cit, str. 255.

osobu...Javno mnjenje je suviše olako prihvatiло tvrdnju onih koji linčuju da oni to rade jedino zbog zaštite žena. U svjetlu činjenica mi više nećemo dozvoliti da ove tvrdnje prolaze bez reakcije, niti ćemo dopustiti onima koji traže osobnu osvetu i čine divljaštva da u ime žena provode nasilje i bezakonje. Svečano prisežemo da ćemo na Jugu stvoriti novo javno mnjenje koje ni u kojem slučaju neće tolerirati akte rulje ili onih koji linčuju. U domovima, školama i crkvama djecu ćemo učiti novim interpretacijama zakona i religije; suradivat ćemo sa svim službenicima da se drže svojih zakletvi u uredima; te konačno, udružit ćemo se sa svim svećenicima, urednicima, učiteljima i patriotskim građanima u programu edukacije kako bismo linčovanje i rulju zauvijek iskorijenili iz naše zemlje¹³¹.

Ove hrabre bijele žene suočile su se s protivljenjima, ne-prijateljstvom te čak i fizičkim prijetnjama smrću. Njihov doprinos bio je nemjerljiv unutar cjelokupnog pohoda protiv linčovanja. Bez njihova neumoljivog elana oko peticija, kampanja, pisama te sastajanja i demonstracija, navala linčovanja ne bi tako brzo bila preinačena. Ipak, Association of Southern Women for the Prevention of Lynching bio je pokret koji se pojавio četrdeset godina prekasno. Više od četiri desetljeća Crne žene su predvodile kampanje protiv linčovanja, a još barem toliko su i apelirale svojim bijelim sestrama da im se priključe. Jedna od ključnih slabosti studije o silovanju Susan Brownmiller jest njezino potpuno zanemarivanje pionirskih napora Crnih žena u pokretu protiv linčovanja. Dok Brownmiller opravdano slavi Jessie Daniel Ames i asocijaciju, ne spominje Idu B. Wells, Mary Church Terrell, Mary Talbert i pohode protiv linčovanja.

Iako je Association of Southern Women for the Prevention of Lynching bio zakašnjeli odgovor na apele njihovih Crnih sestara, dalekosežni uspjesi ovih žena ilustriraju posebno mjesto koje bijele žene zauzimaju u borbi protiv rasizma. Kada su se Mary Tilbert i njezine križarke protiv linčovanja obraćale bijelim ženama, osjećale su da se bijele žene mogu spremnije poistovjetiti sa nedaćama Crnaca jer su i same potlačene kao žene. Uostalom, samo linčovanje je kao užasno oruđe rasizma također služilo i za učvršćivanje muške dominacije

“Ekonomski zavisnost i mentalna aktivnost na nijednom polju osim kućanstva – sve ove restrikcije koje je nametnuo muškarac zapale su žene na Jugu, i zadržale se među njima, toliko rigidno kao u nijednom drugom dijelu zemlje¹³²”.

Tijekom pohoda protiv linčovanja kritičari rasističke manipulacije silovanja nisu imali namjeru opravdavati Crne pojedince koji su doista i počinili zločin seksualnog napada. Još 1894. Frederick Douglass upozorio je da njegove izjave protiv mita o Crnom silovatelju ne smiju biti pogrešno konstruirane kao obrana samog silovanja.

“Ja se ne pretvaram da su Crnci sveci i andeli. Ne potričem da su sposobni počiniti zločin koji im se impunitira, ali potpuno potričem da su imalo više ovisn o tom zločinu nego pripadnici bilo koje druge skupine ljudske obitelji...Nisam branitelj nijednog čovjeka koji je počinio zvјerski zločin, ali jesam branitelj obojenih ljudi kao klase¹³³”.

Preporod rasizma sredinom 1970-ih bio je praćen uskršnucem mita o Crnom silovatelju. Nažalost, taj mit bio je ponekad odobravan od bijelih žena povezanih sa borbom protiv silovanja. Uzmimo za primjer zaključni pasus Susan Brownmiller u poglavju njezine knjige nazvane “A Question of Race”:

“Danas se učestalost stvarnih silovanja kombiniranih sa nadirućom sablasti silovatelja, a posebice mitologiziranom sablasti Crnog muškarca kao silovatelja, čemu Crni muškarac u ime svoje muškosti sada i do-prinosi, mora razumjeti kao kontrolni mehanizam protiv slobode, mobilnosti i aspiracija svih žena, bijelih i Crnih. Križanje rasizma i seksizma moralno je biti poprište nasilja. Nema smisla pretvarati se da ne postoji¹³⁴”.

Brownmiller provokativno iskriviljuje povijesne slučajeve poput devetorice iz Scottsboro, Willie Mcgeea i Emmett Tilla s ciljem da se ukloni bilo kakva empatija prema Crnim ljudima koji su žrtve lažnih optužbi za silovanje. Što se tiče Emmetta Tilla, ona nas otvoreno poziva da zaključimo kako bi ovaj četrnaestogodišnjak silovao neku drugu bijelu ženu da mu nisu pucali u glavu i bacili ga u rijeku Tallahatchie nakon što je zviždao za jednom bijelom ženom.

Brownmiller nastoji uvjeriti svoje čitatelje da su absurdne i namjerno senzacionalističke riječi Eldridge Cleavera – koji je silovanje nazvao “pobunjeničkim aktom” protiv “bijelog društva” – zapravo reprezentativne. Čini se da ona u glavama svojih čitatelja namjerno želi dočarati sliku vojske Crnih muškaraca koji sa penisima u erekciji jure punom brzinom prema najbližim bijelim ženama. U redovima ove vojske su duhovi Emmetta Tilla, silovatelja Eldridge Cleavera i Imamu Barake, koji je jednom napisao “Dodi, Crni dada nihilizme. Siluj bijele djevojke. Siluj im očeve. Prereži njihovim majkama grkljane.” Ali Bronwmiller ide još dalje. Ne samo da uključuje ljude poput Calvin Herntona, čija knjiga je nedvosmisleno seksistička, već, između ostalih, i George Jacksona koji nikad nije namjeravao opravdati silovanje. Ona smatra da ideje Eldridge Cleavera

“reflektiraju struju mišljenja koja je kasnih 1960-ih postala prilično popularna među Crnim intelektualcima i piscima, a s velikim entuzijazmom su je prihvatali i bijeli radikali te dio bijelog intelektualnog establišmenta kao savršeno prihvatljivo opravdanje silovanja od strane Crnih muškaraca¹³⁵.”

Rasprava Susan Brownmiller o silovanju i rasama pokaže nepomišljenu diskriminaciju koja graniči sa rasizmom. Pretvarajući se da brani interes svih žena, ona se ponekad smješta u poziciju obrane naročitih interesa bijelih žena, bez obzira na implikacije. Njezino istraživanje slučaja devetorice iz Scottsboro jest otkrivajući primjer. Kao što i sama Brownmiller ističe, ova devetorica mladića, okrivljena i osuđena radi silovanja, provela su duge godine iza rešetaka zato jer su se dvije bijele žene u sudnici lažno zaklele na mjestu za svjedoke. Pa ipak, ona ne pokazuje ništa nego prijezir prema tim Crnim ljudima i pokretu za njihovu obranu, dok su njezine empatije prema dvjema bijelim ženama blistave.

“Ljevica se borila žestoko za svoje simbole rasne nepravde, stvarajući zbunjene heroje od šake patetičnih, polupismenih momaka uhvaćenih u ralje južnjačkog pravosuđa, a koji su samo htjeli izbjegći kazni¹³⁶.”

S druge strane, dvije bijele žene čija su lažna svjedočanstva poslala devetoricu momaka u zatvor bile su

“ubačene u potjeru bijelih muškaraca koji su već vjerovali da se silovanje dogodilo. Zbunjene i prestrašene, priključile su im se¹³⁷”.

135 Isto, str. 248-249.

136 Isto, str. 237.

137 Isto, str. 233.

Nitko ne može sporiti da su rasisti iz Alabame izmanipulirali žene. Međutim, pogrešno je prikazati žene kao nevine pijune, oslobođene odgovornosti kolaboracije sa snagama rasizma. Svojim odabirom da stane uz bijele žene Brownmiller sama kapitulira pred rasizmom, bez obzira na okolnosti. Njezin neuspjeh da upozori bijele žene o nužnosti kombinirane borbe protiv rasizma i seksizma važan je plus za snage rasizma danas.

Mit o Crnom silovatelju nastavlja poticati podmuklo djelovanje rasističke ideologije. Na većini teoretičara protiv silovanja danas leži priličan teret odgovornosti jer nisu uspjeli pronaći identitet velikog broja anonymnih silovatelja koji su ostali neprijavljeni, nesuđeni i nekažnjeni. Dokle god će se njihova analiza fokusirati na optužene silovatelje koji su prijavljeni i uhapšeni, dakle samo na dio počinjenih silovanja, na Crne i druge nebijeće ljude neizbjježno će se gledati kao na zlikovce koji su odgovorni za aktualnu epidemiju seksualnog nasilja. Anonimnost koja okružuje većinu silovanja posljedično se tretira kao statistički detalj ili kao misterija čiji smisao ostaje nepoznat.

Ali zašto uopće postoji toliko anonimnih silovatelja? Nije li možda ta anonimnost privilegija onih ljudi čiji ih status štiti od sudskog gonjenja? Iako je poznato da bijeli poduzetnici, rukovoditelji, političari, doktori, profesori itd. “iskorištavaju” žene koje smatraju socijalno inferiornima, njihova seksualna zlodjela rijetko dolaze do suda. Nije li stoga lako moguće da upravo ti muškarci iz kapitalističke i srednje klase čine znatan postotak u neprijavljenim silovanjima? Mnoga od neprijavljenih silovanja nedvojbeno uključuju i Crne žene kao žrtve: njihovo povijesno iskustvo dokazuje kako rasistička ideologija implicira otvoren poziv na silovanje. Tijekom ropstva, temelj dozvoli za silovanje Crnih žena bila je ekonomска moć robovlasnika, stoga klasna struktura kapitalističkog društva također gaji pobudu za silovanje. Ustvari, čini se da su pripadnici kapitalističke klase i njihovi srednjoklasni saveznici imuni na sudske progone jer seksualne napade čine uz isti neprikosnoveni autoritet koji ozakonjuje njihove svakodnevne napade na radnu snagu i dostojanstvo radnih ljudi.

DAVIS, ANGELA
Žene, rasa i klasa

Raširenost seksualnih uznemiravanja na radnim mjestima nikad nije bila velika tajna. Upravo su na poslužene najranjivije, posebice ukoliko nisu sindikalno organizirane. Nakon što su već uspostavili ekonomsku dominaciju nad svojim podređenim zaposlenicama, poduzetnici, menadžeri i poslovode mogu pokušati osigurati ovaj autoritet i seksualnim putem. Radnice su intenzivnije izrabljivane nego radnici zbog svoje ranjivosti prema seksualnom zlostavljanju, dok seksualna prinuda sismultano pojačava njihovu ranjivost prema ekonomskoj eksplataciji.

Koje god boje kože bili, muškarci iz radničke klase mogu motiv za silovanje pronalaziti u svojem uvjerenju kako im njihova muškost daje privilegiju dominacije nad ženama. Međutim, pošto ne posjeduju društveni ili ekonomski autoritet koji im jamči imunitet od sudskog progona – osim ukoliko nije riječ o bijelom muškarцу koji siluje nebijelu ženu – poticaj nije ni približno moćan kao kod muškaraca iz kapitalističke klase. Kada radnik prihvati poziv na silovanje kao ekstenziju ideologije muške nadmoći, on zapravo prihvata mit, iluzornu kompenzaciju za vlastitu nemoć.

Klasna struktura kapitalizma ohrabruje muškarce koji imaju moć u ekonomskom i političkom carstvu da postanu rutinski agenti seksualne eksplatacije. Aktualna epidemija silovanja zbiva se u vremenu kad kapitalistička klasa bjesomučno nastoji osigurati svoj autoritet u svjetlu globalnih i unutarnjih izazova. I rasizam i seksizam, kao centralni dijelovi njihove domaće strategije pojačane ekonomске eksplatacije, doživljavaju nezapamćeno ohrabrvanje. Nije puka slučajnost što porast slučajeva silovanja usporedno prati i pogoršanje položaja radnika. Ekonomski gubici žena toliko su ozbiljni da su, u usporedbi s plaćama muškaraca, njihove plaće danas niže nego prije deset godina. Proliferacija seksualnog nasilja jest brutalna slika generalne intenzifikacije seksizma koja nužno prati ovaj ekonomski napad.

Sljedeći uzorak osmišljen iz rasizma, napadi na žene reflektiraju pogoršavajući položaj nebijelih radnika i rastući utjecaj rasizma u pravosudnom sistemu, edukativnim institucijama te vladinom zanemarivanju Crnih i drugih nebijelih ljudi. Najdramatičniji znak opasnog preporoda rasizma jest ponovno pojavljivanje Ku Klux Klana i povezane epidemije nasilnih napada na Crnce, Meksikance, Portorikance i Indijance. Aktualna epidemija silovanja sadrži mnoge sličnosti sa ovim rasističkim nasiljem.

Uzveši u obzir kompleksnost društvenog konteksta silovanja danas, bilo kakav pokušaj da ga se tretira kao izolirani fenomen osuđen je na propast. Efikasna strategija protiv silovanja mora ciljati na mnogo više od istrebljenja silovanja ili seksizma. Borba protiv rasizma mora biti stalna okupacija pokreta protiv silovanja koji, osim nebijelih žena, mora braniti i mnoge žrtve rasističke manipulacije optužbi za silovanje. Krizna dimenzija seksualnog nasilja sadrži jedan aspekt duboke i aktualne krize kapitalizma. Kao nasilno lice seksizma, prijetnja silovanja postojat će dokle god će i opća opresija nad ženama biti esencijalni oslonac kapitalizma. Pokret protiv silovanja i njegove trenutne aktivnosti, koje se prostiru od emotivne i legalne pomoći do samobrane i edukativnih kampanja, moraju biti postavljene u strateški kontekst koji predočuje ultimativni poraz monopoličkog kapitalizma.

12. Rasizam, kontracepcija i reproduktivna prava

Kada su feministkinje devetnaestog stoljeća istaknule zahtjev za "dobrovoljno majčinstvo", kampanja za kontracepciju je bila rođena. Njezine zagovornice nazivalo se radikalnima i bile su podvrgnute ruganju baš kao i prvobitne sufražetkinje. "Dobrovoljno majčinstvo" smatralo se drskim, nečuvenim i neobičnim od strane onih koji su inzistirali da žene nemaju pravo da odbijaju zadovoljavati seksualne nagone svojih muževa. S vremenom je pravo na kontracepciju poput prava glasa postalo više ili manje prihvачeno od američkog javnog mnenja. Međutim, 1970. godine, odnosno čitavo stoljeće kasnije, poziv na legalan i lako dostupan pobačaj nije bio manje kontroverzan od "dobrovoljnog majčinstva" koje je svojedobno začelo pokret za kontracepciju u Sjedinjenim Državama.

Kontracepcija – individualni izbor, sigurne kontraceptivne metode, kao i pobačaj kad je nužan – sve su to fundamentalni preduvjeti za emancamaciju žena. Budući da je pravo na kontracepciju očito potrebno ženama svih klasa i rasa, izgleda da bi se i međusobno različite grupe žena trebale ujediniti po ovom pitanju. Međutim, u stvarnosti je kontracepcijски pokret teško uspijevao u ujedinjavanju žena različitih socijalnih pozadina, a liderice pokreta su rijetko kada uspijevale popularizirati specijalne nedaće žena iz radničke klase. Štoviše, ar-

gumenti zastupnika kontracepcije ponekad su bili temeljeni na sramotnim rasističkim premissama. Progresivni potencijal kontracepcije je nedvojben. Ali u stvarnosti, historijski pregled ovog pokreta pokazuje da se moglo mnogo više izazvati rasizam i klasnu eksploraciju.

Najvažnija pobeda suvremenog kontracepcijskog pokreta bila je ostvarena početkom 1970-ih kada je pobačaj konačno legaliziran. Izronila tijekom ranih dana novog pokreta za žensko oslobođenje, borba za legalizaciju abortusa sadržavala je u sebi sav entuzijazam i militantnost mладog pokreta. Do siječnja 1973. kampanje za pravo na abortus dosegla su svoju trijumfalnu kulminaciju. U *Roe v. Wade* (410 U.S.) i *Doe v. Bolton* (410 U.S.), Vrhovni sud SAD-a presudio je da žensko pravo na privatnost implicira i njezino pravo na odluku o pobačaju.

U kampanjama za pravo na abortus nije bilo značajnog broja nebijelih žena. S obzirom na rasnu kompoziciju šireg pokreta za žensko oslobođenje, ovo nije bilo iznenadujuće. Kada su se postavljala pitanja o odsutnosti rasno potlačenih žena u širem pokretu i kampanjama za pravo na pobačaj, dva objašnjenja su se uobičajeno nudila u diskusijama i literaturi tog perioda: nebijele žene bile su preokupirane borbom svojih ljudi protiv rasizma; i/ili nisu još bile svjesne središnje važnosti seksizma. Ali pravi razlozi gotovo kristalno bijelog tenu u kampanjama za pravo na pobačaj nisu bili u tobože kratkovidnoj ili nerazvijenoj svijesti nebijelih žena. Istina je ležala zakopana u ideološkoj potkovi samog kontracepcijskog pokreta.

Neuspjeh vođa kampanja za pravo na pobačaj da provedu historijsku autoevaluaciju vodilo je opasnim i površnim ocjenama sumnjičavog stava Crnih ljudi prema kontracepciji uopće. Istina, kada su neki Crni ljudi bez zadrške izjednačavali kontracepciju sa genocidom, to se jest činilo kao pretjerana i paranoična reakcija. Pa ipak, bijeli aktivisti za pravo na pobačaj nisu shvatili dubinsku poruku, budući da su ovi vapaji o genocidu bili važni indikatori o povijesti kontracepcijskog pokreta. Na primjer, ovaj pokret bio je poznat po zagovaranju nedobrovoljne sterilizacije – rasističkog oblika masovne “kontracepcije”. Ako bi žene ikada uživale pravo da planiraju svoju trudnoću, legalne i lako dostupne kontracepcione mjere i pobačaj morali bi biti dopunjeni i zabranom sterilacijskih zlorab.

Što se tiče kampanja za pravo na pobačaj, kako to da su nebijele žene propustile shvatiti njihovu hitnost? One su bile upoznate mnogo bolje od svojih bijelih sestara sa ubojitim i nespretnim skalpelima nesposobnih doktora koji su tražili profit u ilegalu. Primjerice, nekoliko godina prije dekriminalizacije abortusa u New Yorku je oko 80 posto smrti izazvanih ilegalnim abortusima uključivalo Crne žene i Portorikanke¹³⁸. Nakon dekriminalizacije, nebijele žene obavile su blizu polovice legalnih abortusa. Ako je kampanje za pravo na pobačaj iz ranih 70-ih trebalo podsetiti da nebijele žene očajnički žele pobjeći iz stražnjih soba doktorskih šarlatana, oni su sami trebali shvatiti i da te iste žene neće izražavati osjećaje za abortus. One su se zalagale za *pobačajna prava*, što ne znači da su bile zagovornice pobačaja. Kada se crne ili latino žene odlučuju na pobačaj u toliko velikom broju, njihova objašnjenja ne svode se toliko na želju oslobođenja od trudnoće, već na očajne socijalne uvjete koji ih odvraćaju od donošenja novih života na svijet.

Crne žene su same abortirale još od najranijih dana ropstva. Mnoge ropkinje odbijale su dovoditi djecu na svijet beskonačno prisilnog rada, gdje su lanci, šibanje i seksualno zlostavljanje ženama bili svakodnevica. Doktor koji je radio u Georgiji sredinom devetnaestog stoljeća primijetio je da su pobačaji bili mnogo učestaliji među pacijenticama ropkinjama nego među bjelkinjama koje je liječio. Prema doktoru, ili su Crne žene radile suviše naporno ili su

“kako su plantažeri vjerovali, Crnci obdareni tajnom kojom uništavaju fetus u ranoj fazi trudnoće....Svi državni liječnici svjesni su čestih pritužbi plantažera (o) neprirodnoj tendenciji afričkih žena da uništavaju svoje potomstvo¹³⁹”.

Izražavajući šok jer “...čitave obitelji žena odbijaju imati djecu¹⁴⁰”, ovaj doktor očito nikad nije promislio koliko je “neprirodno” podizati djecu u robovlasičkom sistemu. Ranije spomenut slučaj Margaret Garner, odbjegle ropkinje koja je ubila vlastitu kćer te pokušala izvršiti samoubojstvo kad su je ulovili, najbolje govori u prilog tome.

“Radovala se da je djevojčica mrtva – “sada nikad neće saznati koliko žena pati kao ropkinja” – i tražila da joj sude za ubojstvo. “Radije ću pjevati na putu za vješala nego se vratiti u ropstvo¹⁴¹!”

¹³⁸ Edwin M. Gold i dr. “Therapeutic Abortions in New York City: A Twenty-Year Review” u American Journal of Public Health, vol. LV (Srpanj, 1965), str. 964-972.

¹³⁹ Gutman, op.cit, str. 80-81.

¹⁴⁰ Isto

¹⁴¹ Apteker, “The Negro Woman”, str. 12.

¹⁴² Citirano u Baxandall, op.cit., str.17

¹⁴³ Isto

¹⁴⁴ Lerner, *The Female Experience*, op.cit, str. 91.

¹⁴⁵ Isto.

¹⁴⁶Isto.

¹⁴⁷ "Marriage of Lucy Stone under Protest" u *History of Woman Suffrage*, vol. 1. Citirano u Schneir, op.cit, str. 104.

¹⁴⁸ Govor Victorije Woodhull, "The Elixir of Life". Citirano u Schnier, op.cit. str. 153.

Zašto su samoinicijativni pobačaji i nevoljka čedomorstva bili toliko česti tijekom ropstva? Ne zato jer su Crne žene otkrile neko rješenje za vlastite nevolje, već zato jer su bile očajne. Abortusi i čedomorstva bili su činovi iz očaja, motivirani opresivnim uvjetima ropstva, a ne biološkim procesom rođenja. Nema dvojbe kako bi većina ovih žena izrazila najdublji prijezir kada bi netko slavio njihove pobačaje kao korak prema slobodi.

Tijekom ranih dana kampanja za pravo na pobačaj prečesto se smatralo da legalni pobačaj pruža održivu alternativu mnoštву problema uzrokovanih siromaštvom. Kao da manje djece u obitelji može stvoriti nova radna mjesta, veće plaće, bolje škole itd. Ova pretpostavka ogledalo je tendencije da se zamagle razlike između *abortivnih prava* i općeg zastupanja samog *abortusa*. Kampanje obično nisu uspijevale biti glas žena koje su htjele pravo na legalni abortus i istovremeno osuđivale socijalne uvjete koji su im onemogućavali da imaju više djece.

Nova ofenziva protiv abortivnih prava koja je doživjela erupciju krajem 1970-ih postavila je zadatak snažnijeg fokusiranja na potrebe siromašnih i rasno potlačenih žena. Usvajanje Hydeovih amandmana u Kongresu 1977. naložilo je prestanak federalnog financiranja abortusa, što je natjerala i mnoge države da slijede taj primjer. Crnkinje, Portorikanke, Meksikanke te Indianke, skupa sa svojim siromašnim bijelim sestrama, bile su stoga lišene prava na legalni abortus. Budući da su javno financirane kirurške sterilizacije i dalje ostale besplatne na zahtjev, sve više siromašnih žena bilo je prisiljeno izabrati doživotnu neplodnost. Sada je hitno organizirati široku kampanju za obranu reproduktivnih prava svih žena – pogotovo onih koje ekonomski okolnosti tjeraju da se odriču svojih reproduktivnih prava.

Ženska težnja za kontrolu vlastitog reproduktivnog sistema vjerojatno je stara koliko i sama ljudska povijest. Još 1844. *United States Practical Receipt Book* sadržavao je među mnoštvom recepata za hranu, i kućne kemikalije i lijekove "recepte" za "losione koji sprječavaju rađanje". Primjerice, kako biste pripravili "Hannay's Preventive Lotion", uzmite

"kalijev karbonat i vodu. Pomiješajte i pročistite. Držite u zatvorenim bocama, te iskoristite odmah nakon odnosa, sa ili bez sapuna¹⁴²."

Za "Abernethy's Preventive Lotion",

"biklorid žive; mljeko od badema; alkohol; ružina vodica...nepogrešivo ukoliko se iskoristi u pravo vrijeme¹⁴³".

Iako su žene vjerojatno oduvijek sanjale o nepogrešivim metodama kontracepcije, tek su pojavom općeg pokreta za ženska i reproduktivna prava te metode mogle izrobiti kao legitiman zahtjev. U eseju "Marriage" napisanom 1850-ih, Sarah Grimke zalagala se za "pravo da sama žena odlučuje *kada* želi postati majka, koliko često i pod kakvim uvjetima¹⁴⁴". Aludirajući na humorne primjedbe jednog doktora, Grimke se složila kako, u slučaju da žene i muževi mogu alternativno rađati, "...nijedna obitelj ne bi imala više od troje, gdje bi muž nosio jedno, a žena dvoje djece¹⁴⁵". Ali, kako ona inzistira, "pravo na odlučivanje o ovome se ženama gotovo u potpunosti oduzima¹⁴⁶".

Sarah Grimke zagovarala je žensko pravo na seksualnu apstinenciju. Negdje u to vrijeme nastao je i poznati "emancipirani brak" Lucy Stone i Henry Blackwella. Ovi abolicionisti i aktivisti za ženska prava bili su vjenčani na ceremoniji koja se protivila tradicionalnom ženskom odricanju od svoje ličnosti, imena i imanja. Složeći se da kao muž nema pravo na "skrbništvo nad ženskom osobom¹⁴⁷", Henry Blackwell obećao je da svojoj ženi neće pokušati nametnuti svoje seksualne žudnje.

Ideja da žene mogu odbiti udovoljavati seksualnim zahtjevima svojih muškaraca postala je s vremenom središnja misao "dobrovoljnog majčinstva". Do 1870-ih kada je pokret sufražetkinja doživio svoj vrhunac, feministkinje su se javno zalagale za dobrovoljno majčinstvo. U govoru iz 1873, Victoria Woodhull tvrdi kako

"žena koja se upusti u seksualni odnos bez vlastite želje ili žudnje zapravo čini samoubojstvo; dok muž koji je tjera na to čini ubojstvo, te bi zato trebao biti kažnjen kao da ju je zadavio jer ga je odbila¹⁴⁸".

Woodhull je bila prilično ozloglašena kao zagovornica "slobodne ljubavi". Njezina obrana ženskih prava na apstinenciju od seksualnih odnosa u braku kao sredstva kontrole trudnoće bila je povezana sa njezinim širokim napadom na samu instituciju braka.

Nije slučajnost što se ženska svijest o reproduktivnim pravima rodila unutar organiziranog pokreta za žensku jednakost. Uistinu, ukoliko bi žene vječno bile opterećene neprekidnim porodima i povremenim počajima, teško bi mogle koristiti svoja stečena politička prava. Štoviše, novi ženski snovi o izgradnji karijere i drugih puteva samorazvitka izvan braka i majčinstva mogli bi se ostvariti jedino ukoliko bi uspjele ograničiti i planirati svoju trudnoću. U tom pogledu, slogan "dobrovoljnog majčinstva" sadržavao je novu i originalnu progresivnu viziju ženstvenosti. Istovremeno, ova vizija ostala je rigidno vezana uz životni stil koji su uživale pripadnice srednje klase i buržaozije. Aspiracije o "dobrovoljnem majčinstvu" nisu reflektirale životne uvjete radnika, budući da su one bile okupirane mnogo važnijim borbama prostog ekonomskog preživljavanja. Budući da je prvobitni cilj za kontracepciju bio povezan sa ciljevima koji su mogle dosegnuti jedino bogatije žene, velik broj siromašnih žena i radnika teško se poistovjećuju sa embrionim kontracepcijским pokretom.

Krajem devetnaestog stoljeća natalitet bijelaca u Sjedinjenim Državama doživio je značajan pad. Pošto nije bilo novih kontracepcijских inovacija, ovaj pad implicirao je da su žene dosta smanjile svoje seksualne aktivnosti. Do 1890. prosječna bijela žena nije rađala više od četvero djece¹⁴⁹. Budući da se američko društvo sve više urbaniziralo, ovakav obrazac ne treba previše čuditi. Dok je seoski život zahtijevao velike obitelji, one su u gradovima postajale disfunkcionalne. Međutim, ovaj fenomen su ideolozi monopolističkog kapitalizma javno interpretirali na rasistički i antiradnički način. Pošto su američke bijele žene rađale manje djece, avet "rasnog suicida" pojавio se u službenim krugovima.

Predsjednik Theodore Roosevelt zaključio je 1905. svoj govor na Lincoln Day Dinner proklamacijom da se "rasna čistoća mora očuvati"¹⁵⁰. Godinu poslije je padajuću stopu nataliteta bijelaca izjednačio sa lebdećom prijetnjom "rasnog suicida". U svojem godišnjem obraćanju Kongresu te godine Roosevelt je opomenuo dobrostojeće bjelkinje koje se upuštaju u "svojevoljnu sterilnost – grijeh čija je kazna nacionalna smrt, rasni suicid"¹⁵¹. Ove riječi bile su izgovarane u periodu rastuće rasističke ideologije i velikog vala rasnih nereda i linčovanja u zemlji. Štoviše, predsjednik Roosevelt nastojao je pridobiti potporu za američko osvajanje Filipina, što je tada bila najaktualnija avantura američkog imperijalizma.

Kako je kontracepcijski pokret odgovorio na Rooseveltove optužbe o njihovom promicanju rasnog suicida? Prema vodećim historičarima kontracepcijskog pokreta, predsjednikova propagandistička smicalica nije uspjela jer su, ironično, zagovornici pokreta dobili još veću podršku. Ipak, Linda Gordon piše kako je ova kontroverza "...također dovela u prvi plan one teme koje su feministkinje najviše odvajale od radničke klase i sirotinje"¹⁵².

"Ovo se odvilo na dva načina. Prvo, feministkinje su jako naglašavale kontracepciju kao put prema karijeri i višem stupnju obrazovanja – što su ciljevi nedostizni siromašnima sa ili bez kontracepcije. U kontekstu čitavog feminističkog pokreta, epizoda "rasnog suicida" bio je dodatni faktor koji je feminizam gotovo ekskluzivno identificirao sa aspiracijama privilegiranih žena u društvu. Drugo, prokontracepcijске feministkinje počele su popularizirati ideju kako siromašni ljudi imaju moralnu obavezu da ograniče veličinu svojih obitelji, jer velike obitelji isušuju poreze i troškove bogatih za milostinju i jer siromašna djeca imaju manje šanse da postanu "superiorna"¹⁵³.

Žene poput Julie Ward Howe ili Ide Husted Harper privatile su teoriju o rasnom suicidu što odražava kapitulaciju pokreta sufražetkinja pred rasističkim stavom o južnjačkim ženama. Ako su sufražetkinje prešutno pristale na argumente koji su prizivali proširenje prava glasa ženama kao spasonosnu čar bjelačke nadmoći, onda su zagovornice kontracepcije prešutno ili otvoreno podržavale nove argumente koji su prizivali kontracepciju kao sredstvo prevencije rapidnog množenja "nižih klasa" i kao protutrov rasnom suicidu. Rasni suicid može biti spriječen uvođenjem kontracepcije među Crne ljudi, imigrante i siromašne općenito. Na ovaj način prosperitetni bijelci čvrstog jenkevskog podrijetla mogu ostati većina u populaciji. Tako su se klasna pristranost i rasizam ušuljali u kontracepcijски pokret dok je još bio mlad. Sve više se unutar kontracepcijskog pokreta podrazumijevalo da siromašne žene, Crnkinje i imigrantkinje imaju "moralnu obavezu da ograniče veličinu svojih obitelji"¹⁵⁴. Ono što se zahtijevalo kao "pravo" za privilegirane počelo se tumačiti kao "obaveza" za siromašne.

Kada se Margaret Sanger otisnula na svoj cjeloživotni pohod za pravo na kontracepciju, činilo se kako su

¹⁴⁹ Mary P. Ryan, *Womanhood in America from Colonial Times to the Present* (New York: Franklin Watts, Inc, 1975), str. 162.

¹⁵⁰ Melvin Steinfeld, *Our Racist Presidents* (San Ramon, California: Consensus Publishers, 1972), str. 212.

¹⁵¹ Bonnie Mass, *Population Target: The Political Economy of Population Control in Latin America* (Toronto, Canada: Women's Educational Press, 1977), str. 20.

¹⁵² Linda Gordon, *Woman's Body, Woman's Right: Birth Control in America* (New York: Penguin Books, 1976), str. 157.

¹⁵³ Isto, str. 158.

¹⁵⁴ Isto

- ¹⁵⁵ Margaret Sanger, *An Autobiography* (New York: Dover Press, 1971), str. 75.
- ¹⁵⁶ Isto, str. 90.
- ¹⁵⁷ Isto, str. 91.
- ¹⁵⁸ Isto, str. 92.
- ¹⁵⁹ Isto, str. 106.
- ¹⁶⁰ Mass, op.cit.str.27.
- ¹⁶¹ Dancis, op.cit., str.96.
- ¹⁶² David M. Kennedy, *Birth Control in America: The Career of Margaret Sanger* (New Haven and London: Yale University Press, 1976), str. 21-22

rasistički i antiradnički prizvuci prethodnog perioda možda bili prevladani. Sama Margaret Higgins Sanger dolazila je iz radničke klase i bila je jako dobro upoznata sa devastirajućim pritiscima siromaštva. Kada je njezina majka umrla u dobi od 48 godina, imala je iza sebe jedanaestero rođene djece. Sangerina kasnija sjećanja o nedaćama njezine obitelji potvrđivala su njezina vjerovanja da radnice imaju posebne potrebe da autonomno planiraju i razdjeljuju svoju trudnoću. Njezino kasnije povezivanje sa Socijalističkom partijom bila je dodatna nada kako će kontracepcijska kampanja krenuti progresivnijim stazama.

Kada se Margaret Sanger pridružila Socijalističkoj partiji 1912, preuzela je odgovornost regrutacije žena iz njujorških ženskih klubova u partiju¹⁵⁵. Partijske novine *The Call* objavljivale su njezine članke na stranicama za žene. Napisala je serijal nazvan "Što bi svaka majka trebala znati", zatim "Što bi svaka djevojka trebala znati" te objavljivala terenske reportaže štrajkova koji su uključivali žene. Njezino poznavanje radničkih naselja New Yorka bio je rezultat bezbrojnih posjeta koje je obavljala kao školovana medicinska sestra u siromašnim dijelovima grada. Kao što je istaknula u svojoj autobiografiji, tijekom tih posjeta upoznala je mnogo žena koje su očajnički tražile znanje o kontracepciji.

Prema njezinim autobiografskim sjećanjima, jedan od mnoštva medicinskih posjeta njujorškom naselju Lower East Side uvjeroju je da mora poduzeti osobni pohod za pravo na kontracepciju. Odgovarajući na jedan rutinski poziv, shvatila je da je 28-godišnja Sadie Sachs sama pokušala izvršiti abortus. Kada je najgore prošlo, mlada žena upitala je prisutnog doktora za savjet oko prevencije rađanja. Sanger kaže kako joj je doktor savjetovao da "...njezin muž Jake spava na krovu"¹⁵⁶.

"Pogledala sam kratko gospodu Sachs. Čak i kroz svoje suze, na njezinom licu sam vidjela žigosan izraz potpunog očaja. Kratko smo se pogledale bez riječi dok se vrata nisu zatvorila za doktorom. Tada je podigla svoje mršave ruke prošarane plavim žilama te ih spojila preklinjući. "On ne razumije. On je samo jedan muškarac. Ali vi razumijete, zar ne? Molim vas da mi kažete tajnu i neću je reći nikom životom. Molim vas"¹⁵⁷!"

Tri mjeseca kasnije Sadie Sachs preminula je od još jednog autoinduciranog abortusa. Margaret Sanger kaže kako je te noći odlučila posvetiti svu svoju energiju prema stjecanju i širenju kontracepcijskih mjera.

"Otišla sam u krevet znajući da se, bez obzira na cijenu, više neću baviti palijativnom i površnom njegom; odlučila sam istražiti korijene zla, učiniti nešto da promjenim sudbinu majki čije su mizerije bile velike poput neba"¹⁵⁸."

Tijekom prve faze Singerinog kontracepcijskog pohoda bila je vjerna Socijalističkoj partiji te su same kampanje bile usko povezane uz rastuću militantnost radničke klase. Njezini odani pobornici bili su Eugene Debs, Elizabeth Gurley Flynn i Emma Goldman, ljudi koji su predstavljali Socijalističku partiju, Industrial Workers of the World i anarhistički pokret. Margaret Sanger izražavala je antikapitalističko usmjerjenje svojeg pokreta na stranicama njihova časopisa *Woman Rebel* koji je bio "posvećen interesima radnika"¹⁵⁹. Osobno, nastavila je marširati u kolonama sa radnicima u štrajku i javno osudjavati nečuvene napade na njih. Primjerice, kada je 1914. Nacionalna garda izvršila masakr nad meksičkim rudarima u Ludlowu u Coloradu, Sanger se pridružila radničkom pokretu u razotkrivanju uloge John D. Rockefellera u tom napadu¹⁶⁰.

Nažalost, savez između kontracepcijske kampanje i radikalnog radničkog pokreta nije dugo trajao. Iako su socijalisti i drugi radnički aktivisti nastavili podržavati zahtjev za kontracepciju, on nije zauzimao središnje mjesto u njihovoj ukupnoj strategiji. A sama Sanger je započela podcjenjivati ključnost kapitalističke eksploatacije u svojim analizama siromaštva, govoreći kako prevelik broj djece uzrokuje mizerne neprilike kod radnika. Štoviše, "...žene su omaškom ovjekovječile eksploataciju radničke klase", smatrala je, "jer kontinuirano zapljuškaju tržište radne snage novim radnicima"¹⁶¹. Ironično, Sanger je do ovakvih stajališta možda stigla pod utjecajem neomaltuzijanskih ideja unutar socijalističkih krugova. Sjajne figure europskog socijalističkog pokreta poput Anatole France i Rose Luxemburg predlagale su "štrajk rađanja" kao prevenciju kontinuiranog priljeva radne snage na kapitalističko tržište¹⁶².

Kada je Margaret Sanger raskinula veze sa Socijalističkom partijom zbog izgradnje nezavisne kontracep-

cijeske kampanje, ona i njezina sljedba postali su više nego ikad podložni anticrnačkoj i antiimigrantskoj propagandi vremena. Poput njezinih prethodnica koje su ostale nasamarene propagandom o "rasnom suicidu", zagovornici kontracepcije prigrili su prevladavajuću rasističku ideologiju. Fatalni utjecaj eugeničkog pokreta uskoro je uništilo progresivni potencijal kontracepcija kampanje.

U prvim desetljećima dvadesetog stoljeća rastuća popularnost eugeničkog pokreta nije se mogla smatrati slučajnom. Eugeničke ideje savršeno su pasale ideološkim potrebama mladih monopolističkih kapitalista. Trebalо je ponuditi opravdanja za imperijalističke upade po Latinskoj Americi i Pacifiku, kao i za pojačanu eksploataciju Crnih radnika na Jugu i imigrantskih radnika na Sjeveru i Zapadu. Pseudoznanstvene rasističke teorije povezane sa eugeničkim kampanjama nudile su dramatične isprike zbog ponašanja mladih monopolista. Kao rezultat, ovaj pokret zadobio je bezrezervnu podršku vodećih kapitalista poput Carnegijevih, Harrimanovih i Kelloggovih¹⁶³.

Do 1919. eugenički utjecaj na kontracepciji pokret bio je savršeno jasan. U članku objavljenom u novinama American Birth Control League (ABCL), Margaret Sanger piše kako je "glavna svrha kontracepcije" - "više djece od strane zdravih, manje od nezdravih"¹⁶⁴. Otprije u to vrijeme ABCL je srčano primio autora knjige *The Rising Tide of Color Against White World Supremacy* na svečano mjesto u svoje redove¹⁶⁵. Lothrop Stoddard, hardvardski profesor i teoretičar eugeničkog pokreta, dobio je ponudu da sjedi u upravnem odboru. Na stranicama novina ABCL-a počeli su se pojavljivati članci Guy Irvinga Birch, upravitelja American Eugenics Society. Birch je zagovarao kontracepciju kao oružje

"prevencije da američke ljude zamijeni zaliha stranača ili Crnaca, bilo imigracijom, bilo suviše visokom stopom nataliteta među ostalima u ovoj zemlji"¹⁶⁶.

Do 1932. Eugenics Society moglo se pohvaliti da je barem 26 država izglasalo obavezne zakone o sterilizaciji i da je reprodukcija tisuća "nezdravih" osoba već kirurški spriječena¹⁶⁷. Margaret Sanger izrazila je javno slaganje sa ovim napretkom. "Moroni, mentalno retardirani, epileptičari, nepismeni, pauperi, nezapošljivi, kriminalci, prostitutke i narkomani" trebaju biti kirurški sterilizira-

ni, govorila je Sanger na radijskoj emisiji¹⁶⁸. Nije htjela biti toliko nepopustljiva da ih ostavi bez izbora; ukoliko žele, govorila je, trebali bi imati slobodu da odaberu doživotnu segregaciju u radnim logorima.

Unutar American Birth Control League, poziv na kontracepciju među Crnim ljudima dobio je isti rasistički oblik kao i poziv na prisilnu sterilizaciju. Nasljednik ABCL-a Birth Control Federation of America planirao je 1939. "Crnački projekt". Prema riječima Federacije,

"mase Crnaca, posebice na Jugu, još uvjek se razmnožavaju bezbrižno i katastrofalno, s rezultatom gdje porast među Crncima, veći nego među bijelcima, dolazi od onog dijela populacije koji je najmanje zdrav i sposoban da podiže djecu kako treba"¹⁶⁹.

Uz poziv na regrutaciju Crnih svećenika koji bi mogli voditi lokalne kontracepcione komitete, prijedlog Federacije sugerirao je da bi Crni ljudi na kontracepciju propagandu trebali biti ranjivi koliko je moguće. "Ne želimo da se proširi", pisala je Margaret Sanger u pismu kolegama

"kako želimo istrijebiti Crnačku populaciju, a svećenik je osoba koja može to dodatno naglasiti ukoliko se među njima pojave neki buntovnici"¹⁷⁰.

Ova epizoda u kontracepcionskom pokretu potvrdila je ideološku pobedu rasizma povezanog sa eugeničkim idejama. Pokret je izgubio svoj progresivni potencijal, usvajajući rasističku strategiju *kontrole populacije*, a ne individualno pravo na *kontracepciju* za nebijele ljude. Kontracepcionska kampanja služila je svojim kapacetetom za provođenje američke imperijalističke i rasističke populacijske politike.

Aktivisti za pravo na pobačaj iz ranih 1970-ih trebali su pobliže istražiti povijest svojeg pokreta. Da su to uradili, možda bi razumjeli zašto je toliko Crnih sestara razvilo sumnju u njihove ciljeve. Možda bi razumjeli i kako je važno da se riješe rasističkih djela svojih prethodnika koji su zagovarali kontracepciju i prisilnu sterilizaciju kao sredstva eliminacije "nezdravog" sektora populacije. Posljedično, mlade bijele feministkinje trebale su uzimati više u obzir sugestiju da njihova kampanja za pravo na pobačaj mora uključivati snažnu osudu zloporabe sterilizacije koja je postajala raširenija no ikad.

163 Mass, op.cit, str.20

164 Gordon, op.cit, str.281

165 Mass, op.cit, str.20

166 Gordon, op.cit, str. 283

167 Herbert Aptheker, "Sterilization, Experimentation and Imperialism", Political Affairs, vol. LIII, br. 1 (Siječanj, 1974), str. 44.

168 Gena Corea, The Hidden Malpractice (New York: A Jove/HBJ Book, 1977), str. 149.

169 Gordon, op.cit, str. 332.

170 Isto, str. 332-333.

¹⁷¹ Apteker, "Sterilization", str. 38.
Vidi i u Anne Barden, "Forced Sterilization: Now Women Can Fight Back", Southern Patriot, rujan 1973.

¹⁷² Isto

¹⁷³ Jack Slater, "Sterilization, Newest Threat to the Poor", Ebony, vol. XXVIII, br. 12 (Listopad, 1973), str. 150.

¹⁷⁴ Braden, op.cit.

¹⁷⁵ Les Payne, "Forced Sterilization for the Poor?" San Francisco Chronicle, 26. Veljače 1974.

¹⁷⁶ Harold X, Forced Sterilization Pervades South, *Muhammed Speaks*, 10. Listopada 1975.

¹⁷⁷ Slater, op.cit.

¹⁷⁸ Payne, op.cit.

¹⁷⁹ Isto.

¹⁸⁰ Isto.

¹⁸¹ Apteker, "Sterilization", str. 40.

¹⁸² Payne, op.cit.

¹⁸³ Apteker, "Sterilization", str.48.

Tek kada su mediji odlučili da je nemarna sterilizacija dvaju Crnih djevojaka u Montgomeryu u Alabami zapravo skandal vrijedan prijave, Pandorina kutija sterilizacijskih zloporaba konačno je bila širom otvorena. Ali do vremena izbijanja slučaja sestara Relf bilo je gotovo nemoguće utjecati na politiku pokreta za pravo na pobačaj. Na ljetu 1973. odluka Vrhovnog suda o legalizaciji abortusa već je bila najavljena. Svejedno, hitna potreba za masovno protivljenje sterilizacijskoj zloporabi postala je tragično očigledna. Činjenice oko slučaja sestara Relf bile su užasavajuće jednostavne. Minnie Lee, koja je imala dvanaest, te Mary Alice, koja je imala četrnaest godina, bile su bezazleno odvedene u operacijsku sobu gdje su im kirurzi doživotno oduzeli sposobnost rađanja djece¹⁷¹. Operaciju je naredio Montgomerry Community Action Committee, inače pod okriljem državnog HEW-a, nakon što je otkriveno da Depo-Provera, lijek koji se ranije prepisivao djevojkama kao kontracepcionska mjera, na životinjskim testovima uzrokuje rak¹⁷².

Nakon što je Southern Poverty Law Center podnio tužbu zbog slučaja sestara Relf, majka djevojaka otkrila je kako je bez znanja "pristala" na operaciju, prevarena od strane socijalnog radnika koji se bavio slučajem njezinih kćeri. Tražili su gospodu Relf, inače nepismenu ženu, da potpiše "X" na dokument s čijim sadržajem nije bila upoznata. Kako je sama rekla, ona je pretpostavljala da dokument autorizira daljnju uporabu lijeka Depo-Provera. Ali kasnije je shvatila da je autorizirala kiruršku sterilizaciju svojih kćeri¹⁷³.

Nakon što je slučaj sestara Relf javno razotkriven na površinu javnosti isplivale su i druge slične epizode. Samo u Montgomeryu jedanaest tinejdžerki bilo je sterilizirano na sličan način. Uspostavilo se da su HEW-ove kontracepcione klinike u drugim državama također mlade djevojke podvrgavale sterilizacijskim zloporabama. Štoviše, žene su pojedinačno izlazile u javnost sa podjednako strašnim pričama. Primjerice, Nial Ruth Cox podnijela je tužbu protiv Sjeverne Karoline. Osam godina prije tužbe, kada je imala osamnaest, službenici su njezinoj obitelji prijetili ukidanjem socijalne naknade ukoliko se odbije podvrgnuti kirurškoj sterilizaciji¹⁷⁴. Prije nego je pristala na operaciju uvjerili su je da će njezina neplodnost biti tek privremena¹⁷⁵.

Tužba Nial Ruth Cox bila je usmjerena prema državi koja je marljivo prakticirala teoriju eugenike. Pod okriljem Eugenics Commission of North Carolina, od

1933. bilo je obavljeno 7686 sterilizacija. Iako su se operacije opravdavale kao mjere prevencije reprodukcije "mentalno oštećenih osoba", oko 5000 steriliziranih osoba bile su Crnkinje¹⁷⁶. Prema Brendi Feigen Fasteau, odvjetnici ACLU-a koja je zastupala Nial Ruth Cox, suvremeniji podaci Sjeverne Karoline nisu bili znatno drugačiji.

"Koliko ja mogu ocijeniti, statistike otkrivaju da je od 1964. godine 65 posto steriliziranih žena u Sjevernoj Karolini bilo Crno, a otpriklike 35 posto bijelo"¹⁷⁷.

Kako su u javnosti sve više iskakali slučajevi sterilizacijskih zloporaba, susjedna država Južna Karolina bila je poprište dalnjih zvjerstava. Osamnaest žena iz Aikena u Južnoj Karolini optužilo je dr. Clovis Piercea zbog sterilizacija tijekom ranih 1970-ih. Kao jedini porodničar u malom gradu, Pierce je konstantno sterilizirao primatelje Medicaida sa dvoje ili više djece. Prema iskazu sestre u njegovom uredu, Dr. Pierce inzistirao je da se trudne žene na socijalnoj pomoći "moraju podvrgnuti dobrovoljnoj sterilizaciji" ukoliko žele da ih on porodi¹⁷⁸. Dok je bio "...umoran od ljudi koji ništa ne rade, a imaju djecu koju ja plaćam preko poreza"¹⁷⁹, Dr. Pierce primio je oko 60 000 dolara poreznih obveznika za sterilizacije koje je izvodio. Tijekom suđenja podržavala ga je South Carolina Medical Association čiji su članovi izjavili da doktori "...imaju moralno i zakonsko pravo da inzistiraju na dozvoli za sterilizaciju prije nego prime pacijenta ako je to bilo tijekom inicijalne posjete"¹⁸⁰.

Otkrića o sterilizacijskim zloporabama tih godina iznijela su na vidjelo i sudioništvo federalne vlasti. Prvo je državni Department of Health, Education and Welfare (HEW) tvrdio da je 1972. u sklopu federalnih programa bilo sterilizirano oko 16 000 žena i 8000 muškaraca¹⁸¹. Međutim, kasnije su ovi podaci doživjeli drastičnu reviziju. Carl Schulz, upravitelj HEW-ova Population Affairs Officea, procijenio je kako je federalna vlada te godine financirala između 100 000 i 200 000 sterilizacija¹⁸². U Hitlerovoj Njemačkoj bilo je sterilizirano oko 250 000 ljudi pod nacističkim zakonom o nasljednom zdravstvu¹⁸³. Je li moguće da je ukupan broj nacističkih sterilizacija jednak broju američkih sterilizacija u samo jednoj godini?

S obzirom na počinjeni genocid nad domorodačkom populacijom u Sjedinjenim Državama, očekivalo bi

se da su američki Indijanci bili izuzeti iz vladine sterilizacijske kampanje. Ali prema svjedočenju dr. Connie Uri na saslušanju pred komitetom Senata, do 1976. je 24 posto svih Indijanki plodnih godina bilo sterilizirano¹⁸⁴. "Naša krvna linija bila je zaustavljena", govorila je ova Choctaw doktorica pred komitetom Senata, "naši ne-rođeni neće biti rođeni...to je genocidno prema našim ljudima"¹⁸⁵. Prema dr. Uri, bolnica Indian Health Services u Claremoreu u Oklahomi sterilizirala je svaku četvrtu ženu koja je rađala u tom federalnom objektu¹⁸⁶.

Domorodački američki Indijanci posebne su mete vladine propagande o sterilizaciji. U jednom od pamfleta HEW-a kojim se cilja na Indijance postoje crteži obitelji sa *desetero djece i jednim konjem te obitelji sa jednim djetetom i desetero konja*. Crteži bi trebali implicirati da više djece ujedno znači i veće siromaštvo, dok manje djece znači bogatstvo. Kao da je desetero konja u vlasništvu obitelji s jednim djetetom bilo magično dočarano kontracepcijom i sterilizacijskom kirurgijom.

Populacijska politika američke vlade ima nedvojbeno rasistički modus. Indijanke, Meksikanke, Portorikanke i Crnkinje nastavlja se sterilizirati u nesrazmernom broju. Prema studiji National Fertility koja je 1970. bila provedena na Office of Population Control univerziteta Princeton, 20 posto svih udatih Crnih žena ostalo je doživotno sterilizirano¹⁸⁷. Optrilike isti postotak Meksikanki bio je izložen kirurškoj sterilizaciji.¹⁸⁸ Štoviše, 43 posto žena steriliziranih putem federalno financiranih programa bile su Crnkinje¹⁸⁹.

Zaprepašćujući broj steriliziranih Portorikanki ravnateljjava specijalnu politiku vlade koja se može pratiti od 1939. Te godine je Interdepartmental Committee on Puerto Rico predsjednika Roosevelta izdao dokument o ekonomskim problemima viška populacije na tom otoku¹⁹⁰. Ovaj komitet je predložio poduzimanje napora u smjeru smanjenja stope nataliteta do razine stope mortaliteta¹⁹¹. Uskoro je na Portoriku započela eksperimentalna sterilizacijska kampanja. Iako se katolička crkva je prva protivila ovom eksperimentu te tražila njegovo ukidanje 1946, početkom 1950-ih se ipak preobratila na učenja i praksu kontrole populacije¹⁹². U ovom periodu otvoreno je preko 150 kontracepcijskih klinika što je do sredine 1960-ih rezultiralo padom populacije od oko 20 posto¹⁹³. Do 1970-ih preko 35 posto svih Portorikanki plodnih godina ostalo je kirurški sterilizirano¹⁹⁴. Prema Bonnie Mass, žestokoj kritičarki populacijske politike američke vlade,

"ukoliko se čisto matematičke projekcije uzmu za ozbiljno, nastavak trenutne stope sterilizacije od 1900 mjesечно dovest će do nestanka radničkog i seljačkog stanovništva na otoku kroz 10 do 20 godina... (čime je) prvi put u ljudskoj povijesti uspostavljena sistematska upotreba kontrole populacije koja je sposobna eliminirati čitavu generaciju ljudi"¹⁹⁵.

Tijekom 1970-ih devastirajuće posljedice portorikanskog eksperimenta pokazale su se kristalno jasne. Prisutnost korporacija u visoko automatiziranoj metalurškoj i farmaceutskoj industriji pogoršalo je problem nezaposlenosti na Portoriku. Vjerljivost još brojnije vojske nezaposlenih bila je poticaj za program masovnih sterilizacija. U Sjedinjenim Državama danas, ogroman broj nebijelih ljudi, a posebice rasno potlačene mladeži, priključio se bazenu trajno nezaposlenih radnika. Ako uzmemo primjer Portorika, teško da je slučajnost što rastući opseg sterilizacija ide ukorak sa visokom stopom nezaposlenosti. Kako raste i broj bijelih ljudi koji pate od brutalnih posljedica nezaposlenosti, oni također mogu očekivati da će postati mete službene sterilizacijske propagande.

Raširenost sterilizacijskih zloporaba je kasnih 1970-ih bila možda veća nego ikad prije. Iako je HEW 1974. izdao smjernice koje su navodno bile stvorene da sprječe prisilnu sterilizaciju, situacija se svejedno pogoršala. Kada je American Civil Liberties Union's Reproductive Freedom Project 1975. proveo anketu u medicinskim obrazovnim centrima, otkrili su da u čak 40 posto tih institucija nisu ni čuli za smjernice HEW-a¹⁹⁶. Svega 30 posto centara se pokušavalo pridržavati smjernica¹⁹⁷.

Hydeov amandman iz 1977. unio je novu dimenziju u praksi prisilne sterilizacije. Kao rezultat ovog zakona kojeg je potvrdio Kongres, federalna financiranja počačaja bila su ukinuta u svim slučajevima osim silovanja ili rizika od smrti ili ozbiljne bolesti. Prema Sandri Salazar iz California Department of Public Health, prva žrtva Hydeova amandmana bila je 27-godišnja Meksikanica iz Teksasa. Ona je preminula od posljedica ilegalnog abortusa u Meksiku netom nakon što je Teksas ukinuo javno financiranje počačaja. Bilo je još mnogo žrtava – žena kojima je sterilizacija postala jedina alternativa počačaju koji je trenutno izvan njihova dosega. Sterilizacije su siromašnim ženama i dalje javno financirane i besplatne, na zahtjev.

¹⁸⁴ Arlene Eisen, "They're Trying to Take Our Future-Native American Women and Sterilization", *The Guardian*, 23. ožujka 1972.

¹⁸⁵ Isto.

¹⁸⁶ Isto

¹⁸⁷ Citirano u pamfletu izdanom od Committee to End Sterilization Abuse, Box A244, Cooper Station, New York 10003.

¹⁸⁸ Isto

¹⁸⁹ Isto

¹⁹⁰ Gordon, op.cit, str.338

¹⁹¹ Isto

¹⁹² Mass, op.cit, str.92.

¹⁹³ Isto, str. 91.

¹⁹⁴ Gordon, op.cit, str. 401. Vidi pamphlet izdan od CESA-e.

¹⁹⁵ Mass, op.cit, str. 108.

¹⁹⁶ Rahemah Aman, "Forced Sterilization", *Union Wage*, 4. ožujka 1978.

¹⁹⁷ Isto

DAVIS, ANGELA
Žene, rasa i klasa

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

¹⁹⁸ Oakley, op.cit, str.6.

¹⁹⁹ Barbara Ehrenreich i Deirdre English, "The Manufacture of Housework", u Socialist Revolution, br.26, vol.5., br.4 (listopad-prosinac 1975), str.6.

U prošlom desetljeću borbu protiv sterilizacije vodile su uglavnom Portorikanke, Crnkinje, Meksikanke i Indijanke. Njihovi ciljevi nisu još prihvaćeni od ženskog pokreta u cjelini. Unutar organizacija koje zastupaju interese srednjoklasnih bjelkinja postojalo je određeno ustezanje oko podrške kampanjama protiv sterilizacionih zloraba, budući da je ovim ženama često onemogućeno pravo da budu sterilizirane kada se odluče na taj korak. Dok se nebijele žene u svakom momentu nagonjava da postanu doživotno neplodne, bijele žene koje žive u prosperitetnim ekonomskim uvjetima nagovara se da rađaju. Stoga one ponekad gledaju na "period čekanja" i druge detalje oko "informiranog pristanka" na sterilizaciju kao na daljnje neugodnosti. Ipak, kroz kakve god neugodnosti prolazile bijele srednjoklasne žene, fundamentalno reproduktivno pavo rasno potlačenih i siromašnih žena je na kocki. Sterilizacijska zloraba mora prestati.

13. Nadolazeća zastarjelost kućanskog rada: radnička perspektiva

Bezbrojni poslovi kolektivno poznati kao "kućanski rad" – kuhanje, pranje suđa, pranje, pospremanje kreveta, čišćenje, kupovina, itd. – godišnje zauzimaju 3000 do 4000 sati prosječne kućanice¹⁹⁸. Koliko god zapanjujuća ova statistika bila, ona još ne uključuje i konstantnu i nemjerljivu pozornost koju majke moraju davati svojoj djeci. Kao što se ženske majčinske dužnosti uvijek uzimaju zdravo za gotovo, njezin težak kućanski rad rijetko se uopće i cjeni unutar njezine obitelji. Kućanski rad je u realnosti i neprimjetan: "Nitko ga ne primjećuje dok nije obavljen – primjećujemo neuredni krevet, a ne očišćeni i glancani pod"¹⁹⁹. Nevidljiv, repetitivan, iscrpljujući, neproduktivan, nekreativan – to su pridjevi koji najpreciznije opisuju prirodu kućanskog rada.

Nova svijest povezana sa suvremenim ženskim pokretom ohrabrla je rastući broj žena da od svojih muškaraca traže određeno olakšanje od ovih napornih poslova. Mnogo muškaraca već je počelo pomagati svojim partnericama oko kuće te posvećivati podjednako vrijeme na kućanske poslove. Ali koliko se ovih muškaraca oslobođilo pretpostavke kako kućanski rad spada u "ženske poslove"? Koliko njih ne bi opisalo svoje kućanske aktivnosti kao "pomoć" svojim partnericama?

Kada bi uopće bilo moguće istovremeno osporiti ideju da je kućanski rad ženski rad i preraspodijeliti ga podjednako ženama i muškarcima, bi li to dovelo da zadovoljavajućeg rješenja? Bi li kućanski rad prestao biti opresivan da postane oslobođen svoje ekskluzivne vezanosti za ženski rod? Iako bi većina žena radosno pozdravila dolazak "kućanskog muža", deseksualizacija kućnog rada ne bi uistinu izmijenila opresivnu prirodu samog rada. U konačnici, ni žene ni muškarci ne bi trebali trošiti dragocjene sate svojih života na rad koji nije ni stimulirajući, ni kreativan ni produktivan.

Jedna od najčuvanijih tajni razvijenih kapitalističkih društava uključuje stvarnu mogućnost radikalne transformacije prirode kućanskog rada. Znatan dio zadataka kućanica može se zapravo uklopiti u industrijsku ekonomiju. Drugim riječima, kućanski rad više ne treba smatrati nužno i vječno privatnim. Timovi obučenih i dobro plaćenih radnika koji obilaze kućanstva uz upotrebu tehnološki naprednih sprava za čišćenje mogli bi brzo i efikasno obaviti ono što današnje kućanice obavljaju toliko mukotrpno i primitivno. Čemu zavjet šutnje oko potencijala radikalne redefinicije prirode kućnog rada? Jer je kapitalistička ekonomija strukturno neprijateljski nastrojena prema industrijalizaciji kućanskog rada. Socijalizirani kućanski rad podrazumijeva i visoke vladine subvencije kako bi se osigurala dostupnost radničkim obiteljima koje imaju najočitije potrebe za takve servise. S obzirom na mali profit koji bi dobio, industrijalizirani kućanski rad je, poput svih neprofitnih inicijativa, prokletstvo za kapitalističku ekonomiju. Svejedno, rapidan porast ženske radne snage znači da sve veći broj žena i sve teže uspijeva obavljati kućanske poslove po tradicionalnim standardima. Drugim riječima, industrijalizacija i socijalizacija kućanskog rada postaju objektivne društvene potrebe. Kao privatna ženska odgovornost i rad u primitivnim tehnološkim uvjetima, kućanski rad bi konačno mogao postati historijski zastario.

Iako bi kućanski rad kakvog danas poznajemo mogao postati relikvija prošlosti, prevladavajući društveni stav i dalje povezuje žene sa slikama metli i lopatica za smeće, krpa i kanti, pregača i štednjaka, lonaca i tava. Također, ženski rad je u raznim historijskim erama bio generalno povezivan sa kućanstvom. Ipak, ženski kućni rad nije oduvijek bio što je danas jer je, poput svakog društvenog fenomena, i kućanski rad fluidni proizvod

ljudske povijesti. Kako su ekonomski sistemi nastajali i nestajali, opseg i kvaliteta kućanskog rada prolazili su radikalne transformacije.

Kao što je Friedrich Engels objasnio u svom klasičnom djelu *Podrijetlo porodice, privatnog vlasništva i države*²⁰⁰, spolna nejednakost kakvu poznajemo danas nije postojala prije pojave privatnog vlasništva. Tijekom ranih perioda ljudske povijesti spolna podjela rada unutar sistema ekonomske proizvodnje bila je suprotna od hijerarhijske. U društvu u kojem su muškarci vjerojatno bili zaduženi za lov na divlje životinje, a žene za prikupljanje divljeg povrća i voća, oba spola obavljala su ekonomske zadatke koji su bili podjednako važni opstanku njihovih zajednica. Pošto je zajednica u tim erama bila produžena obitelj, centralna uloga žena u kućnim poslovima značila je da su prema tome bile cijenjene i poštovane kao produktivne članice zajednice.

Važnost ženskih kućanskih zadataka u pretkapitalističkim društvima dramatizirana je osobnim iskuštvom tijekom puta džipom na ravnicama Masai 1973. godine. Na zabačenoj cesti u Tanzaniji primijetila sam šestero žena iz naroda Masai kako na glavama nose ogromnu dasku. Moji tanzanijski prijatelji su mi objasnili da su te žene vjerojatno nosile kućni krov u novo selo koje je bilo u procesu izgradnje. Naučila sam da su u narodu Masai žene odgovorne za sve kućne aktivnosti, pa tako i za izgradnju kuća njihovih nomadskih prijatelja. Za žene iz naroda Masai kućanski rad ne podrazumijeva samo kuhanje, čišćenje, podizanje djece, šivanje itd., već i gradnju kuća. Podjednako važan kao i dužnosti muškaraca oko uzgoja stoke, ženski "kućanski rad" nije ništa manje produktivan ili važan od ekonomskega doprinosa Masai muškaraca.

Unutar pretkapitalističke nomadske ekonomije naroda Masai ženski domaćinski rad podjednako je ekonomske esencijalan kao i stočarski rad njihovih muževa. Kao proizvođačice, oni uživaju jednakovo važan društveni status. Nasuprot tome u razvijenim kapitalističkim društvima, uslužno orijentirani rad kućanica koje jedva mogu predočiti oplipljive dokaze svog rada umanjuje društveni status žena općenito. Kada se sve zbroji i oduzme, kućanice su prema buržoaskoj ideologiji samo doživotne sluškinje svojih muževa.

Izvor buržoaske ideje o ženi kao vječnoj sluškinji muškaraca zanimljiva je priča. Unutar relativno kratke povijesti Sjedinjenih Država "kućanica" je kao historij-

ski dovršeni proizvod stara nešto više od stoljeća. Tijekom kolonijalnog perioda kućanski rad bio je potpuno drukčiji od dnevne rutine kućanica u Americi danas.

"Ženski rad započinjao je izlaskom sunca i nastavlja se dokle god je žena mogla držati oči otvorene. U dva stoljeća sve što je obitelj iskoristila ili pojela bilo je proizvedeno u kući pod njezinom direktivom. Ručno je izrađivala odjeću, uzgajala je većinu hrane koju je njezina obitelj jela te konzervirala dovoljno za zimske mjeseca. Radila je maslac, sir, kruh, svijeće i sapun te plela čarape²⁰¹."

U agrarnoj ekonomiji predindustrijske Sjeverne Amerike žena je, obavljajući svoje kućanske poslove, bila prelac, tkalac i krojač, kao i pekar, proizvođač maslaca, sapuna i svijeća. I tako dalje, i tako dalje, i tako dalje.

Ustvari,

"pritisci kućne proizvodnje ostavljali su malo vremena za zadatke koje mi danas shvaćamo kao kućanski rad. U svakom slučaju, predindustrijske žene bile su neuredne kućanice po današnjim standardima. Umjesto dnevнog ili tjedнog čišćenja, postojalo je *proletno čišćenje*. Jela su bila jednostavna i repetitivna; odjeća se mijenjala neredovito; a pralo se jednom mјesečno, u nekim kućanstvima jednom u tri mјeseca. A budući da je svako pranje zahtijevalo dovoz i zagrijavanje mnogo kanti vode viši standardi čistoće bili su nedostižni"²⁰².

Kolonijalne žene nisu bile "kućne čistačice" ili "domaćice" već samostalne i ostvarene radnice u sklopu domaćinske, kućno orijentirane ekonomije. Ne samo da su proizvodile većinu proizvoda potrebnih njihovim obiteljima, već su bile i zaštitnice zdravlja svojih obitelji i zajednica.

"Odgovornost (kolonijalnih žena) bila je da skupljaju i suše divlje trave koje su se koristile... kao lijekovi; također su služile kao doktorice, medicinske sestre te primalje u svojim obiteljima i zajednicama"²⁰³.

U popularnoj kolonijalnoj knjizi s receptima *United States Practical Receipt Book* nalaze se recepti za hranu, ali i recepti za kućne kemikalije i lijekove. Primjerice, za lije-

²⁰⁰Friedrich Engels, *Origin of the Family, Private Property and the State*, uredeno, uz uvod Eleanor Burke Leacock (New York: International Publishers, 1973).

Vidi poglavje 2. Uvod Leacock sadrži mnoštvo sjajnih observacija na Engelsonu teoriju historijskog nastanka muške dominacije.

²⁰¹Wertheimer, op.cit, str.12.

²⁰²Ehrenreich i English, "The Manufacture of Housework", str.9.

²⁰³ Wertheimer, op.cit, str.12.

²⁰⁴ Citirano u Baxandall i dr., op.cit, str.17.

²⁰⁵ Wertheimer, op.cit, str.13.

²⁰⁶ Ehrenreich i English, "The Manufacture of Housework", str. 10.

čenje lišajeva "nabavite nešto krvavog korijena...narežite ga u ocat te potom očistite mjesto na kojem je bilo tekućine"²⁰⁴.

Ekonomski važnost ženskih domaćinskih funkcija u kolonijalnoj Americi bila je dopunjena njezinom vidljivom ulogom u ekonomskim aktivnostima izvan kuće. Na primjer, bilo je sasvim normalno i prihvaćeno da žena postane krčmarica.

"Žene su također vodile pilane ili mlinove za žito, plele stolice i izradivale namještaj, radile u klaonici, izradivale pamuk, čipku i odjeću, te vodile trgovine sa tekstilom i odjećom. Radile su u trgovinama duhana, ljekarnama (gdje su prodavale proizvode koje su same smislile) te trgovinama koje su prodavale sve od pribadača do vaga za meso. Žene su radile naočale, mreže i konopce, rezale i šivale kožu, radile s vunom, čak su bile i soboslikarice. Često su bile i gradske grobarice"²⁰⁵..."

Postrevolucionarni val industrijalizacije rezultirao je naglim rastom tvornica u sjeveroistočnom dijelu nove zemlje. Tekstilne tvornice New Englanда bile su uspješni pioniri tvorničkog sistema. Pošto su predenje i tkanje bila tradicionalna ženska zanimanja, žene su bile prve radnice koje su vlasnici tvornica regrutirali za rad na strojnim razbojima. Ako uzmemo u obzir naknadno isključivanje žena iz industrijske proizvodnje, velika je ironija ekonomске povijesti ove zemlje da su prvi industrijski radnici bile žene.

Kako je industrijalizacija napredovala prebacujući ekonomsku proizvodnju iz doma u tvornicu, važnost ženskog kućnog rada doživjela je sistematsku eroziju. Žene su bile gubitnice u dvostrukom smislu: kako su njihove tradicionalne poslove preuzele nadirajuće tvornice, čitava ekonomija napustila je domove, čime su žene izgubile značajnu ekonomsku ulogu. Do sredine devetnaestog stoljeća tvornice su proizvodile tekstil, svjeće i sapune. Čak su se i maslac, kruh i drugi prehrambeni proizvodi počeli masovno proizvoditi.

"Do kraja stoljeća moglo se naći rijetko koga da sam radi škrob ili prokuhava rublje u kotlu. U gradovima žene su nabavljale kruh i donje rublje, slale djecu u školi i vjerojatno nešto odjeće na pranje, raspravljale o kvaliteti konzervirane hrane...Tok industrije je pro-

šao i ostavio besposlenima razboj na tavanu i kotao za sapun u šupi"²⁰⁶.

Kako se industrijski kapitalizam krenuo konsolidirati, rascjep između nove ekonomске sfere i stare kućne ekonomije postajao je sve rigorozniji. Fizičko preseljenje ekonomске proizvodnje uzrokovano širenjem tvorničkog sistema bila je nedvojbeno drastična transformacija. Ali još radikalnija bila je nova evaluacija proizvodnje koju je zahtijevao novi ekonomski sistem. Dok je roba domaće proizvodnje bila cijenjena primarno zbog zadovoljenja bazičnih obiteljskih potreba, važnost tvorničkih artikala bila je pretežno u njihovoj razmjenskoj vrijednosti – u njihovoj sposobnosti da ispunе profitne zahtjeve poduzetnika. Ovo novo vrednovanje ekonomске proizvodnje razotkrilo je – iznad fizičke odvojenosti doma i tvornice – fundamentalnu *struktturnu separaciju* između kućne ekonomije i profitno orijentirane ekonomije kapitalizma. Budući da ne generira profit, kućni rad je prirodno bio definiran kao inferioran u odnosu na kapitalistički najamni rad.

Važan ideološki nusprodukt ove radikalne ekonomski transformacije bilo je radanje "kućanice". S ideološkog aspekta ova redefinicija ženskog mjesta u društvu bila je u snažnoj kontradikciji sa velikim brojem imigrantskih radnica koje su popunjavale redove radničke klase na Sjeveroistoku. Ove bijele imigrantkinje bile su prvenstveno najamne radnice, a tek onda kućanice. A bilo je i na milijune drugih žena koje su teško radile izvan svojih domova kao prisilne proizvođačice unutar robovske ekonomije na Jugu. Realnost ženske uloge u američkom društvu devetnaestog stoljeća uključivala je bijele žene koje su radile u tvornicama za crkavicu te Crne žene koje su radile pod prisilom rostva. "Kućanica" je bila djelomično realna pojava s obzirom da je zapravo bila simbol ekonomskog prosperiteta nadolazeće srednje klase.

Iako je "kućanica" bila utemeljena u društvenim uvjetima buržoazije i srednje klase, ideologija devetnaestog stoljeća stvorila je od kućanice i majke univerzalne modele ženstvenosti. S obzirom da je propaganda predstavila zvanja *svih* žena kroz funkciju njihovih uloga u kući, žene koje su bile primorane da rade za nadnicu bile su tretirane kao strani posjetitelji u muškom svijetu javne ekonomije. Pošto su prekoračile svoju "prirodnu" sferu žene nisu bile tretirane kao ravnopravne naja-

mnim radnicima. Cijena koju su platile uključivala je duže radno vrijeme, lošije radne uvjete i prilično neadekvatne plaće. Njihova eksploatacija bila je čak i intenzivnija od eksploatacije muških kolega. Ne mora se ni naglašavati kako je seksizam izronio kao izvor nečuvenih superprofita za kapitaliste.

Strukturalna odvojenost javne ekonomije kapitalizma i privatne ekonomije doma bila je kontinuirano pojačavana tvrdim primitivizmom kućnog rada. Unatoč pojavi novih uređaja za dom, napreci industrijskog kapitalizma nisu kvalitativno utjecali na kućanski rad. Kućanski rad i dalje godišnje oduzima na tisuće sati prosječnoj kućanici. Charlotte Perkins Gilman predložila je 1903. definiciju kućnog rada koja je reflektirala preokret strukture i sadržaja kućanskog rada u Sjedinjenim Državama:

“...fraza “kućni rad” ne odnosi se na posebnu vrstu rada, već na određeni stupanj rada, na stanje razvoja kroz koji su prolazile sve vrste rada. Sve industrije bile su nekoć “kućne”, tj. odvijale su se u kući u interesu obitelji. Sve industrije su s vremenom prešle na viši stupanj, osim jedne ili dvije koje nikad nisu napustile svoj prvobitni stupanj²⁰⁷. ”

Gilman nastavlja kako se “dom nikad nije razvio u proporciji s drugim institucijama”. Kućna ekonomija otkriva

“zadržavanje primitivne industrije u modernoj industrijskoj zajednici te vezanost žena za te industrije i njihovu ograničenu sferu izražavanja²⁰⁸. ”

Gilman inzistira kako kućni rad upropastava žensku čovječnost:

“Ona je žena, kao što je on muškarac; ali ona nije čovjek kao što je on. Kućanski život ne ispoljava našu ljudskost jer se sve karakteristične linije ljudskog pretka nalaze u vanjskom svijetu²⁰⁹. ”

Historijsko iskustvo Crnih žena u Sjedinjenim Državama potvrđuje istinitost njezinih riječi. Tijekom čitave povijesti ove zemlje većina Crnih žena radila je izvan svojih domova. Tijekom ropstva žene su robovale zajedno sa svojim muževima na poljima pamuka i duhana, a

kada se industrija preselila na Jug, moglo ih se zateći u tvornicama duhana, rafinerijama šećera, pilanama, pa čak i na izgradnji željeznica. Sa stanovišta rada žene su bile jednake sa svojim muškarcima. Zbog naporne spolne jednakosti na poslu uživale su veću spolnu jednakost u kući nego njihove bijele sestre “kućanice”.

Kućni rad nikad nije bio centralni fokus u životima Crnih žena, što je direktna posljedica njihova vanjskog rada, kako u periodu ropstva tako i u periodu “slobodnog” rada. One su većinom izbjegle psihološku štetu koju je industrijski kapitalizam nanio srednjoklasnim kućanicama čije su navodne vrline zapravo bile ženske slabosti i bračne pokornosti. Crne žene nisu mogle težiti ka slabosti; one su morale postati jake jer je obitelji i zajednici njihova snaga bila potrebna za preživljavanje. Dokaz nakupljene snage koju su Crne žene stekle kroz rad može se vidjeti u doprinosima mnogih sjajnih liderica poniklih iz Crnačkih zajednica. Harriet Tubman, Sojourner Truth, Ida Wells i Rosa Parks nisu iznimne Crne žene koliko su utjelovljenja Crnačke ženstvenosti.

Međutim, Crne žene su platile visoku cijenu nakupljene snage i relativne nezavisnosti koju su uživale. Iako su rijetko bile “samo kućanice”, uvijek su obavljale kućne poslove. Tako su nosile dvostruki teret najamnog rada i kućanskog rada – dvostruki teret koji uvijek zahtijeva da radne žene posjeduju Sizifovu snagu. Kako je W.E.B. DuBois primijetio 1920:

“...rijetke žene rođene su slobodne, a neke dostižu slobodu usred uvreda i Grimiznog slova; ali naše žene u crnom imale su na sebi prezirni nasrtaj slobode. Sloboda kojom kupuju nesputanu nezavisnost na kraju će biti vrijedna svakog podsmijeha i uzdaha²¹⁰. ”

Poput svojih muškaraca, Crne žene radile su do iznemoglosti. Poput svojih muškaraca, preuzele su na sebe odgovornost obiteljskih snabdjevača. Netipične ženske kvalitete samopouzdanja i samodostatnosti – zbog kojih su Crne žene često bile slavljenje, ali još češće prekoravane – odraz je njihova rada i borbi izvan kuće. Ali poput svojih bijelih sestara “kućanica”, i one su kuhale i čistile te hranile i odgajale nebrojeno djece. Za razliku od bijelih kućanica koje su naučile oslanjati se na svoje muževe radi ekonomski sigurnosti, Crne žene i majke, često i same radnice, rijetko su imale vremena i energije da po-

²⁰⁷ Charlotte Perkins Gilman, *The Home: Its Work and Its Influence* (Urbana, Chicago, London: University of Illinois Press, 1972. Ponovno štampanje izdanja iz 1903), str. 30-31.

²⁰⁸ Isto, str. 10.

²⁰⁹ Isto, str. 217.

²¹⁰ DuBois, *Darkwater*, str. 185.

- ²¹¹ Govor Polge Fortunate. Citirano u Wendy Edmond i Suzie Fleming, urednice, *All Work and No Pay: Women, Housework and the Wages Due!* (Bristol, England: Falling Wall Press, 1975), str. 18.
- ²¹² Mariarosa Dalla Costa i Selma James, *The Power of Women and the Subversion of the Community* (Bristol, England: Falling Wall Press, 1973).
- ²¹³ Isto, str. 28.
- ²¹⁴ Mary Inman, *In Woman's Defense* (Los Angeles: Committee to Organize Advancement of Women, 1940). Vidi također Inman, *The Two Forms of Production Under Capitalism* (Long Beach, Cal: objavio autor, 1964)
- ²¹⁵ Margaret Benston, "The Political Economy of Women's Liberation", *Monthly Review*, Vol. XXI, br. 4 (rujan, 1969)

stanu ekspertne u domaćinstvu. Poput svojih bijelih daničkih sestara, koje također nose dvostruki teret rada za život i usluživanja muževa i djece, Crne žene trebale su predah od ovih opresivnih nedaća dugo, dugo vremena.

Za Crne žene i njihove radničke sestre danas, ideja da se teret kućnog rada i brige o djeci može s njihovih ramena premjestiti na ramena društva čini jednu od radikalnih tajni ženskog oslobođenja. Briga o djeci trebala bi biti socijalizirana, priprema hrane trebala bi biti socijalizirana, kućni rad trebao bi biti industrijaliziran – a sve ove usluge trebale bi biti dostupne radničkoj klasi.

Nedostatak, ili bolje rečeno izostanak javne diskusije o izvedivosti transformacije kućnog rada svjedoči o zasljepljujućoj moći buržoaske ideologije. Čak i nije riječ o tome da ženske kućanske uloge nisu stekle nikakvu pozornost. Upravo suprotno, suvremeniji ženski pokret predstavio je kućanski rad kao esencijalni sastojak ženske potlačenosti. U mnogo kapitalističkih država postoje pokreti koji se primarno bave položajem kućanica. Stigavši do zaključka da je kućanski rad degradirajući i opresivan prvenstveno stoga što je *neplaćeni* rad, ovaj pokret je istaknuo zahtjev njegova plaćanja. Tjedne vladine isplate, tvrde aktivisti ovih pokreta, ključu su poboljšanja statusa kućanica i društvenog položaja žena generalno.

Pokret za plaćanje kućanskog rada pojavio se u Italiji gdje su prve javne demonstracije održane u ožujku 1974. Obraćajući se okupljenim prosvjednicima u Mestreu jedna od govornica je rekla:

"Polovica svjetske populacije je neplaćena – to je najveća klasna kontradikcija od svih! A to je naša borba za plaće u kućanskom radu. To je strateški zahtjev; trenutno to je najrevolucionarniji zahtjev za čitavu radničku klasu. Ako pobijedimo, klasa će pobijediti, ako izgubimo, klasa će izgubiti"²¹¹.

Sudeći prema strategiji ovog pokreta, u plaćama leži ključ emancipacije kućanica, a sam zahtjev je predstavljen kao centralni fokus kampanje za generalno žensko oslobođenje. Štoviše, borba kućanica za plaće smišljena je kao središnje pitanje čitave radničke klase.

Teorijski korijeni pokreta za plaćanje kućanskog rada mogu se pronaći u eseju Mariarose Dalla Coste "Žene i subverzivnost zajednice"²¹². U tom tekstu Dalla Co-

sta se zalaže za redefiniciju kućanskog rada temeljenu na njezinoj tezi kako je privatni karakter kućanskih usluga zapravo iluzija.

Dalla Costa smatra kako kućanica prividno služi privatnim potrebama svojeg muža i djece, ali stvari dobitnici njezinih usluga jesu poslodavac njezina muža te budući poslodavci njezine djece.

"(Žene) su izolirane u kući, prisiljene da obavljaju rad koji se smatra nestručnim, rad rađanja, odgajanja, discipliniranja i služenja radniku za proizvodnju. Njezina uloga u ciklusu proizvodnje ostajala je nevidljiva jer je vidljiv jedino produkt njezina rada – radnik"²¹³.

Zahtjev za plaćanje kućanica temelji se na prepostavci da one proizvode robu koja je važna i vrijedna kao i robe koje njihovi muževi proizvode na poslu. Prihvatajući logiku Dalla Coste, pokret za plaćanje kućanskog rada definira kućanice kao tvorkinje radne snage koju članovi njihovih obitelji prodaju na kapitalističkom tržištu.

Dalla Costa nije prva teoretičarka koja je ponudila ovaku analizu ženske potlačenosti. Mary Inman u *In Woman's Defense*²¹⁴ 1940. i Margaret Benston u *The Political Economy of Women's Liberation*²¹⁵ 1969. definiraju kućanski rad na način da utvrđuju žene kao posebnu klasu radnika izrabiljivih u kapitalizmu pod imenom "kućanice". Ne može se negirati kako kreativna, odgajateljska i domaćinska uloga žena omogućuje članovima njihovih obitelji da rade, tj. da razmjenjuju svoju radnu snagu za plaće. Ali znači li to automatski da žene generalno, bez obzira na klasu i rasu, mogu biti fundamentalno definirane svojim kućanskim funkcijama? Znači li to automatski da su kućanice zapravo tajne radnice unutar kapitalističkog procesa proizvodnje?

Ako je industrijska revolucija rezultirala u strukturnom odvajanju kućne ekonomije od javne ekonomije, onda kućanski rad ne može biti definiran kao integralna komponenta kapitalističke proizvodnje. Prije će biti da je povezana sa proizvodnjom kao *preduvjet*. Poslodavca ne zanima na koji se način radna snaga proizvodi i održava, već ga samo zanima je li dostupna i sposobna da generira profit. Drugim riječima, proces kapitalističke proizvodnje prepostavlja postojanje trupa iskoristivih radnika.

"Nadopuna radne snage nije dio procesa društvene proizvodnje već njegov preduvjet. Odvija se *izvan* radnog procesa. Njezina funkcija je održavanje ljudskog postojanja što je ultimativna svrha proizvodnje u svim društvima"²¹⁶.

U južnoafričkom društvu u kojem je rasizam odvukao ekonomsku eksploraciju do najbrutalnijih granica, kapitalistička ekonomija iznevjeruje svoju strukturu odvojenost od kućnog života na karakteristično nasilan način. Društveni arhitekti Apartheida jednostavno su odlučili da Crnačka radna snaga donosi viši profit kada je kućanski život potpuno odbačen. Na Crne muškarce gleda se kao na radne jedinice čiji ih proizvodni potencijal čini vrijednim za kapitalističku klasu. Ali njihove žene i djeca su

"suvišni privjesci – neproduktivne, žene nisu ništa više od dodatka kreativnim kapacitetima radnih jedinica Crnih muškaraca"²¹⁷.

Ovakva karakterizacija afričkih žena kao "suvišnih privjesaka" teško da je metafora. Prema južnoafričkom zakonu, nezaposlenim Crnim ženama zabranjen je ulazak u bjelačka područja (što je 87 posto zemlje!), a, u većini slučajeva, i u gradove gdje njihovi muževi žive i rade.

Zagovornici Apartheida smatraju da je Crnački kućanski život u industrijskim centrima Južne Afrike suvišan i neprofitabilan. Ali ga vide i kao prijetnju.

"Vladini službenici boje se da bi prisutnost kućanica u gradovima mogla dovesti do uspostave stabilne Crnačke populacije"²¹⁸.

Konsolidacija afričkih obitelji u industrijaliziranim gradovima doživljava se kao prijetnja jer bi kućanski život mogao postati baza pojačanog ustanka protiv Apartheida. U tome nedvojbeno leži razlog zašto velik broj Crnih žena koje imaju boravišnu dozvolu u bjelačkim područjima mora živjeti u spolno segregacijskim hostelima. U tim projektima žive i oženjene i neoženjene žene. U takvim je hostelima obiteljski život strogog zabranjen – muževi i žene se ne mogu posjećivati, a ni djeca ne mogu posjećivati majke i očeve²¹⁹.

Intenzivni napad na Crne žene u Južnoj Africi već je uzeo maha jer se svega 28.2 posto žena trenutno odlu-

čuje za brak.²²⁰ Zbog ekonomske svrhovitosti i političke sigurnosti Apartheid nagriza Crnački kućanski život, s očitim ciljem njegova potpunog uništenja. Južnoafrički kapitalizam stoga besramno pokazuje opseg do kojeg je kapitalistička ekonomija potpuno ovisna o kućanskom radu.

Namjerna razgradnja obiteljskog života u Južnoj Africi ne bi se mogla poduzimati od strane vlade ukoliko su ženske kućanske usluge doista esencijalna sastavnica najamnog rada u kapitalizmu. Odbacivanje kućanskog rada u južnoafričkoj verziji kapitalizma posljedica je odvajanja privatne kućne ekonomije i javnog procesa proizvodnje koji karakterizira kapitalističko društvo u cjelini. Uzaludno je tvrditi da se na temelju unutarnje logike kapitalizma ženama trebaju isplaćivati plaće za kućanski rad.

Uzveši u obzir da je teorija koja zahtijeva plaće u kućanstvu puna rupa, ne bi li svejedno bilo politički poželjno da se inzistira na plaćanju kućanica? Ne bi li se mogao prizvati moralni imperativ da se ženama isplate sati koje posvećuju kućanskom radu? Ideja plaća za kućanice vjerojatno bi mnogim ženama zvučala dosta privlačno. Ali ta privlačnost bila bi vjerojatno kratkotrajna. Koliko bi se tih žena doista bilo spremno pomiriti sa umrtvjujućim, beskrajnim kućanskim zadacima za plaću? Bi li plaća izmijenila činjenicu koju je istaknuo Lenjin, da

"sitni kućanski rad slama, davi, zaglupljuje i degradiра (žene), veže je lancima za kuhinju i dječju sobu, te rasipa njezin rad na barbarski neproduktivnu, sitničavu, zaglupljujuću i slamajuću šljaku"²²¹.

Čini se da bi vladine isplate kućanicama dodatno ozakonile ovo kućansko ropstvo.

Nije li implicitna kritika na račun pokreta za plaćanje kućanskog rada činjenica da žene na socijalnoj pomoći rijetko traže kompenzaciju za održavanje doma. Umjesto "plaća za kućanski rad", "zajamčeni godišnji prihodi za sve" jest slogan artikulacije neposredne alternative koju one najčešće predlažu dehumanizacijskom sustavu socijalne pomoći. Dugoročno one žele poslove i pristupačne usluge brige o djeci. Zajamčeni godišnji prihodi stoga funkcioniraju kao osiguranje za nezaposlenost do stvaranja više adekvatno plaćenih poslova skupsa sa subvencioniranim sustavom brige o djeci.

²¹⁶ "On the Economic Status of the Housewife". Komentar urednika u Political Affairs, vol. LIII, br.3 (ožujak, 1974), str.4.

²¹⁷ Hilda Bernstein, *For Their Triumphs and For Their Tears: Women in Apartheid South Africa* (London: International Defence and Aid Fund, 1975), str. 13.

²¹⁸ Elizabeth Landis, "Apartheid and the Disabilities of Black Women in South Africa", *Objective: Justice*, vol. VII, br. 1 (siječanj–ožujak, 1975), str.6. Dijelovi ovog teksta objavljeni su u *Free-domways*, vol. XV, br.4, 1975.

²¹⁹ Bernstein, op.cit, str.33.

²²⁰ Landis, op.cit, str.6.

²²¹ V.I. Lenin, "A Great Beginning", pamflet objavljen u srpnju 1919. Citiran u Collected Works, vol.29 (Moskva: Progress Publishers, 1966), str. 429.

- 222 Objavljeno u Sjedinjenim Državama pod nazivom Black Girl.
 223 Jackson, op.cit, str. 236-237.
 224 Victor Perlo, *Economics of Racism U.S.A., Roots of Black Inequality* (New York: International Publishers, 1975), str. 24.
 225 Staples, *The Black Woman in America*, str. 27.
 226 Daily World, 26. srpnja 1977, str.9.
 227 Dalla Costa i James, op.cit, str. 40.

Iskustva jedne druge skupine žena otkrivaju problematičnu prirodu strategije "plaća za kućanski rad". Čistačice, domaćice, sluškinje – to su žene koje znaju bolje od svih što znači primati plaću za kućni rad. Njihove tragične teškoće briljantno su prikazane u filmu *La Noire de*²²²... Ousmane Sembenea. Glavni lik u filmu je mlada Senegalka koja, nakon potrage za poslom, postaje odgajateljica u francuskoj obitelji u Dakaru. Kada se obitelji odluči vratiti u Francusku ona seli s njima puna entuzijazma. Međutim, kada stignu u Francusku ona shvaća da njezina odgovornost nije samo odgoj djece, već i kuhanje, čišćenje, pranje i ostali kućanski poslovi. Uskoro njezin početni entuzijazam zamjenjuje depresija – toliko duboka da ona odbija plaću koju joj nudi poslodavac. Plaća ne može biti kompenzacija za njezin robovski položaj. Bez sredstava da se vrati u Senegal, ona se u navali očaja odlučuje na samoubojstvo usred sudbine beskonačnog kuhanja, brisanja, metenja, ribanja...

U Sjedinjenim Državama nebije žene – a pogotovo Crne žene – primaju plaću za kućni rad već desetljećima. Dok je 1910. više od polovice Crnih žena radilo izvan svojih domova, trećina njih bila je zaposlena u domaćinstvu. Do 1920. više od polovice svih zaposlenih bile su sluškinje, a do 1930. tri od pet²²³. Jedna od posljedica drastičnog preokreta u ženskom zaposlenju tijekom Drugog svjetskog rata bio je dugo očekivani pad broja Crnih domaćica. Međutim, 1960. je trećina svih zaposlenih Crnih žena još uvijek bila vezana uz svoja tradicionalna zanimanja²²⁴. Tek kada su Crnim ženama postali dostupni klerikalni poslovi, postotak Crnih žena u domaćinstvu krenuo je silaznom putanjom. Današnje statistike pokazuju oko 13 posto²²⁵.

Iscrpljujuće kućanske obaveze žena generalno pružaju sraman dokaz moći seksizma. Zbog nadodanog upliva rasizma ogroman broj Crnih žena morao je, uz obavljanje kućanskih poslova u svojoj kući, obavljati iste zadatke i u kućama drugih žena. A često se zbivalo da su zahtjevi posla u kućama bijelih žena tjerali Crne žene da zanemaruju svoj vlastiti dom i djecu. Kao plaćene domaćice, zvalo ih se da budu surrogat žene i majke u milijunima bjelačkih domova.

Tijekom svojih pedesetogodišnjih organizacijskih napora domaćice su pokušavale redefinirati svoj rad odbacivanjem uloga surrogat domaćica. Poslovi domaćica su beskrajni i nedefinirani. One su prvo tražile jasno utvrđivanje poslova koje trebaju obavljati. Samo ime je-

dno od najvećih sindikata domaćica danas – Household Technicians of America – naglašava njihovo odbijanje da služe kao surrogat domaćice čiji je posao "samo domaćinstvo". Dokle god domaćice ostaju u sjeni kućnice, nastavit će primati plaće koje su bliže džeparcu domaćice nego radničkoj plaći. Prema National Committee on Household Employment prosječna stalno zaposlena kućanska tehničarka zaradila je 1976. svega 2732 dolara, dok su dvije trećine njih zaradile ispod 2000 dolara²²⁶. Iako se nekoliko godina ranije zakon o minimalnoj plaći protegnuo i na domaćice, 1976. je zapanjujućih 40 posto njih još uvijek ostalo debelo potplaćeno. Pokret za plaćanje kućanskog rada pretpostavlja da bi plaćanjem kućanica porastao i njihov društveni status. Ali prilično drukčije govori dugogodišnja borba plaćenih kućanskih radnica čiji su radni uvjeti mizerniji nego kod bilo koje druge grupe radnika u kapitalizmu.

Preko 50 posto svih žena u SAD-u danas radi za život te sačinjava 41 posto radne snage u zemlji. Pa opet, bezbroj žena trenutno ne može pronaći dostojanstven posao. Poput rasizma, i seksizam služi kao jedno od velikih opravdanja visoke stope ženske nezaposlenosti. Mnoge žene su "samo kućanice" jer su u stvarnosti nezaposlene radnice. Ne može li se stoga uloga "samo kućanice" najefikasnije pobijati upravo zahtijevanjem poslova jednakih muškim poslovima te traženjem socijalnih usluga (brige o djeci npr.) i radnih prava (porodiljnih dopusta itd.), čime će se omogućiti još većem broju žena da rade izvan kuće?

Pokret za plaćanje kućanskog rada obeshrabruje žene od traženja poslova rezonirajući kako "robovanje na proizvodnoj traci nije oslobođenje od robovanja pred kuhinjskim sudoperom"²²⁷. Svejedno, glasnogovornici kampanje tvrde kako ne zagovaraju utamničenje žena u izoliranoj okolini svojih domova. Kažu kako odbijanjem rada na kapitalističkom tržištu oni ne žele da se vječna odgovornost za kućanski rad prebaci na žene. Kao što je rekla i američka predstavnica ovog pokreta:

"...nas ne zanima da naš rad učinimo efikasnijim i produktivnijim za kapital. Nas zanima da naš rad reduciramo i ultimativno odbacimo. Ali dokle god radimo u kućama za ništa, nikoga nije briga koliko dugo i naporno radimo. Kapital uvodi naprednu tehnologiju kojom se režu troškovi proizvodnje jedino nakon što se radničkoj klasi dignu plaće. Jedino ako učinimo

naš rad skupljim (tj. jedino ako više ne bude ekonomičan), kapital će "otkriti" tehnologiju da ga reducira. Ovako često moramo raditi i drugu smjenu kako bismo si priuštili perilicu suda koja skraćuje naš kućanski rad²²⁸.

Jednom kada žene dosegnu pravo na plaćanje svojeg rada moći će i povisiti zahtjeve za veće plaće, čime će natjerati kapitaliste da industrijaliziraju kućni rad. Je li ovo konkretna strategija ženskog oslobođenja ili neostvarivisan?

Kako bi žene trebale voditi inicijalnu borbu za plaće? Dalla Costa zagovara *štrajk kućanica*:

"Moramo odbaciti dom jer se želimo ujediniti s drugim ženama u borbi protiv svih situacija koje prepostavljaju ženski ostanak u kući...Napuštanje doma je već jedan oblik borbe jer bi socijalne usluge koje obavljamo tamo prestale biti izvršavane u tim uvjetima"²²⁹.

Ali ukoliko bi žene napustile dom, gdje bi otiske? Kako će se ujediniti s drugim ženama? Hoće li doista napustiti domove motivirane isključivo željom da protestiraju protiv kućnog rada? Nije li realnije pozvati žene da "napuste domove" u potrazi za poslovima ili barem sudjelovati u masovnoj kampanji za dostoјanstvene poslove za žene? Dakako, rad pod uvjetima kapitalizma jest brutalan. Dakako, taj rad nije kreativan i otuđuje. Ipak, ostaje činjenica da se na radnim mjestima žene mogu ujediniti sa svojim sestrama, kao i sa svojom braćom, s ciljem izazivanja kapitala na samom mjestu proizvodnje. Kao radnice i militantne aktivistkinje u radničkom pokretu žene mogu generirati stvarnu snagu da se bore protiv glavnog uporišta i uživatelja seksizma – monopolističkog kapitalističkog sistema.

Osim što malo čini po pitanju pružanja dugoročnih rješenja za probleme ženske potlačenosti, strategija plaća za kućanski rad ne adresira ni sadržajno dubinsko nezadovoljstvo suvremenih kućanica. Recentne sociološke studije pokazuju da su kućanice danas više frustrirane svojim životima nego ikad prije. Kada je Ann Oakley radila intervju za svoju knjigu *The Sociology of Housework*²³⁰, otkrila je da i kućanice koje su na prvu bile neopterećene svojim kućanskim radom s vremenom iskazuju duboko nezadovoljstvo. Ove rečenice izgovorila je žena koja je radila u tvornici:

"(Volite li kućanski rad?) Nemam ništa protiv njega... vjerojatno zato jer se ne bavim njime cijeli dan. Idem na posao, a kućanskim radom se bavim tek polovicu dana. Da ga obavljam cijeli dan, ne bih ga voljela – ženski rad nikad ne završava, žena uvijek nešto radi – čak i prije polaska u krevet, imaš nešto za napraviti – isprazniti pepeljare, oprati nekoliko čaša. Još uvijek radiš. Isto je svaki dan; ne možeš reći da to ne želiš uraditi jer moraš – kao spremanje jela: mora se napraviti jer u suprotnom djeca neće jesti...vjerojatno se navikneš na to i radiš to automatski...sretnija sam na poslu nego kući.

(Što je po vama najgore oko položaja kućanice?) Vjerojatno ima dana kada ustaneš i osjećaš da moraš raditi iste stvari – dosadi ti, zapela si u istoj rutini. Svaka iskrena kućanica će vam reći da se osjeća kao da radi težak posao – svaka ujutro pomisli "joj ne, danas imam za uraditi iste stvari dok ne legnem navečer u krevet". Raditi iste stvari – to je dosada²³¹".

Bi li plaće umanjile ovu dosadu? Ova žena bi svakako odgovorila ne. Stalna kućanica ispričala je Oakley o odvratnoj prirodi kućanskog rada:

"Vjerojatno najgora stvar jest što morate obaviti posao jer ste u kući. Iako imam opciju da ne obavim posao, osjećam da to ne mogu jer osjećam da ga *moram* obaviti²³²."

Po svoj prilici, primanje plaće za obavljanje ovog rada samo bi pogoršalo opsesiju ove žene.

Oakley je stigla do zaključka da kućanski rad – posbice kad je to jedini posao – toliko temeljito izjeda žensku osobnost da kućanica postaje nerazlučiva od svojeg posla.

"Kućanica jest njezin posao: odvajanje subjektivnog i objektivnog elementa je intrinzično mnogo teže²³³."

Psihološka posljedica je često tragično zakržljala osobnost proganjana osjećajem inferiornosti. Teško da bi psihološko oslobođenje moglo biti ostvarivo jednostavnim plaćanjem kućanica.

Druge sociološke studije potvrdile su akutno razočaranje suvremenih kućanica. Kada je Myra Ferree²³⁴ intervjuirala preko stotinu žena u radničkoj zajednici kraj

228 Pat Sweeney, "Wages for Housework: The Strategy for Women's Liberation", *Heresies*, siječanj, 1977, str. 104.

229 Dalla Costa i James, op.cit, str. 41.

230 Ann Oakley, *The Sociology of Housework* (New York: Pantheon Books, 1974).

231 Isto, str. 65.

232 Isto, str. 44.

233 Isto, str. 53.

234 Psychology Today, vol.X, br.4 (rujan, 1976), str. 76.

Boston, "gotovo dvostruko više kućanica nego zaposlenih žena iskazalo je nezadovoljstvo svojim životom". Većina radnica nije imala poslove koji su ih ispunjavali: bile su to konobarice, tvorničke radnice, daktilografkinje, radnice u supermarketima itd. Pa ipak, sama mogućnost da napustite izolaciju svojih domova, "izlaženje i viđanje drugih ljudi", njima je bila važna poput njihovih plaća. Bi li kućanice koje osjećaju kako ih "ostanak u kući izluđuje" pozdravile ideju da ih se plaća da se izluđuju? Jedna žena se potužila da je "ostanak u kući cijeli dan jednak boravku u zatvoru" – bi li plaće srušile zidove njezinog zatvora? Jedini realni bijeg iz ovog zatvora jest potraga za poslom izvan kuće.

Svaka američka žena, od više od 50 posto njih koje danas rade, jest moćan argument za olakšanje tereta kućanskog rada. Zapravo, neki kapitalisti su već počeli eksplorirati nove historijske potrebe žena da se emancipiraju od uloga kućanica. McDonald's i Kentucky Fried Chicken svjedoče činjenici da više žena na poslu znači manje obroka spremljenih u kući. Koliko god neukusna i nehranjiva ta hrana bila, kolika god eksploracija radnica bila, ove fast food operacije skreću pozornost na nadolazeću zastarjelost kućanica. Dakako, potrebne su nove društvene institucije koje će osigurati pravilnu podjelu starih obaveza kućanica. Ovaj izazov proizlazi iz rastućeg broja žena u redovima radničke klase. Zahtjev

za univerzalnu i subvencioniranu brigu o djeci jest direktna posljedica rastućeg broja zaposlenih majki. A što se više žena organizira oko zahtjeva za više poslova – na temelju pune jednakosti s poslovima muškaraca – postavljat će se i ozbiljna pitanja o budućoj održivosti ženskih kućanskih dužnosti. Može biti da "robovanje na proizvodnoj traci" nije samo po sebi "oslobodenje od kuhinjskog sudopera", ali proizvodna traka je ženama nedvojbeno najmoćniji poticaj da izvrše pritisak prema eliminaciji kućnog ropstva.

Napuštanje kućanskog rada kao privatne odgovornosti individualnih žena jest jasan strateški cilj ženskog oslobođenja. Međutim, socijalizacija kućanskog rada – uključujući pripremu obroka i brigu o djeci – prepostavlja i kraj carstva profita nad ekonomijom. Jedini značajni koraci prema ukidanju kućnog ropstva poduzeti su u postojećim socijalističkim državama. Štoviše, kampanje za poslove izjednačene s poslovima muškaraca kombinirane sa zahtjevima za subvencioniranom brigom o djeci u kapitalizmu sadržavaju eksplozivni revolucionarni potencijal. Ovakva strategija dovodi u pitanje održivost monopolističkog kapitalizma i mora ultimativno voditi u smjeru socijalizma.

Preveo Luka Resanović

iz knjige *Women, Race and Class* Angele Davis

DAVIS, ANGELA
Žene, rasa i klasa

MALCOLM X

Glasački listić ili metak

MALCOLM X

Glasački listić ili metak

Cleveland, Ohio
3. travnja 1964.

NAPOMENA: Audio verzija razlikuje se od teksta pred nama. Audio verzija je govor kojeg je Malcolm X održao u Detroitu 12. travnja 1964. Transkript snimljenog govora bit će dostupan u skorijoj budućnosti.

Gospodine predsjedavajući, brate Lomax, braćo i sestre, prijatelji i neprijatelji: jednostavno ne vjerujem da su svi ovdje prisutni prijatelji pa ne želim nikoga izostaviti. Koliko mogu razumjeti, večeras se postavlja pitanje "revolt Crnaca – kamo dalje"? ili "što dalje"?". Po mojem skromnom razumijevanju, ili idemo u smjeru glasačkog listića ili u smjeru metka.

Prije nego što pokušamo pojasniti što mislimo pod glasački listić ili metak, volio bih razjasniti nešto. Još uvijek sam musliman; moja religija je još uvijek islam. To je moje osobno vjerovanje. Kao što je Adam Clayton Powell kršćanski svećenik na čelu abesinijske baptističke crkve u New Yorku, ali istovremeno sudjeluje u političkim borbama za prava Crnaca u ovoj zemlji; Martin Luther King je kršćanski svećenik u Atlanti u Georgiji, na čelu druge organizacije koja se bori za građanska prava Crnaca u ovoj zemlji; a velečasni Galamison, za kojeg vjerujem da ste čuli, je još jedan kršćanski svećenik u New Yorku koji je duboko uključen u školske bojkote zbog eliminacije segregacije u obrazovanju; ja sam također svećenik, ne kršćanski već muslimanski; vjerujem u akciju na svim frontovima, svim potrebnim sredstvima.

Iako sam još uvijek musliman, nisam došao večeras diskutirati o svojoj religiji. Nisam ovdje da pokušam promijeniti vašu religiju. Nisam ovdje da raspravljamo o stvarima u kojima se razlikujemo jer je vrijeme da zatomimo svoje različitosti i shvatimo da je za nas najbolje da prvo spoznamo zajedničke probleme, koji su pakleni bez obzira jeste li baptist, metodist, musliman ili nacionalist. Bili vi obrazovani ili nepismeni, živjeli na bulevaru ili u aleji, prolazit će te kroz pakao poput mene. Svi smo u istom škripcu i stradat ćemo od istog čovjeka. Igrom slučaja taj čovjek je bijelac. Svi smo u ovoj zemlji patili od političke opresije bijelog čovjeka, ekonomске eksploracije bijelog čovjeka te društvene degradacije u rukama bijelog čovjeka.

Ovo što govorimo ne znači da smo protiv bijelaca, ali znači da smo protiv eksploracije, degradacije i opresije. A ukoliko bijelac ne želi da budemo protiv njega, neka nas prestane tlačiti, eksplorirati i degradirati. Bili mi kršćani, muslimani, nacionalisti, agnostici ili ateisti, moramo naučiti da zatomimo različitosti među nama. Ako postoje razlike među nama, neka ostanu u ormariima; kada izlazimo van, nemojmo međusobno raspra-

vljati dok ne raspravimo do kraja sa čovjekom. Pokojni predsjednik Kennedy mogao je sjesti za stol za Hruščovom i dogovoriti razmjenu nekog žita, a mi sigurno imamo međusobno više toga zajedničkog nego što su imali Kennedy i Hruščov.

Ukoliko ubrzo nešto ne poduzmemo, složit ćete se da ćemo morati birati između glasačkog listića i metka. U 1964. je ili jedno ili drugo. Nije stvar u tome da vrijeme curi – vrijeme je već iscurilo!

1964. prijeti da postane najeksplozivnija godina kojoj je Amerika ikad svjedočila. Najeksplozivnija godina. Zašto? To je također i politička godina. Godina u kojoj će se svi bijeli političari vratiti u takozvane Crnačke zajednice kako bi obmanjivali i vas i mene za pokoji glas. Godina kada će se svi politički lopovi vratiti u naše zajednice sa svojim lažnim obećanjima, graditi naše nade za nova razočaranja, sa svojim varanjima i izdajama, sa lažnim obećanjima koja ne namjeravaju održati. Hraneći nezadovoljstvo, oni mogu stvari odvesti samo do eksplozije; a mi danas u Americi imamo tip Crnog čovjeka koji –ispričavam se, brate Lomax—više neće pognuti glavu.

Nemojte da vas uvjeravaju kako su šanse protiv vas. Ako vas unovače, šalju vas u Koreju gdje ćete se morati suočiti sa 800 milijuna Kineza. Ako možete biti hrabi tamo možete biti i ovdje. Tamošnje šanse nisu velike kao ovdašnje. A ukoliko se borite ovdje barem ćete znati zašto se borite.

Ja nisam političar, nisam ni student politike; ustvari, nisam student ničega. Nisam demokrat. Nisam republikanac, čak se ne smatram ni Amerikancem. Da smo vi ili ja Amerikanci, ne bi bilo problema. Bljedoliki koji su tek sišli s broda već su Amerikanci; Poljaci su već Amerikanci, talijanski prognanici već su Amerikanci. Sve što dolazi iz Europe plavih očiju već je Amerikanac. A koliko god dugo vi ili ja bili ovdje, još uvjek nismo Amerikanci.

Jedan sam od onih ljudi koji se ne vole zavaravati. Ne mislim sjediti za vašim stolom i gledati vas kako jete, pri čemu je moj tanjur prazan, a onda to nazivati večerom. Sjedenje za stolom nije večera ako na tanjuru nemate ništa. Boravak u Americi ne čini vas Amerikancem. Rođenje u Americi ne čini vas Amerikancem. Da ste rođenjem postali Amerikanac, ne bi vam trebalo zakonodavstvo, ne bi vam trebali amandmani na Ustav; ne biste se sada suočavali sa opstrukcijama građanskih pra-

va u Washingtonu DC. Ne trebaju izglasati zakon o građanskim pravima kako bi Poljak postao Amerikanac.

Ne, ja nisam Amerikanac. Ja sam jedan od 22 milijuna Crnih ljudi koji su žrtve amerikanizma. Jedan od 22 milijuna Crnih ljudi koji su žrtve demokracije, odnosno prikivenog licemjerja. Prema tome, ja pred vama ne govorim kao Amerikanac ili patriot ili mahač zastavama – ne. Govorim kao žrtva ovog američkog sistema. I Ameriku vidim kroz oči žrtve. Ne vidim nikakav američki san; vidim američku noćnu moru.

Tih 22 milijuna se bude. Oči im se širom otvaraju. Uviđaju stvari koje su samo gledali. Postaju politički zreli. Shvaćaju da dolaze novi politički trendovi od jedne obale do druge. Kako uviđaju te nove političke trenove, moguće je da uviđaju kako su nakon svakih izbora ponovna prebrojavanja jer je utrka toliko tjesna. U Massachusettsu su morali ponovno prebrojavati da vide tko će biti guverner, bilo je toliko tjesno. Isto je bilo u Rhode Islandu, Minnesoti te mnogim drugim dijelovima zemlje. Isto je bilo kad su se Kennedy i Nixon kandidirali za predsjednika. Bilo je toliko tjesno da su morali prebrojavati opet. A što sve to znači? Kada su bijelci podjednako podijeljeni, a Crni ljudi imaju svoje glasove, upravo je na njima da odluče tko će sjediti u Bijeloj kući, a tko će biti u kućici za pse.

Upravo su glasovi Crnaca smjestili trenutnu administraciju u Washington D.C. Vaš glas, vaš glupi glas, vaš neupućeni glas, vaš potrošeni glas smjestio je u Washington D.C. administraciju koja je spremna gurati bilo kakav zakon, a onda ga kasnije opstruirati. A naši vođe imaju obraza pljeskati i govoriti nam o napretku kojeg postižemo. Koliko dobrog predsjednika imamo. Ako nije bio dobar u Teksasu sigurno ne može biti dobar ni u Washingtonu D.C. Jer Teksas je država linča. U istom je rangu kao i Mississippi, bez razlike; samo što vas u Teksasu linčuju sa akcentom iz Teksasa, a u Mississippiju sa akcentom iz Mississippija. A ovi Crnački lideri imaju smjelosti da u Bijeloj kući piju kavu sa Teksašanicom, sa južnačkim gorštakom, a onda pred nas izlaze i govore kako će nam sada biti bolje jer je on s Juga, jer on zna kako postupati s Južnjacima. Kakva je to logika? Ne ka Eastland bude predsjednik, pa i on je s Juga. On će bojiti se postupati s njima nego Johnson.

Trenutno u Zastupničkom domu sjedi 257 demokrata naspram svega 177 republikanaca. Imaju dvije trećine glasova. Zašto ne izglasaju nešto što će pomoći

MALCOLM X
Glasački listić ili metak

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

vama i meni? U Senatu sjedi 67 demokratskih senatora. Samo 33 republikanca. Demokrati imaju sredenu vladu, a vi ste im je sredili. A što su vam dali zauzvrat? Četiri godine vlasti i tek sada provode pripreme za neki zakon o građanskim pravima. Tek sada planiraju sjesti i igrati se s vama čitavo ljeto, što je ista stara prevarantska igra. Svi oni tajno surađuju. Ukoliko mislite da ne surađuju tajno, uzmite samo Richarda Russella, čovjeka iz Georgije koji je na čelu opstrukcije građanskih prava. Kada je Johnson postao predsjednik, prvi čovjek kojeg je tražio bio je "Dicky" – toliko su bliski. To je njegov dečko, njegov kompanjon. Ali igraju tu staru prevarantsku igru. Prvi vas uvjeri da je za vas, dok je drugi blago protiv vas, pa prvi nikad ne mora održati svoje obećanje.

Prema tome, vrijeme je da se 1964. probudimo. I kada vidite da spremaju takvu urotu, dajte im do znanja da su vaše oči otvorene. Ili glasački listić ili metak. Glasački listić ili metak. Ukoliko se bojite koristiti takav izraz, trebali biste otici natrag na polje pamuka; trebali biste otici natrag u aleju. Oni dobivaju Crnačke glasove, a nakon što ih dobiju, Crnci zauzvrat ne dobivaju ništa. Otkad su zasjeli u Washington D.C. dali su nekim važnim Crncima neke važne poslove, to je sve. Tim velikim Crncima nisu trebali ti važni poslovi, oni su već imali poslove. To je kamuflaža, prevara, izdaja, namještanje izloga. Ne pokušavam maknuti s vlasti demokrate radi republikanaca. Njima ću se posvetiti za minutu. Međutim, istina je; vi postavljate demokrate na prvo mjesto, a oni vas na zadnje.

Gledajte na stvari kakve jesu. Kakve alibije koriste s obzirom da kontroliraju Kongres i Senat? Kakav alibi koriste kada vi i ja pitamo "kada ćete održati svoja obećanja"? Krive "dixiekrate". Tko je dixiekrat? Demokrat. Dixiekrat je prerušeni demokrat. Čelnik demokrata također je čelnik dixiekrata jer su dixiekrati dio Demokratske stranke. Demokrati nikad nisu izbacili dixiekrate iz stranke. Jednom prilikom dixiekrati su se osokolili, ali ih demokrati nisu izbacili. Zamislite, ti nižera-zredni južnački segregacionisti su poklopili sjevernjačke demokrate, ali ih ovi nikad nisu izbacili. Ne, gledajte na tu stvar kakva uistinu i jest. Igrali su prevarantsku igru, političku prevarantsku igru, a vi i ja smo u sredini. Vrijeme je da se mi probudimo i pogledamo stvari kakve jesu i pokušamo ih razumjeti kakve jesu; a onda se možemo i baviti stvarima kakve jesu.

Dixiekrati u Washingtonu D.C. kontroliraju ključne komitete koji upogonjuju vladu. Jedini razlog zašto ih kontroliraju jest duljina njihovog radnog staža na tim funkcijama. A jedini razlog zašto su toliko dugo na tim funkcijama jest zbog toga što u državama iz kojih dolaze Crnci ne mogu glasati. Ovo nije čak ni vlasta utemeljena na demokraciji. Nije vlasta sačinjena od poslanika ljudi. Polovica ljudi na Jugu ne može ni glasati. Eastland ne bi ni trebao biti u Washingtonu. Pola senatora i kongresmena u Washingtonu D.C. su na tim mjestima ilegalno i neustavno.

Bio sam u Washingtonu D.C. prije tjedan dana, kada su u četvrtak debatirali o tome treba li usvojiti zakon ili ne. U stražnjoj sobi Senata stoji velika karta Sjedinjenih Država, a na toj karti su prikazane lokacije Crnaca diljem zemlje. I pokazuje da su južnačke države, u kojima živi najviše Crnaca, one koje daju senatore i kongresmena koji opstruiraju zakone i bave se drugim lukavstvima kako bi spriječili Crnce da glasaju. To je žalosno. Ali nije više žalosno za nas; žalosno je za bijelog čovjeka jer će Crnci sada, kada se probude i uvide u kakvom su škripcu i u kakvoj su igri, razviti novu taktiku.

Ti senatori i kongresmeni zapravo krše ustavne amandmane koji ljudima iz određenih država ili okruga jamče pravo na glas. A sam ustav u sebi sadrži aparaturu kojom se mogu izbaciti zastupnici iz država u kojima se narušavaju prava ljudi da glasaju. Čak vam ne treba ni novi zakon. Bilo koja osoba u Kongresu koja dolazi iz države ili okruga u kojima su glasačka prava ljudi prekršena treba sada biti izbačena iz Kongresa. A kada ga izbacite uklonili ste jednu od prepreka na putu bilo kakve smislene legislative u ovoj zemlji. Zapravo, kada ih izbacite ne trebaju vam novi zakoni jer će ih zamijeniti Crnački zastupnici iz okruga i oblasti u kojima je Crni čovjek većina, a ne manjina.

Kada bi Crni čovjek u tim južnačkim državama imao puno glasačko pravo, ključni dixiekrati u Washingtonu D.C., što znači ključni demokrati u Washingtonu, izgubili bi svoja mjesta. Sama Demokratska stranka izgubila bi svoju moć. Prestala bi biti moćna stranka. Kada pogledate količinu moći bez koje bi Demokratska stranka ostala gubitkom dixiekratskog krila, ogranka ili elementa, jasno vam je zašto demokratima nije u interesu da Crnci imaju pravo glasa u državama gdje demokrati imaju potpunu moći i autoritet još od Građanskog rata. Ne možete jednostavno pripadati toj stranci bez da je analizirate.

Ponavljam, ja nisam antidemokrat, nisam antirepublikanac, nisam antiništa. Samo propitujem njihovu iskrenost te neke od strategija koje su koristili nad našim ljudima davajući im obećanja koja ne namjeravaju održati. Kada održavate demokrate na vlasti, održavate dixiekrate na vlasti. Sumnjam da će moj dobri brat Lomax to osporiti. Glas za demokrate jest glas za dixiekrate. Zato je vrijeme da 1964. vi i ja postanemo politički zreliji i shvatimo čemu služi glasački listić; što bismo trebali dobiti kad dajemo glas; i ako ne damo glas, završit ćemo u situaciji da ćemo morati dati metak. Ili glasački listić ili metak.

Na Sjeveru rade drugačije. Tamo imaju sistem predbornih smicalica, što god im to značilo. A znači da bijelac mijenja granice oblasti kada Crnci postanu prenapučeni u nekom kraju i kada počnu stjecati preveliku političku moć. Možda se pitate, "zašto cijelo vrijeme spominješ bijelog čovjeka?". Zato jer to radi bijeli čovjek. Nisam još vidio da neki Crnac mijenja granice. Njemu ne daju ni blizu granice. Bijelac to radi. I po običaju, bijelac vam se najviše smješka, tapša vas po ramenu i pretvara se da vam je prijatelj. On možda jest srdačan, ali vam nije prijatelj.

Stoga, ono na što vam u suštini želim ukazati jest ovo: vi i ja se u Americi ne suočavamo sa segregacijskom urotom, nego sa vladinom urotom. Svi koji opstruiraju su senatori – to je vlada. Svi koji muljaju u Washingtonu D.C. su kongresmeni – to je vlada. Nitko drugi vam ne postavlja blokade na putu nego ljudi koji su dio same vlade. Ista ona vlada za koju u inozemstvu ginete jest vlada koja se urotila kako bi vam uskratila glasačka prava, ekonomski mogućnosti, dostojanstveno stanovanje, dostojanstveno obrazovanje. Ne trebate niti ići kod poslodavca jer je sama američka vlada odgovorna za tlačenje, eksploraciju i degradaciju Crnih ljudi u ovoj zemlji. I trebate im to sasuti u lice. Ova vlada je iznevjerila Crnce. Ova takozvana demokracija je iznevjerila Crnce. I svi ovi bijeli liberali su definitivno iznevjerili Crnce.

I kamo dalje? Prvo, trebamo neke prijatelje. Trebamo nove saveznike. Čitavoj borbi za građanska prava potrebno je novo tumačenje, šire tumačenje. Moramo na građanska prava gledati iz drugog ugla – iznutra kao i izvana. Za one od nas čija je filozofija Crnacki nacionalizam, jedini način uključenja u borbu za građanska prava jest stvaranje novog tumačenja. Staro tumačenje nas isključuje. Držalo nas je izvan svega. Prema tome, borbi za

građanska prava dajemo novo tumačenje koje će nam omogućiti da sudjelujemo. A što se tiče Crnackih plaćenika koji su tratili naše vrijeme, okolišali i stvarali kompromise – više im nećemo dozvoliti da to rade.

Kako se možete zahvaljivati čovjeku jer vam je dao nešto što je ionako vaše? Kako mu se možete zahvaljivati jer vam je dao dio onoga što je ionako vaše? Ukoliko vam je netko dao nešto što ste već trebali imati, niste postigli nikakav napredak. To nije napredak. Volim svog brata Lomaxa koji je istaknuo da smo se vratili tamo gdje smo bili 1954. Mi nismo ni blizu gdje smo bili 1954. Mi smo iza 1954. Danas ima više segregacije nego što je bilo 1954. Ima više rasnog animoziteta, rasne mržnje i rasnog nasilja danas, 1964, nego što je bilo 1954. Gdje je napredak?

Danas se suočavamo sa situacijom gdje dolaze mladi Crnci. Ne žele slušati priče o pognutim glavama, ne. U Jacksonville su tinejdžeri bacali molotovljeve koktele. Crnci to prije nikad nisu radili. To vam pokazuje da dolazi novi način. Dolazi novo razmišljanje. Nova strategija. Ovaj mjesec će biti molotovljevi kokteli, slijedeći mjesec ručne granate, pa sljedeći nešto drugo. Bit će glasački listići ili meci. Sloboda ili smrt. Samo što će ova smrt biti recipročna. Znate li što se misli pod "recipročna"? To je jedna od riječi brata Lomaxa. Ukrao sam je od njega. Inače ne baratam velikim riječima jer se inače ne bavim velikim ljudima. Bavim se malim ljudima. Mislim da možete skupiti mnoštvo malih ljudi i poslati kvragu čitave grupe velikih ljudi. Nemaju što za izgubiti, a imaju za dobiti sve. I reči će vam: "za tango je potrebno dvoje. Kada ja krenem, krenut ćete i vi".

Crnacki nacionalisti, čija je filozofija Crnacki nacionalizam, unose novo tumačenje u čitavo značenje građanskih prava i gledaju na njih kao jednakost mogućnosti, kako je istaknuo brat Lomax. Opravdano tražimo građanska prava ukoliko to znači jednakost mogućnosti jer mi samo želimo povratiti svoje investicije. Naše majke i očevi su investirali krv i znoj. 310 godina smo u ovoj zemlji radili bez ijednog novčića zauzvrat – bez ijednog novčića. Dopuštate bijelom čovjeku da govori kako je ova zemlja bogata, ali nikad ne pomišljate kako li je postala bogata tako brzo. Postala je bogata jer ste je vi učinili bogatom.

Uzmite ljude koji su sada u publici. Oni su siromašni. Svi smo siromašni kao individue. Naša mjesečna plaća individualno ne vrijedi gotovo ništa. Ali ukoliko

MALCOLM X
Glasački listić ili metak

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

uzmete plaće svih ovdje kolektivno, ispunile bi čitavu košaru. To je mnogo bogatstva. Ako prikupite samo gođišnje plaće ljudi koji su ovdje, bit ćete bogati – bogatiji od bogatih. Kada razmotrite stvari na taj način, razmislite koliko je bogat Ujak Sam postao, i to ne uz ovu šačicu ljudi, već uz milijune Crnih ljudi. Naše majke i očevi, koji nisu radili smjene od osam sati, već od jutra do mračka za ništa, učinili su bijelog čovjeka bogatim, učinili su Ujaka Sama bogatim. To je naša investicija. To je naš doprinos, naša krv.

Ne samo da smo besplatno davali svoj rad, davali smo i svoju krv. Kad god su nas zvali u rat bili smo prvi u uniformama. Ginuli smo na svim bojištima bijelog čovjeka. Podnijeli smo više žrtve nego itko u Americi danas. Dali smo više, a dobili manje. Za nas čija je filozofija Crnački nacionalizam, građanska prava znače: "Dajte nam sada. Ne čekajte iduću godinu. Dajte nam jučer, i to nije dovoljno brzo".

Ovdje ću se zaustaviti da istaknem jednu stvar. Kada god idete za nečim što vam pripada, svatko tko vas zakida za vaša prava je kriminalac. Shvatite to. Kada god idete za nečim što je vaše nalazite se u okviru vaših legalnih prava. A svatko tko ulaže bilo kakav napor da vam oduzme ono što je vaše krši zakon, kriminalac je. To je istaknuto u odluci Vrhovnog suda koji je segregaciju stavlja van zakona.

Što znači da je segregacija protuzakonita. Što znači da je segregacija kršenje zakona. Segregacionist je kriminalac. Ne možete ga nazvati nikako drugačije. I kada demonstrirate protiv segregacije zakon je na vašoj strani. Vrhovni sud je na vašoj strani.

I sada, tko vas sprječava u provođenju zakona? Sama policija. Sa policijskim psima i pendrecima. Kada god demonstrirate protiv segregacije, bilo da je riječ o segregacijskom obrazovanju, stanovanju ili nečem drugom, zakon je na vašoj strani, a tko god vam stoji na putu više nije predstavnik zakona. Oni krše zakon; oni nisu predstavnici zakona. I kada god prosvjedujete protiv segregacije, a neki čovjek ima smjelosti da na vas pošalje policijskog psa, ubijte tog psa, ubijte ga, kažem vam, ubijte tog psa. Taman da me sutra strpaju u zatvor, kažem vam – ubijte tog psa. Tako ćete ih spriječiti. Ako bježi ljudi ne žele vidjeti tako nešto, neka poruče gradonačelniku da kaže policiji da pritegnu pse. To je sve što morate uraditi. Ako to ne uradite vi, uradit će netko drugi.

Ako ne zauzmete takav stav, vaša mala djeca će od-rasti, pogledati vas i pomisliti "sramota". Ukoliko ne zauzmete beskompromisni stav, pri čemu ne mislim na širenje nasilja, iako istovremeno ne smijete biti nenasilni osim ako se ne suočite sa nenasiljem. Ja nisam nasilan prema onima koji nisu nasilni prema meni. Ali kada postanete nasilni prema meni, postajem lud i nisam odgovoran za ono što ću učiniti. I takav bi trebao biti svaki Crnac. Kada god znate da djelujete unutar zakona, unutar svojih legalnih prava, unutar svojih moralnih prava, u skladu s pravdom, umrite za ono u što vjerujete. Ali nemojte umrijeti sami. Neka vaša smrt bude recipročna. To znači jednakost. Što vrijedi za jedne vrijedi i za druge.

Trebaju nam novi prijatelji, novi saveznici. Moramo proširiti borbu za građanska prava na višu razinu – na razinu ljudskih prava. Kada sudjelujete u borbi za građanska prava, ograničavate se na jurisdikciju Ujaka Sama, bili toga svjesni ili ne. Nitko iz inozemstva ne može govoriti u vaše ime dokle god je vaša borba isključivo borba za građanska prava. Građanska prava spadaju u domenu unutarnjih poslova ove države. Sva naša afrička, azijska i latino američka braća ne mogu otvoriti svoja usta i petljati se u unutarnje poslove Sjedinjenih Država. Dokle god su građanska prava, ostajemo u jurisdikciji Ujaka Sama.

Ujedinjeni Narodi imaju povelju o ljudskim pravima; imaju komitet koji se bavi ljudskim pravima. Možda se pitate zašto sve grozote počinjene u Africi, Mađarskoj, Aziji i Latinskoj Americi završavaju na dnevnom redu UN-a dok problemi Crnaca nikad nisu dovedeni pred UN. To je dio urote. Taj stari, varljivi plavooki liberal koji bi nam trebao biti prijatelj, koji bi trebao biti na našoj strani, podupirati našu borbu, biti u ulozi našeg savjetnika, nikada nam ne govoriti o ljudskim pravima. Drže vas zamotane u građanskim pravima. A vi toliko lajete na drvo građanskih prava da ni ne znate kako postoji i drvo ljudskih prava.

Kada borbu za građanska prava proširite na razinu ljudskih prava, slučaj Crnaca u ovoj zemlji možete iznijeti pred nacije UN-a. Možete ga iznijeti pred Opću skupštinu. Možete Ujaka Sama izvesti pred svjetski sud. Ali jedina razina na kojoj to možete uraditi jest razina ljudskih prava. Građanska prava vas zadržavaju pod njegovim restrikcijama i pod njegovom jurisdikcijom. Građanska prava vas zadržavaju u njegovom džepu. Građanska prava znače da vi tražite Ujaka Sama da vas

tretira dobro. Ljudska prava su nešto s čim ste rođeni. Ljudska prava su vaša bogomdana prava. Ljudska prava priznaju sve nacije na ovom planetu. I kada god netko krši vaša ljudska prava, možete da izvesti pred svjetski sud.

Ruke Ujaka Sama natopljene su krvlju, natopljene su krvlju Crnih ljudi u ovoj zemlji. On je licemjer broj 1 na Zemlji. On ima obraza, bogami ga ima – zamislite kako pozira kao vođa slobodnog svijeta. Slobodnog svijeta! A vi ovdje pjevate "We Shall Overcome". Proširite borbu za građanska prava na razinu ljudskih prava. Prenesite je u Ujedinjene Narode, gdje će nas podržati naša afrička braća, naša azijska braća, naša latino-američka braća, gdje 800 milijuna Kineza spremno čeka da nas podrži.

Neka svijet sazna koliko su krvave njegove ruke. Neka svijet sazna za licemjerje koje se ovdje provodi. Neka bude glasački listić ili metak. Dajte mu do znanja da mora biti glasački listić ili metak.

Kada svoj slučaj predajete u Washington D.C., predajete ga u ruke kriminalaca koji su za njega i odgovorni; kao da od vuka idete lisici. Svi oni tajno surađuju. Stvaraju političku obmanu i rade od vas glupane pred očima cijelog svijeta. Ovdje u Americi ste spremni da vas uno-vače i pošalju u inozemstvo kao limenog vojnika, a kada stignete tamo ljudi vas pitaju za što ste vi borite pa se morate crveniti. Ne, izvedite Ujaka Sama pred sud, izvedite ga pred cijeli svijet.

Pod glasačkim listićem mislim samo na slobodu. Znate li vi – i ja se ovdje ne slažem s Lomaxom – da je glasački listić važniji od dolara? Mogu li to dokazati? Mogu. Pogledajte u UN. Postoje siromašne nacije u UN-u; pa ipak te siromašne nacije se mogu ujediniti preko svoje glasačke moći i sprječiti bogate nacije u nekom potezu. Imaju jednu naciju – jedan glas, svatko ima jednak glas. I kada se ta braća iz Azije, Afrike i tamnijih dijelova Zemlje ujedine, njihova glasačka moć je dovoljna da drži Sama u šahu. Ili Rusiju u šahu. Ili neki drugi dio Zemlje u šahu. Prema tome, glasački listić je najvažniji.

Trenutno u ovoj zemlji živi 22 milijuna nas Afroamerikanaca - to jesmo mi - Afrikanci koji su u Americi. Vi niste ništa nego Afrikanci. Ništa nego Afrikanci. Ustvari, bolje biste prošli da se nazivate Afrikanci, a ne Crnci. Afrikanci ne prolaze kroz ovo što prolazite vi. Njima ne trebaju zakoni o građanskim pravima. Afrika-

nac danas može poći gdje god želi. Morate samo omotati glavu. Tako je, podite gdje god želite. Samo prestanite biti Crnci. Promjenite ime u Hoogagagooba. To će vam pokazati koliko je tupav bijeli čovjek. Imate posla sa tu-pavim čovjekom. Moj prijatelj koji je jako Crn stavio je turban na glavu i ušao u restoran u Atlanti dok je još vla-dala segregacija. Ušao je u bjelački restoran, sjeo, poslu-žili su ga i on je pitao, "što bi se dogodilo da Crnac uđe ovdje?". I sjedi on tamo, crn kao noć, ali zato jer ima omotanu glavu konobarica ga pogleda i kaže mu, "nije-dna crnčuga se ne bi usudila ući ovdje".

Dakle, imate posla sa čovjekom kojeg njegova pri-stranost i predrasude vode gubitku razuma i inteligenci-je svakoga dana. On je uplašen. On se osvrće na događa-je na Zemlji i vidi kako se njihalo okreće u vašem smje-ru. Tamni ljudi se bude. Gube strah od bijelog čovjeka. On ne pobijeđuje na nijednom mjestu gdje se danas bori. Gdje god se bori, bori se protiv nekoga vaše ili moje boje lica. I oni ga tuku. Ne može više pobijediti. Dobio je svoju posljednju bitku. Nije pobijedio u Korejskom ratu. Nije mogao. Morao je potpisati mir. To je poraz.

Kada se god Ujak Sam sa čitavom svojom mašine-rijom za ratovanje uhvatio ukoštač sa nekim rižomani-ma, izgubio je. Morao je potpisati mir. Amerika ne bi trebala potpisivati mir. Ona bi trebala biti loša. Ali više nije. Loša je dokle god može iskoristiti svoju hidrogenu bombu, ali je ne može iskoristiti iz straha da Rusija ne iskoristi svoju. Rusija ne može iskoristiti svoju iz straha da Sam ne iskoristi svoju. Stoga su oboje bez oružja. Ne mogu iskoristiti oružje jer oružje jednoga poništava oružje drugoga. Jedino mjesto za akciju ostaje na tlu. A bijeli čovjek ne može dobiti još jedan rat koji se vodi na tlu. Ti dani su završeni. Crni čovjek to zna, smedi čovjek to zna, crveni čovjek to zna i žuti čovjek to zna. Zato ga oni mame u gerilski rat. To nije njegov stil. Morate imati srca da budete gerilski ratnik, a on nema srca. Kažem vam sad.

Htio bih vas kratko brifirati o gerilskom ratovanju. Treba imati srca da budete gerilac jer ste sami. U kon-vencionalnom ratu imate tenkove i hrpu drugih ljudi da vam čuvaju leđa, avione iznad glave i slično. Ali gerilac je sam. Sve što imate je puška, neke tenisice i zdjela riže, to je sve što vam treba – i veliko srce. Kad su se američki vojnici iskricali na pacifičkim otocima, jedan Japanac je ponekad mogao zadržati čitavu vojsku. Jednostavno je čekao dok ne zađe sunce, a kada je zašlo svi su bili jedna-

MALCOLM X
Glasački listić ili metak

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

ki. Izvadio bi svoju malu oštricu i klizio od grma do grma, od Amerikanca do Amerikanca. Bijeli vojnici se nisu mogli nositi s tim. Kada god vidite bijelog vojnika koji se borio na Pacifiku, on se trese, on ima živčane napadaje jer su ga prestrašili do smrti.

Ista stvar dogodila se Francuzima u Francuskoj Indokini. Ljudi koji su svega nekoliko godina ranije bili obični farmeri na poljima riže udružili su se i istjerali visoko mehaniziranu francusku vojsku iz Indokine. Ne treba vam – moderno ratovanje danas ne funkcioniра. Ovo su vremena gerila. Isto su napravili u Alžiru. Alžirci, koji su bili obični Beduini, uzeli su pušku i otišli u brda, a De Gaulle i sva njegova ratna mašinerija nije mogla poraziti tu gerilu. Nigdje na ovom planetu bijeli čovjek ne pobjeđuje u gerilskim ratovima. Nije to njegov ritam. Kako gerilsko ratovanje prevladava u Aziji te dijelovima Afrike i Latinske Amerike, jedino naivci ili manipulatori ne vide da će se Crni čovjek jednog dana probuditi i da će shvatiti da je dvojba između glasačkog listića i metka.

Pred kraj bih htio reći nekoliko stvari o Muslim Mosque, Inc. koju smo nedavno osnovali u New Yorku. Istina je da smo muslimani i da je naša religija islam, ali mi ne miješamo našu religiju s našom politikom, ekonomijom, društvenim i civilnim aktivnostima – ne više. Svoju religiju držimo u svojoj džamiji. Nakon što završe naši vjerski obredi, mi se kao muslimani uključujemo u političke akcije, ekonomске akcije, društvene i civilne akcije. Povezujemo se sa svima, svugdje, u svakom trenutku i na svaki način koji je uperen prema eliminaciji političkih, ekonomskih i društvenih zala što pogadaju ljudi u našoj zajednici.

Politička filozofija Crnačkog nacionalizma znači da bi Crni ljudi trebali kontrolirati politiku i političare u svojim zajednicama; ništa više. Crni čovjek u Crnačkoj zajednici mora biti novo educiran o političkoj znanosti kako bi znao što mu politika treba dati zauzvrat. Ne bacajte glasačke listiće. Glasački listić je kao metak. Ne bacajte svoje listiće dok ne vidite metu, a ako meta nije u vašem dosegu, držite svoje listiće u džepu.

Politička filozofija Crnačkog nacionalizma uči se u kršćanskim crkvama. Uči se u NAACP. Uči se na sastancima CORE-a. Uči se na sastancima Student Nonviolent Coordinating Committee. Uči se na muslimanskim sastancima. Uči se i tamo gdje dolaze samo ateisti i agnostiци. Uči se posvuda. Crnim ljudima je dosta pristupa gubljenja vremena, okolišanja i kompromisa koje smo

dosad koristili u potrazi za slobodom. Želimo slobodu sad, ali je nećemo dobiti pjevajući "We Shall Overcome". Moramo se boriti dok ne prevladamo.

Ekonomска filozofija Crnačkog nacionalizma je čista i jednostavna. Znači samo da bismo mi trebali kontrolirati ekonomiju u našoj zajednici. Zašto bi bijeli ljudi vodili sve radnje u našoj zajednici? Zašto bi bijeli ljudi vodili banke u našoj zajednici? Zašto bi ekonomija naše zajednice bila u rukama bijelog čovjeka? Zašto? Ako Crni čovjek ne može premjestiti svoju trgovinu u bjelačku zajednicu, recite mi zašto bi bijeli čovjek mogao premjestiti svoju u Crnačku zajednicu. Filozofija Crnačkog nacionalizma uključuje program nove edukacije o ekonomiji u Crnačkoj zajednici. Naši ljudi moraju naučiti da svakim dolarom kojeg iznesu iz svoje zajednice kako bi ga potrošili u zajednici u kojoj ne žive osiromašuju svoju zajednicu, odnosno obogaćuju zajednicu u kojoj ne žive.

Onda se pitate zašto uvijek živate u getu ili sirotinjskoj zoni. I što se tiče vas i mene, ne samo da gubimo time što trošimo izvan svoje zajednice, već bijeli čovjek drži sve radnje u našoj zajednici; stoga, iako trošimo u svojoj zajednici, zalaskom sunca vlasnik radnje odnosi novac na drugi kraj grada. Drži nas u škripcu.

Prema tome, ekonomска filozofija Crnačkog nacionalizma znači da u svakoj crkvi, građanskoj organizaciji i bratskom odredu naši ljudi moraju postati svjesni važnosti kontroliranja ekonomije u našoj zajednici. Ukoliko posjedujemo radnje, ukoliko poslujemo, ukoliko pokušavamo uspostaviti neku industriju u našoj zajednici, tada napredujemo do pozicije u kojoj stvaramo radna mjesta za naše ljudi. Jednom kad steknete kontrolu nad ekonomijom vlastite zajednice ne morate više bojkotirati ili moliti nekog bijedolikog za posao u gradu.

Društvena filozofija Crnačkog nacionalizma znači samo da se moramo udružiti i otkloniti sva zla, poroke, alkoholizam, ovisnosti o drogama i ostala zla koja uništavaju moralna vlakna u našoj zajednici. Mi sami moramo podići našu zajednicu na viši nivo, standard zajednice na viši nivo, učiniti naše društvo predivnim kako bismo bili zadovoljni u svojim društvenim krugovima, a ne kako bismo bježali u društvene krugove u kojima nismo poželjni. Prema tome, u prenošenju gospela poput Crnačkog nacionalizma, ja kažem da nije svrha da Crni čovjek ponovno procjenjuje bijelog čovjeka – njega već poznajete – već da ponovno procijeni samog sebe. Ne mijenjajte um bijelog čovjeka – ne možete promijeniti

njegov um, a što se tiče pokušaja apeliranja na moralnu svijest Amerike – američka svijest je bankrotirala. Davno je izgubila svu svijest. Ujak Sam nema svijest.

Oni ne znaju što je moral. Oni ne pokušavaju uništiti zlo zato što je zlo, zato što je ilegalno ili zato što je nemoralno; oni ga uništavaju jedino ako prijeti njihovoj egzistenciji. Stoga gubite vrijeme apelirajući na moralnu svijest bankrotiranog čovjeka poput Ujaka Sama. Da on ima svijest ispravio bi stvari bez toliko pritiska koji se vrši nad njim. Nije neophodno mijenjati um bijelog čovjeka. Moramo promjeniti vlastiti um. Ne možete promjeniti njegovo mišljenje o nama. Mi moramo promjeniti mišljenje koje imamo jedni o drugima. Moramo gledati na sebe novim očima. Moramo gledati jedni na druge kao braću i sestre. Moramo međusobno biti srdačni kako bismo razvili jedinstvo i harmoniju potrebnu da ovaj problem riješimo sami. Kako to možemo uraditi? Kako možemo izbjegići ljubomoru? Kako izbjegići sumnju i podjele koje postoje u zajednicu? Reći će vam kako.

Gledao sam kako Billy Graham dolazi u grad šireći ono što naziva Kristovim gospelom, a što je samo bjelački nacionalizam. To je on. Billy Graham je bjelački nacionalist; ja sam Crnački nacionalist. Ali budući da je prirodna tendencija vođa da su ljubomorni i da gledaju na moćne figure poput Grahama sa sumnjom i zavišću, kako je moguće da je on u gradu zadobio svu suradnju crkvenih voda? Nemojte misliti da crkveni vođe nemaju u sebi slabosti koje ih čine zavisnim i ljubomornim – ne, svi ih imaju. Nije slučajno da prilikom odabira kardinala, poput rimskog pape, oni zalaze unutar četiri zida kako ih ne biste čuli dok psuju i svađaju se.

Billy Graham dolazi propovijedajući Kristov gospel. On od gospela radi evanđelje. On sve uzburku, ali nikad ne pokušava osnovati crkvu. Kada bi pokušao oformiti crkvu sve crkve bi bile protiv njega. Stoga on jednostavno govorio o Kristu, zove sve koji vjeruju u Krista da odu u bilo koju Crkvu gdje je Krist; na ovaj način crkva surađuje s njim. Ugledajmo se na njega.

Naš gospel je Crnački nacionalizam. Ne pokušavamo ugroziti postojanje nijedne organizacije, ali širimo gospel Crnačkog nacionalizma. Gdje god postoji crkva koja također propovijeda i prakticira gospel Crnačkog nacionalizma, pridružite se toj crkvi. Ukoliko NAACP propovijeda i prakticira gospel Crnačkog nacionalizma, pridružite se NAACP-u. Ukoliko CORE širi i prakticira

gospel Crnačkog nacionalizma, pridružite se CORE-u. Pridružite se bilo kojoj organizaciji koja ima gospel u službi uzdignuća Crnog čovjeka. A kada se priključite i vidite ih kako okolišaju ili rade kompromise, izadite jer to nije Crnački nacionalizam. Pronaći ćemo drugu organizaciju.

Na ovaj način organizacije će rasti brojčano, i kvantitativno i kvalitativno, pa do kolovoza planiramo održati konvenciju Crnačkog nacionalizma na kojoj će biti delegati iz čitave zemlje, zainteresirani za političku, ekonomsku i društvenu filozofiju Crnačkog nacionalizma. Nakon što se ti delegati sastanu održat će seminari; održat će rasprave; poslušat će svakoga. Želimo čuti nove ideje, nova rješenja i nove odgovore. I tada ćemo, ukoliko osjetimo da je pogodno, osnovati Crnačku nacionalističku partiju. Ako je nužno osnovati Crnačku nacionalističku vojsku, osnovat ćemo je. Bit će glasački listić ili metak. Bit će sloboda ili smrt.

Vrijeme je da vi i ja prestanemo sjediti u ovoj zemlji i dozvoljavati nekim bljedolikim senatorima, bljedolikim južnjacima i sjevernjacima, da sjede u Washingtonu D.C. i dolaze do zaključka kako bismo vi i ja trebali imati gradanska prava. Nijedan bijeli čovjek neće meni govoriti ništa o mojim pravima. Braćo i sestre, uviđej imajte na umu – ako senatori, kongresmeni i predsedničke proklamacije nisu potrebni da pružaju slobodu bijelom čovjeku, onda nije potrebna ni legislativa ni proklamacija ni odluka Vrhovnog suda da pruža slobodu Crnom čovjeku. Dajte tom bijelom čovjeku do znanja – ako je ovo zemlja slobode, neka i bude zemlja slobode; a ukoliko ovo nije zemlja slobode, promijenite je.

Surađivat ćemo svugdje i u svakom trenutku sa svima koji su iskreno zainteresirani da se direktno uhvate u koštar sa problemima, nenasilno dokle god je i neprijatelj nenasilan, ali nasilno ukoliko neprijatelj postane nasilan. Surađivat ćemo s vama oko registracije glasača, oko stanarskih štrajkova, oko školskih bojkota; ne vjerujem u bilo kakav oblik integracije; nisam niti zabrinut oko integracije jer znam da je ionako nećete dobiti; nećete je dobiti jer se bojite umrijeti; morate biti spremni umrijeti ukoliko se želite suprotstaviti bijelom čovjeku jer će on ovdje u Clevelandu postati nasilan baš kao i oni bljedoliki u Mississippiju. Ali i dalje ćemo s vama surađivati oko školskih bojkota jer se protivimo segregaciji u školskom sistemu. Segregacija u školama proizvodi djecu koja diplomiraju sa oštećenim umovima.

MALCOLM X
Glasački listić ili metak

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

ma. Ali to ne znači da je škola segregirana jer je sva crna. Segregacija u školi podrazumijeva školu pod kontrolom ljudi koje ta škola ionako ne interesira.

Dozvolite da vam objasnim na što mislim. Segregirana oblast ili zajednica jest zajednica u kojoj ljudi žive, ali politika i ekonomija te zajednice kontroliraju se izvana. Bijele četvrti se nikada ne nazivaju segregiranim zajednicama. Crnačke zajednice su segregirane zajednice. Zašto? Bijeli čovjek kontrolira svoje škole, banke, ekonomiju, politiku, svoju zajednicu; ali kontrolira i vašu. Kada ste pod kontrolom nekog drugoga, segregirani ste. Uvijek će vam ponuditi najgore i najniže što se može, ali ne znači da ste segregirani samo zato što imate svoje. Morate kontrolirati svoje. Kao što bijeli čovjek kontrolira svoje, i vi morate kontrolirati svoje.

Znate li koji je najbolji način borbe protiv segregacije? Bijeli čovjek se više boji separacije nego integracije. Segregacija znači da vas udaljava od sebe, ali ne dovoljno daleko da izbjegnete njegovoj jurisdikciji; separacija znači da ste otišli. A bijeli čovjek će vas prije integrirati nego vam dozvoliti da se separate. Stoga ćemo surađivati s vama protiv segregacijskog školskog sistema jer je kriminalan, jer je na sve zamislive načine apsolutno destruktivan po umove djece koja moraju biti izložena toj vrsti osakaćene edukacije.

Posljednje ali ne i najmanje važno, moram reći nešto u vezi velikih kontroverzi oko pušaka i strojnica. Sve što sam rekao jest da je vrijeme da se Crnci sami brane u oblastima u kojima se vlada pokazala nezainteresirana ili nesposobna da obrani živote i vlasništvo Crnaca. Drugi članak ustavnog amandmana pruža vama i meni pravo da posjedujemo pušku ili strojnicu. Ustavno je legalno posjedovati pušku ili strojnicu. To ne znači da ćete nabaviti pušku, formirati bataljun i krenuti u potragu za bijelcima, iako biste djelovali u sklopu svojih prava – muslim, bilo bi to opravdano; ali to bi bilo ilegalno, a mi ne radimo ništa ilegalno. Ukoliko bijeli čovjek ne želi da Crni ljudi kupuju puške i strojnice, neka vlada obavi njihov posao.

To je sve. I nemojte dozvoliti bijelom čovjeku da vas ispituje o tome što mislite o Malcolmovim riječima. Nikad vas to ne bi pitao ukoliko misli da ćete reći "Amen"! Ne, on od vas radi Ujaka Toma. Dakle, to ne znači osnovati oružane klubove i krenuti u potragu za ljudima, ali je 1964. vrijeme da im, ukoliko ste čovjek, date do znanja.

Ukoliko neće raditi svoj posao vođenja vlade i pružanja zaštite meni i vama, za što porezi i služe, a budući da troši silne milijarde za svoj obrambeni budžet, onda ne može ni zamjerati što vi ili ja trošimo 12 ili 15 dolara za sporometno ili brzometno oružje. Nadam se da razumijete. Nemojte ići pucati na ljude nasumično, već kad god – braću i sestre, a posebice muškarci u publici ovdje, od kojih neki nose medalje časti, širokih ramena i prsa i gustih brkova – kad god čitamo da su bombardirali crkvu i hladnokrvno ubijali, i to ne odrasle, već četvero djevojčica koje su se molile istom onom bogu kojem ih je bijeli čovjek naučio, a vidimo da vlada ne može pronaći počinitelje.

Isti taj čovjek može pronaći Eichmanna koji se skriva negdje u Argentini. Neka poginu dva ili tri američka vojnika u Vijetnamu gdje su zabadali nos u tuđe poslove i poslat će ratne brodove. Htio je poslati trupe na Kubu i natjerati ih da održe takozvane slobodne izbore – taj stari bljedoliki koji nema slobodne izbore u vlastitoj zemlji.

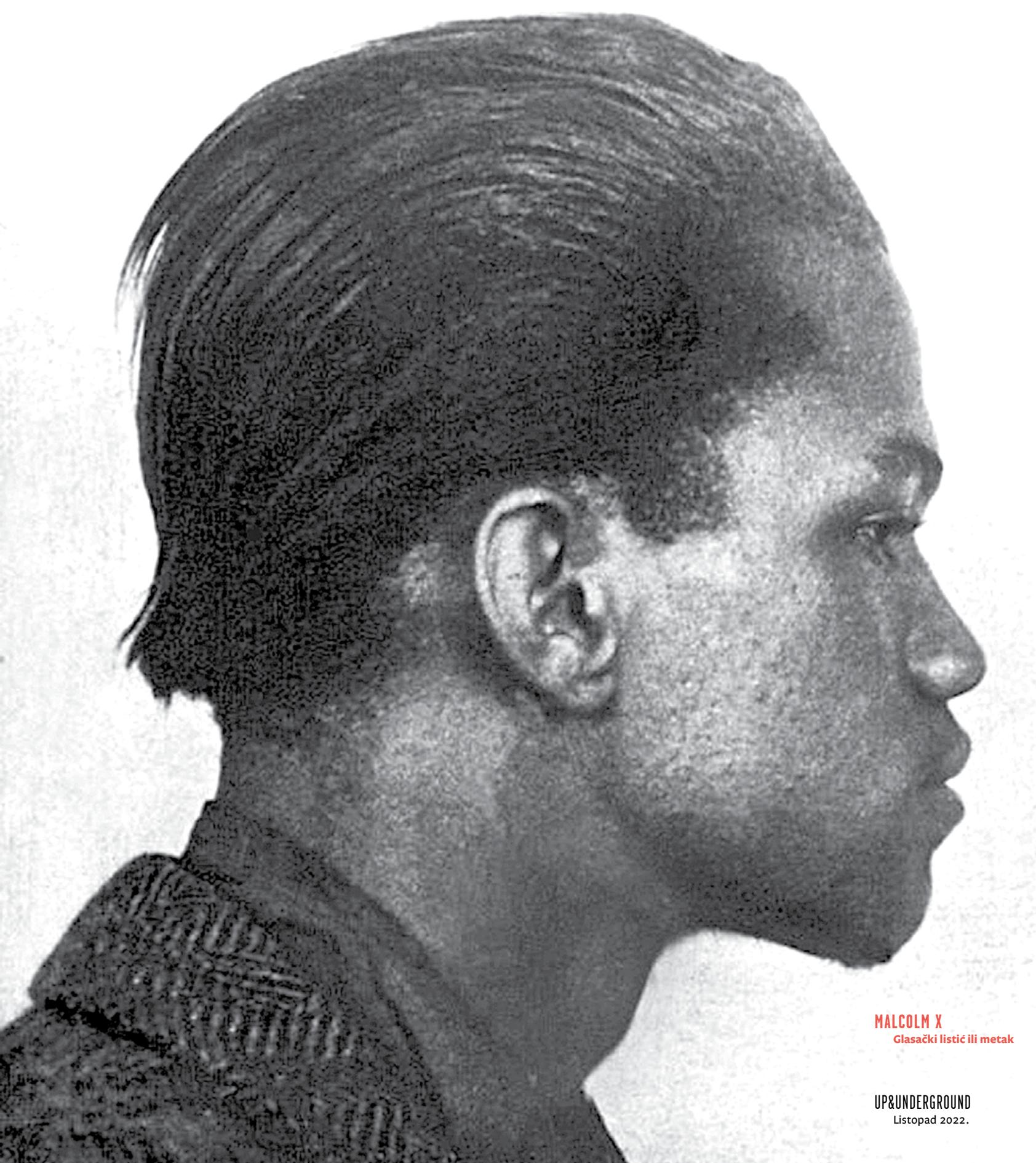
Ako me ne vidite više nikad u svom životu, ako poginem ujutro, umrijet ću izgovarajući jednu stvar: glasački listić ili metak, glasački listić ili metak.

Ukoliko Crnac 1964. mora sjediti i čekati dok neki bljedoliki senator opstruirira prava Crnih ljudi, vi i ja bismo se trebali objesiti od srama. Spominjete marš na Washington 1963, ali niste vidjeli još ništa. Više se toga spremi 1964.

A ovaj put neće proći kao prošle godine. Neće pjevati "We Shall Overcome". Neće ići sa bijelim prijateljima. Neće ići sa plakatima koji su već pripremljeni za njih. Neće ići sa povratnim kartama. Ići će sa jednosmjernim kartama. A ukoliko ne žele da ta nenasilna vojska krene tamo, recite im da zaustave opstrukcije.

Crnački nacionalisti neće čekati. Lyndon B. Johnson je čelnik Demokratske stranke. Ako je za građanska prava, neka ode sljedeći tjedan u Senat i izjasni se. Neka ode tamo već sada i izjasni se. Neka ode tamo i osudi južnjačko krilo svoje partije. Neka ode tamo sada i zauzme moralno stanovište – sada, ne kasnije. Recite mu da ne čeka izbore. Ukoliko će čekati predugo, braću i sestre, bit će odgovoran za stvaranje uvjeta koji će u ovoj zemlji stvoriti klimu što će iz zemlje roditi sjeme sa vegetacijom koja će liciti na nešto o čemu ti ljudi nisu ni sanjali. Godine 1964. – ili je glasački listić ili metak.

Hvala.

MALCOLM X
Glasački listić ili metak

UP&UNDERGROUND
Listopad 2022.

KOLEKTIV

RIJEKE

COMBAHEE

Proglas Kolektiva rijeke Combahee

KOLEKTIV RIJEKE COMBAHEE

Proglas Kolektiva rijeke Combahee

Combahee River Collective sačinjavale su Crne lezbijske feministkinje i socijalistkinje koje su tijekom druge polovine 1970-ih prokrčile put važnim borbenim konceptima, političkim artikulacijama i antikapitalističkim praksama. Smatra ih se pretečom lijevih struja interseksionalnog feminizma, jer su promišljanje oslobođenja Crnih žena utemeljivale kao oslobođenje svih potlačenih od isprepletenih vrsta opresije i eksploatacije koje kapitalistički sistem strukturno proizvodi i reproducira.

Nazvan prema akciji Harriet Tubman iz 1853. godine, u kojoj je preko rijeke Combahee prevela i oslobođila 750 robova, Combahee River Collective sačinjavale su Crne lezbijske feministkinje i socijalistkinje koje su tijekom druge polovine 1970-ih prokrčile put važnim borbenim konceptima, političkim artikulacijama i antikapitalističkim praksama. Smatra ih se pretečom lijevih struja interseksionalnog feminizma, jer su promišljanje oslobođenja Crnih žena utemeljivale kao oslobođenje svih potlačenih od isprepletenih vrsta opresije i eksploatacije koje kapitalistički sistem strukturno proizvodi i reproducira. Po-red uviđanja nedostataka kako bjelačkih feminističkih pokreta i grupa, tako i Crnog pokreta nacionalnog oslobođenja, te ograničenja radikalno-feminističkih praksi "podizanja svijesti", oštro su odbacivale sve oblike bio-loškog esencijalizma, afirmirale koncepte kolektivnih povlačenja (retreat) i zajedničkog rada, te prve uvele u upotrebu koncept "politika identiteta". Pojam identiteta se, međutim, ovdje upotrebljava u znatno drugačijem (i progresivnijem) smislu od onoga koji prevladava danas. Proglas koji je CRC objavio 1977., a koji vam ovdje donosimo u prvom prijevodu na naše jezike, predstavlja važan dokument koji je poslužio kao inspiracija progresivnim feminističkim strujama.

Mi smo kolektiv Crnih feministkinja koje se okupljaju od 1974. godine⁰¹. Tokom tog perioda bavile smo se procesom definisanja i razjašnjanja naše politike, te smo se istovremeno angažirale u političkom radu kako unutar grupe tako i u savezu sa drugim progresivnim organizacijama i pokretima. Najopštije obrazloženje naše politike u sadašnjem trenutku bilo bi to da smo aktivno posvećene borbi protiv rasne, polne, heteroseksualne i klanske opresije, a kao svoj konkretni zadatok vidimo razvoj integralne analize i prakse temeljene na činjenici da su glavni opresivni sistemi isprepleteni. Sinteza ovih opresija stvara uslove naših života. Kao Crne žene, u Crnom feminizmu prepoznajemo logičan politički pokret u borbi protiv višestrukih i simultanih opresija s kojima se suočavaju sve nebijeće žene.

U tekstu ćemo razmotriti četiri glavne teme: (1) genezu savremenog Crnog feminizma; (2) ono u što verujemo, odnosno specifično područje naše politike; (3) probleme organizovanja Crnih feministkinja, uključujući i kratku žensku istoriju (*herstory*) našeg kolektiva; i (4) crno-feminističke teme i prakse.

1. Geneza savremenog Crnog feminizma

Prije nego li se osvrnemo na nedavni razvoj Crnog feminizma, želele bismo da potvrdimo kako svoje poreklo pronalazimo u povjesnoj stvarnosti kontinuirane, životno značajne borbe afroameričkih žena za opstanak i oslobođenje. Krajnje negativan odnos Crnih žena prema američkom političkom sustavu (sustavu vladavine bijelih muškaraca) uvek je bio određen našim pripadanjem dvama opresiranim kastama – rasijaliziranoj i polnoj. Kao što ističe Andēla Dejvis (Angela Davis) u “Reflections on the Black Woman’s Role in the Community of Slaves” (“Razmišljanjima o ulozi Crne žene u robovskim zajednicama”), Crne žene su oduvek, već samom svojom fizičkom pojmom, utjelovljavale neprijateljski stav prema vladavini bijelih muškaraca i aktivno se opireale njezinim napadima te presezanjima u njihove zajednice, što na dramatičnije, što na suptilnije načine. Oduvek je bilo Crnih aktivistkinja – neke od njih znamo poimence, poput Sodžurner Trut (Sojourner Truth), Herijet Tabmen (Harriet Tubman), Frensis Elen Votkins Harper (Frances E. W. Harper), Ajda Bel Vels Barnet

(Ida B. Wells-Barnett) i Meri Čerč Terel (Mary Church Terrell), a na hiljade ih je neznanih – koje su delile svest o tome kako njihov polni identitet u kombinaciji s rasnim identitetom čini njihovu celokupnu životnu situaciju i fokus političkih borbi jedinstvenim. Savremeni Crni feminism je rezultat je bezbrojnih generacija lične požrtvovnosti, militantnosti i rada naših majki i sestara.

Crni feminism je svoju prezentnost najupadljivije razvijao kroz vezu s Drugim talasom američkog ženskog pokreta, koji je započeo krajem 1960-ih. Crne žene, radničke žene i druge žene iz Trećeg sveta djelovale su u feminističkom pokretu od njegovog začetka, ali su reakcionarne snage izvan samog pokreta, te rasizam i elitizam unutar njega, doprineli tome da naše učestvovanje ostane neprepoznato. Crne feministkinje, koje su prije svega djelovale u Nju Jorku, 1973. godine su osetile da je formiranje posebne crno-feminističke grupe nužno. Tako je nastala Nacionalna Crna feministička organizacija (*National Black Feminist Organization, NBFO*).

Crna feministička politika očigledno je povezana i s pokretima za oslobođenje Crnih ljudi (*Black liberation*), posebno onima iz 1960-ih i 1970-ih. Mnoge od nas bile su aktivne u tim pokretima (Gradanska prava (*Civil Rights*), Crni nacionalizam (*Black nationalism*) i Crne pantere (*Black Panthers*)), a njihove ideologije, ciljevi i taktike za postizanje ciljeva uvelike su uticali na naše živote i mijenjali ih. Naša iskustva u ovim pokretima za oslobođenje, kao i razočaranje njima, te iskustva na periferiji muške bjelačke ljevice, doveli su do potrebe za razvojem politike koja je antirasistička (za razliku od politike bijelih žena) i antiseksistička (za razliku od politika Crnih i bijelih muškaraca).

Nesumnjivo postoji i lična geneza Crnog feminizma, odnosno politička spoznaja koja proizilazi iz naizgled ličnih iskustava iz života pojedinih Crnih žena. Iskustvo polne opresije stalni je faktor našeg svakodnevnog postojanja kao Crnih feministkinja i mnogih drugih Crnih žena koje se ne definišu kao feministkinje. Još kao deca smo shvatile da se razlikujemo od dečaka i da se prema nama ophodi drugačije. Primjerice, u istom dahu govorili su nam da budemo tihe kako bismo “nalikovale damama” i kako bismo bile prihvatljivije u očima bijelih ljudi. Odrastajući, postajale smo svesne pretnje fizičkog i seksualnog zlostavljanja od strane muškaraca. Međutim, nismo imale načina da konceptualiziramo ono što nam je bilo očigledno, ono što smo znale da je zapravo posrijedi.

01 Ovaj proglaš objavljen je u aprili 1977. godine.

* U izvorniku: *mammy, matriarch, Sapphire, whore, bulldagger*. Arhetip *mamice* (*mammy*) potiče iz perioda ropstva kao i iz doba Jim Crow zakona: odnos se na Crne robinje koje su bile dadijle i kućne radnice, potom na Crne služavke i upravnice domaćinstva. Mamica je u bjelačkoj imaginaciji označavala žene čija je suština da budu Majke i skrbnici svih članova *ica* domaćinstva, po mogućtvu krupne, često oslikavane kao lenje i submisivne, ponekad i prljave, uz očekivanje da obožavaju bijele ljude i da su posvećene obiteljima kod kojih rade. Sličan rasjelizirani stereotip bila je i figura *Tetke Džemajme* (*Aunt Jemima*), potom figura *matrijarha* kojom se istovremeno upućivalo i na (toboznju) dominaciju Crne žene u obitelji i demaskulinizaciju Crnih muškaraca. *Safira* je mitska slika kojom se Crna žena prikazuje kao goropadna, svadljiva, tvrdoglavla i drska, ponekad kao demonsko i amazonsko biće. *Kurva* upućuje na mit o promiskuitetnoj i nezajazljivoj seksualnosti Crnih žena, a *buldajka* se odnosi na maskuliniziranu lezbejku. O nekim od rasnih stereotipa kojima su se reprezentovale Crne žene, videti: bell hooks, *Ain't I a Woman?* Black Women and Feminism. (op. prev.)

Crne feministkinje često su govorile o mahnitosti koju su osećale prije nego što su postale svesne koncepata polne politike, patrijarhalne vladavine i najvažnije feminizma, političke analize i prakse koju mi žene koristimo u borbi protiv našeg ugnjetavanja. Činjenica da su rasna politika i rasizam sveprisutni faktori u našim životima, nije nam dopustila (a većini Crnih žena još uvek ne dopušta) da se dublje zagledamo u vlastita iskustva i da iz te zajedničke i rastuće svesti izgradimo politiku koja će promijeniti naše živote i neizbežno okončati naše ugnjetavanje. Naš razvoj također mora biti u vezi sa savremenim ekonomskim i političkim položajem Crnih ljudi. Generacija Crne omladine nakon Drugog svjetskog rata bila je prva koja je mogla minimalno sudjelovati u određenim obrazovnim i poslovnim opcijama koje su ranije bile u potpunosti zatvorene za Crne ljude. Iako je naša ekomska pozicija još uvek na samom dnu američke kapitalističke ekonomije, nekolicina nas uspeala je dobiti određene alatke kao rezultat tokenizma u obrazovanju i zapošljavanju, što nam je potencijalno omogućilo učinkovitiju borbu protiv ugnjetavanja.

Kombinovana antirasistička i antiseksistička pozicija inicijalno nas je zbližila, a kako smo se politički razvijale adresirale smo i heteroseksizam te ekonomsku opresiju u kapitalizmu.

2. U što verujemo

Prije svega, naša je politika proizašla iz zajedničkog uverenja da su Crne žene same po sebi vredne, da je naše oslobođenje nužnost ne kao puki dodatak oslobođenju nekog drugog, nego zbog potrebe za autonomijom koju smo osećale kao ljudska bića. Ovo se možda doima toliko očiglednim da zvuči banalno, ali evidentno je da nijedan drugi navodno progresivni pokret nije uzeo u obzir našu specifičnu opresiju kao prioritet ili ozbiljno radio na okončanju te opresije. Već sâmo navođenje pežorativnih stereotipa koji se pripisuju Crnim ženama (primjerice *mamica, matrijarha, Safira, kurva, bulldajka* *), a kamo katalogizovanje okrutnog, a često i ubilačkog tretmana koji doživljavamo, ukazuje na to koliko se malo vrednosti pridavalio našim životima tokom četiri stoljeća ropstva na zapadnoj hemisferi. Uvidele smo da su jedini ljudi kojima je stalo do nas dovoljno da konzistentno rade na našem oslobođenju: mi sâme. Naša politika

razvija se iz zdrave ljubavi prema nama samima, našim sestrama i našoj zajednici, što nam omogućava da nastavimo svoju borbu i rad.

Ova usmjerenost na vlastitu opresiju opredmećena je u konceptu politike identiteta. Verujemo da najdublja i potencijalno najradikalnija politika direktno proizilazi iz našeg vlastitog identiteta, a ne rada na okončanju nečije tuđe opresije. U slučaju Crnih žena ovo je posebno odbojan, opasan i preteći, a samim time i revolucionaran koncept, jer je iz političkih pokreta koji su nam prethodili očigledno da su svi drugi bili dostojni oslobodenja od nas samih. Odbacujemo i pijedestal i titulu kraljice i koračanje deset koraka iza drugih. Dovoljno je da nas se prepozna kao jednakovrijedna ljudska bića.

Verujemo da je polna politika u patrijarhatu jednakovrijedna u životima Crnih žena kao i politika klase i rase. Također nam je često teško odvojiti rasnu od klasne ili od polne opresije jer ih u našim životima najčešće proživljavamo istovremeno. Znamo da postoji rasno-polna opresija koja nije niti samo rasna niti samo polna, primjerice povijest silovanja Crnih žena od strane bijelih muškaraca kao oružje političke represije.

Iako smo feministkinje i lezbejke, osećamo solidarnost s progresivnim Crnim muškarcima i ne zagovaramo frakcionalizaciju kakvu bijele žene koje su separatistkinje zahtevaju. Naša situacija kao Crnih ljudi iziskuje solidarnost oko činjenice rase, kakvu bijele žene naravno ne moraju imati s bijelim muškarcima, osim kada je riječ o njihovoj negativnoj solidarnosti kao rasnih opresora. S Crnim muškarcima borimo se protiv rasizma, dok se s njima ujedno hvatamo ukoštač sa seksizmom.

Shvatamo da je za oslobođenje svih opresiranih ljudi nužno uništenje političko-ekonomskih sistema kapitalizma i imperijalizma, kao i patrijarhata. Socijalistkinje smo jer verujemo da rad mora biti organizovan radi zajedničke dobrobiti onih koji rade i stvaraju proizvode, a ne radi profita za gazde. Materijalni resursi moraju biti jednakovještanje raspoređeni između onih koji stvaraju te resurse. Međutim, nismo uverene da će socijalistička revolucija koja ujedno nije feministička i antirasistička jamčiti naše oslobođenje. Došle smo do tačke kada je nužno razviti razumevanje klasnih odnosa koje uzima u obzir specifičnu klasnu poziciju Crnih žena, koje su u pravilu marginalni deo radne snage, dok se neke od nas u ovom trenutku privremeno posmatraju kao dvostruko

poželjne tokene u ešalonima bijelih okovratnika i profesionalnim nišama. Potrebno je da artikuliramo realnu klasnu situaciju osoba koje nisu samo radni ljudi bez rase i pola, već za koje su rasna i polna opresija značajne determinante u njihovim radnim/ekonomskim životima. Iako se u suštini slažemo s primjenom Marksove teorije na vrlo specifične ekonomske odnose koje je analizirao, znamo da se njegova analiza mora proširiti kako bismo razumele vlastitu specifičnu ekonomsku situaciju kao Crnih žena.

Smatramo da smo politički već doprinele ekspanzijom feminističkog principa *lično je političko*. U našim sesijama za podizanje svesti smo, primjerice, na mnogo načina već otišle dalje od saznanja bijelih žena, jer se bavimo i implikacijama rase i klase, pored pola. Čak i naš stil govorenja/svedočenja Crnih žena na Crnom jeziku o našim iskustvima ima odjeka i u kulturnom i u političkom. Uložile smo mnogo energije udubljujući se u kulturnu i iskustvenu prirodu naše opresije iz nužde, jer ništa od ovoga nije bilo razmatrano ranije. Niko ranije nije proučavao višeslojnju teksturu života Crnih žena. Primjer ove vrste saznanja/konceptualizacije dogodio se na sastanku dok smo diskutovale o načinima na koje su naši ortaci_kinje, osobito Crni muškarci, napadali naše ranije intelektualne interese. Primjetile smo da smo sve, na račun toga što smo "pametne", također tretirane kao "ružne", tj. "pametno-ružne". "Pametno-ružne" se iskrstaliziralo kao način na koji je većina nas bila prioruđena da razvije svoj intelekt, uz veliku cijenu po naše "društvene" živote. Sankcije u Crnim i bijelim zajednicama protiv Crnih žena intelektualki neuporedivo su veće od onih za bijele žene, posebice obrazovane žene iz srednjih i viših klasa.

Kao što smo već napomenule, odbacujemo stav lezbejskog separatizma jer za nas to nije održiva politička analiza ili strategija – izostavlja previše toga, previše ljudi, osobito Crne muškarce, žene i decu. Gajimo veliku dozu kritike i prezira prema tome kako su muškarci socijalizirani u ovom društvu: što podržavaju, kako se poнаšaju i kako ugnjetavaju. Međutim, nismo obmanute predstavom da je njihova muškost, sama po sebi tj. njihova biološka maskulinost ono što ih određuje. Kao Crne žene, smatramo da je bilo koja vrsta biološkog determinizma izuzetno opasna i reakcionarna osnova za izgradnju politike. Ujedno, moramo se zapitati da li je lezbejski separatizam adekvatna i progresivna politička

analiza i strategija, čak i za one koje je praktikuju, jer u potpunosti negira sve osim polnih izvora ženske opresije, negirajući činjenice klase i rase.

o2 Wallace, Michele. "A Black Feminist's Search for Sisterhood", u: *The Village Voice*, 28. juli 1975, 6-7.

3. Problemi organizovanja Crnih feministkinja

Tokom višegodišnjeg zajedničkog rada kroz crno-feministički kolektiv iskusile smo uspehe i poraze, radost i tugu, pobeđe i neuspehe. Ustanovile smo da je veoma teško organizovati se oko crno-feminističkih pitanja, a u nekim slučajevima čak i proglašiti se Crnim feministkinjama. Pokušale smo da promislimo razloge ovih potencijalno, osobito s obzirom na to da je pokret bijelih žena zadržao svoju snagu i nastavio se širiti u različitim pravcima. U ovom odeljku razmotrićemo neke opšte uzroke organizacijskih problema sa kojima se suočavamo, i govoritićemo podrobniјe o organizacijskim fazama našeg kolektiva.

Glavni izvor teškoća u našem političkom radu proizlazi iz toga što se protiv opresije ne pokušavamo boriti samo na jednom ili čak dva fronta, već pokušavamo da adresiramo čitav spektar opresija. Pritom se ne možemo osloniti na rasne, polne, heteroseksualne ili klasne privilegije, niti imamo pristup ikakvim resursima ili moći, za razliku od društvenih skupina koje poseduju navedene privilegije.

Psihološko breme bivanja Crnom ženom i prepreke koje ono postavlja u ostvarivanju političke svesti i političkom radu nipošto se ne smiju zanemariti. U društvu koje je ujedno rasističko i seksističko, psiha Crne žene gotovo je obezvređena. Jedna od ranih pripadnica našeg kolektiva sažela je to na sledeći način: "Mi smo sve oštećena ljudska bića samim time što smo Crne žene." Razvlaštene smo u psihičkom i u svakom drugom smislu, ali uprkos tome borbu za promjenu položaja svih Crnih žena osećamo neophodnom. U eseju "A Black Feminist's Search for Sisterhood" Mišel Volis (Michele Wallace) zaključuje sledeće: "Naše postojanje opisuje činjenica da smo Crne žene feministkinje, koje su trenutno odsjećene od sveta i djeluju samostalno, jer u našem društvu još uvek ne postoje uslovi koji bi približno bili saobrazni našoj borbi – s obzirom na to da se nalazimo na dnu, morale bismo uraditi ono što još нико nije uradio: morale bismo se boriti protiv celog sveta."^{o2}

o3 Mumininas of Committee for Unified Newark, *Mwanamke Mwananchi (The Nationalist Woman)* (Newark, New Jersey: Mumininas of CUN, 1971), 4-5.

Volis je pesimistična, ali i realistična u svojoj proceni pozicije Crnih feministkinja, naročito u osvrtu na gotovo ubičajenu izolaciju kojoj je većina nas podvrgnuta. Međutim, našu bismo poziciju na dnu mogle iskoristiti kako bismo direktno zakoračile u revolucionarnu praksu. Oslobodenje Crnih žena nužno bi podrazumevalo slobodu za sve, jer bi naša sloboda iziskivala uništenje svih sistema opresije.

Feminizam se, ipak, ispostavlja kao velika pretnja većini Crnih ljudi, jer dovodi u pitanje neke od osnovnih prepostavki naše egzistencije – da pol treba služiti kao determinanta u odnosima moći. Evo kako su muške i ženske uloge definirane u pamfletu Crnih nacionalista iz ranih 1970-ih godina:

“Smatramo da je muškarac glava kuće, kao što to nalaže i tradicija. On стоји на čelu domaćinstva/nacije zato što je njegovo poznавање sveta šire, njegova osvešćenost veća, njegovo razumevanje potpunije, a njegova primjena svih ovih saznanja mudrija... Na posletku, potpuno je razumljivo da muškarac буде на čelu domaćinstva, jer je on sposoban da zaštitи i očuva njegov razvoj... Žene ne mogu да синтезирају то што су muškarci – one по природи funkcioniрају другаје. Jednakost muškaraca и žena је нешто што се не може dogoditi чак ни у свету apstrakcija. Muškarci међу собом нису jednakи у својим sposobnostima, iskustvu, па чак ни у разуму. Vrednost muškaraca и žena може се sagledati као vrednost zlata i srebra – iako nisu jednak, imaju veliku vrednost. Moramo uvideti da se muškarci и žene međusobno nadopunjuju, jer nema domaćinstva/porodice bez muškarca и njegove supruge. Oboje су neophodni за razvitak svakog života.”^{o3}

Materijalni uslovi većine Crnih žena veoma će ih teško navesti da uzdrmaju ekonomski i polne aranžmane kojih, čini se, predstavljaju određenu stabilnost u njihovim životima. Brojne Crne žene imaju solidnu predodžbu o tome što je rasizam, kao i što je seksizam, ali usled svakodnevnih životnih ograničenja ne mogu rizikovati upustiti se u borbu protiv njih istovremeno.

Opće je poznato da je reakcija Crnih muškaraca na feministam do sada bila negativna. Oni su, naravno, još više od Crnih žena ugroženi mogućnošću organizovanja Crnih feministkinja oko vlastitih potreba. Jasno im

je kako bi time mogli ne samo izgubiti vredne i predane saveznice u svojoj borbi, već i biti primorani da promijene navike seksističkog ophođenja prema Crnim ženama u njihova ugnjetavanja. Optužbe da Crni feministam unosi podele unutar borbe Crnih ljudi ozbiljna su zapreka rastu autonomnog pokreta Crnih žena.

Uprkos tome, stotine žena bilo je aktivno u različitim periodima tokom trogodišnjeg postojanja naše grupe. Svaka od Crnih žena koja joj je pristupila, učinila je to iz snažne potrebe za nekom mogućnošću djelovanja koja je do tada izostajala u njezinu životu.

Kada smo se početkom 1974. godine, nakon prve Istočne regionalne konferencije NBFO-a, krenule sastajati, nismo imale strategiju organizovanja, pa čak ni fokus djelovanja. Naprsto smo hteli da vidimo čime raspolazemo. Nakon nekoliko meseci bez sastajanja, ponovo smo se počele okupljati krajem godine i intenzivno provoditi raznolike akcije podizanja svesti. Prevladavao je doživljaj da smo se nakon toliko godina napokon pronašle. Iako nismo politički djelovale kao grupa, pojedine pripadnice nastavile su svoje angažmane na lezbejskoj političkoj sceni, protiv zloupotrebe sterilizacije i za pravo na abortus, u aktivnostima oko Međunarodnog dana žena koji je organizirala Internacionala žena Trećeg sveta, te na podršci tokom suđenja dr. Kenetu Edelinu (Kenneth Edelin), Džoun Litl (JoAnn Little) i Ines Garsia (Inéz García). Tokom prvog ljeta postojanja kolektiva, kada je članstvo drastično opalo, mi koje smo se u njemu zadržale posvetile smo se ozbiljnom razmatranju mogućnosti otvaranja skloništa za pretučene žene u bostonskoj Crnoj zajednici. (Tada nije bilo takvog skloništa u Bostonu.) U tom periodu smo donele i odluku da postanemo nezavisni kolektiv, s obzirom na to da smo imale ozbiljna neslaganja s buržoasko-feminističkom pozicijom NBFO-a, kao i s njegovim odsustvom jasnog političkog fokusa.

U tom periodu kontaktirale su nas socijalističke feministkinje sa kojima smo radile na aktivnostima povezanim uz pravo na abortus, i sugerisale nam učešće na Nacionalnoj konferenciji socijalističkih feministkinja u Jelou Springsu. Jedna članica našeg kolektiva prisustvovala je, i uprkos uskogrudnosti ideologije promovirane na toj konkretnoj konferenciji, postale smo svesnije potrebe da razumemo vlastitu ekonomsku situaciju te proizvedemo vlastitu ekonomsku analizu.

Ujesen, kada se članstvo donekle obnovilo, doživele smo nekoliko meseci komparabilne neaktivnosti i unutrašnjih neslaganja koja su inicijalno koncipirana kao lezbejski-strejt rascep, ali su ujedno bila posledica klasnih i političkih razlika. Tokom ljeta, one među nama koje su se još uvek sastajale, ustanovile su da postoji potreba za političkim radom i prevazilaženjem angažmana na podizanju svesti te funkciranja isključivo kao grupe za emotivnu podršku. Početkom 1976. godine, kada su neke članice koje nisu žezele da se bave političkim radom i koje su izrazile svoja neslaganja, svojevoljno prestale dolaziti na sastanke, ponovo smo se zapitale o smjeru našeg djelovanja. U to vreme smo, zajedno s pristupanjem novih članica, odlučile da postanemo istraživačka grupa. Oduvek smo među sobom delile materijal za čitanje, a neke od nas napisale su i članke o Crnom feministizmu za grupnu diskusiju nekoliko meseci prije donošenja navedene odluke. Otpočele smo rad kao istraživačka grupa i krenule da raspravljamo o mogućnosti pokretanja crno-feminističke publikacije. Zajedničko povlačenje na odmor tokom pozognog proleća dalo nam je vremena kako za političke diskusije, tako i za adresiranje interpersonalnih problema. Trenutno planiramo priređivanje zbirke tekstova o Crnom feministizmu. Smatramo da je apsolutno bitno da drugim Crnim ženama ukažemo na stvarne razmjere naše politike i verujemo da to možemo postići pisanjem i distribucijom naših radova. Činjenica da pojedine Crne feministkinje žive u izolaciji širom zemlje, da je naše članstvo malobrojno te da posedujemo određene veštine u pisanju, štampanju i izdavaštvu, nagoni nas na realizovanje ovih projekata kao oruđa organizovanja Crnih feministkinja, uz nastavak političkog rada u saradnji sa drugim grupama.

4. Crno-feminističke teme i poduhvati

Tokom zajedničkog rada identifikovale smo i radile na mnogim problemima od posebne važnosti za Crne žene. Uključivost naše politike pobuđuje nam interes za svaku situaciju u kojoj su ugroženi životi žena, ljudi iz Trećeg sveta, te radnih ljudi. Naravno, osobito smo posvećene angažmanu u onim borbama u kojima su rasa, pol i klasa simultano prisutni kao faktori opresije. Možeće je da se, primjerice, uključimo u radničko organi-

zovanje u fabričkoj zapošljavi žene iz Trećeg sveta, ili u protest protiv bolnice koja uskraćuje već nedostatnu zdravstvenu skrb zajednicama ljudi iz Trećeg sveta, ili radimo na uspostavljanju kriznih centara za žrtve silovanja u Crnim kvartovima. Organizovanje oko socijalnih servisa i dječjih vrtića takođe će nam se vjerojatno naći u fokusu. Rad koji je potrebno obaviti i nebrojeni problemi koje on za sobom povlači tek su odraz svepri-sutnosti opresije koja se nad nama vrši.

Problemi i projekti na kojima su članice našeg kolektiva zapravo do sada radile ticali su se zloupotrebe sterilizacije, prava na abortus, pretučenih žena, silovanja i zdravstvene skrb. Pored toga, organizovale smo brojne radionice i tribine o Crnom feministizmu na univerzitetskim kampusima, ženskim konferencijama i, najskorije, sa ženama u srednjim školama.

Jedan od problema koji je od ključne važnosti za nas i koji smo počele javno da adresiramo tiče se rasizma unutar pokreta bijelih žena. Kao Crne feministkinje, ne-prestano se i bolno suočavamo sa svešću o tome koliko su bijele žene malo toga učinile na planu razumevanja i borbe protiv rasizma u vlastitim redovima, što bi između ostalog zahtevalo baratanje s daleko više od površnog poimanja rase, boje kože, te Crne istorije i kulture. Iskorenjivanje rasizma iz pokreta bijelih žena po definiciji je rad koji moraju obaviti one same, ali mi ćemo nastaviti da o tom problemu govorimo i pozivamo na odgovornost u tom pogledu.

U sprovođenju naše politike nismo uverenja da ciljevi uvek opravdavaju sredstva. Mnoga reakcionarna i destruktivna djela učinjena su u ime "ispravnih" političkih ciljeva. Kao feministkinje, ne želimo se poigravati s ljudskim životima u ime politike. Verujemo u kolektivni proces i nehijerarhijsku raspodelu moći unutar naše grupe, kao i u našu viziju revolucionarnog društva. Posvećene smo neprekidnom propitivanju naše politike, kako se ona razvija kroz kritiku i samokritiku kao ključne aspekte naše prakse. U uvodu svoje knjige *Sisterhood is Powerful (Sestrinstvo je moćno)* Robin Morgan piše: "Nemam ni najblažu predstavu o tome kakvu bi revolucionarnu ulogu bijeli heteroseksualni muškarci mogli da odigraju, s obzirom na to da su upravo oni utjelovljenje reakcionarnih interesa i moći."

Kao Crne feministkinje i lezbejke mi znamo da imamo jasno definisanu revolucionarnu zadaću i spremne smo za celoživotnu borbu i rad koji nam predstoje.

Engleskog preveli Lazar Petković i Maja Solar
Prijevod prenesen s portala Slobodni Filozofski, 30. svibnja 2022.
Izvorno objavljeno 1977. godine.

**BLACK PANTHER
PARTY
FOR
DE**

